Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 28 Απριλίου 2024 • Ετος 16ο • Αρ. φύλλου 817* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Power game μέχρι τέλους

Το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο θα λύσει τον γόρδιο δεσμό μεταξύ των δύο κορυφαίων θεσμών

Η κατάθεση αίτησης από τον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας Γιώργο Σαββίδη για απόλυση του γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη φαντάζει ως μονόδρομος και η θεραπεία εκείνη που θα επιφέρει την ομαλότητα ανάμεσα στους δύο θεσμούς. Ωστόσο, εκφράζονται ήδη ανησυχίες πως η νομική κόντρα θα ανοίξει νέες πληγές, όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα, με άγνωστο τον χρόνο επούλωσής τους. Ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου θα παρουσιαστούν γεγονότα που τα τελευταία χρόνια πλήγωσαν τις σχέσεις θεσμικών αξιωματούχων και που χρονολογούνται από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας. Η ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας πριν από την αίτηση συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, ζητώντας να συνυπογράψει την αίτηση, με τον Νίκο Χριστοδουλίδη να απαντά αρνητικά. **Σελ. 4**

Τα πυραυλικά συστήματα S-300 στις δοκιμές για τη στρατιωτική παρέλαση ενόψει των εορτασμών της Ημέρας της Νίκης, στη Μόσχα.

ΡΩΣΙΚΗ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Οι τονωτικές εξοπλιστικές ενέσεις για το Κρεμλίνο

Η ρωσική αμυντική βιομηχανία, μετά το πρώτο εξάμηνο του πολέμου στην Ουκρανία, ακύρωσε αρκετά συμβόλαια παράδοσης οπλισμού σε διάφορες χώρες ή παρέτεινε τις προθεσμίες παραλαβής, γεγονός που κατά τη δυτική ανάλυση οδήγησε και σε κρίση αξιοπιστίας ανάμεσα στο Κρεμλίνο και κάποια από τα παραδοσιακά συνεργαζόμενα κράτη στον τομέα της άμυνας. Η «Κ» παρουσιάζει τη νατοϊκή έκθεση που δείχνει πώς η ρωσική άμυνα καλύπτει με «ενέσεις» από Ιράν και Βόρεια Κορέα τα κενά της. Πώς η Τουρκία βοηθάει τη Ρωσία να παρακάμψει τις κυρώσεις εναντίον της. **Σελ. 23**

ΦΟΝ ΝΤΕΡ ΛΑΪΕΝ

Είμαστε στο πλευρό της Κύπρου

Η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μιλάει στην «Κ» για τα οφέλη της διεύρυνσης, για τις σχέσεις της Ε.Ε. με την Τουρκία και πως όλη η Ε.Ε. είναι στο πλευρό της Κύπρου. **Σελ. 8**

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Καταφέραμε να αποφευχθούν 3 «κουρέματα»

Καταφέραμε να αποφευχθούν τρία «κουρέματα», τονίζει ο τέως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνος Ηροδότου. Δηλώνει ότι επιθυμούσε να παραμείνει στη θέση του και ότι επιτεύχθηκαν πολλά στην πενταετία 2019-2024. **Σελ. 10**

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ

Το γκρίζο 13% και οι πήχεις του Ιουνίου

Τους ψηφοφόρους που την ψήφισαν στις εθνικές εκλογές αλλά τώρα φαίνονται αποστασιοποιημένοι, «χαρτογραφεί» η Ν.Δ. Υπολογίζεται ότι πρόκειται για το 13% του εκλογικού σώματος. **Σελ. 20**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Το παζάρι Ερντογάν με τις ΗΠΑ

Γιατί ο Τούρκος πρόεδρος δυναμιτίζει τις σχέσεις του με τις ΗΠΑ; Το ταξίδι Μητσοτάκη στην Τουρκία δεν αλλάζει, πρέπει όμως να συνυπολογιστούν νέοι κίνδυνοι. **Σελ. 18, 19**

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Στήριξη του Λιβάνου με 400 εκατ. από Κομισιόν

Το ενδεχόμενο στήριξης του Λιβάνου με ποσά που κυμαίνονται σε πρώτη φάση πέριξ των 400 εκατ. ευρώ, επεξεργάζεται η Κομισιόν, με στόχο την αναχαίτιση των μεταναστευτικών ροών, ικανοποιώντας σχετικό αίτημα της Λευκωσίας. Εκτός συζήτησης οποιαδήποτε απόφαση για τη Συρία. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νηφαλιότητα και σύνεση

Η σύγκρουση μεταξύ των δύο εκ των κορυφαίων ανεξάρτητων θεσμών της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Νομικής Υπηρεσίας και της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, είναι σίγουρα ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να επιλυθεί διά της νομικής οδού. Σε καμία περίπτωση αυτή η θεσμική διαπάλη δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για μικροπολιτικούς και κομματικούς σκοπούς. Η απερίσκεπτη και ιδιοτελής χρησιμοποίηση του εν λόγω ζητήματος προς προσπορισμό κομματικών οφελών σίγουρα δεν είναι επωφελής για την ίδια τη Δημοκρατία. Τον μοναδικό και φυσικά τελευταίο λόγο έχει η δικαιοσύνη, η οποία γνωρίζει πώς να εκτονώσει την κατάσταση. Ας την αφήσουμε να λειτουργήσει.

ΤΟ 2023 ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΜΗΝΟ 2024

Πλεόνασμα 1,5 δισ. με ευχέρεια για στήριξη

Ευχέρεια στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη για εφαρμογή βιώσιμης οικονομικής πολιτικής αλλά και στήριξη των ευάλωτων ομάδων δίνει το πλεόνασμα που υπάρχει στα κρατικά ταμεία. Δημοσιονομικό πλεόνασμα 918 εκατ. ευρώ υπήρχε το 2023, ενώ προστέθηκαν άλλα 534 εκατ. ευρώ στους δύο πρώτους μήνες του 2024. **Οικονομική, σελ. 3**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ιδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων

Η πρόεδρος του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους Σούλα Ζαβού μιλάει στην «Κ» για τους στόχους του ιδρύματος και για το έργο που έχει επιτελέσει. Αναφέρεται επίσης στις δυσκολίες που το Ιδρυμα αντιμετωπίζει. **Τέχνες, σελ. 5**

ΕΚΘΕΣΗ

Ενας ονειρικός κόσμος

Η έκθεση «Pablo Picasso - ο ιδιοφυής αγωνιστής της τέχνης και της δημοκρατίας μέσα από σπάνιες αφίσες και κεραμικά του» εγκαινιάζεται στις 11 Μαΐου στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών. Στην «Κ» μιλάει ο επιμελητής της Τάκης Μαυρωτάς. **Σελ. 11**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Προεκλογικό υπερθέαμα

«Πρόγευμα εργασίας» χαρακτήρισε η Ιουλία την έκτακτη σύναξη του καρέ την περασμένη Τετάρτη. Στο εύλογο ερώτημα δε της Καλαμαρούς («Τουτέστιν;») απάντησε: «Τουτέστιν, να παρακολουθήσουμε την υποβολή υποψηφιοτήτων για τις ευρωεκλογές, καθότι αναμένεται μεγάλο τζέρτζελο, μάνα μου». Για καλή τύχη των κυριών, οι οποίες ξεσπιτώθηκαν από το χάραμα (τρόπος του λέγειν), η απευθείας σύνδεση με το Συνεδριακό Κέντρο Φιλοξενία τις αποζημίωσε: ήταν ένα αληθινό υπερθέαμα!

Η Σβετλάνα Αλεξάντροβα σέρβιρε τους καφέδες με ζεστή σπιτική τυρόπιτα, ενώ η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον παρουσίασε στο καρέ παλαιότερα βίντεο («Περασμένα Αλλά Όχι Ξεχασμένα») για το απαραίτητο ζέσταμα. Οι κυρίες απόλαυσαν κλασικές στιγμές του ανυπέρβλητου Σπύρου Κυπριανού στο χαλκέντερο ΡΙΚ («σαν να μην πέρασε μια μέρα στο Ίδρυμα» σάρκασε η Ευγενία) αλλά και νεότερες επιτυχίες, όπως τα βιντεάκια της υποψηφίας βουλευτού της ΔΗΠΑ Θεοδώρας Κυριάκου.

«Καμιά δεν θα φτάσει στα δυσθεώρητα στιλιστικά ύψη της αγαπημένης Θεοδώρας» ψιθύρισε με νοσταλγία η Ιουλία, ενώ έβλεπαν τη φωτογενή δημοσιογράφο – φιλόλογο να μιλάει on camera φορώντας ένα «συ-γκλο-νι-στι-κό» υβριδικό outfit (κάτι μεταξύ Τιερί Μιγκλέρ και συνοικιακής μοδίστρας) με λευκούς κοθόρνους. Λίγο αργότερα θα αναθεωρούσε, καθώς όπως είπε εν τη σοφία της η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού: «Μιάλον βούκκον βάλε τζιαι μιάλον λόον μεν πεις».

Ο σημειολογικός απολογισμός της υποβολής των υποψηφιοτήτων περιλάμβανε ένα στιλιστικό συμπέρασμα και μια νικήτρια σε επίπεδο εντυπώσεων. «White is the new black» ανακοίνωσε η Ιουλία με την εμπειρογνωμοσύνη που τη χαρακτηρίζει. Και συνέχισε: «Όσες κυρίες επέλεξαν total white έπραξαν σοφά. Οπότε τα εύσημα κομψότητας ανήκουν στις Σταύρη Καλοψιδιώτη, Μέλανη Στέλιου και Κατερίνα Χριστοφίδου. Τις εντυπώσεις, όμως, ομόφωνα αποφασίζουμε πως κέρδισε η Ελένη Σταύρου!».

Τον δρόμο που χάραξε το fashion icon Σάρα Τζέσικα Πάρκερ ακολούθησε η υποψήφια Ελένη Σταύρου με μια γιγαντιαία μπουτονιέρα αντάξια του στιλ της.

Μόνο η συνταξιούχος θεολόγος Θεοπίστη Θεοδούλου τόλμησε να ψελλίσει κάτι του τύπου «η επίθεση της γιγαντιαίας μπουτονιέρας» αλλά μαζεύτηκε, όταν την κατακεραύνωσε η Ιουλία. «Τι να μας πει και η καημένη η Θεοπίστη, η οποία η μοναδική Σάρα που γνωρίζει είναι η σύζυγος του Αβραάμ και μητέρα του Ισαάκ της Καινής Διαθήκης. Εμείς όμως που έχουμε εντρυφήσει στο μοναδικό στιλ της Σάρας Τζέσικα Πάρκερ, οφείλουμε να αποδώσουμε τα εύσημα στην πληθωρική Ελένη, η οποία είτε με στολή παραλλαγής είτε με μπουτονιέρα στο πέτο δεν μας αφήνει να πλήξουμε ποτέ».

Μπορεί τις εντυπώσεις να κέρδισε η Ελένη Σταύρου, αλλά την προεκλογική παράσταση έκλεψε άλλη. Οι κυρίες συμφώνησαν ότι η υποστήριξη της υποψηφιότητας του κυβερνητικού εκπροσώπου του Αναστασιάδη, ο οποίος κατέρχεται ως υποψήφιος του ΕΛΑΜ, από την αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπο του Αναστασιάδη είναι άνω ποταμών. Αν σε αυτό προσθέσουμε ότι η Νιόβη Παρισσινού πρότεινε και τον Γεάδη Γεάδη επειδή όπως δήλωσε «είναι προσωπικός μου φίλος», δύο τινά μπορεί να ισχύουν: είτε η εν λόγω κυρία είναι η πιο απολιτίκ συμμετοχή σε κυβερνητικό σχήμα, είτε έχει θράσος. Ο επίσημος ΔΗΣΥ μάλλον κατέληξε στο δεύτερο, εξ ου και τη διέγραψε.

Οι γραφικότητες βεβαίως δεν έλειψαν από την υποβολή των υποψηφιοτήτων. Ο παλιός μας γνώριμος Ανδρόνικος Ζερβίδης π.χ., κατέβαλε μια φιλότιμη προσπάθεια για να κερδίσει λίγα ψίχουλα δημοσιότητας και τα κατάφερε. Ιδού το αποτέλεσμα (με την ανάλογη προφορά) της συνεισφοράς του στο ψυχαγωγικό πρόγραμμα της ημέρας: «Echo lysi €100 dis gia epilysi tou Kypriakou (...) Symphona me to programma mou kai me ti voithia tis Evropis, tha diasfalisti I pagkosmia erini gia deka chronia».

«Καλέ, η Ελενούα!» αναφώνησε η Καλαμαρού, εντυπωσιασμένη από τα ανέλπιστα νέα. Η επανεμφάνιση της ηθοποιού Εμανουέλας Χαραλάμπους, η οποία σημάδεψε (sic) με την ερμηνεία της το σίριαλ «Ελένη η Πόρνη», θύμιζε παλιό καλό ελληνικό μελό, όπου η ανεμοδαρμένη μάνα αναγνώριζε τον χαμένο της γιο από το σταυρουδάκι στον λαιμό. «Η αγαπημένη μας Ελενούα φευ, επέστρεψε στη δημοσιότητα για τους εντελώς λάθος λόγους» σχολίασε η Ιουλία. Και εξήγησε ότι κόπηκε από υποψήφια επειδή... ξέχασε να εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους! «Δεν τα ζούμε αυτά, κοπέλες...» είπε γελώντας.

Ώσπου είδε η Ιουλία την προσέλευση του ανεξάρτητου ευρωβουλευτή Φειδία και της κόπηκε το γέλιο μαχαίρι. Ο υποψήφιος έφτασε στο Συνεδριακό συνοδευόμενος από τον ιερέα πατέρα του και έναν άλλο νεαρό με κάμερα. Το γεγονός ότι τα ΜΜΕ ασχολήθηκαν με το παπιγιόν του και αναλώθηκαν σε σχόλια του τύπου «ντυμένος σαν γαμπρός», επιβεβαιώνει τη λαϊκή θυμοσοφία που υποστηρίζει πως «καμιά δουλειά δεν είναι ντροπή». «Εκουράστηκα» δήλωσε ο ινφλουένσερ, παραθέτοντας κάμποσες ανάξιες λόγου κοινοτοπίες. «Και εμείς αγόρι μου...» μουρμούρισε η Ιουλία και άλλαξε κανάλι.

Από ένα σημείο κι έπειτα κάποια πράγματα δεν έχουν καν πλάκα. Όσοι αναζητούν δε τη χρεοκοπία του συστήματος μέσα από τα καραγκιοζιλίκια των social media, ας επιδείξουν μια άλφα αυτοσυγκράτηση. Αυτά έλεγε η Ιουλία λίγο πριν σκάσει η πολιτική βόμβα διά στόματος Ρενέ Κυπαρίσσι: «Η υποψήφια πρόεδρος του Επαρχιακού Οργανισμού Αμμοχώστου Μαρία Τοφινή Τσαντίλα αποχωρεί από το ΔΗΚΟ!».

Μαρία Τοφινή Τσαντίλα. Ένα όνομα, μια ιστορία. Η είδηση ότι τα βρόντηξε κι έφυγε από το ΔΗΚΟ, σκόρπισε ρίγη συγκίνησης στο καρέ. Οι κυρίες, εμφανώς συγκλονισμένες, κατέφυγαν στο αμείλικτο scripta manent και διάβασαν ξανά μια παλαιότερη αλλά κλασικής ομορφιάς ανάρτησή της: «Ένας ήλιος για όλους! Της Ανατολής οι πρώτες ηλιακτίδες λάμπουν για όλους και για τον καθένα ξεχωριστά!! Καλό Ξημέρωμα Αμμόχωστος, Καλό Ξημέρωμα Ευρώπη!!!». Chapeau, Μαρία Τοφινή Τσαντίλα!

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

28.4.1934

ΜΕΤΩΠΟ: Το δημοσιευόμενον εις τους «Τάιμς» βαρυσήμαντον άρθρον εμφανίζει έναν σαφή προσανατολισμόν της Αγγλικής κυβερνήσεως προς τας απόψεις της Ιταλίας εις το ζήτημα του αφοπλισμού και μίαν εξ ίσου σαφή προειδοποίησιν προς την Γαλλίαν, απειλουμένην ήδη διά διπλωματικής απομονώσεως. Πράγματι, η Αγγλία, ως υποδηλούται διά του άρθρου, θα επιζητήση την συγκρότησιν ενιαίου μετώπου τών υπέρ του μερικού επανεξοπλισμού της Γερμανίας κεκηρυγμένων κρατών, διά την σύναψιν μιας συμβάσεως αφοπλισμού επί τη βάσει των γενικών αρχών του Αγγλικού υπομνήματος της 29 παρ. Ιανουαρίου και του γερμανικού τοιούτου της 16ης τρέχοντος. Η Γαλλία, ανακόψασα πάσαν ελπίδα προόδου των συνεννοήσεων έξω του πλαισίου και των ορίων της Συνθήκης των Βερσαλλιών, προεκάλεσε παρά τη Αγγλική δημοσία γνώμη αληθή αιφνιδιασμόν, διότι επιστεύετο ότι θα ήτο δυνατή μία συνεννόησις δι' ωρισμένων υποχωρήσεων της Γαλλίας, δεχομένης τον μερικόν εξοπλισμόν της Γερμανίας και τον προτεινόμενον έλεγχον.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ: Εις συγκέντρωσιν γενομένην εις ένα ξενοδοχείον της Νέας Υόρκης, ιδρύθη ένωσις των διαζευγμένων γυναικών, αι οποίαι ζητούν την ψήφισιν προστατευτικών νόμων. Η πρόεδρος της νέας ενώσεως ανήγγειλεν ότι η οργάνωσίς των είνε αποφασισμένη να δράση ενεργώς υπέρ των συμφερόντων της. Πρώτον διάβημά της θα είνε να ζητήση την απαγόρευσιν εις τους τέως συζύγους των διαζευγμένων γυναικών να συνάπτουν νέον γάμον προτού εξασφαλίσουν άνετον ζωήν εις τας τέως συζύγους των.

ΕΞΑΙΡΕΣΗ: Εις το θέατρον «Παπαϊωάννου» συνεκροτήθη χθες την εσπέραν συνέλευσις των τροχιοδρομικών, σιδηροδρομικών Αθηνών - Πειραιώς, φωταεριοεργατών, ηλεκτροτεχνιτών και λοιπών σωματείων ανηκόντων εις την δύναμιν της Ομοσπονδίας Ηλεκτρισμού. Μετά πολύωρον συζήτησιν επί του ζητήματος των κοινωνικών ασφαλίσεων, ενεκρίθη ψήφισμα διά του οποίου οι εργάται ζητούν όπως μη περιληφθούν εις τον νέον ασφαλιστικόν οργανισμόν τα υφιστάμενα ασφαλιστικά ταμεία των, αλλά ασφαλισθούν μόνον οι ανασφάλιστοι.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Γραβάτες, φωτιές και μαρμαρένια αλώνια

«Βροντά κι' αστράφτει ο ουρανός και σειέτ' ο απάνω κόσμος, κι' ο κάτω κόσμος άνοιξε και τρίζουν τα θεμέλια...». Στίχοι απ' το πάλεμα του Διγενή με τον Χάρο στα μαρμαρένια αλώνια. Κάπως έτσι, επική και δίχως αύριο, προβλέπεται να είναι η μάχη του γενικού και βοηθού εισαγγελέα με τον πολυμήχανο Οδυσσέα.

Στη μία πλευρά η Εισαγγελία φαίνεται να αρχειοθετούσε για πολύ καιρό υποθέσεις εναντίον του ιδιόρρυθμου Ελεγκτή. Απ' την άλλη ο Οδυσσέας δηλώνει πως θα καλέσει περισσότερους μάρτυρες και από τους μάρτυρες του Ιεχωβά. Και αφού η αμοιβαία αντιπάθεια χρονολογείται, ο αγώνας μπορεί κάλλιστα να χαρακτηριστεί ντέρμπι αιωνίων. Ο νεαρός μας Νίκος προς το παρόν υποδύεται τον ρόλο του πόντιου – όχι του Κετσπάγια, του Πιλάτου– τηρώντας αποστάσεις ασφαλείας και παρακολουθώντας τις εξελίξεις από την ανακαινισμένη κρεβατοκάμαρα του Προεδρικού. Ναι, αυτή στην οποία ο Οδυσσέας επιθεώρησε τις τουαλέτες και το παρκέ.

Φήμες ότι ο Γεροσκηπιώτης έριξε λάδι στη φωτιά της κόντρας ανάμεσα στην Εισαγγελία και στην Ελεγκτική Υπηρεσία δεν επιβεβαιώνονται. Όσο για τη Φιλίππα την Πρώτη, σαν μια άλλη Άντζελα Δημητρίου, θα μιλήσει όταν πρέπει να μιλήσει. Θεάθηκε πάντως σε γνωστό εστιατόριο να παραγγέλνει ένα γκουρμέ πιάτο που σερβίρεται κρύο, ακριβώς όπως σερβίρεται και η εκδίκηση.

Η σύνταξη πάει κυρίως σε γραβάτες.

Σπουδαίας μάρκας –διαβάζω– και αξίας σχεδόν 200€ η γραβάτα του Προέδρου μας. Εγώ πάντως θυμάμαι που στον γάμο μου με τόσα λεφτά πήρα γραβάτα, κοστούμι, πουκάμισο, παπούτσια και μου έμειναν και ρέστα για σάντουιτς στο Γιαπανά. Αναμένω τώρα να δημοσιοποιηθεί και το κόστος αγοράς του παπιγιόν του Φειδία.

Η Απορία της Ημέρας: ο νεαρός μας Νίκος, δικαιούται πασχαλινό επίδομα σαν χαμηλοσυνταξιούχος;

Μια φωτοβολίδα μες στη νύχτα σκάει κι η καρδιά μου σπάει (κι η φωτιά ξεκινάει). Το γνωστό αυτό τραγούδι ενδέχεται να απαγορευθεί μαζί με τις φωτοβολίδες γενικότερα μετά τα πρόσφατα περιστατικά πυρκαγιών από πυροτεχνήματα. Στη φωτιά, στη φωτιά με τις ξενέρωτες, που θα 'λεγε και η Βίσση. Εγώ ένα έχω να πω: Αλληλούια! Και απόψε, για να το γιορτάσω –έστω και χωρίς άδεια– θα κάνω τη νύχτα μέρα, ρίχνοντας πυροτεχνήματα!

Φωτιές μάς άναψε βέβαια και το προεδρικό αεροπλάνο, ειδικά μόλις ακούσαμε το κόστος επισκευής του. Και δεν μπορούμε καν να το χρησιμοποιήσουμε για κατάσβεση δασικών πυρκαγιών, ώστε να έκανε τουλάχιστον απόσβεση των εξόδων του. Σκέψου το, όμως Πρόεδρε, ίσως γίνει πυροσβεστικό, αν του προσθέσουμε ένα ψεκαστήρα. Διαφορετικά, ας το στείλουμε κι εμείς δώρο σε κάποια άλλη Μπανανία, κάπου στη Λατινική Αμερική.

Κατά τα άλλα η Βουλή ζητάει από τον αρμόδιο υπουργό –ποιος να είναι άραγε;– να την ενημερώσει σχετικά με το ποιες εταιρείες παραγωγής ερωτικών ταινιών δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Τι να πει κανείς, εδώ ο κόσμος καίγεται –κυριολεκτικά– και η Βουλή χτενίζεται.

Σε σχετική ανακοίνωση η Μαρία Τσαντίλα μας πληροφορεί πως αποχωρεί από το ΔΗΚΟ μαζί με όλα τα μέλη της οικογένειάς της –φαντάζομαι εννοεί τουλάχιστον πρώτου και δεύτερου βαθμού συγγενείς– αλλά και γείτονες. Όπως έμαθα ο λόγος της αποχώρησης έχει να κάνει με το ότι η κυρία Τσαντίλα... τσαντίστηκε.

Ερωτηθείς από δημοσιογράφο αν φοβάται απώλεια πρωτιάς του ΔΗΣΥ ο Ευθύμιος Δίπλαρος απάντησε αρνητικά. Βέβαια για να μην ξεχνιόμαστε είναι ο ίδιος που έβαζε στοίχημα για την εκλογή Αβέρωφ, οπότε το πολιτικό του ένστικτο κάπου χρειάζεται σέρβις. Ή ταν ή επί τας, Αννίτα μου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Θέλεις σπίτι;
ΜΠΟΡΕΙΣ
Δάνειο Κατοικίας
από την Ελληνική Τράπεζα.
Θέλεις να αποκτήσεις το δικό σου σπίτι.
Θέλεις συνεργάτες που να μπορείς να εμπιστευτείς.
Στην Ελληνική Τράπεζα το θέλω σου γίνεται μπορώ!
Δάνειο Κατοικίας με επιλογή σταθερού επιτοκίου για τα πρώτα 3, 5 ή 10 χρόνια αναλόγως της διάρκειας του δανείου και χαμηλότερο επιτόκιο εάν η κατοικία σου είναι «Green».
Κάνε την αίτησή σου τώρα και μέσω Hellenic Bank Mobile App.
Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο:
https://www.hellenicbank.com/housingloan
Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις
Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Προειδοποίηση: Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.
Το θέλω γίνεται μπορώ.
HELLENIC BANK
Ogilvy

ΟΙ «ΕΠΙΚΕΣ» ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΤΟΥ Γ. ΕΛΕΓΚΤΗ

2015-2023
Σύγκρουση με Υπουργούς (Σ. Αγγελίδη, Γ. Παμπορίδη, Χ. Γεωργιάδη, Κ. Πετρίδη).

ΜΑΪΟΣ 2017
Κόντρα με τον Σωκράτη Χάσικο.

ΜΑΪΟΣ 2020
Πρόθεση του Νίκου Αναστασιάδη να υποβάλει αίτηση για απόλυση του γενικού ελεγκτή.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020
Σύγκρουση για την δημοσιοποίηση έκθεσης για κατά χάρη παραχώρηση κυπριακών υπηκοοτήτων.

ΜΑΪΟΣ 2022
Σύγκρουση με τον γενικό εισαγγελέα για τα Χρυσά Διαβατήρια.

ΜΑΪΟΣ 2023
Καταγγελία του γενικού ελεγκτή κατά του βοηθού γενικού εισαγγελέα.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023
Κόντρα με τον Νίκο Χριστοδουλίδη για επιδόματα και χρήση οχημάτων από τα παιδιά του Προέδρου.

Πληροφορίες που δεν διαψεύδονται αναφέρουν πως η ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας πριν από την κατάθεση της αίτησης κατά του γενικού ελεγκτή συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον οποίο ζήτησαν να συνυπογράψει την αίτηση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη να απαντά αρνητικά.

Αίτηση τελικής λύσης από Δικαστικό Συμβούλιο

Το έντονο παρασκήνιο για παύση του γενικού ελεγκτή και οι προετοιμασίες για τη νομική σύγκρουση δύο κορυφαίων θεσμών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η αίτηση που κατέθεσε ο γενικός εισαγγελέας Γιώργος Σαββίδης στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο για απόλυση του γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας Οδυσσέα Μιχαηλίδη έχει όλες τις προϋποθέσεις να τερματίσει μια δύσκολη περίοδο στις σχέσεις δύο σημαντικών θεσμικών αξιωματούχων. Η αίτηση που υπογράφεται από τον γενικό εισαγγελέα είναι η δεύτερη που στρέφεται κατά θεσμικού αξιωματούχου τα τελευταία 10 χρόνια, εξέλιξη που ενδεχομένως να αντικατοπτρίζει την κρίση που έχει επεκταθεί και σε ανεξάρτητους θεσμούς. Η κατάθεση της αίτησης στην ουσία αποκαλύπτει την αποτυχία γεφύρωσης των όποιων διαφορών μεταξύ Νομικής και Ελεγκτικής Υπηρεσίας που ταλανίζουν τον δημόσιο βίο του τόπου από το μισό της προηγούμενης δεκαετίας. Η μετωπική νομική σύγκρουση γενικού ελεγκτή και γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι η ετυμηγορία του Δικαστικού Συμβουλίου, αναμένεται να αφήσει το αποτύπωμά της και οι πιθανές πληγές που θα προκληθούν να χρειαστούν χρόνια για να επουλωθούν. Για την ώρα η δημόσια συζήτηση που έχει ξεσπάσει περιορίζεται σε νομικό επίπεδο, ωστόσο, η έναρξη της διαδικασίας ακρόασης είναι σίγουρο πως θα προκαλέσει επέκταση και σε πολιτικό επίπεδο. Το χάσμα που χωρίζει τους δύο θεσμούς στην ουσία επέβαλε την κίνηση από πλευράς γενικού εισαγγελέα, μιας και η γενική αντίληψη που υπάρχει είναι πως η παρούσα κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί άλλο. Ωστόσο, η παρούσα κατάληξη προσφυγής είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας διαδικασίας, η οποία άλλοτε για λόγους τακτικής και άλλοτε για πρακτικούς λόγους έπαιρνε παράταση. Βέβαια, το ερώτημα που τίθεται υπό μορφή ανησυχίας είναι αν η όποια απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου θα επαναφέρει την ομαλότητα σε Ελεγκτική και Νομική Υπηρεσία.

Η αίτηση

Η αίτηση στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο κατατέθηκε από τη δικηγορική ομάδα του γενικού εισαγγελέα (Λέανδρο Παπαφιλίππου - Λ. Παπαφιλίππου & Σια ΔΕΠΕ, Ντίνο Καλλή - Καλλής & Καλλής ΔΕΠΕ) και υπογράφεται από τον γενικό εισαγγελέα. Το ζητούμενο της αίτησης είναι η απόλυση του γενικού ελεγκτή λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς, κάτι που δημιουργεί ήδη ποικίλες νομικές ερμηνείες. Μία από αυτές που ενδεχομένως να εγερθεί ως προδικαστικό ζήτημα αμφισβητεί την εξουσία του γενικού εισαγγελέα να κινήσει τη διαδικασία παύσης θεσμικού αξιωματούχου, ο οποίος έχει διοριστεί από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Άποψη που έρχεται σε σύγκρουση με το προηγούμενο που υπάρχει με τον Ρίκκο Ερωτοκρίτου. Όπως εξήγησε στην «Κ» ο νομικός και επί πολλά έτη εισαγγελέας στη Νομική Υπηρεσία Ρίκκος Μαππουρίδης το καθεστώς παύσης ανώτατων δικαστών ρυθμίστηκε μόλις το 2015 και δεν εξαιρεί τον γενικό ή τον βοηθό Γενικό εισαγγελέα να καταθέσει αίτηση στο Δικαστικό Συμβούλιο. Προς τούτο επικαλείται την περίπτωση αίτησης που κατέθεσε ο πρώην γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης κατά του τότε βοηθού γενικού εισαγγελέα Ρίκκου Ερωτοκρίτου χωρίς τη συμμετοχή του τότε προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη.

Το Προεδρικό

Οι εξελίξεις που σηματοδοτεί η αίτηση του γενικού εισαγγελέα παρακολουθούνται εξ αποστάσεως από την εκτελεστική εξουσία. Επίσημα η κυβέρνηση έσπευσε να αποστασιοποιηθεί, με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να μην εμπλέκεται στη διαφορά. Ωστόσο, πληροφορίες αναφέρουν πως η ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον οποίο ζήτησαν να συνυπογράψει την αίτηση. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο Νίκος Χριστοδουλίδης φαίνεται να επικαλέστηκε τη διάκριση των εξουσιών, ξεκαθαρίζοντας πως θα μείνει αμέτοχος. Δηλαδή δεν θα έχει εμπλοκή αλλά και ούτε θα προσπαθήσει να επηρεάσει την ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας στην υποβολή αίτησης. Το ερώτημα που τίθεται από κυβερνητικής πλευράς αφορά τη στάση του Προέδρου στο υποθετικό σενάριο που η αίτηση του γενικού εισαγγελέα έπεφτε στο Δικαστικό Συμβούλιο. «Ποια θα ήταν η στάση του προέδρου της Δημοκρατίας σε μια τέτοια εξέλιξη»; διερωτήθηκαν αρμόδιες πηγές.

Στη φωτογραφία που δημοσίευσε ο γενικός ελεγκτής τον Μάρτιο του 2023 διακρίνεται η δικηγορική ομάδα που θα τον εκπροσωπήσει ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου καθώς και ο τέως γενικός εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης.

Ο Γόρδιος Δεσμός

Μπορεί η αίτηση για απόλυση του γενικού ελεγκτή να κατατέθηκε την περασμένη Παρασκευή, ωστόσο, η διελκυστίνδα που έχει δημιουργηθεί, πρώτα σε σχέση με την εκτελεστική εξουσία και στη συνέχεια με έναν άλλο θεσμό, τη Νομική Υπηρεσία, πάει αρκετά χρόνια πίσω. Όπως προκύπτει από τα γεγονότα δεν ήταν μόνο μία φορά που η κατάσταση με τον γενικό ελεγκτή έφθασε στο απροχώρητο αλλά τρεις. Ωστόσο, τις δύο προηγούμενες για λόγους τακτικής αλλά και για λόγους ουσίας η υποβολή αίτησης δεν προχώρησε. Μια εξέλιξη που ενέτεινε το συγκρουσιακό κλίμα με δημόσιες εκρήξεις του Οδυσσέα Μιχαηλίδη κατά διαστήματα. Η πρώτη απόπειρα να δοθεί μια λύση ήταν αμέσως μετά την παύση του Ρίκκου Ερωτοκρίτου. Γενική Εισαγγελία και Ελεγκτική Υπηρεσία, χρησιμοποιώντας ως ασπίδα την κοινή γνώμη, συγκρούσθηκαν ουκ ολίγες φορές μετωπικά με την εκτελεστική εξουσία. Σε ό,τι αφορά τον γενικό ελεγκτή το μέτωπο που είχε ανοιχθεί με το Προεδρικό πήγαζε από την απαίτηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη να πραγματοποιεί προληπτικούς ελέγχους, καθιερώνοντας συνάμα τις ειδικές εκθέσεις που ως μέθοδος ελέγχου δεν υπήρχαν προηγουμένως. Η κατάσταση έφθασε στο απροχώρητο την πρώτη περίοδο με τις αποκαλύψεις για τα Χρυσά Διαβατήρια. Τότε όλες οι πληροφορίες επέμεναν πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε ζητήσει από την ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας να μελετήσει το ενδεχόμενο υποβολής αίτησης απόλυσης του γενικού ελεγκτή. Τελικά η ιδέα εγκαταλείφθηκε με το παρασκήνιο να υποστηρίζει πως ρόλο διαδραμάτισε και η τότε ηγεσία του ΔΗΣΥ. Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως κομβικό ρόλο στην επιλογή του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ως γενικού ελεγκτή είχε παίξει ο τότε πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος φαίνεται πως φρέναρε την υποβολή αίτησης απόλυσης του γενικού ελεγκτή από τον Νίκο Αναστασιάδη.

Νομική Υπηρεσία

Η αποχώρηση Κώστα Κληρίδη από τη Γενική Εισαγγελία τερμάτισε την άνοιξη στις σχέσεις γενικού ελεγκτή με Νομική Υπηρεσία. Η τοποθέτηση του Γιώργου Σαββίδη ως γενικού εισαγγελέα και του Σάββα Αγγελίδη ως βοηθού γενικού εισαγγελέα σταδιακά άνοιξε νέο μέτωπο του γενικού ελεγκτή με τη Νομική Υπηρεσία. Αποκορύφωμα της σφοδρής σύγκρουσης ήταν η άρνηση της Γενικής Εισαγγελίας να ικανοποιήσει την απαίτηση του γενικού ελεγκτή να του παραδοθούν φάκελοι υποθέσεων για τα Χρυσά Διαβατήρια, οι οποίοι βρισκόντουσαν στα στάδιο έρευνας από την Αστυνομία την περίοδο της ερευνητικής επιτροπής Νικολάτου. Μάλιστα, οι δημόσιες επιθέσεις του γενικού ελεγκτή κατά του γενικού εισαγγελέα είχαν αναγκάσει τον Γιώργο Σαββίδη δημόσια να κατηγορήσει τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για συνταγματική εκτροπή, ενώ για πρώτη φορά έγινε λόγος για ανάρμοστη συμπεριφορά του γενικού ελεγκτή και κατάθεση αίτησης στο Δικαστικό Συμβούλιο.

Τα γεύματα

Σε μια προσπάθεια εκτόνωσης της κατάστασης το φως της δημοσιότητας είδαν φωτογραφίες κοινωνικής συνεύρεσης του γενικού ελεγκτή με την ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας. Και ενώ όλοι ανέμεναν πως ενδεχομένως να τερματιζόταν το εχθρικό κλίμα των δύο θεσμών στο παρασκήνιο η κατάσταση παρέμεινε αμετάβλητη με την επιλογή προσφυγής στο Δικαστικό Συμβούλιο να κάνει την επανεμφάνισή της. Από τότε ουσιαστικά τα γεγονότα δείχνουν πως και οι δύο πλευρές άρχισαν να προετοιμάζονται για την εξέλιξη της περασμένης Παρασκευής. Χαρακτηριστική είναι μια φωτογραφία που ανέβασε σε κοινωνικό δίκτυο ο ίδιος ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης τον Μάρτιο του 2023, προφανώς για να στείλει μηνύματα, στην οποία φαίνεται να έχει συνδαιτημόνες τη δικηγορική ομάδα που θα τον εκπροσωπήσει τώρα στο Δικαστικό Συμβούλιο αλλά και τον πρώην γενικό εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη.

Κατά βοηθού γενικού

Η κατάσταση ξέφυγε από κάθε έλεγχο το Μάιο του 2023 όταν ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης κατήγγειλε στην Ανεξάρτητη Αρχή Κατά της Διαφθοράς τον βοηθό γενικό εισαγγελέα Σάββα Αγγελίδη. Ενέργεια που προκάλεσε τη δημόσια έκρηξη του γενικού εισαγγελέα, ο οποίος σε ασυνήθιστο ύφος και χαρακτηρισμούς κατηγόρησε τον γενικό ελεγκτή πως «συνεχώς με στοχευμένο τρόπο λασπολογεί και δημιουργεί μέχρι και δολοφονίες χαρακτήρων και συνειδήσεων». Η επίθεση του γενικού ελεγκτή κατά του βοηθού γενικού εισαγγελέα αποδόθηκε τότε σε προσπάθεια να ματαιώσει κατάθεση αίτησης στο Δικαστικό Συμβούλιο. Όπως είχε γράψει τότε η «Κ» η ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας είχε ζητήσει γνωμάτευση από δικηγόρο της Λευκωσίας για την αίτηση που είχε ετοιμάσει. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» υποστήριζαν πως οι κινήσεις της ηγεσίας της Νομικής Υπηρεσίας διέρρευσαν στον γενικό ελεγκτή, ο οποίος μετά από συμβουλή που πήρε από δικηγόρο κατήγγειλε τον Σάββα Αγγελίδη στην Ανεξάρτητη Αρχή Κατά της Διαφθοράς. Κίνηση που ματαίωσε την κατάθεση αίτησης μέχρι να διερευνηθούν οι καταγγελίες Μιχαηλίδη. Το πόρισμα της Ανεξάρτητης Αρχής Κατά της Διαφθοράς θεωρείται η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι και ότι αποτράπηκε το περασμένο καλοκαίρι έγινε πράξη την περασμένη Παρασκευή.

Στο σκεπτικό της αίτησης φαίνεται να έχουν συμπεριληφθεί γεγονότα που συνιστούν συνταγματική εκτροπή του γενικού εισαγγελέα, καθώς και δημόσιες τοποθετήσεις του που δικαιολογούν την ανάρμοστη συμπεριφορά.

Το υπόβαθρο της αίτησης για απόλυση

Μέχρι και την Παρασκευή το βράδυ που έκλεινε το φύλλο της «Κ» δεν είχαν διαρρεύσει πληροφορίες για το σκεπτικό της αίτησης απόλυσης του γενικού ελεγκτή. Ωστόσο νομικές πηγές που μίλησαν στην «Κ» θεωρούν πως η πλευρά του γενικού εισαγγελέα έχει επικεντρωθεί σε γεγονότα που αφορούν τα ζητήματα μη εύρυθμης συνεργασίας αλλά και προβλημάτων που δημιουργήθηκαν δημόσια από τον γενικό ελεγκτή. Στο πνεύμα αυτό στην αίτηση φαίνεται να έχουν συμπεριληφθεί τα περί συνταγματικής εκτροπής του γενικού ελεγκτή στην απαίτησή του να του δοθεί υλικό το οποίο ήταν μέρος ποινικής έρευνας, οι καταγγελίες κατά του βοηθού γενικού εισαγγελέα στην Ανεξάρτητη Αρχή Κατά της Διαφθοράς, η αντίδρασή του Οδυσσέα Μιχαηλίδη μετά την ολοκλήρωση των ερευνών και τέλος η άνευ προηγουμένου αντίδραση για θεσμικό αξιωματούχο, μετά τη συνέντευξη του Σάββα Αγγελίδη στην «Κ», για σχέδιο εξόντωσής του από τον γενικό και βοηθό γενικό εισαγγελέα σε συνεργασία με ιδιώτη δικηγόρο.

purple internet 300 Mbps

PRICE LOCK GUARANTEE

3 χρόνια

€30 μήνα 300 Mbps

Με την **Cablenet** και το **Price Lock Guarantee** κλειδώνεις την τιμή για **3 χρόνια** και **δεν έχεις να ανησυχείς για τίποτα!** Απολαμβάνεις το **Purple Internet 300Mbps** με την **ασφάλεια** και τη **σιγουριά** του **Price Lock Guarantee** για **3** ολόκληρα **χρόνια** στα **€30 το μήνα χωρίς αυξήσεις στην τιμή!**

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

130 | www.cablenet.com.cy

cablenet

Πρώτο σενάριο 400 εκατ. ευρώ για Λίβανο

Σκέψεις Κομισιόν για στήριξη Βηρυτού προς αναχαίτιση μεταναστευτικών ροών – Κέρδη για Λευκωσία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Εναλλακτικά σενάρια, με πρώτο στη λίστα το ενδεχόμενο στήριξης του Λιβάνου με ποσά που κυμαίνονται «σε πρώτη φάση πέριξ των 400 εκατομμυρίων ευρώ», επεξεργάζεται, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Κομισιόν, ενόψει της επίσκεψης της Ούρσουλας φον ντερ Λάιεν στη χώρα, στις 2 Μαΐου, και με επίκεντρο τη συγκράτηση των μεταναστευτικών ροών, κάτι που τείνει να ικανοποιήσει το αίτημα και τους στόχους της Λευκωσίας. Κοινοτική πηγή που μίλησε στην «Κ» υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας της, ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές την περασμένη Παρασκευή, επεσήμανε ότι το εν λόγω ποσό «αποτελεί επί του παρόντος το επικρατέστερο σενάριο», αφήνοντας πάντως ανοικτό το ενδεχόμενο να γίνουν τελικά άλλες επιλογές. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, στόχος της Ε.Ε. είναι να εξαγγείλει ένα σημαντικό ποσό για τη στήριξη του Λιβάνου, πιθανότατα κοντά στα 400 εκατομμύρια ευρώ, το οποίο θα μπορούσε να πολλαπλασιαστεί μελλοντικά και να προσεγγίσει ποσά μέχρι και περίπου 3 δισεκατομμυρίων ευρώ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Υπό τις σαφείς όμως προϋποθέσεις ότι τα κοινοτικά κονδύλια θα διατίθενται σταδιακά, θα τυγχάνουν ορθής διαχείρισης, μακριά από φαινόμενα κακοδιαχείρισης και διαφθοράς, και ότι θα κατευθυνθούν σε τρεις κυρίως στόχους:

1) Στη συγκράτηση των μεταναστευτικών ροών, στην καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων και των διακινητών.

2) Στην ενίσχυση των αρχών ασφαλείας, δηλαδή του στρατού του Λιβάνου, ώστε να είναι σε θέση να επιβάλει την πιο πάνω δέσμευση/υποχρέωση.

3) Στην ενίσχυση βασικών υποδομών στη χώρα, από τις οποίες θα επωφεληθούν τόσο οι Λιβανίοι όσο και οι Σύροι πρόσφυγες που φιλοξενούνται στη χώρα.

Τις απαιτήσεις των Βρυξελλών

Η Κομισιόν προσδοκά ότι μέσω του προγράμματος στήριξης του Λιβάνου, θα δημιουργηθούν και καλύτερες συνθήκες φιλοξενίας για τους Σύρους πρόσφυγες, που υπολογίζονται σε 3 περίπου εκατομμύρια, αν και οι επίσημα καταγεγραμμένοι είναι 1,8 εκατ.

δεν έκρυψε ο επίτροπος Γειτονίας και Διεύρυνσης, Olivér V rhelyi, ο οποίος επισκέφθηκε πριν από λίγες μέρες τον Λίβανο, προκειμένου να προετοιμάσει το έδαφος της επίσκεψης Φον ντερ Λάιεν. Ο Ούγγρος επίτροπος υπέδειξε ότι «το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όχι μόνο κατέστησε σαφές ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι έτοιμη να συνεχίσει να υποστηρίζει τους Σύρους πρόσφυγες στον Λίβανο, την Ιορδανία και την Τουρκία, αλλά επίσης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέστησε πολύ σαφές ότι τώρα πρέπει να διπλασιάσουμε τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και του λαθρεμπορίου και την ανάγκη επιβολής της προστασίας των συνόρων και επίσης για τον περιορισμό της παράτυπης μετανάστευσης».

Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ο Olivér V rhelyi επέλεξε να συναντηθεί όχι μόνο με την πολιτική ηγεσία της χώρας, υπό τον πρωθυπουργό Najib Mikati, αλλά και με τη στρατιωτική ηγεσία του Λιβάνου, υπό τον στρατηγό Joseph Aoun. «Ο στρατός του Λιβάνου, αποτελεί πυλώνα της σταθερότητας (anchor of stability)», είπε χαρακτηριστικά ο κ. V rhelyi, προσθέτοντας ότι «η Ε.Ε. είναι έτοιμη να ενισχύσει τη συνεργασία και να του παράσχει αξιόπιστη στήριξη».

Τις απαιτήσεις των Βρυξελλών δεν έκρυψε ο επίτροπος Γειτονίας και Διεύρυνσης, Olivér V rhelyi, ο οποίος επισκέφθηκε πριν από λίγες μέρες τον Λίβανο, προκειμένου να προετοιμάσει το έδαφος της επίσκεψης Φον ντερ Λάιεν.

Όπως πληροφορούμαστε και όπως άλλωστε προκύπτει και από τις δηλώσεις του αρμόδιου επιτρόπου, η Ε.Ε. εναποθέτει μεγάλο μέρος των προσδοκιών της στον στρατό του Λιβάνου, στον οποίο εκτιμάται ότι θα καταλήξει σημαντικό μέρος των ευρωπαϊκών κονδυλίων, προκειμένου να είναι σε θέση να ενισχυθεί και να επιβάλει την προστασία των συνόρων και τη συγκράτηση των μεταναστευτικών ροών. Στις δημόσιες δηλώσεις του, ο Olivér V rhelyi απέφυγε να αναφερθεί στα ποσά στήριξης του Λιβάνου από την Ε.Ε., εκφράζοντας την ελπίδα ότι «πολύ σύντομα» το πακέτο στήριξης «θα οριστικοποιηθεί», παραπέμποντας στο ταξίδι της Ούρσουλας φον ντερ Λάιεν για περαιτέρω ανακοινώσεις. Στον Λίβανο αναμένεται να ταξιδέψει την ίδια μέρα, στις 2 Μαΐου, και ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, προκειμένου να αξιοποιήσει την «πειστικότητα» που παρέχει ένα ευρωπαϊκό πακέτο στήριξης και κατά συνέπεια να διασφαλίσει, όσο αυτό είναι δυνατόν, ότι ο Λίβανος θα εργαστεί πραγματικά για την αναχαίτιση των προσφυγικών/μεταναστευτικών ροών, που εκ των πραγμάτων και λόγω της εγγύτητας της χώρας με την Κύπρο καταλήγουν στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σημειώνεται ότι το πακέτο στήριξης του Λιβάνου, με όποια ποσά τελικά οριστικοποιηθούν και εξαγγελθούν από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, απορρέει από την αναθεώρηση του υφιστάμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027, με την προσθήκη ποσών ύψους 15 δισεκατομμυρίων ευρώ, για τη γενικότερη αντιμετώπιση του προσφυγικού/μεταναστευτικού. Σύμφωνα με τις αποφάσεις που λήφθηκαν από την Ε.Ε. τον περασμένο Φεβρουάριο, το μεγαλύτερο μέρος των 15 δισεκατομμυρίων ευρώ θα διοχετευθεί για τη χρηματοδότηση τρίτων χωρών στη γειτονιά της Ευρώπης.

Συγκλίνουσες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Κομισιόν προσδοκά ότι μέσω του προγράμματος στήριξης του Λιβάνου, θα δημιουργηθούν και καλύτερες συνθήκες φιλοξενίας για τους Σύρους πρόσφυγες, που υπολογίζονται σε 3 περίπου εκατομμύρια, αν και οι επίσημα καταγεγραμμένοι είναι 1,8 εκατομμύρια.

Κύκλοι στην έδρα της Ε.Ε. δεν κρύβουν πάντως την ανησυχία τους για τη δυνατότητα του Λιβάνου «να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του προγράμματος στήριξης», δηλαδή των προϋποθέσεων που τίθενται για την υλοποίησή του. Τόσο υπό το φως της ακυβερνησίας που τυπικά τουλάχιστον μαστίζει τη χώρα από τον Οκτώβριο 2022 (σ.σ. δεν υπάρχει πρόεδρος), όσο και λόγω του ρόλου της Χεζμπολάχ, που στο πολιτικό της σκέλος μετέχει στη Βουλή της χώρας, ενώ το παραστρατιωτικό της σκέλος βρίσκεται στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε. Οι ίδιοι κύκλοι επεσήμαναν ότι η κυβέρνηση και η Βουλή του Λιβάνου κινούνται σε εξαιρετικά αργούς ρυθμούς για υλοποίηση των προϋποθέσεων που έχει θέσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, προκειμένου η Βηρυτός να εξασφαλίσει οικονομική βοήθεια 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων. «Ελπίδα όλων είναι ότι στην περίπτωση του πακέτου στήριξης από την Ε.Ε., η πολιτειακή ηγεσία του Λιβάνου θα επιδείξει μεγαλύτερη εμπλοκή και αποφασιστικότητα, για την υλοποίηση των προϋποθέσεων που τίθενται από τις Βρυξέλλες», ανέφεραν με νόημα οι ίδιοι κοινοτικοί κύκλοι.

Ανώμαλη προσγείωση για Συρία

«Στην παρούσα φάση δεν υπάρχει καμιά απολύτως δυνατότητα, άρα ούτε και πιθανότητα, για λήψη ευρωπαϊκής απόφασης προς την κατεύθυνση χαρακτηρισμού κάποιων περιοχών της Συρίας, ως ασφαλείς», διαμήνυσε έγκυρη κοινοτική πηγή, προσγειώνοντας τις προσπάθειες της Λευκωσίας προς αυτή την κατεύθυνση. Η ίδια πηγή, μιλώντας στην «Κ», επανέλαβε σε έντονο ύφος ότι «εάν η Λευκωσία, επιθυμεί πραγματικά να θεωρήσει κάποιες περιοχές της Συρίας ως ασφαλείς και να δρομολογήσει την επιστροφή των Σύρων προσφύγων στη χώρα τους, μπορεί να το πράξει μόνη της και να σηκώσει και το βάρος μιας τέτοιας πολιτικής απόφασης, που προϋποθέτει συνομολόγηση διμερούς συμφωνίας με το καθεστώς Άσαντ, το οποίο η Ε.Ε. δεν αναγνωρίζει». Η ίδια πηγή υπενθύμισε ότι η δυνατότητα αυτή παρέχεται μέχρι το 2026 για την Κυπριακή Δημοκρατία, καθώς σε δύο χρόνια η Ε.Ε. θα καθορίσει κοινές λίστες περιοχών που δεν θεωρούνται ασφαλείς. Συγκλίνουσες πληροφορίες αναφέρουν ότι πέραν από τους πιο πάνω πολιτικούς λόγους, η Ε.Ε. και η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών θεωρούν ότι η σκέψη και μόνο για καθορισμό στην παρούσα φάση κάποιων περιοχών της Συρίας ως ασφαλών, θα προκαλέσει την αντίδραση ανθρωπιστικών οργανώσεων, που έχουν ήδη επικρίνει εντονότατα τις ιδέες της Λευκωσίας, ως μη ρεαλιστικές και επικίνδυνες. Πέραν τούτου, υπάρχει και η νομική διάσταση του ζητήματος, καθώς όπως μας αναφέρθηκε, αρκετά κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Γερμανία, θεωρούν ότι θα ήταν παράνομος ενδεχόμενος κατακερματισμός οποιασδήποτε χώρας σε περιοχές και ο χαρακτηρισμός κάποιων εξ αυτών ως ασφαλείς και κάποιων άλλων, ως μη ασφαλείς.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Με λογική και ενσυναίσθηση

Πολλές φορές μιλάμε χωρίς πολλή πολιτική ουσία. Κάποιες φορές και μακριά από την ιδεολογία που ο κάθε πολιτικός πρεσβεύει, στον πολιτικό χώρο που είναι. Από την άλλη, είναι τόση η τοξικότητα και ο θόρυβος, ώστε τα συνθήματα υπερκαλύπτουν τα επιχειρήματα και προφανώς δεν ακούγονται. Την ίδια ώρα πρέπει να είμαστε έτοιμοι μα και θαρραλέοι να υπογραμμίζουμε και να διαχωρίζουμε το σωστό από το λιγότερο σωστό, να ζητάμε από όσους στηρίξαμε, σωστά ή λανθασμένα, να δουν κάποια ζητήματα με περισσότερη λογική, ανθρωπιά και ενσυναίσθηση.

Πολλές είναι οι συζητήσεις που γίνονται σε σχέση με τα απροσδόκητα κέρδη εταιρειών και πιο συγκεκριμένα τραπεζικών ιδρυμάτων και εταιρειών που ασχολούνται στον τομέα της ενέργειας. Η συζήτηση αυτή ξεκίνησε από το γεγονός ότι τα κέρδη που προκύπτουν δεν προέρχονται από την αύξηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας ή επειδή έχουν προχωρήσει σε ενίσχυση της αποδοτικότητάς τους και της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες τους.

Τα κέρδη αυτά προέρχονται από αποφάσεις που λήφθηκαν είτε σε επίπεδο Κεντρικών Τραπεζών ή κυβερνήσεων και συνοδεύονται με τις ανάλογες συνθήκες στις αγορές. Είναι παρόμοιο φαινόμενο με την αλλαγή των πολεοδομικών ζωνών όπου με μια απόφαση δημιουργούνται υπεραξίες στη γη ή με κίνητρα για επιπλέον ορόφους χωρίς να υπάρχει η υποχρέωση να επιστρέψουν κάτι στην κοινωνία.

Αν μιλήσουμε συγκεκριμένα για

Αλήθεια πού βρίσκεται το πρόγραμμα που ανακοίνωσε πέρυσι η κυβέρνηση για επιχορήγηση εξ ημισείας με τα τραπεζικά ιδρύματα, της αύξηση των τόκων για τους δανειολήπτες;

τα τραπεζικά ιδρύματα θα πρέπει να εστιάσουμε στο επιτοκιακό περιθώριο, δηλαδή τη διαφορά δανειστικού και καταθετικού επιτοκίου. Σε αυτό αναφέρθηκε και ο νέος διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας σε πρόσφατη συνάντησή του με τον ΥΠΟΙΚ. Η συζήτηση θα ήταν διαφορετική, αν για παράδειγμα τα τραπεζικά ιδρύματα προχωρούσαν σε συγκεκριμένες παραχωρήσεις στους δανειολήπτες, όπως μειώσεις επιτοκίων εκμεταλλευόμενες τα χαμηλά καταθετικά επιτόκια. Αντί αυτού χρησιμοποιούν το μέγιστο περιθωριακό κέρδος για να καταγράψουν κέρδη και να δώσουν μερίσματα, σε ξένους κατά πλειοψηφία μετόχους που δεν καταβάλλουν φόρο ή συνεισφορά στην Άμυνα.

Πρέπει να είμαστε σαφείς όμως και συγκεκριμένοι. Οι δυνάμεις της αγοράς και της ζήτησης θα πρέπει να αφήνονται να δρουν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον και οι επιχειρήσεις να έχουν την ανάλογη κερδοφορία. Όμως όταν αυτή προέρχεται από στρεβλώσεις της αγοράς, ενδεχομένως περιορισμένο ανταγωνισμό, τότε θεσμικές παρεμβάσεις μέσα στο πλαίσιο του συντάγματος, των νομοθεσιών και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι θεμιτές. Αλήθεια πού βρίσκεται το πρόγραμμα που ανακοίνωσε πέρυσι η κυβέρνηση για επιχορήγηση εξ ημισείας με τα τραπεζικά ιδρύματα, της αύξηση των τόκων για τους δανειολήπτες;

Μια φορολογία πρέπει να έχει συγκεκριμένο στόχο. Εύκολα μπορεί να αρχίσει η πλειοδότηση με ποσοστά φορολογίας επί των συγκεκριμένων κερδών. Όμως αυτό που πρέπει να στοχεύουμε είναι στον περιορισμό του επιτοκιακού περιθωρίου. Οπότε μια εισήγηση μπορεί να είναι η επιβολή φορολογίας στα κέρδη που προκύπτουν από την υιοθέτηση επιτοκιακού περιθωρίου πάνω από ένα ποσοστό.

Το σημαντικό πιστεύω, στη συγκεκριμένη συζήτηση δεν είναι να χωριστούμε ποιοι είναι υπέρ των τραπεζών και ποιοι εναντίον. Αυτή είναι μια άλλη στρέβλωση της πολιτικής συζήτησης που έντεχνα το ΑΚΕΛ κατάφερε δυστυχώς να καλλιεργήσει τα τελευταία χρόνια. Το σημαντικό στη δική μου αντίληψη είναι να τολμήσουμε να κάνουμε μια έντιμη και σε βάθος συζήτηση, χωρίς παρωπίδες και ταμπέλες, έχοντας στο επίκεντρο το συμφέρον των πολλών, το συμφέρον των πολιτών.

Είναι και μια καλή άσκηση για εμάς στον Δημοκρατικό Συναγερμό, να βάλουμε μπροστά, τη λογική, τον ορθολογισμό, την ενσυναίσθησή μας, και την ίδια ώρα κυρίως την ιδεολογία μας.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών
twitter: @dmdemetriou

Πόσο ασφαλής είναι τελικά η Συρία;

Πώς προσπαθεί η Κυπριακή Δημοκρατία να διαχειριστεί το Προσφυγικό για να συγκρατήσει τις ροές παράτυπων μεταναστών

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη Δευτέρα, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, προσερχόμενος στον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου, δήλωνε πως είναι ικανοποιημένος «για τη στήριξη του αιτήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας από κράτη-μέλη της Ε.Ε. σχετικά με την έναρξη της συζήτησης επαναχαρακτηρισμού περιοχών της Συρία ως ασφαλών», θα νόμιζε κανείς πως μεγάλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία θα εκκινούσαν τις διαδικασίες για να χαρακτηριστούν περιοχές όπως το Ίντλιμπ και την Νταραά της Συρίας ως ασφαλείς. Στην προσπάθεια της Λευκωσίας για συγκράτηση των αυξημένων ροών παράτυπων μεταναστών –συριακής καταγωγής από τον Λίβανο– ο πρόεδρος με ανάρτησή του στο Χ δήλωνε πως η Κ.Δ. θα σταματήσει να εξετάζει αιτήσεις προστασίας Σύρων, πτυχή που άνοιξε ένα ζωηρό debate στα ΜΚΔ και σε πολιτικό επίπεδο ενόψει και των διπλών εκλογών –όπου το Προσφυγικό-Μεταναστευτικό έχει ενταχθεί υψηλά στην προεκλογική ατζέντα.

Το μόνο σίγουρο είναι ένα, η Κ.Δ. προσπαθεί να διαχειριστεί το Προσφυγικό-Μεταναστευτικό, ανάγοντας την πολιτική του επαναχαρακτηρισμού περιοχών της Συρίας ως ασφαλών –σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πόσο ασφαλής, ωστόσο, πραγματικά παραμένει η Συρία δεκατρία χρόνια μετά το 2011, όταν η λεγόμενη «Αραβική Άνοιξη» και ακολούθως ένας κατακερματισμένος πόλεμος πολλαπλών δρώντων άλλαξαν άρδην την αραβική χώρα; Και ποια η επόμενη ημέρα για τους χειρισμούς της Λευκωσίας;

Τα εργαλεία της Κ.Δ.

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» από καλά ενημερωμένες πηγές, η Λευκωσία επιδιώκει έναν διπλό στόχο στη διαχείριση των ροών παράτυπης μετανάστευσης από τον Λίβανο:

• Μία συμφωνία στρατηγικής φύσης Ε.Ε.-Λιβάνου –όμοια σε ποιοτικά χαρακτηριστικά με τη συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας του 2016– που θα ενίσχυε οικονομικά τη Βηρυτό προκειμένου να συγκρατήσει τα δίκτυα διακινητών που διεκπεραιώνουν παράτυπους μετανάστες συριακής καταγωγής προς την Κύπρο και

• Μια επιτάχυνση συναντίληψης, σε επίπεδο «27», της Ε.Ε. για επαναχαρακτηρισμό περιοχών της Συρίας ως «ασφαλών» προκειμένου –όπως συνέβη και με την περίπτωση παράτυπων μεταναστών από αφρικανικές χώρες με ευρωπαϊκή αρωγή– να υπάρξουν επαναπατρισμοί Σύρων αιτητών ασύλου από την Κύπρο προς τη Συρία.

Τα εργαλεία της Κ.Δ., σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές του ΥΠΕΣ σε αυτό, είναι τόσο πολιτικά όσο και πρακτικά, η πρόταξη της σημασίας του Προσφυγικού-Μεταναστευτικού δεδομένου ότι αυτό αποτελεί, διαχρονικά, κορυφαίο ζήτημα για την Ε.Ε. ιδίως μετά την κρίση του 2015-2016 και επηρεάζει ακόμη χώρες όπως την Ιταλία (βλέπε Λιβύη και βόρειος Αφρική) όσο και την Ελλάδα στο επίπεδο, πλέον, της Κρήτης και την Ισπανία λόγω των χωρών του Μαγκρέμπ.

Η Κ.Δ. προσπαθεί να διαχειριστεί το Προσφυγικό-Μεταναστευτικό, ανάγοντας την πολιτική του επαναχαρακτηρισμού περιοχών της Συρίας ως ασφαλών –σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πόσο ασφαλής πραγματικά παραμένει η Συρία δεκατρία χρόνια μετά το 2011, όταν η λεγόμενη «Αραβική Άνοιξη» και ακολούθως ένας κατακερματισμένος πόλεμος πολλαπλών δρώντων άλλαξαν άρδην την αραβική χώρα;

Αντικειμενικές δυσκολίες

Η εξίσωση που επιδιώκει να επιλύσει η Λευκωσία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εύκολη. Υπάρχουν τρεις ενδιαφέρουσες δυναμικές σε αυτό το επίπεδο.

Ο Λίβανος παραμένει ένα failed state με πολλαπλούς μη-κρατικούς δρώντες ως προς τη λήψη αποφάσεων, οικονομικά σε δεινή θέση (στη χειρότερη ίσως σε κρατικό επίπεδο βάσει των στοιχείων του ΔΝΤ του 2023) και σε μια δύσκολη συγκυρία λόγω του πολέμου στη Μέση Ανατολή. Επιπλέον, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ» από κοινοτικές πηγές, το ενδεχόμενο ενός πακέτου οικονομικής στήριξης στον Λίβανο από την Ε.Ε. θεωρείται από πολλούς εκ προοιμίου ως «wasted money» –δεδομένης της διαφθοράς που υφίσταται και του αν θα καταστεί αποτελεσματικός σε κρατικό επίπεδο στο να συγκρατήσει τις ροές παράτυπων.

Η διαχρονική διχογνωμία μεταξύ κρατών-μελών της Ε.Ε. για τη διαχείριση του Προσφυγικού-Μεταναστευτικού, πτυχή που δεν αποκρυσταλλώνει μόνο ιδεολογικές και πολιτικές πραγματικότητες (π.χ. χώρες Βίζεγκραντ Vs Γερμανίας) αλλά και που πηγαίνει πίσω μέχρι την πολιτική του κανονισμού του Δουβλίνου ΙΙ (2003), ή που επιταχύνεται κάθε φορά που υπάρχει κρίση (2011-2013 με Λιβύη, 2015-2016 Συρία, και 2020 με την κρίση στη Λευκορωσία και στον Έβρο).

Η συγκράτηση των χωρών στον πυρήνα της Ε.Ε. (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία) να δουν τη μετά το 2023 επάνοδο της Συρίας στη διεθνή κανονικότητα με όρους νομιμοποίησης του καθεστώτος Άσαντ, της επανάκτησης διμερών σχέσεων, και της τελικής αποδοχής πως περιοχές της Συρίας θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «ασφαλείς».

Ασφαλής η Συρία;

Όσο και αν στη Συρία δεν μαίνονται συγκρούσεις όπως την περίοδο της κλιμάκωσης του κατακερματισμένου εμφυλίου της το 2013-2016, οι τάσεις που παρατηρούνται σε επίπεδο ασφάλειας στις δυτικές και νότιες περιοχές της (το Ίντλιμπ και η Νταραά αντίστοιχα είναι οι περιοχές από όπου κατάγεται η πλειοψηφία των Σύρων που διαμένουν μόνιμα στην Κύπρο ή που αφίχθησαν με παράτυπο τρόπο μετά το 2015 μέσω Κατεχομένων ή διά της θαλάσσιας οδού, ενώ σύμφωνα με στοιχεία ανεξάρτητων παρατηρητών, όπως ο ΟΗΕ, δεξαμενές σκέψεις με ειδίκευση στη Συρία όπως το Etana και το Atlantic Council και ΜΚΟ όπως το HRW) δεν συνηγορούν πως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ασφαλείς.

Στη Συρία τους τελευταίους μήνες παρατηρείται η συστηματική επάνοδος του Ισλαμικού Κράτους (Daesh), συστηματικές προσβολές της ρωσικής και ισραηλινής πολεμικής αεροπορίας σε στόχους, αντίστοιχα, της συριακής ένοπλης αντιπολίτευσης και ιρανικών συμφερόντων. Στα νότια, και δη στην επαρχία Νταραά, υπάρχει ισχυρή παρουσία της Χεζμπολάχ του Λιβάνου και proxy ενόπλων δικτύων του Ιράν που αποσταθεροποιούν πρώην στρατιωτικά δίκτυα της σουνιτικής αντιπολίτευσης που επανήλθαν στη νομιμότητα λόγω της αμφιλεγόμενης «συριακής εθνικής συμφιλίωσης» που εγκαινίασε ο Άσαντ μετά το 2019. Επιπλέον, η νότια Συρία, λόγω της εγγύτητας με τον Λίβανο, αποτελεί κόμβο μεταφοράς Σύρων προσφύγων προς τη χώρα, trafficking ανθρώπων και δράσης διάφορων εγκληματικών δικτύων. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου –πτυχή που απασχολεί ιδιαίτερα τη διεθνή κοινότητα και τις ΗΠΑ– πως η Συρία έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια κόμβος παραγωγής και διάθεσης του συνθετικού ναρκωτικού «Captagon» για τη Μέση Ανατολή, τα κράτη του Κόλπου, αλλά και την Ευρώπη –πτυχή που θεωρείται ιδιαίτερα αποσταθεροποιητική και ένας εκ των βασικών λόγων που ο Άσαντ δεν μπορεί να νομιμοποιηθεί σε διεθνές επίπεδο. Τέλος, η ισχυρή στρατιωτική και πολιτική παρουσία της Ρωσίας και του Ιράν στη Συρία –εν μέσω συνεχιζόμενων πολέμων στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή– θεωρούνται σε ευρωατλαντικό επίπεδο ως «κόκκινες γραμμές» προκειμένου να χαρακτηριστεί η χώρα ως ασφαλής –ιδίως για Σύρους σουνιτικού θρησκευτικού υπόβαθρου– όπως η πλειοψηφία της χώρας – που αιτούνται ασύλου σε ευρωπαϊκά κράτη ή που επιχειρούν να διασχίσουν, παράτυπα, μέσω Λιβάνου ή Τουρκίας, θάλασσες για σκοπούς καλύτερων οικονομικών ευκαιριών.

ΕΔΩ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΛ%ΓΕΣ!

3,5%*

Νέο Αμοιβαίο Κεφάλαιο
AstroBank Target Maturity Fund 2027

Το AstroBank Target Maturity Fund 2027 επιδιώκει να επωφεληθεί από το τρέχον περιβάλλον ομολογιακών αποδόσεων και απευθύνεται σε επενδυτές που επιδιώκουν τακτικό εισόδημα

> Σχεδιασμένο να προσφέρει μια εναλλακτική μορφή εισοδήματος
> Πρόσβαση σε ευρωπαϊκά κρατικά και εταιρικά Ομόλογα
> * Επιδιωκόμενη διανομή ετήσιου μερίσματος 3,50%
> Δυνατότητα συμμετοχής με ελάχιστο κεφάλαιο από 20.000 ευρώ
> Χρονικός ορίζοντας επένδυσης 3 έτη με προκαθορισμένη λήξη οπότε και ρευστοποιείται και τα χρήματα αποδίδονται στους επενδυτές

Προθεσμία συμμετοχής έως 31/05/2024

Γνωρίστε το AstroBank Target Maturity Fund 2027 και μάθετε περισσότερα στο www.astrobank.com

Κλείστε το ραντεβού σας σήμερα.

FUND MANAGER
GMM GLOBAL MONEY MANAGERS WE DRIVE RESULTS

AstroBank make it happen

ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.
Οι ΟΣΕΚΑ δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές.
Οι ΟΣΕΚΑ υπάγονται στις διατάξεις της Οδηγίας 2009/65/ΕΚ.
Το προϊόν δεν περιλαμβάνει καμία προστασία κεφαλαίου σε σχέση με τους αναφερόμενους κινδύνους, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να χαθεί μέρος ή το σύνολο του επενδυμένου ποσού.
Η παρούσα διαφήμιση έχει ενημερωτικό / διαφημιστικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να εκληφθεί ως εγγύηση, προσφορά, συμβουλή ή προτροπή για αγορά, διακράτηση ή πώληση κινητών αξιών.

Ολη η Ε.Ε. δίπλα στην Κύπρο

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μιλάει στην «Κ» για την επέτειο της μεγάλης διεύρυνσης του 2004

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ολόκληρη η Ε.Ε. βρίσκεται στο πλευρό της Κύπρου όσον αφορά το Κυπριακό, τόνισε η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, σε συνέντευξή της σε ομάδα ευρωπαϊκών ΜΜΕ από τις χώρες της μεγάλης διεύρυνσης του 2004, μεταξύ τους και της «Κ», με αφορμή τη συμπλήρωση 20 χρόνων από την ένταξή τους στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

Η κα Φον ντερ Λάιεν αναφέρθηκε σε ένα «ευρύ πλέγμα σχέσεων» με την Τουρκία «πάντα με μια πολύ ξεκάθαρη αντίληψη» των ζητημάτων που αφορούν την Κύπρο, και πρόσθεσε πως κανείς βλέπει «την πρόοδο και την επιρροή της Κύπρου» στα Συμπεράσματα του τελευταίου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ενώ αναφέρθηκε και στο ότι η Ε.Ε. ενισχύει τη θέση της Κύπρου στη διαπραγμάτευση με την Τουρκία. Η πρόεδρος της Κομισιόν, αναφερόμενη στο τι έχει προσφέρει η χώρα στην υπόλοιπη Ε.Ε., παρέπεμψε στη «βαθιά της γνώση» για τη Μέση Ανατολή, χαρακτήρισε «εντυπωσιακό» αυτό που έχει επιτευχθεί με τον θαλάσσιο διάδρομο για τη Λωρίδα της Γάζας, ενώ ανακοίνωσε και επίσημα πως την επόμενη εβδομάδα θα βρεθεί στον Λίβανο με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Στη συνέντευξή της η κα Φον ντερ Λάιεν αναφέρθηκε εκτενώς στη ραγδαία εξέλιξη της Ε.Ε. των τελευταίων 20 χρόνων, με μεγαλύτερη διασύνδεση και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών, αλλά και πώς η Ε.Ε. έμαθε πολλά από την ιστορική εμπειρία της ανατολικής Ευρώπης για τη συμπεριφορά του Κρεμλίνου.

> *Υπάρχουν πολλά πράγματα σε εξέλιξη, πάντα με μια πολύ ξεκάθαρη αντίληψη ότι γνωρίζουμε ότι ένα από τα κράτη-μέλη μας, η Κύπρος, έχει ζητήματα με την Τουρκία και στεκόμαστε δίπλα στην Κύπρο.*

Τόνισε ακόμα πως, ακόμα ένα μάθημα είναι πως πρέπει όλοι να ενισχύουν συνεχώς τη δημοκρατία και να μην επαναπαύονται, ενώ πρόσθεσε πως όσον αφορά τους διαχωρισμούς μεταξύ ανατολής και δύσης, ή βορρά και νότου της Ε.Ε., «δεν βλέπω αυτή τη διαίρεση, που σίγουρα πριν από μερικά χρόνια υπήρχε».

Η πρόεδρος της Κομισιόν, αναφερόμενη στο τι έχει προσφέρει η Κύπρος στην υπόλοιπη Ε.Ε., παρέπεμψε στη «βαθιά της γνώση» για τη Μέση Ανατολή, χαρακτήρισε «εντυπωσιακό» αυτό που έχει επιτευχθεί με τον θαλάσσιο διάδρομο για τη Λωρίδα της Γάζας, ενώ ανακοίνωσε και επίσημα πως την επόμενη εβδομάδα θα βρεθεί στον Λίβανο με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη.

Κύπρος και Μ. Ανατολή

Απαντώντας σε ερώτηση της «Κ» για το τι η Ε.Ε. αντλεί από τα 20 χρόνια συμμετοχής της Κύπρου, η κα Φον ντερ Λάιεν ανέφερε πως «η Κύπρος διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο για την Ευρωπαϊκή Ένωση με τη βαθιά της γνώση σχετικά με τη γειτονιά της και τη Μέση Ανατολή». «Θα είμαι την επόμενη εβδομάδα με τον Κύπριο πρόεδρο στον Λίβανο, για παράδειγμα» σημείωσε, ενώ πρόσθεσε πως «είναι εκπληκτικό αυτό που έχουν επιτύχει οι Κύπριοι με τον θαλάσσιο διάδρομο για ανθρωπιστική βοήθεια στη βόρεια Γάζα», προσθέτοντας πως το πρώτο πλοίο που παρέδωσε αγαθά ήταν το πρώτο από το 2005 που έκανε και πάλι τη διαδρομή από την Κύπρο στη βόρεια Γάζα», επισημαίνοντας πως η Κύπρος είναι «για εμάς ένα πολύ σημαντικό κράτος-μέλος στη γεωγραφική θέση που βρίσκεται».

Οδικός χάρτης

Σχολιάζοντας πώς η Ε.Ε. μπορεί να εμπλακεί πιο ενεργά στο Κυπριακό ασκώντας τον γεωπολιτικό της ρόλο, η πρόεδρος της Κομισιόν σημείωσε ότι «όσον αφορά το Κυπριακό, βλέπετε την πρόοδο και την επιρροή της Κύπρου στο γεγονός ότι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπήρξαν καλά Συμπεράσματα, που τόνισαν ότι η προσέγγιση προς την Τουρκία πρέπει να είναι σταδιακή, αναλογική και αναστρέψιμη». Αυτό, συνέχισε, «δείχνει επίσης ότι υπάρχει ένας οδικός χάρτης για τα επόμενα βήματα, και είναι σημαντικό ότι ολόκληρη η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει την Κύπρο». Κάτι που «είναι σημαντικό, φυσικά, για να ενισχύσει τη θέση της Κύπρου στις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία».

Αναφερόμενη, τέλος, στο πώς η Ε.Ε. μπορεί να ασκήσει επιρροή στην Τουρκία, η κα Φον ντερ Λάιεν υπενθύμισε πως «έχουμε ένα ευρύ πλέγμα σχέσεων με την Τουρκία και η Τουρκία έχει επίσης συμφέρον από μια καλή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, πρώτα και κύρια αν δούμε την οικονομία» καθώς η Ε.Ε. είναι «μια ελκυστική και απαραίτητη αγορά» για τη χώρα που της δίνει «ισχυρό κίνητρο».

«Έχουμε πολλαπλούς διαλόγους υψηλού επιπέδου, όπου λύνουμε τα προβλήματά μας και πεδία συνεργασίας. Υπάρχουν πολλά πράγματα σε εξέλιξη, πάντα με μια πολύ ξεκάθαρη αντίληψη ότι γνωρίζουμε ότι ένα από τα κράτη-μέλη μας, η Κύπρος, έχει ζητήματα με την Τουρκία και στεκόμαστε δίπλα στην Κύπρο» τόνισε.

Οικονομική ώθηση

Μιλώντας για την επέτειο της διεύρυνσης του 2004, η κα Φον ντερ Λάιεν έκανε λόγο για «μια από τις εκπληκτικές ιστορίες επιτυχίας της ευρωπαϊκής ιδέας, αφήνοντας πίσω τις σκιές του παρελθόντος και ανοίγοντας την πόρτα» στα δέκα νέα κράτη-μέλη. «Είμαστε κάτι περισσότερο από μία ένωση», τόνισε, χαρακτηρίζοντας την Ε.Ε. «το κοινό μας σπίτι» όπου «συναντηθήκαμε ξανά». Η πρόεδρος της Κομισιόν υπογράμμισε πως το μεγαλύτερο κέρδος της διεύρυνσης αφορά τους πολίτες που μπορούν σήμερα να ταξιδεύουν, να εργάζονται και να σπουδάζουν «πέρα από τα σύνορα που δεν υπάρχουν πια», κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στο ότι τα τελευταία 20 χρόνια, 2,7 εκατομμύρια φοιτητές από τα κράτη της διεύρυνσης του 2004 αξιοποίησαν το Erasmus για τις σπουδές τους. «Αυτοί οι νέοι άνθρωποι είναι οι καλύτεροι πρεσβευτές για το ευρωπαϊκό πνεύμα και την ευρωπαϊκή ιδέα» είπε. Τόνισε ακόμα πως η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών της Ε.Ε. βλέπουν σήμερα τα θετικά της διεύρυνσης αυτής, με 80% στα «νέα» κράτη-μέλη και 70% στα παλιότερα. Παράλληλα, συνέχισε, δόθηκε μια μεγάλη ώθηση στις οικονομίες της Ε.Ε., με το εμπόριο εντός της Ένωσης να αυξάνεται κατά 40% τα τελευταία 20 χρόνια, ενώ στα κράτη-μέλη που προσχώρησαν το 2004 δημιουργήθηκαν την ίδια περίοδο έξι εκατομμύρια θέσεις εργασίας και το ποσοστό ανεργίας έχει μειωθεί κατά το ήμισυ.

Σύνδεση και αλληλεγγύη

Η κα Φον ντερ Λάιεν επεσήμανε ακόμα πως συχνά ξεχνάμε δύο τομείς όπου η Ε.Ε. έχει επιδράσει θετικά. Η πρώτη είναι «οι ζωτικές γραμμές επικοινωνίας που εξαπλώθηκαν με τη διεύρυνση σε όλη την Ευρώπη, ανατολικά, δυτικά, βόρεια, νότια», είτε πρόκειται για «τους αυτοκινητόδρομους, τα τρένα, αλλά και τους αγωγούς, τα δίκτυα, αλλά ακόμη και τα δεδομένα». «Το δεύτερο στοιχείο που μερικές φορές υποτιμάται, είναι η αλληλεγγύη» σημείωσε, προσθέτοντας πως όταν επισκέπτεται περιοχές όπου υπάρχει φυσική καταστροφή, όπως στις πυρκαγιές στην Κύπρο και στην Ελλάδα ή τις πλημμύρες στη Σλοβενία, «είναι συγκινητικό να βλέπεις την αλληλεγγύη των άλλων κρατών-μελών που έρχονται να βοηθήσουν αυτόν που έχει πληγεί».

Διαφορετική Ε.Ε.

Για την πρόεδρο της Κομισιόν, μεγάλη σημασία έχει και το γεγονός πως η διεύρυνση του 2004 «άλλαξε και τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης», δίνοντάς της «πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα και σημασία, διότι, φυσικά, εκπροσωπούμε πολύ μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων». Η διεύρυνση, ωστόσο, «έφερε επίσης μια νέα πτυχή στη γεωπολιτική μας θεώρηση των πραγμάτων. Ήταν η εμπειρία ολόκληρης της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης με τη Σοβιετική Ένωση», για τα «μοτίβα στη συμπεριφορά του Κρεμλίνου και φυσικά του Πούτιν». «Η επαγρύπνησή μας αυξήθηκε, και μάθαμε πολλά από την πικρή εμπειρία που είχαν αυτές οι χώρες» τόνισε.

Να δούμε τα θετικά

Απαντώντας σε ερώτηση για το αν η Ουγγαρία, όπως είναι σήμερα, θα μπορούσε να μπει στην Ε.Ε., η κα Φον ντερ Λάιεν περιορίστηκε να αναφέρει πως η χώρα θα περνούσε από την ίδια διαδικασία που περνά κάθε χώρα, με έλεγχο κατά πόσο η κατάσταση συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο, «από τις οικονομικές επιδόσεις μέχρι το κράτος δικαίου και ένα σταθερό δικαστικό σύστημα, την απουσία διαφθοράς», τονίζοντας πως αυτό που έχει σημασία είναι όλοι οι πολίτες της Ε.Ε. να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα.

Επέλεξε, ωστόσο, να αναφέρει πως «η Ουγγαρία του σήμερα έχει κάνει ένα τεράστιο δώρο στην Ε.Ε.» την τελευταία περίοδο, αναφερόμενη στην επιστήμονα Κάταλιν Κάρικο, την οποία, όπως είπε, «θα μπορούσα να αποκαλέσω μητέρα των τεχνολογιών mRNA που οδήγησαν τελικά στα εμβόλια που έσωσαν ζωές κατά την πανδημία COVID». «Δεν πρέπει ποτέ να αποπροσανατολιζόμαστε, αλλά να βλέπουμε τα θετικά» επεσήμανε η κα Φον ντερ Λάιεν.

Ημασταν πολύ επιτυχείς στο να οικοδομήσουμε το κοινό μας σπίτι

Κληθείσα να σχολιάσει αν οι εξελίξεις σε χώρες της ανατολικής Ευρώπης όσον αφορά το κράτος δικαίου δικαιώνουν τις φωνές που έλεγαν πως οι χώρες αυτές δεν ήταν έτοιμες, η κα Φον ντερ Λάιεν απάντησε αρνητικά, υπενθυμίζοντας πως υπάρχουν σαφείς κανόνες και ορόσημα που πρέπει να πληρούν οι χώρες που μπαίνουν στην Ε.Ε. Αυτό που βιώνουμε σήμερα, επεσήμανε, είναι ότι «πρέπει ξανά και ξανά να ενισχύουμε τη δημοκρατία». «Πρέπει κανείς να επαγρυπνεί και να είναι πολύ προσεκτικός για να διατηρεί τη δημοκρατία ζωντανή. Το να μείνεις στάσιμος δεν μπορεί να εγγυηθεί τη σταθερότητα μιας δημοκρατίας» τόνισε, σημειώνοντας πως «εναπόκειται σε εμάς τους πολίτες, κάθε μέρα να ενισχύουμε και να αναζωογονούμε τις αρχές της δημοκρατίας». Ερωτηθείσα αν η Ε.Ε. έχει αντλήσει μαθήματα και για τη μελλοντική διεύρυνση, επεσήμανε ότι «έχουμε ένα λεπτομερές σύστημα το οποίο εκσυγχρονίσαμε» όσον αφορά τη διαδικασία προσχώρησης, καθώς και «μηχανισμούς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατήρηση του κράτους δικαίου». «Πρόκειται για πολύ ισχυρούς μηχανισμούς, καθώς τα κράτη-μέλη και οι πολίτες βασίζονται στο γεγονός ότι κάθε πολίτης μπορεί να απολαμβάνει των ίδιων ελευθεριών και δικαιωμάτων», όπως για πρόσβαση σε «ένα δίκαιο δικαστικό σύστημα ή στην απουσία διαφθοράς».

Σχολιάζοντας αν η Ε.Ε. έχει μάθει από το σοκ της ταυτόχρονης ένταξης δέκα νέων χωρών με διαφορετικές κουλτούρες, η πρόεδρος της Κομισιόν εκτίμησε πως «ναι, ήμασταν πολύ επιτυχείς στο να βρούμε και να οικοδομήσουμε το κοινό μας σπίτι, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι η ίδια όπως ήταν πριν από 20 χρόνια». «Πριν από 20 χρόνια υπήρχαν πολλά να μάθουμε, και από τις δύο πλευρές, χωρίς καμία αμφιβολία» επεσήμανε, σημειώνοντας ωστόσο ότι «υπήρχαν και αχρείαστοι φόβοι». Έφερε ως παράδειγμα τους φόβους στη Γερμανία πως οι Πολωνοί θα έπαιρναν τις θέσεις εργασίας, και πρόσθεσε πως «όταν τελικά υπήρξε η πλήρης ελευθερία της κίνησης της εργασίας είδαμε δύο πράγματα». Από τη μια, δεν υπήρξε υπερβολικός αριθμός Πολωνών που μετέβησαν για εργασία στη Γερμανία, ενώ παράλληλα, «όσο περισσότερο αυξανόταν το βιοτικό επίπεδο στην Πολωνία, τόσο περισσότερο αυτό ήταν ευκαιρία για την οικονομία της Γερμανίας, αλλά επιπλέον, οι άνθρωποι παρέμεναν στην Πολωνία».

> *Πρέπει κανείς να επαγρυπνεί και να είναι πολύ προσεκτικός για να διατηρεί τη δημοκρατία ζωντανή. Το να μείνεις στάσιμος δεν μπορεί να εγγυηθεί τη σταθερότητα μιας δημοκρατίας.*

«Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου είναι επίσης ένα φαινόμενο για τα νέα κράτη-μέλη» καθώς σταθεροποιούνται και μπορούν να προσελκύσουν ανθρώπους ή να δώσουν κίνητρο στους νέους να σπουδάσουν στο εξωτερικό αλλά να επιστρέψουν, σημείωσε. Από θεσμικής άποψης επίσης, συνέχισε, τα νέα κράτη-μέλη «έπρεπε σίγουρα να μάθουν πολλά για τις διαδικασίες στην Ε.Ε.», αλλά και ο οργανισμός της Κομισιόν «έμαθε πολλά για διαφορετικές προσεγγίσεις, διαφορετικές κουλτούρες, διαφορετικές απόψεις».

Λιγότερη διαίρεση

Απαντώντας σε ερώτηση αν συνεχίζει να βλέπει ένα διαχωρισμό μεταξύ «παλιών» και «νέων» κρατών-μελών, ή μεταξύ βορρά και νότου, η κα Φον ντερ Λάιεν σημείωσε πως μετά από επτά γύρους διεύρυνσης, αυτό που βλέπει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι «πολύ διαφορετικές συμμαχίες». «Είναι περισσότερο συμμαχίες συμφερόντων, που είναι καλό, έτσι πρέπει να είναι, και όχι γεωγραφικές συμμαχίες» συνέχισε, φέρνοντας ως παράδειγμα ότι βλέπουμε περιπτώσεις όπου μια χώρα όπως η Τσεχία συνεργάζεται με τις Κάτω Χώρες ή την Ιταλία. «Στις διαπραγματεύσεις προσπαθούμε να βρείτε μια κοινή πορεία προς τα εμπρός. Και δεν βλέπω αυτή τη διαίρεση, που σίγουρα πριν από μερικά χρόνια υπήρχε» πρόσθεσε.

Σχολιάζοντας τέλος την πορεία της Σλοβενίας, στην οποία την τελευταία περίοδο σημειώνεται αυξημένη κριτική προς την Ε.Ε., η κα Φον ντερ Λάιεν σημείωσε πως είναι φυσικό σε διαφορετικές φάσεις να είναι κανείς λιγότερο ή περισσότερο ευχαριστημένος, και υπενθύμισε πως τα τελευταία 20 χρόνια η χώρα έχει τετραπλασιάσει τις εξαγωγές της στην ενιαία αγορά, ενώ όπως είδε προσωπικά μετά τις πρόσφατες πλημμύρες, η Ε.Ε. έχει επιδείξει εξαιρετική αλληλεγγύη. Επεσήμανε ακόμα πως η Σλοβενία «είναι επίσης πύλη για εμάς για τα δυτικά Βαλκάνια, ακούμε πολύ την εμπειρία της». Και υπενθύμισε πως όλα αυτά τα στοιχεία, μαζί με τον τουρισμό, υπογραμμίζουν τη σημασία της χώρας, και πως οι δυσκολίες μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα από τον διάλογο.

Γάζα, Κολούμπια και ηθική συνείδηση

Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Αν ήμουν καθηγητής στο Κολούμπια, στο Γέηλ ή στο Μπέρκλεϋ, ελπίζω ότι θα εύρισκα το κουράγιο να συνταχθώ με την πλειονότητα των φοιτητών και φοιτητριών που διαμαρτύρονται, ειρηνικά και κόσμια, για την εθνοκάθαρση στη Γάζα. Να είμαι δίπλα τους, κατασκηνώνοντας στην πανεπιστημιούπολη και φωνάζοντας «Σταματήστε τη γενοκτονία».

Δεν θα ήταν εύκολη υπόθεση. Άκριτα φιλοϊσραηλινοί βουλευτές (κυρίως τραμπικοί), μεροληπτικώς απαιτητικοί δωρητές, και αμήχανα δειλές πρυτανικές αρχές καραδοκούν να συνετίσουν ποικιλοτρόπως τους απείθαρχους: με ηθικό στιγματισμό («αντισημιτισμό»), απειλές (διακοπή οικονομικών δωρεών), ενεργοποίηση πειθαρχικών διαδικασιών, ακόμη και απόλυση ή αποβολή. Αλλά αν τιμά κανείς την ιδιότητα του μέλους της ακαδημαϊκής κοινότητας (στην καθηγητική ή φοιτητική εκδοχή), ξέρει τι πρέπει να κάνει: εμπνέεται από τη σωκρατική σκέψη και στάση ζωής. Ο σκεπτόμενος άνθρωπος δεν μπορεί να ζει τη ζωή του ανεξέταστα.

Δεν μπορούμε να επικαλεστούμε το επιχείρημα όσων σιώπησαν στη ναζιστική θηριωδία κατά των Εβραίων στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο: δεν γνωρίζαμε. Εμείς γνωρίζουμε. Γνωρίζουμε ότι η θεμιτή αυτοάμυνα του Ισραήλ εξέπεσε σε φρικαλεότητες στη Γάζα. Βλέπουμε τη φρίκη κάθε μέρα στα ρεπορτάζ των πιο έγκυρων ΜΜΕ και μαθαίνουμε γι' αυτή από τις ανακοινώσεις αξιωματούχων διεθνών οργανισμών. Μαζικά εγκλήματα διαπράττονται μπροστά στα μάτια μας. Τι κάνουμε;

Οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές αντιπροσωπεύουν σήμερα την ηθική συνείδηση της ανθρωπότητας. Δεν είναι η πρώτη φορά. Η παράδοση της πολιτικής διαμαρτυρίας και ανυπακοής είναι βαθιά ριζωμένη στη φιλελεύθερη Αμερική. Το κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων των αφροαμερικανών, η αντίθεση στον πόλεμο του Βιετνάμ, και ο αγώνας κατά του απαρτχάιντ της Νότιας Αφρικής είναι διακριτά παραδείγματα της πρόσφατης ιστορίας.

Οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές αντιπροσωπεύουν σήμερα την ηθική συνείδηση της ανθρωπότητας. Δεν είναι η πρώτη φορά. Η παράδοση της πολιτικής διαμαρτυρίας και ανυπακοής είναι βαθιά ριζωμένη στη φιλελεύθερη Αμερική.

EPA

Αν ήμουν πρόεδρος του Κολούμπια, θα ήμουν περήφανος για τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μου: θα έβλεπα στις ειρηνικές διαμαρτυρίες τους την ηθική συνείδηση εν δράσει. Η νυν πρόεδρος δρ Σαφίκ, δεν δείχνει να είναι.

Στη φιλελεύθερη αμερικανική παράδοση, όπως εύτολμα εκφράστηκε με τον Χένρι Θορώ, η ηθική κρίση της ατομικής συνείδησης είναι το θεμέλιο της ελεύθερης κοινωνίας. Η ηθική συνείδηση εγείρει απαιτήσεις από τους έλλογους πολίτες.

Τη Χάνα Αρέντ απασχόλησε έντονα το θέμα της ηθικής συνείδησης – τι προϋποθέτει και πώς γεννάται. Όταν οι πλείστοι έβλεπαν στον Άντολφ Άιχμαν, ναζιστή υπεύθυνο για την εξόντωση τεράστιου πλήθους Εβραίων στο Ολοκαύτωμα, ένα τέρας, η Αρέντ είδε ένα ανθρωπάκι («nobody»), το οποίο υπέφερε από «αυθεντική ανικανότητα σκέψης». Τα κλισέ, οι έτοιμες φράσεις και η προσκόλληση σε τυποποιημένους τρόπους έκφρασης, «προστατεύουν» τα άτομα «από την πραγματικότητα», παρατηρεί η φιλόσοφος. Αντιστοίχως, η ηθική μομφή του «αντισημιτισμού», που σχεδόν αυτόματα προσάπτεται στους πλείστους επικριτές του Ισραήλ, απωθεί ανακλαστικά από τη σκέψη μας τα δυσάρεστα συμβάντα της Γάζας. Η ισραηλινή κοινή γνώμη έχει «εθιστεί στην άρνηση της πραγματικότητας», παρατηρεί συναφώς η Ισραηλινή αρθρογράφος Χάνιν Μάντζλι (Haaretz, 28/3/24) – δεν ρωτά και δεν θέλει να ξέρει.

Μπορεί η σκέψη –η κριτική εξέταση οποιουδήποτε στοιχείου περιέρχεται στην αντίληψή μας, ανεξάρτητα από τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει– να αποτρέψει το κακό; Ρωτά η Αρέντ στο υπέροχο δοκίμιό της «Σκέψη και ηθικές εκτιμήσεις» (1971). Ναι, απαντά, κάνοντας ιδιαίτερες αναφορές στον Σωκράτη.

Η σκέψη συνεπάγεται την αφαίρεση –σταματάς, έστω και στιγμιαία, να μετέχεις στον κόσμο των αισθήσεων, αποστασιοποιείσαι. Η σκέψη εκδηλώνεται, όταν θέτουμε θεμελιώδη ερωτήματα για θέματα που νομίζουμε ότι γνωρίζουμε (π.χ. δικαιοσύνη, αρετή, ανθρωπισμός, κ.λπ.). Η σκέψη προϋποθέτει τη συνειδητότητα (consciousness). Όταν έχω συνειδητότητα του εαυτού μου, είμαι ταυτόσημος με τον εαυτό μου για τους άλλους, στους οποίους εμφανίζομαι ένας και ενιαίος. Συγχρόνως, όμως, για τον ίδιο μου τον εαυτό, εφόσον έχω επίγνωση της συνειδητότητάς μου, είμαι «δύο-σε-ένα». Ο εαυτός μου εμπεριέχει την «πληθυντικότητα».

Γίνομαι σκεπτόμενο ον στο μέτρο που εμπλέκομαι σε εσωτερικό διάλογο με τον εαυτό μου –αυτό που ο Άιχμαν ήταν ανίκανος να κάνει· αυτό που ο Σωκράτης υποδειγματικά έκανε. Όταν επιδίδομαι σε εσωτερικό διάλογο, μετακινούμαι από τη γνωστική συνειδητότητα στη συνείδηση (conscience). Η συνείδηση λειτουργεί «εκκαθαριστικά»: διαλύει ανεξέταστες παραδοχές μου και διερωτώμαι κριτικά για τις πράξεις μου – σκέπτομαι. Η συνείδηση γίνεται ηθική στο μέτρο που το άτομο επιζητά την εσωτερική «αρμονία» – να μην αντιφάσκει.

Περνάμε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μας αστόχαστα – δεν αμφιβάλλουμε για τις παραδοχές μας. Η σκέψη μας δυνητικά ενεργοποιείται –η ηθική συνείδηση αναδύεται– σε ηθικά ή υπαρξιακά κρίσιμες στιγμές. Ο εσωτερικός διάλογος, τότε, φωτίζει το ηθικό περιεχόμενο των πράξεών μας.

Οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές δεν σκέπτονται γεωπολιτικά, ούτε στενά πολιτικά, αλλά, κυρίως, ηθικά – λειτουργούν σαν τη σωκρατική αλογόμυγα. Αντικρύζοντας τις συνεχιζόμενες φρικαλεότητες του ισραηλινού στρατού στη Γάζα, καλούν την αμερικανική κυβέρνηση (και τη δημοκρατική κοινή γνώμη διεθνώς), να αναστοχαστεί τις ευθύνες της. Πράττουμε ορθά; Πρέπει να στηρίζουμε μια κυβέρνηση που διαπράττει εθνοκάθαρση; Δρούμε με βάση τις ανθρωπιστικές αξίες μας; Μόνο σε φιλελεύθερες δημοκρατίες, ιδιαίτερα σε φυτώρια σκέψης όπως είναι τα καλά πανεπιστήμια, μπορούν να τίθενται τέτοια άβολα ερωτήματα. Αν ήμουν πρόεδρος του Κολούμπια, θα ήμουν περήφανος για τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μου: θα έβλεπα στις ειρηνικές διαμαρτυρίες τους την ηθική συνείδηση εν δράσει. Η νυν πρόεδρος δρ Σαφίκ, δεν δείχνει να είναι.

Ο κ. Χαρίδημος Τσούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. Το βιβλίο του «Leadership as Masterpiece Creation: What Business Leaders Can Learn from the Humanities about Moral Risk-Taking» (με τους C. Spinosa και M. Hancocks), κυκλοφορεί από το MIT Press. www.htsoukas.com

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ, *τέως διοικητής Κεντρικής Τράπεζας*

Αποφεύχθηκαν τρία «κουρέματα» καταθέσεων

Λάβαμε έγκαιρα μέτρα για την RCB, τα εννέα λιβανέζικα υποκαταστήματα και για ακόμα μία περίπτωση για την οποία δεν υπάρχει πλέον κίνδυνος

«Αποφεύχθηκαν τρία "κουρέματα" καταθέσεων, διότι λάβαμε έγκαιρα μέτρα», δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο τέως διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνος Ηροδότου. Η μία περίπτωση ήταν η RCB, η άλλη τα εννέα λιβανέζικα υποκαταστήματα, και υπήρξε ακόμη μία για την οποία τονίζει πως δεν υπάρχει πλέον κίνδυνος. Εκτιμά ότι η μείωση των δανειστικών επιτοκίων θα αρχίσει τον Ιούνιο, αν δεν υπάρξουν εκπλήξεις σχετικά με τα στοιχεία που θα δοθούν από τη Eurostat τον Μάιο για τους μισθούς στην Ευρωζώνη. Υποστηρίζει ότι η ψαλίδα μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων θα αρχίσει να μειώνεται, όταν θα αρχίσει η ΕΚΤ να μειώνει τα δανειστικά, και όχι λόγω αύξησης των καταθετικών. Δηλώνει ότι επιθυμούσε να παραμείνει στη θέση του και ότι ενημέρωσε σχετικά τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη σε συνάντηση που είχαν τον περασμένο Δεκέμβριο, καθώς, όπως λέει, επιτεύχθηκαν πολλά στην πενταετία 2019-2024 και υπήρχε σχεδιασμός και για την επόμενη.

–Ήταν έκπληξη ο μη επαναδιορισμός σας;

–Προέρχομαι από τον ιδιωτικό τομέα και δη του εξωτερικού, καθώς εργάστηκα σε Λονδίνο και Παρίσι. Για έναν επαγγελματία τίποτα δεν θεωρείται δεδομένο, και στην περίπτωση της θέσης του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας πρόκειται για συγκεκριμένη θητεία πέντε ετών.

–Είχατε συζητήσει το θέμα με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη;

–Είχα συνάντηση με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας στις αρχές Δεκεμβρίου του 2023 και τον ενημέρωσα για την επιθυμία μου για επαναδιορισμό, έτσι ώστε να το έχει υπόψη για την τελική του απόφαση. Πετύχαμε και κάναμε πολλά στην πενταετία 2019-2024, διαχείριση διαδοχικών κρίσεων, σημαντική ενδυνάμωση του τραπεζικού τομέα που διασφαλίζει τις καταθέσεις και την οικονομία της χώρας, δημιουργία καινούργιων υπηρεσιών στην Κεντρική Τράπεζα και ολική αναδιοργάνωση της Κεντρικής κατόπιν συμφωνίας με την ΕΤΥΚ. Υπήρχε σχεδιασμός ενεργειών και για την επόμενη πενταετία εξού και η επιθυμία μου να παραμείνω.

–Αυτό το διάστημα έγινε κάτι που σας ενόχλησε;

–Δεν έγινε κάτι που να με ενόχλησε. Ίσως να ήταν προτιμότερο να δίνεται περισσότερος χρόνος για ενημέρωση του νέου διοικητή, και να υπάρχει έτσι μια μεταβατική περίοδος λόγω και του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει η Κεντρική Τράπεζα στην οικονομία.

–Τι θα κάνετε από εδώ και πέρα;

–Λίγη ξεκούραση και μετά θα σκεφτώ τα επόμενα βήματα.

> *Ίσως να ήταν προτιμότερο να δίνεται περισσότερος χρόνος για ενημέρωση του νέου διοικητή, και να υπάρχει έτσι μια μεταβατική περίοδος.*

> *Το μέγεθος της κυπριακής αγοράς είναι σχετικά μικρό, και γι' αυτό μέχρι τώρα δεν υπήρξε ενδιαφέρον να εισέλθουν στην αγορά μεγάλα ευρωπαϊκά τραπεζικά ονόματα.*

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

«Είχα συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη αρχές Δεκεμβρίου 2023 και τον ενημέρωσα για την επιθυμία μου για επαναδιορισμό, καθώς υπήρχε σχεδιασμός και για την επόμενη πενταετία».

–Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση στη θητεία σας;

–Υπήρξε αριθμός σημαντικών και διαδοχικών προκλήσεων που χρειάστηκαν άμεσα και πρωτοφανή μέτρα. Για παράδειγμα την περίοδο της πανδημίας, προχωρήσαμε σε αναστολή πληρωμής δόσεων δανείων, κάτι που προστάτεψε δάνεια συνολικής αξίας €11 δισεκατομμυρίων, τον τραπεζικό τομέα και την οικονομία γενικότερα. Αποφεύχθηκαν τρία «κουρέματα» καταθέσεων, διότι λάβαμε έγκαιρα μέτρα. Διαμορφώσαμε δικό μας σχεδιασμό για κλείσιμο της RCB και πείσαμε τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό να τον δεχτεί, και τον εφαρμόσαμε επιτυχώς με τη συνεργασία της ηγεσίας της RCB, ενώ ήμασταν μια εβδομάδα μακριά από «κούρεμα» καταθέσεων, καθώς λόγω του πολέμου στην Ουκρανία η τράπεζα θα έμπαινε σε εξυγίανση. Άλλη περίπτωση ήταν τα εννέα λιβανέζικα υποκαταστήματα, για τα οποία είχαμε πάρει προληπτικά μέτρα, πριν κηρύξει πτώχευση ο Λίβανος, και όταν η Κεντρική Τράπεζα του Λιβάνου αποφάσισε να τα κλείσει, είχαμε προλάβει και διαμορφώσει μια κατάσταση που δεν επέτρεψε οποιαδήποτε απώλεια καταθέσεων ή κόστος. Υπήρξε ακόμα μία περίπτωση πιστωτικού ιδρύματος που κάναμε αριθμό ενεργειών, για την οποία δεν μπορώ να πω κάτι περισσότερο παρά μόνο ότι πλέον δεν υπάρχει κίνδυνος.

–Κατανοητό αυτό που λέτε. Όμως ακούγοντας αυτά, διερωτάται κάποιος αν δεν έχει εκλείψει οριστικά ο κίνδυνος για την Κύπρο για νέα «κουρέματα» καταθέσεων.

–Μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε χώρα. Έχει να κάνει με το προφίλ και την ιδιομορφία της κάθε τράπεζας και το πώς επηρεάζεται από εγχώριες εξελίξεις και εξωγενείς παράγοντες, και τι μέτρα παίρνει.

–Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν ακόμη τη μεγαλύτερη πρόκληση για την οικονομία και τον τραπεζικό τομέα;

–Οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις στον τραπεζικό τομέα μειώθηκαν από ποσοστό 30,5% τον Δεκέμβριο του 2018 σε 7,9% τον Δεκέμβριο του 2023. Αυτή η σημαντική μείωση είναι ευεργετική για τον τραπεζικό τομέα αλλά και για την οικονομία. Κάνει τον τομέα πιο σταθερό και συνεπώς του επιτρέπει να αντέξει σε μελλοντικές κρίσεις, αλλά παράλληλα επιτρέπει στις τράπεζες να δίνουν περισσότερα δάνεια στην οικονομία. Με άλλα λόγια, τους επιτρέπει να επικεντρωθούν στις παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες αφού έχουν επιλύσει το μεγαλύτερο πρόβλημα που είχαν. Κάποιες τράπεζες πρέπει να συνεχίσουν τη βελτίωση του ποσοστού των ΜΕΔ που έχουν, διότι σε πιο μικρές τράπεζες η μείωση στα ΜΕΔ δεν είναι τόσο μεγάλη όσο στη γενική εικόνα.

–Συνήθως σε αυτή τη συζήτηση ακούμε για τους λεγόμενους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Δεν μπορούν να εντοπιστούν;

–Υπάρχει δυσκολία εντοπισμού αφού –για να επιτευχθεί αυτό– πρέπει να υπάρχει πραγματική εξακρίβωση της περιουσίας ενός ατόμου. Ακόμα και να υπάρξει συνεργασία μεταξύ Τμήματος Φορολογίας και τραπεζών για εξακρίβωση εισοδημάτων, αυτό δεν φανερώνει ολόκληρη την εικόνα, π.χ. τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχει ο δανειολήπτης ή αν κάποια περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν σε άλλα μέλη της οικογένειας.

–Δεν μπορούν να ελεγχθούν και άτομα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος;

–Προκύπτουν νομικά ερωτήματα κατά πόσο μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο, και θα πρέπει να εξεταστεί από αυτή τη σκοπιά.

–Έρχονται κι άλλες εξαγορές τραπεζών;

–Το μέγεθος της κυπριακής αγοράς είναι σχετικά μικρό, και γι' αυτό μέχρι τώρα δεν υπήρξε ενδιαφέρον να εισέλθουν στην αγορά μεγάλα ευρωπαϊκά τραπεζικά ονόματα. Υπήρξε ενδιαφέρον από την Ελλάδα και από μη ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες ενδιαφέρονται περισσότερο για την απόκτηση τραπεζικής άδειας μέσω εξαγοράς, επειδή τους δίνει αυτόματα πρόσβαση στην Ε.Ε. Και γι' αυτό η τελική έγκριση, είτε για εξαγορά, είτε για έκδοση καινούργιας άδειας, είναι αρμοδιότητα της ΕΚΤ. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να γίνεται ανάλυση των προθέσεων, του επιχειρηματικού πλάνου και των ενδεχόμενων κινδύνων, ώστε να διασφαλίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα της χώρας και η ασφάλεια των καταθέσεων.

–Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένος για το ενδιαφέρον από Ελλάδα και από μη ευρωπαϊκές χώρες;

–Η Eurobank έχει αγοράσει ένα ποσοστό της Ελληνικής Τράπεζας που έχει ήδη εγκριθεί από την ΕΚΤ, και υπάρχει αίτημα για να εγκριθεί από την ΕΚΤ αγορά επιπρόσθετου ποσοστού. Σχετικά με μη ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει ενδιαφέρον από οργανισμό για αγορά μικρής τράπεζας στην Κύπρο.

–Συχνά η Κύπρος βρίσκεται στο επίκεντρο υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος. Έχουμε γυρίσει σελίδα σε αυτό τον τομέα ή θα συνεχίσουμε να το βρίσκουμε μπροστά μας;

–Το ξέπλυμα χρήματος από παράνομες δραστηριότητες είναι συνεχής κίνδυνος και χρειάζεται συνεχής επίβλεψη. Στον τραπεζικό τομέα της Κύπρου έγινε σημαντική βελτίωση με τερματισμό 42.728 επιχειρηματικών σχέσεων με εταιρείες-κέλυφος και κλείσιμο 125.872 λογαριασμών τα τελευταία πέντε χρόνια. Αυτά τα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για να αμυνθεί η χώρα, όταν βγήκαν τα Cyprus Confidential Papers που στόχευαν την Κύπρο. Επίσης, όταν αναμένονταν κυρώσεις για τη Ρωσία που θα περιλάμβαναν και κυπριακές εταιρείες, λόγω της καλής δουλειάς που έγινε από την Κεντρική Τράπεζα, δεν υπήρχε ανησυχία για τις κυπριακές τράπεζες –και συνεπώς για τις καταθέσεις του κόσμου.

Μειώσεις δανειστικών επιτοκίων τον Ιούνιο, αν δεν υπάρξουν εκπλήξεις

–Πότε θα αρχίσει η μείωση των δανειστικών επιτοκίων;

–Έχω πει ξανά δημόσια ότι θα είναι σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να έχει και τα στοιχεία μισθών της Ευρωζώνης πριν ληφθεί η απόφαση για μείωση των επιτοκίων. Θα δοθούν από τη Eurostat τον Μάιο. Συνεπώς, αν δεν υπάρξουν εκπλήξεις, αναμένεται να αρχίσουν οι μειώσεις των δανειστικών επιτοκίων τον Ιούνιο.

–Πώς το ύψος των μισθών επηρεάζει την απόφαση για μείωση επιτοκίων;

–Αν οι μισθοί αυξηθούν πάνω από κάποιο σημείο, τότε δημιουργείται πληθωριστική πίεση. Αν αυξηθεί σημαντικά ο μισθός, σημαίνει θα ξοδεύω περισσότερο, ανεβαίνει η ζήτηση και έτσι αυξάνονται οι τιμές των αγαθών. Και δημιουργείται αυτός ο φαύλος κύκλος. Δεν είμαστε εναντίον της αύξησης των μισθών, αλλά να είναι σε ένα επίπεδο που να μην ανατροφοδοτεί τον πληθωρισμό.

–Η μείωση των επιτοκίων θα γίνει με τον ίδιο ρυθμό και στην ίδια έκταση που έγινε η αύξηση;

–Οι μειώσεις θα είναι σταδιακές για να φέρουν τα επιτόκια που ελέγχει η ΕΚΤ από το σημερινό περιοριστικό επίπεδο για την οικονομία, στο ουδέτερο επίπεδο, με στόχο ο μεσοπρόθεσμος πληθωρισμός να κυμανθεί πλέον στο 2% από τα πολύ πιο ψηλά επίπεδα που ήταν και στη χώρα μας και στην Ευρωζώνη.

> *Η ψαλίδα μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων θα αρχίσει να μειώνεται, όταν θα αρχίσει η ΕΚΤ να μειώνει τα δανειστικά, και όχι λόγω αύξησης των καταθετικών.*

–Τελικά ήταν αποτελεσματικό μέτρο η αύξηση των επιτοκίων για αντιμετώπιση του πληθωρισμού;

–Ναι, ήταν αποτελεσματικό. Να θυμηθούμε ότι ο πληθωρισμός, δηλαδή ο ρυθμός αύξησης των τιμών στην Κύπρο, είχε φτάσει στο 8,1%, και πόσο αρνητικά επηρέαζε τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Αν δεν περιοριζόταν ο πληθωρισμός, τότε οι τιμές θα αυξάνονταν συνεχώς και με μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης. Φανταστείτε να συνέχιζε να αυξάνεται η τιμή ενός φαγητού, για παράδειγμα όπως τα σουβλάκια από τα €6,5 στα €8, μετά στα €10, ακολούθως στα €12, στα €15, και ούτω καθεξής, άρα, μπορεί να σκεφτεί κανείς πού θα έφτανε η τιμή, αν δεν γινόταν κάτι για να μπει φραγμός. Αυτός ο ρυθμός αύξησης των τιμών θα συνέχιζε για όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Με την προσωρινή εφαρμογή των αυξημένων επιτοκίων της ΕΚΤ, ο ρυθμός αύξησης των τιμών στην Κύπρο και στην Ευρωζώνη προσεγγίζει τώρα το 2% σε μεσοπρόθεσμη βάση, και, όπως ήδη ανέφερα, αναμένεται να αρχίσει η μείωση των επιτοκίων. Συνεπώς, η αύξηση των επιτοκίων ήταν το προσωρινό «φάρμακο» για να αποφευχθεί η συνεχής αύξηση των τιμών.

–Θεωρείτε ότι μπορεί να μειωθεί η διαφορά ανάμεσα στα δανειστικά και τα καταθετικά επιτόκια;

–Η ψαλίδα μεταξύ δανειστικών και καταθετικών επιτοκίων στην Κύπρο θα αρχίσει να μειώνεται, όταν θα αρχίσει η ΕΚΤ να μειώνει τα δανειστικά επιτόκια, και όχι λόγω αύξησης των καταθετικών επιτοκίων. Αυτό έχει να κάνει με την ιδιομορφία του τραπεζικού συστήματος της Κύπρου, που έχει από τις πιο ψηλές ρευστότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και συνεπώς, η αύξηση των καταθετικών επιτοκίων επιφέρει σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στα αποτελέσματα των τραπεζών. Υπάρχει φυσικά και η θετική πτυχή του θέματος, όταν η υψηλή ρευστότητα προέρχεται από εγχώριες καταθέσεις, δηλαδή σταθερές καταθέσεις, καθώς κάτι τέτοιο επιφέρει ασφάλεια και σταθερότητα στον τραπεζικό τομέα.

–Γίνεται συζήτηση για φορολόγηση των λεγόμενων υπερκερδών των τραπεζών. Ποια η θέση της ΕΚΤ;

–Αρμόδια αρχή για απόφαση επιβολής φόρου είναι το υπουργείο Οικονομικών. Η θέση της ΕΚΤ γι' αυτό το θέμα εκφράστηκε σε γνώμη που έδωσε μεταξύ άλλων και σε ερώτημα του υπουργείου Οικονομικών της Ολλανδίας. Συνοπτικά, για λόγους χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, η ΕΚΤ θεωρεί ότι η επιπρόσθετη φορολόγηση κερδών θα δυσκολέψει τα πιστωτικά ιδρύματα να χρησιμοποιήσουν τα κέρδη τους για να δημιουργηθούν προστατευτικά κεφάλαια για να αντέξουν σε μελλοντικές κρίσεις. Επισημαίνει ότι μπορεί και να μειώσει τη δυνατότητα των τραπεζών να χορηγούν νέα δάνεια και αυτό θα επηρεάσει αρνητικά την οικονομία.

–Ποιο θα έπρεπε να είναι το τελικό ζητούμενο; Η αύξηση των καταθετικών επιτοκίων, ή αξιοποίηση της κερδοφορίας των τραπεζών και προς όφελος συνεπών δανειοληπτών;

–Όπως ανέφερα, το κυπριακό τραπεζικό σύστημα έχει από τις υψηλότερες ρευστότητες στην Ε.Ε., συνεπώς η αύξηση καταθετικών επιτοκίων επιφέρει σημαντικό αντίκτυπο στις τράπεζες. Παράλληλα, η πίεση στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά έρχεται περισσότερο από τα υψηλά δανειστικά επιτόκια που, όπως έχω αναφέρει, αναμένεται να αρχίσουν να μειώνονται από τον Ιούνιο. Να σημειώσω επίσης ότι μέχρι τώρα τα στοιχεία δείχνουν συνεχή μείωση των ΜΕΧ εντός του τραπεζικού συστήματος, παρά την αύξηση των επιτοκίων που ξεκίνησε από τα μέσα του 2022. Με αυτά τα δεδομένα, δεν επιτρέψαμε μέχρι τώρα τα κέρδη των τραπεζών να δοθούν σε μερίσματα σε μετόχους (αυτό έγινε μόνο για μία τράπεζα με απόφαση της ΕΚΤ). Επιβάλαμε στις τράπεζες να καλύψουν από τα κέρδη τους έλλειμα κεφαλαίων είδους MREL, που το 2019 ανερχόταν στα €3,3 δισεκατομμύρια, που τώρα μειώθηκε στα €142 εκατομμύρια. Συνεπώς έφυγε ένα σημαντικό ρίσκο, επειδή οι τράπεζες θα έπρεπε να βρουν αυτό το ποσό από τις αγορές. Σε τέτοια περίπτωση, το κόστος αυτών των κεφαλαίων θα ήταν πολύ ακριβό για τις κυπριακές τράπεζες και θα το μετέφεραν με ακριβότερα δάνεια στους δανειολήπτες. Επίσης, επιβάλαμε για πρώτη φορά στην ιστορία νέα ειδικά κεφάλαια ύψους €223 εκατομμυρίων, που μπορούν να απελευθερωθούν σε περίοδο οικονομικής κρίσης για να δώσουν νέα δάνεια και να βοηθήσουν επιχειρήσεις, νοικοκυριά και την οικονομία να βγουν από την κρίση. Αυτή η υψηλή πρωτοφανής κερδοφορία δεν αναμένεται να έχει μεγάλη διάρκεια, αφού θα μειωθούν τα επιτόκια, συνεπώς η διαχείρισή της για διασφάλιση του τομέα, των καταθετών και της οικονομίας έγινε και με γνώμονα τη διάρκειά της.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΥΡΑΣ, *υποψήφιος δήμαρχος Λάρνακας*

Εχουμε ενώπιόν μας πέντε προκλήσεις

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Επαναδιεκδικώ τη Δημαρχία της Λάρνακας για να συνεχίσουμε το έργο που αρχίσαμε το 2017 και να δούμε το όραμα και τους στόχους μας για την πόλη μας να ολοκληρώνεται» λέει ο Ανδρέας Βύρας, ο οποίος επαναδιεκδικεί τη θέση του δημάρχου Λάρνακας. Ο κ. Βύρας λέει επίσης πως η βελτίωση της καθημερινότητας των δημοτών της Λάρνακας είναι μια συνεχής προσπάθεια που ξεκίνησε πριν από επτάμισι χρόνια και επιθυμεί να συνεχιστεί, λέγοντας πως χρειάζεται ακόμα χρόνο για να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν το όραμά τους για τη Λάρνακα.

–Ποιος είναι ο λόγος που επαναδιεκδικείτε τη δημαρχία της Λάρνακας;

–Επαναδιεκδικώ τη Δημαρχία της Λάρνακας για να συνεχίσουμε το έργο που αρχίσαμε το 2017 και να δούμε το όραμα και τους στόχους μας για την πόλη μας να ολοκληρώνεται. Έχουμε μπροστά μας τη μεγάλη πρόκληση της μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τη Λάρνακα να μεγαλώνει και να αγκαλιάζει τα Λιβάδια και τη Βορόκληνη. Στόχος μας να καταστήσουμε τη Λάρνακα –με τα τρία της διαμερίσματα πλέον– μία πόλη προτίμησης για να ζεις, να δημιουργείς, να εργάζεσαι, να επισκέπτεσαι, να επενδύεις. Έγιναν πολλά και σημαντικά έργα, γίνονται και θα γίνουν και άλλα πολλά έργα προς αυτή την κατεύθυνση. Έργα που άλλαξαν και αλλάζουν τη Λάρνακα και που έχουν στο επίκεντρό τους τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του δημότη και τη δημιουργία μιας πόλης συμπερίληψης, προσβάσιμης από όλους, μιας πόλης φωτεινής, καθαρής, με πράσινο, που θα χαίρονται να τη ζουν οι άνθρωποί της και που θα αφήνει τις καλύτερες αναμνήσεις στους επισκέπτες της.

–Βρίσκεστε στη δημαρχία της Λάρνακας εδώ και επτάμισι χρόνια. Δεν ήταν αρκετά για να ολοκληρώσετε το όραμά σας;

–Κατ' αρχάς πρέπει να θυμηθούμε ότι με το ξεκίνημά μας χρειαστήκαμε χρόνο για να κλείσουμε πληγές του παρελθόντος και βρούμε τον βηματισμό μας. Χρειαστήκαμε επίσης χρόνο για να ωριμάσουμε και να ολοκληρώσουμε είκοσι και πλέον έργα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν άλλα εννέα έργα υπό εξέλιξη, τα οποία πρέπει επίσης να ολοκληρώσουμε. Την ίδια ώρα υπάρχουν έργα που βρίσκονται στη διαδικασία ωρίμανσης για να ξεκινήσουν. Για παράδειγμα, πετύχαμε τον μεγάλο στόχο της μετακίνησης των δεξαμενών. Τώρα έχουμε μπροστά μας τον στόχο της σωστής ανάπτυξης της περιοχής. Έχοντας αυτά υπόψη χρειαζόμαστε ακόμα χρόνο για να συνεχίσουμε και να ολοκληρώσουμε το όραμά μας για τη Λάρνακα.

«Τώρα έχουμε μπροστά μας τον στόχο της σωστής ανάπτυξης της περιοχής. Έχοντας αυτά υπόψη χρειαζόμαστε ακόμα χρόνο για να συνεχίσουμε και να ολοκληρώσουμε το όραμά μας για τη Λάρνακα», λέει ο Ανδρέας Βύρας, υποψήφιος δήμαρχος Λάρνακας.

–Τι καινούργιο έχετε να προτείνετε για τη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών της Λάρνακας;

–Η βελτίωση της καθημερινότητας των δημοτών της Λάρνακας είναι μια συνεχής προσπάθεια που ξεκινήσαμε πριν από επτάμισι χρόνια και θα τη συνεχίσουμε. Έχουμε ήδη υλοποιήσει έργα και δράσεις τόσο στο κέντρο, όσο και στις συνοικίες και τους προσφυγικούς οικισμούς προς αυτή την κατεύθυνση. Μπροστά μας πλέον έχουμε έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη, όπως το Δημοτικό Πάρκο «Σαλίνα», το Πολυλειτουργικό Πάρκο στο Τσιακκιλερό, ο Πολυχώρος Δημιουργικής Ενασχόλησης Νέων και Ευπαθών ομάδων, η ανάπλαση της Πλατείας Ακρόπολης και Αλκής, η Β΄ Φάση του έργου ανάπλασης και διευκόλυνσης ΑμεΑ στο κέντρο της πόλης και άλλα. Έργα που πρόκειται να βελτιώσουν ακόμα παραπάνω την καθημερινότητα και την ποιότητα της ζωής των πολιτών.

–Σε περίπτωση επανεκλογής σας, ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχετε να αντιμετωπίσετε;

–Έχουμε μπροστά μας μεγάλες προκλήσεις. Πρώτο, την υλοποίηση της ενοποίησης του νέου μας Δήμου με τα Λιβάδια και τη Βορόκληνη. Δεύτερο, την ενιαία ανάπτυξη του λιμανιού και της μαρίνας Λάρνακας. Τρίτο, το να γίνει η Λάρνακα η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2030. Τέταρτο, ο σωστός σχεδιασμός και ανάπτυξη της περιοχής και του παραλιακού μετώπου απ' όπου έχουν μετακινηθεί οι δεξαμενές. Πέμπτο, τη δημιουργία της Πανεπιστημιακής Σχολής Θαλάσσιων Επιστημών, Τεχνολογίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΤΕΠΑΚ στην πόλη μας. Άρα θα έλεγα πως αντί για μία μεγάλη πρόκληση, έχουμε σίγουρα ενώπιόν μας τουλάχιστον πέντε.

–Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης πιστεύετε ότι θα αντέξει στο πέρασμα του χρόνου και θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκε;

–Η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι μια πολύ σημαντική μεταρρύθμιση που πρέπει να εφαρμοστεί. Είναι προϊόν εντατικής δουλειάς και ως πρόεδρος της Ένωσης Δήμων πρέπει να πω ότι την πετύχαμε με άψογη συνεργασία όλων των αρμόδιων φορέων, σε πνεύμα συναίνεσης και συλλογικότητας. Αν υπάρχουν κενά και αδυναμίες; Ναι, υπάρχουν, όπως συμβαίνει σε όλες τις μεγάλες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις. Το ζητούμενο είναι όμως να υπάρχει ταυτόχρονα και η καλή θέληση απ' όλους για να μπορέσουμε στην πράξη, μεθοδικά και διεξοδικά, να βρίσκουμε λύσεις σε όποια πιθανά προβλήματα προκύψουν στο μέλλον. Όταν το πράξουμε αυτό, πιστεύω ότι θα μπορέσει και να αντέξει στον χρόνο, αλλά και να λειτουργήσει προς όφελος των πολιτών.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΕΚΡΗΣ, *υποψήφιος δήμαρχος Λάρνακας*

Περισσότερη διαφάνεια στις αποφάσεις του Δήμου

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Κατέρχομαι ως υποψήφιος, γιατί πιστεύω ότι η Λάρνακα αξίζει και μπορεί να πετύχει περισσότερα. Γι' αυτό ο στόχος μου, μέχρι την ημέρα των εκλογών, είναι να φτάσει το μήνυμα και οι προτάσεις μου σε κάθε δημότη της Λάρνακας» λέει σε συνέντευξή του ο Μιχάλης Πεκρής, υποψήφιος δήμαρχος Λάρνακας. Αναφέρει πως η πόλη έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα που μέχρι σήμερα δεν έχουν αξιοποιηθεί όσο έπρεπε, τονίζοντας επίσης πως υπάρχουν επίσης οι άνθρωποι που με όραμα, σχέδιο και σωστή καθοδήγηση μπορούν να την κάνουν να πρωταγωνιστήσει.

–Ποιος είναι ο λόγος που διεκδικείτε τη δημαρχία της Λάρνακας;

–Γιατί πιστεύω ότι η Λάρνακα αξίζει περισσότερα και γιατί θεωρώ ότι έχω τις γνώσεις, τις εμπειρίες, την αποφασιστικότητα και την όρεξη να της τα προσφέρω. Φιλοξενούμε το κύριο αεροδρόμιο της χώρας, αλλά οι επισκέπτες δεν μένουν στην πόλη μας. Επειδή δεν έχουμε τις απαραίτητες υποδομές για να ικανοποιήσουμε τους επισκέπτες. Δεν έχουμε ξενοδοχείο αεροδρομίου, δεν έχουμε ένα καλό ιατρικό κέντρο για να προσελκύσουμε ασθενείς από τη γύρω περιοχή, δεν έχουμε ένα συνεδριακό κέντρο για να προσελκύσουμε επιχειρηματικά ή ακαδημαϊκά συνέδρια. Η πόλη μας έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα που μέχρι σήμερα δεν αξιοποιήσαμε όσο οφείλαμε. Έχεις επίσης τους ανθρώπους που με όραμα, σχέδιο και σωστή καθοδήγηση μπορούν να την κάνουν να πρωταγωνιστήσει.

–Τι καινούργιο έχετε να προτείνετε για βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών της Λάρνακας;

–Θέλω μία πόλη πράσινη, καθαρή, ασφαλή και προσβάσιμη, για όλους τους δημότες και τους επισκέπτες της. Υπάρχει υστέρηση σε θέματα καθαριότητας, αλλά και προσβασιμότητας. Δεν είμαστε μια πόλη φιλική για ΑμεΑ. Δεν είναι όλη η πόλη μας το ίδιο καθαρή. Θέλω από την ανάπτυξη της Λάρνακας να ωφελούνται όλοι οι πολίτες και όλες οι συνοικίες της. Δεν θέλω να επενδύονται όλα σε μια λογική «βιτρίνας» και πίσω οι γειτονιές να μένουν, είτε χωρίς επαρκείς δρόμους και πεζοδρόμια, είτε με ελλιπείς υπηρεσίες καθαριότητας, ασφάλειας κ.λπ. Επίσης, θέλω να φέρουμε περισσότερη διαφάνεια στις αποφάσεις του Δήμου και θέλω ο Δήμος να είναι οικονομικά εύρωστος και κυρίως αξιόπιστος.

«Η Λάρνακα δεν μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί σαν ένα κατάστημα που φροντίζει να έχει μια όμορφη βιτρίνα, αλλά όταν εισέρχεσαι διαπιστώνεις ότι το περιεχόμενο δεν ανταποκρίνεται», λέει ο Μιχάλης Πεκρής, υποψήφιος δήμαρχος Λάρνακας.

–Σε περίπτωση εκλογής σας, ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη πρόκληση που έχετε να αντιμετωπίσετε;

–Έχουμε δύο μεγάλες αναπτυξιακές προκλήσεις. Την υλοποίηση του πολύ σημαντικού έργου Λιμάνι – Μαρίνα Λάρνακας, το οποίο φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα και την αξιοποίηση της περιοχής των πρώην διυλιστηρίων. Η δική μου προσέγγιση, όπως ήδη έχω αναφέρει, είναι αυτή η ανάπτυξη να είναι επωφελής για όλη την πόλη και όλους τους πολίτες. Η Λάρνακα δεν μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί σαν ένα κατάστημα που φροντίζει να έχει μια όμορφη βιτρίνα, αλλά όταν εισέρχεσαι διαπιστώνεις ότι το περιεχόμενο δεν ανταποκρίνεται. Όταν λέω περιεχόμενο, εννοώ τις γειτονιές της πόλης πίσω από τις λεωφόρους, τους προσφυγικούς συνοικισμούς, το εμπορικό κέντρο. Αυτή τη στιγμή στο εμπορικό κέντρο πέραν των 40 καταστημάτων είναι κλειστά, επειδή ο Δήμος δεν κατόρθωσε να στηρίξει τους υφιστάμενους καταστηματάρχες, αλλά και να προσελκύσει νέους, δίνοντας χαρακτήρα στο κέντρο.

–Σας προβληματίζει το γεγονός ότι ο ανθυποψήφιός σας έχει την στήριξη των πλείστων κομμάτων όπως και το ότι είναι ιδιαίτερα αγαπητός στους δημότες της Λάρνακας;

–Αλίμονο αν ένας δήμαρχος που υπηρέτησε την πόλη για επτάμισι χρόνια, μάλιστα σε μια περίοδο σημαντικής οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, δεν έχει να παρουσιάσει έργο. Δεν μηδενίζω το έργο του κ. Βύρα. Κατέρχομαι ως υποψήφιος, γιατί πιστεύω ότι η Λάρνακα αξίζει και μπορεί να πετύχει περισσότερα. Γι' αυτό ο στόχος μου, μέχρι την ημέρα των εκλογών, είναι να φτάσει το μήνυμα και οι προτάσεις μου σε κάθε δημότη της Λάρνακας. Απευθύνομαι σε όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως κομματικής τοποθέτησης. Τους καλώ να μελετήσουν το πρόγραμμά μου, να αξιολογήσουν όλα όσα έχω κάνει μέχρι σήμερα και αν συμφωνούν, να στηρίξουν την προσπάθεια που καταβάλλω για την πόλη μας.

–Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης πιστεύετε ότι θα αντέξει στο πέρασμα του χρόνου και θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκε;

–Είναι ένα δύσκολο εγχείρημα και θα χρειαστεί χρόνος για να φανούν τα οφέλη. Όμως, θεωρώ ότι το υφιστάμενο σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης έπρεπε να αλλάξει. Είναι γραφειοκρατικό, δυσλειτουργικό και αναποτελεσματικό. Η μεταρρύθμιση είναι μια αναγκαιότητα. Έγνοια μας τώρα είναι πώς θα επιτύχει και πώς θα δουλέψει προς όφελος των πολιτών. Όλοι οι πολίτες πρέπει να απολαμβάνουν, από την πρώτη ημέρα, το ίδιο επίπεδο υπηρεσιών με το ίδιο κόστος. Όσον αφορά τη Λάρνακα και τη συνένωση με Λιβάδια και Βορόκληνη, οφείλουμε να κάνουμε ό,τι μπορούμε για γρήγορη ενσωμάτωση των περιοχών αυτών χωρίς προβλήματα.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Προεκλογικά Λεμεσού Ι

Όπως μαθαίνει η στήλη συγγενής του νυν δημάρχου Λεμεσού Νίκου Νικολαΐδη και ξανά υποψήφιου για τη δημαρχία της πόλης προπηλάκισε τον υποψήφιο δήμαρχο Λεμεσού Γιάννη Αρμεύτη. Σίγουρα δεν είναι τρόπος αυτός για να διαμαρτύρεται κάποιος εναντίον οποιουδήποτε πολίτη και η στήλη πιστεύει πως παρόμοιες ενέργειες δεν αντικατοπτρίζουν το ήθος του κ. Νικολαΐδη. Φυσικά, θα πρέπει από τώρα και στο εξής να εξηγήσει στους υποστηρικτές του, συγγενείς και φίλους, ότι τέτοιες καταδικαστέες πράξεις δεν βοηθούν ποσώς την υποψηφιότητά του, και σίγουρα δεν βοηθάνε την πόλη της Λεμεσού, η οποία έχει πολλές προκλήσεις να αντιμετωπίσει. Αυτοσυγκράτηση, λοιπόν.

Η επιτροπή στην οποία προεδρεύει ο κ. Παύλος Μυλωνάς, αν δεν κάνω λάθος ονομάζεται Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού... και εγώ μένω να αναρωτιέμαι «Γιατί μέσα στην Σύγκλητο μια τέτοια απραξία»...

Προεκλογικά Λεμεσού ΙΙ

Και μιας και πιάσαμε τα προεκλογικά της Λεμεσού, η στήλη επίσης μαθαίνει πως ο ανεξάρτητος υποψήφιος δήμαρχος Λεμεσού Χρίστος Μιχαηλίδης διενεργεί δημοσκοπήσεις, μέσω της εταιρίας του... Άραγε αυτό επιτρέπεται; Είναι πάντως λίγο περίεργο υποψήφιος δήμαρχος να διενεργεί και δημοσκοπήσεις και ταυτόχρονα να κάνει προεκλογική εκστρατεία; Στη λογική της στήλης κάτι δεν γωνιάζει. Θα ήταν ίσως φρόνιμο η εταιρία του κ. Μιχαηλίδη να απείχε, τουλάχιστον από τα προεκλογικά της Λεμεσού. Είναι που είναι πονηροί οι καιροί, ας μη μας βάζουν στο πειρασμό να πονηρευόμαστε περισσότερο.

Ασφάλει...ααα

Ένα ακόμη έγκλημα εν μέση οδώ, μέρα μεσημέρι, στη Λακατάμια, από το οργανωμένο έγκλημα, και η Αστυνομία Κύπρου μοιάζει ακυβέρνητο καράβι, όσον αφορά αυτά τα εγκλήματα. Βέβαια, μάλλον στο υπουργείο Δικαιοσύνης και μάλιστα ο υπουργός κ. Μάριος Χαρτσιώτης είτε δεν καταλαβαίνουν τι ακριβώς γίνεται είτε παίζουν πελλόν, ώς παρακάτω. Διότι δεν γίνεται ο κ. Χαρτσιώτης να κάνει δηλώσεις στην εκπομπή του ΣΙΓΜΑ «Μεσημέρι και Κάτι» τύπου: «Ο κόσμος πρέπει να αισθάνεται μια ασφάλεια χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να ληφθούν περαιτέρω μέτρα. Εγώ προσωπικά το έχω πει ξανά, θέλω το αίσθημα ασφάλειας του Κύπριου πολίτη και του κάθε πολίτη που ζει σε αυτό τον τόπο να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο, με όλα όσα σημαίνει αυτή η φράση που χρησιμοποιώ».

Μάλλον κ. υπουργέ πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα, διότι εκ των πραγμάτων τα ήδη ληφθέντα δεν αρκούν. Εκτός και προσμένουμε άνωθεν βοήθεια. Μέχρι τότε όμως καλό θα είναι να πάρετε επιτέλους μέτρα.

Ό,τι μας συμφέρει...

Ανακοίνωση εξέδωσαν οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ 1955-1959 και το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α.1955 – 1959 για το δελτίο Τύπου της κυπριακής συμμετοχής στην Μπιενάλε Βενετίας, καθώς και ο βουλευτής του ΔΗΚΟ και πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής Παύλος Μυλωνάς για την ύπαρξη των όρων «Cypriot Greek» και «Cypriot Turkish» στο αγγλικό δελτίο Τύπου... Δηλαδή αυτό ήταν που τους ενόχλησε από τα εν λόγω δελτία Τύπου;

Η κακοποίηση της ελληνικής γλώσσας δεν τους ενδιαφέρει; Το ακατανόητο κείμενο στα ελληνικά δεν το πρόσεξαν; Ότι το αγγλικό δελτίο Τύπου είναι ημιτελές δεν το είδαν; Και εντάξει οι Σύνδεσμοι Αγωνιστών και το Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης, έχουν το δικό τους σκεπτικό, ο πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας κ. Μυλωνάς δεν όφειλε να είναι πιο προσεκτικός; Δεν έπρεπε να διαβάζει ολόκληρα τα δελτία Τύπου; Να τα λέμε όλα, λοιπόν, όχι μόνο όσα βολεύουν το αφήγημά μας. Για την εν λόγω ορολογία ας μιλήσει η γλωσσολογία, όχι οι πολιτικοί.

Η ζωή είναι αλλού

Του **ΝΟΤΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Λίγο η απέχθεια που προκαλεί τον τελευταίο καιρό η καθημερινή τοξικότητα της πολιτικής αντιπαράθεσης, λίγο τα κοινωνικά δίκτυα που στάζουν δηλητήριο και ξεχειλίζουν από συνωμοσίες και ψεκασμένες απόψεις, ολοένα και περισσότεροι πολίτες γυρίζουν πλέον την πλάτη στη μιζέρια της πολιτικής κλωτσοπατινάδας παραμονές ευρωεκλογών. Αναζητούν τρόπους να ξεκουράσουν το μυαλό τους μακριά από τα ριάλιτι, τις κοκορομαχίες στα τηλεοπτικά πάνελ και τους υβριστές του πληκτρολογίου. Το πιο αγαπημένο ψυχαγωγικό καταφύγιο για τους περισσότερους, και δική μου επιλογή τους τελευταίους μήνες, είναι οι πλατφόρμες, ξένες και εγχώριες, αλλά και τα ελεύθερα κανάλια με βίντεο στο YouTube – μεγάλη απόδραση από την καθημερινή ρουτίνα.

Θα πείτε –και σωστά–, τόσα νέα βιβλία, θεατρικές παραστάσεις, νέες ταινίες κι εσύ βλέπεις σειρές; Είναι βέβαιο ότι ο εγκλεισμός που έφερε ο κορωνοϊός δημιούργησε νέες συνήθειες, αλλά ίσως να περνάω και μια προσωπική φάση... αποχαύνωσης. Γι' αυτό προτιμώ πολύ συχνά πλέον την ψυχαγωγία που μου προσφέρει μια έξυπνη σειρά του Apple, του Netflix αλλά και του δικού μας πολύ επιτυχημένου Ertflix.

Πέρασα πολύ όμορφα παρακολουθώντας π.χ. το «The Queen's Gambit», το «Lupin», το «Peaky Blinders», το «Crown», το «House of Cards», το «Drops of God», το «Ετερος εγώ», το «Μουσικό κουτί» του Πορτοκάλογλου. Αλλά και το ντοκουμέντο με την ύστατη ηχογράφηση των Beatles πριν από τη διάλυσή τους, το ντοκιμαντέρ με την αγορά από έναν ζάμπλουτο επιχειρηματία εκατομμυρίων στρεμμάτων στην Παταγωνία με στόχο την προστασία τους – τα χάρισε στο κράτος με τον όρο να παραμείνουν πάρκο. Αλλά και οι συζητήσεις του Σπρίνγκστιν με τον Ομπάμα στο Spotify για μια Αμερική που σιγά σιγά χάνεται. Παρακολουθώ επίσης με μεγάλη ευχαρίστηση –κι ολοένα λιγότερες ενοχές– αγαπημένα βίντεο στο YouTube με αποδράσεις από την καθημερινότητα και περιπετειώδεις ταξιδιωτικές ιστορίες. Αγαπημένη θεματολογία: «Η ζωή σε ένα ιστιοπλοϊκό», αλλά και φτιάχνοντας μια ξύλινη καλύβα στο δάσος. Με παραλλαγές του τύπου «πώς μπορείς να επιβιώσεις μόνος στην Αλάσκα», από τον Καναδά στη Γη του Πυρός, διασχίζοντας την Ισλανδία με μοτοσικλέτα κ.λπ.

Τέτοια είναι κατά καιρούς η μανία μου για μια απόδραση στην άγρια φύση ώστε φτάνω να χαζεύω ακόμη και καταλόγους σχετικών ειδών στο Ιντερνετ. Μπήκε η κόρη μου στον λογαριασμό μου στο Amazon για να παραγγείλει ένα βιβλίο και έμεινε άναυδη με τις προτάσεις που της έκανε η εταιρεία με βάση το ιστορικό μου! Λες και απευθυνόταν σε επαγγελματία εξερευνητή: σουγιάδες, αδιάβροχες μπότες, τσακμάκια για το δάσος, τσεκούρια, survival kits, σκηνές με σόμπες εκστρατείας, υπνόσακοι για το χιόνι κ.λπ. Και βέβαια στις νέες «περιπλανήσεις» μου έχω πλέον ήρωες που τους παρακολουθώ συχνά. Οπως αυτός ο «πυροβολημένος», χαρούμενος τριαντάρης ο οποίος με τη βάρκα του, τη φίλη του και τον σκύλο τους ταξιδεύουν στις θάλασσες της Αυστραλίας. Ψαρεύει με ψαροντούφεκο ροφούς, τόνους και συναγρίδες κολυμπώντας ανάμεσα σε καρχαρίες, μπαρακούντα και θανατηφόρες μέδουσες. Φοβερός είναι κι ένας τρελαμένος κομπιουτεράς, που μπούχτισε από τους αλγορίθμους και το coding, πούλησε το σπίτι του κι όλα τα υπάρχοντά του και αγόρασε –χωρίς να ξέρει ιστιοπλοΐα– ένα 15μετρο ιστιοπλοϊκό. Το εξόπλισε με δορυφορικές συνδέσεις, αφαλατωτές, ανεμογεννήτριες και τα πιο σύγχρονα καλούδια για τη θαλασσοπορία και 10 χρόνια τώρα γυρίζει τον κόσμο. Στην αρχή μόνος και εν συνεχεία με την αγαπημένη του και την κόρη τους, η οποία έμαθε να κολυμπάει πριν περπατήσει.

Ινδαλμά μου είναι ασφαλώς ένας άλλος πολυτεχνίτης και ερημοσπίτης. Ο οποίος πάει με τον σκύλο του στο δάσος με ένα φτυάρι, ένα τσεκούρι και ένα πριόνι και μέσα σε λίγες ώρες χτίζει στο πουθενά μια καλύβα με πέτρες και ξύλα, που αντέχει στη βροχή και στο χιόνι και αποτελεί το απόλυτο κατάλυμα προσωρινής επιβίωσης. Ο καλλιτέχνης πλάθει πηλό με τα χέρια του και χτίζει με πέτρες και ξύλα πρωτόγονα τζάκια και πάγκους. Το ίδιο βράδυ κοιμάται στο νέο του αυτοσχέδιο καλύβι ανάβοντας το τζάκι για να επιβιώσει σε θερμοκρασίες υπό το μηδέν, αδιαφορώντας για τη θύελλα που σφυρίζει ή τον λύκο που αλυχτά έξω από την καλύβα! Η ζωή είναι αλλού.

ΕΡΑ/ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΙΤΣΑΡΑΣ

Η Ολυμπιακή, γαλλική και ελληνική σημαία κυματίζουν στο Παναθηναϊκό Στάδιο της Αθήνας κατά την τελετή παράδοσης της Ολυμπιακής Φλόγας. Οι Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες θα διεξαχθούν στο Παρίσι της Γαλλίας από τις 26 Ιουλίου έως τις 11 Αυγούστου 2024.

Το κατάντημα μιας δεκαετίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν την περασμένη Τετάρτη υποβάλλονταν οι υποψηφιότητες για τις ευρωεκλογές, αυτό που επισκίασε τη διαδικασία ήταν η κίνηση της Νιόβης Παρισσινού να προτείνει ως υποψήφιο για τις ευρωεκλογές τον εκπρόσωπο Τύπου του ΕΛΑΜ Γεάδη Γεάδη. Προκάλεσε αίσθηση, καθώς δεν προερχόταν από ένα απλό μέλος ή γόνο παλαιότερου στελέχους του ΔΗΣΥ. Ήταν η προσωπική επιλογή του Νίκου Αναστασιάδη κατά τη δεύτερη θητεία διακυβέρνησής του. Το πρόσωπο συνεπώς που θα αναμενόταν ότι θα αποτελεί την εικόνα και βιτρίνα του. Τόσο η ίδια ως αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπος, όσο βεβαίως και ο Μάριος Πελεκάνος, που διορίστηκε την ίδια περίοδο ως κυβερνητικός εκπρόσωπος. Και που πριν από ένα περίπου μήνα παραιτήθηκε από τον ΔΗΣΥ για να προστεθεί στο ψηφοδέλτιο του ΕΛΑΜ.

Μόνο που όταν η ίδια ρωτήθηκε πώς αυτό προέκυψε, είπε πως ήταν μία απλή υπογραφή και τίποτα άλλο. Ότι δηλαδή πρότεινε τον εκπρόσωπο της Ακροδεξιάς στις επικείμενες εκλογές εξαιτίας της μακροχρόνιας φιλικής τους σχέσης και πως δεν υπήρχε οποιοδήποτε πρόβλημα με τον ΔΗΣΥ. Η εξήγησή της προφανώς και δεν απάντησε στα τεράστια ερωτήματα. Μάλλον τα γιγάντωσε, καθώς έστειλε το μήνυμα είτε ότι μας δουλεύει είτε ότι ένας πολιτειακός αξιωματούχος που υπηρετούσε τον τόπο δεν είχε καμία ιδεολογικοπολιτική συνείδηση και αρχή.

Δημιουργήθηκε ευλόγως το ερώτημα αν ο ΔΗΣΥ αποτελεί εκκολαπτήριο πλέον του ΕΛΑΜ, αν τα δύο κόμματα είναι συγκοινωνούντα δοχεία ιδεών και προσώπων, ή αν όλο αυτό που εκτυλίσσεται αποτελεί απόρροια της παρακμής μιας δεκαετίας όπου κυριάρχησε η προσωπική ατζέντα έναντι της πολιτικής. Της διακυβέρνησης που τα σκάνδαλα επισκίασαν τις όποιες μεταρρυθμίσεις. Της δεκαετίας διακυβέρνησης του Νίκου Αναστασιάδη, που λάβωσε και το κόμμα και την παραγωγή της πολιτικής ευρύτερα.

Μόνο που η διακυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη είχε ξεκινήσει έχοντας συγκεκριμένη στόχευση. Είχε ως βιτρίνα και εικόνα της τον Χρίστο Στυλιανίδη και ένα Υπουργικό Συμβούλιο στο οποίο παρά τις πολλές αδυναμίες, μέλη της είχαν προσωπικότητα, είχαν το θάρρος να συγκρουστούν ενίοτε και με τον Νίκο Αναστασιάδη. Αυτό το θάρρος αφαιρέθηκε βολικά και απότομα κατά τη δεύτερη διακυβέρνηση. Λίγο η φημολογία δύο κρατών, το μεγάλο κεφάλαιο των πολιτογραφήσεων, που έπληξε τη χώρα, το σύννεφο της οριζόντιας διαφθοράς έστειλε το μήνυμα πως η διακυβέρνηση Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ, ρέπει προς την αλαζονεία της εξουσίας. Κάπως έτσι άρχισαν να αντικαθίστανται αυτοί που είχαν φωνή, αυτοί που ίσως θεωρήθηκαν εμπόδιο για τις πολιτικές φιλοδοξίες τόσο της Πινδάρου όσο και προσώπων του Προεδρικού, και να επιλέγονται πρόσωπα φαινομενικά ακίνδυνα ή αδιάφορα. Πρόσωπα που είδαν την πολιτική τους διαδρομή αποκλειστικά ως το μέσο της επαγγελματικής τους αποκατάστασης. Και στην ίδια την κυβέρνηση, αλλά βεβαίως και στο ίδιο το κόμμα.

Ο Νίκος Αναστασιάδης, επέλεξε λοιπόν να κλείσει το πολιτικό του κεφάλαιο με τον Μάριο Πελεκάνο στο πλευρό του. Ένα πρόσωπο του οποίου οι απόψεις ήταν ήδη καλά γνωστές και προβεβλημένες πριν διοριστεί. Ένα πρόσωπο του οποίου ευνόησε την πολιτική ανέλιξή του τόσο ο τέως πρόεδρος αλλά και η Πινδάρου. Είτε γιατί βόλευε η ακροδεξιά ροπή του, είτε γιατί θεωρούσαν πως θα μπορούσε να ελεγχθεί. Μία τακτική που ακολουθήθηκε και στην περίπτωση της Νιόβης Παρισσινού, της οποίας το πολιτικό της πέρασμα ουδέποτε ακούμπησε. Αλλά κατάφερε να λαβώσει εν τέλει το κόμμα.

Ήταν συνεπώς μία δεκαετία που ευνόησε τον πολιτικό καιροσκοπισμό. Που αντί να είναι κριτήριο η πολιτική κατάρτιση, η έμφαση μετατοπίστηκε στην εικόνα. Που ανέδειξε πρόσωπα που όσο προβληματικά μπήκαν από άλλους σε θέση εξουσίας, τόσο προβληματικά συμπεριφέρθηκαν στην πορεία τους. Πρόσωπα που έστειλαν το μήνυμα πως είτε είχαν παντελή έλλειψη πολιτικού υπόβαθρου, είτε απόψεις που θα έπρεπε να είναι προσβλητικές για μια κυβέρνηση. Σήμερα ο ΔΗΣΥ, με τις ανταρσίες, τις μελανές για την ιστορία του μεταγραφές, θερίζει τις θύελλες αυτής της δεκαετούς διαδρομής. Το λυπηρό είναι πως οι επιπτώσεις αυτής της δεκαετίας δεν έχουν πλήξει μόνο τον Συναγερμό, αλλά και την πολιτική γενικότερα. Κανονικοποιώντας την πολιτική ανηθικότητα, την υπονόμευση του κράτους δικαίου, τον αριβισμό, και οδηγώντας την κοινωνία ένα βήμα πιο κοντά στην Ακροδεξιά.

economidoum@kathimerini.com.cy

Τα άδεια κοστούμια

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Πόσοι πολιτικοί έκαναν καριέρα επάνω στο κουφάρι του Κυπριακού; Πολλοί. Τόσοι, που η έξη τους μετεξελίχθηκε εν τέλει σε επάγγελμα. Δεν είναι δύσκολο να αποστηθίσει κανείς τα περασμένα. Η κατ' επάγγελμα ενασχόληση άλλωστε με ένα πρόβλημα –που παραμένει άλυτο μισό αιώνα τώρα, εξασφαλίζει μια διόλου ευκαταφρόνητη παρουσία στο κομματικό παζάρι. Η σύγχρονη ιστορία μας το αποδεικνύει περίτρανα. Γεγονός που άνοιξε την όρεξη και σε ένα δεύτερο είδος επαγγελματιών της πολιτικής: τους καπετάνιους της οικονομίας.

Κρατάμε στιβαρά το τιμόνι για να μη ρίξουμε το καράβι στα βράχια. Αυτή είναι η καραμέλα που μετράει κιόλας δέκα χρόνια ζωής, σαφώς λιγότερα από το Κυπριακό, αλλά αρκετά για να κτιστούν κάποιες διόλου ευκαταφρόνητες πολιτικές καριέρες. Το φαινόμενο εμφανίστηκε μετά την οικονομική κρίση που έφερε την κατάρρευση των τραπεζών και το κούρεμα που ταρακούνησε συθέμελα την κυπριακή οικονομία. Εκεί, επάνω στα αποκαΐδια της κρίσης, εμφανίστηκε το νέο δόγμα: Δημοσιονομική & Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα. Οι ζηλωτές της ισχυρής οικονομίας κραδαίνουν τη «σταθερότητα» παρά τις όποιες «παράπλευρες απώλειες». Οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα ένιωσαν τα επίχειρα αυτής της νέας τάξης πραγμάτων στο πετσί τους: συρρίκνωση μισθών και κατάργηση των κεκτημένων τους.

Ποιος τολμά αλήθεια να σταθεί εμπόδιο στη σταθερότητα, όταν οι μνήμες από την καταστροφή της οικονομίας είναι νωπές; Αυτή την πικρή αλήθεια κατάλαβαν νωρίς όσοι κράταγαν το πηδάλιο της οικονομίας και όσους πόντους στερούνταν σε πολιτικό μπόι τούς αναπλήρωσαν με πολιτικό attitude. Έτσι φτάσαμε στο φαινόμενο «άδεια κοστούμια». Πολιτικούς καρμπόν, με τυποποιημένο λόγο, επαρκείς διαχειριστικές ικανότητες και πανομοιότυπες πολιτικές. Χωρίς πρόσωπο. Χωρίς όραμα. Χωρίς κοινωνική ευαισθησία.

Δεν ισχυρίζομαι ότι η λελογισμένη διαχείριση της οικονομίας είναι αμελητέα. Κι ούτε υιοθετώ τις λαϊκίστικες κορώνες τύπου «Τσοβόλα, δώστα όλα» ή τις αλόγιστες σπατάλες. Αλλά είναι θέμα οπτικής. Από ποια όχθη δηλαδή αντικρίζει κανείς τον κόσμο. Για άλλους είναι σημαντικό να ευημερούν οι δείκτες, γιατί μόνο έτσι θα υπάρξει ανάπτυξη και οικονομική ευμάρεια. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι πολιτικοί του λευκού κολλάρου, οι οποίοι όσο καλοί καραβοκύρηδες κι αν είναι δύσκολα θα καταγραφούν στις υποσημειώσεις της Ιστορίας. Υπάρχουν όμως και άλλοι που ιεραρχούν ως σημαντικότερη την πολιτική με κοινωνικό πρόσημο. Δεν είναι αφελείς για να αμφισβητήσουν την ελεύθερη αγορά, ούτε θέλουν να βάλουν τρικλοποδιά στα θεμέλια του συστήματος. Αν πρέπει όμως να θυσιάσουν κάτι, π.χ. τα απροσδόκητα κέρδη των τραπεζών ή την ενίσχυση των οικονομικά ευάλωτων ομάδων, θα επιλέξουν το πρώτο.

Η Ισπανία, η οποία υποθέτω δεν κατατάσσεται στους πολέμιους του καπιταλιστικού συστήματος, τα τελευταία δύο χρόνια έχει επιβάλει έκτακτο τέλος στις τράπεζες με την έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, χωρίς να καταστρέψει την οικονομία της. Τις τράπεζες φορολόγησαν όμως και άλλες χώρες της ευρωζώνης, όπως η Λετονία και η Λιθουανία, ώστε να αποκτήσουν τη δυνατότητα να στηρίξουν την κοινωνία. Αυτό το μοντέλο, στο πρότυπο της Ισπανίας, επικαλείται το ΑΚΕΛ στην πρωτοβουλία που ανέλαβε για τη φορολόγηση των απροσδόκητων κερδών των τραπεζών.

Τα κέρδη των κυπριακών τραπεζών το 2023 ξεπέρασαν το 1,1 δισ. ευρώ, ως αποτέλεσμα των αυξήσεων στα επιτόκια των δανείων που επέβαλε η ΕΚΤ. Σε μια εποχή που η χώρα μας μαστίζεται από την ακρίβεια, τι πιο ανθρώπινο ένα μέρος των απροσδόκητων κερδών να επιστρέψει στους οικονομικά ευάλωτους; Οι οποίοι δεν είναι μόνο τα χαμηλά εισοδήματα και οι χαμηλοσυνταξιούχοι, αλλά και η άλλοτε κραταιά μεσαία τάξη, η οποία προσπαθεί να επιβιώσει με τρομακτικές δυσκολίες. Με την ενέργεια να εξελίσσεται σε εφιάλτη και τα ενοίκια να οδηγούν ειδικά τους νέους ανθρώπους στην απελπισία.

Την πρωτοβουλία του ΑΚΕΛ μπορεί να την αναγνώσει κανείς ως ένα αριστερό αφήγημα που αντιπαρατίθεται στη λογική της ελεύθερης οικονομίας. Μπορεί όμως να τη διαβάσει και ως κοινωνική αντίληψη της πολιτικής, που βάζει στη ζυγαριά από τη μια τα υπερκέρδη των τραπεζών και από την άλλη την ευημερία των πολλών. Ιδού η Ρόδος και για τα άλλα κόμματα ώστε να λάβουν στη Βουλή τις κατάλληλες αποφάσεις.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ούτε ο επίτροπος V rhelyi έμαθε για τη «διασύνδεση» Χριστοδουλίδη;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Γνωρίζει κανείς στη Λευκωσία ποια ήταν η πρώτη κίνηση των Βρυξελλών, πριν καν στεγνώσει η μελάνη των Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σύμφωνα με τα οποία οι «27», περιλαμβανομένης της Κύπρου, ενέκριναν την «προώθηση της εργασίας» για εγκαθίδρυση μιας νέας μακρόπνους ευρωτουρκικής σχέσης μεταξύ Ε.Ε.-Τουρκίας; Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης, που ανέλαβε την παραπληροφόρηση δημοσιογράφων, γνωρίζει ποια ήταν η πρώτη κίνηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής; Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, που στηρίζεται από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη και την πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αννίτα Δημητρίου, για μία δεύτερη θητεία στην ηγεσία της Κομισιόν, μπήκε στον κόπο να ενημερώσει τους εν Κύπρω δύο υποστηρικτές της, ποια θα ήταν η πρώτη κίνηση της Ε.Ε.; Λοιπόν, όπως πληροφορούμαστε η πρώτη κίνηση έγινε κατ' εντολή Φον ντερ Λάιεν από τον αρμόδιο επίτροπο διεύρυνσης Olivér V rhelyi, ο οποίος έσπευσε να επικοινωνήσει με τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Χακάν Φιντάν, κατόπιν μίνι υπηρεσιακής σύσκεψης, λίγο μετά την ολοκλήρωση της Συνόδου στις Βρυξέλλες. Τι είπαν; Το λέει ο ίδιος ο επίτροπος: «Συζητήσαμε πώς να προχωρήσουμε τις συστάσεις του κοινού μας εγγράφου (joint communication), για να προχωρήσουμε μπροστά τις σχέσεις Ε.Ε.-Τουρκίας». Ποιες είναι όμως αυτές οι συστάσεις, επί των οποίων θα προχωρήσει η εργασία και τις οποίες επικαλείται και επιστρατεύει ο επίτροπος; Τις καταγράφει ευκρινώς το κοινό έγγραφο που ετοίμασε ο ίδιος ο επίτροπος V rhelyi μαζί με τον ύπατο εκπρόσωπο Γιοσέπ Μπορέλ, το οποίο συστήνει:

1) Επανέναρξη όλων των ευρωτουρκικών υψηλών διαλόγων.

2) Συμμετοχή της Τουρκίας σε άτυπες συνόδους των Ευρωπαίων ΥΠΕΞ και σύγκληση Συμβουλίου Σύνδεσης.

3) Πλήρη επανενεργοποίηση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Τουρκία.

4) Επέκταση της ευρωτουρκικής συμφωνίας στο μεταναστευτικό.

5) Διευκόλυνση παροχής ευρωπαϊκών θεωρήσεων διαβατηρίων.

6) Αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης.

7) Εγκαθίδρυση ευρωτουρκικής Περιεκτικής Αεροπορικής Συμφωνίας.

Ε, και το Κυπριακό; Η «διασύνδεση» Κυπριακού-ευρωτουρκικών σχέσεων που θριαμβευτικά ανέφερε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και παπαγάλιζε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης; Δεν έπρεπε ο κ. V rhelyi να εξηγήσει στον Χακάν Φιντάν ότι οι ευρωτουρκικές σχέσεις και τα δώρα που προτείνονται να παραχωρηθούν στην Άγκυρα έχουν «διασυνδεθεί» πλέον με το Κυπριακό και ότι μόνο ως πακέτο θα προχωρήσουν, όπως κατάλαβε ο κ. Χριστοδουλίδης ότι πέτυχε στη Σύνοδο Κορυφής; Και τι σόι επίτροπος είναι αυτός που δεν λέει να αντιληφθεί όσα επιθυμεί να καταλαβαίνει ο πρόεδρός μας και –κυρίως– όσα διοχετεύει η μηχανή παραπληροφόρησης του Προεδρικού;

Λοιπόν, ο κ. V rhelyi δεν άρθρωσε λέξη για τη «διασύνδεση», γιατί απλούστατα τέτοια «διασύνδεση» δεν υπάρχει. Αυτή την εμπνεύστηκε και τη διοχέτευσε στο εσωτερικό ακροατήριο ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, την προώθησε ο Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης και 1-2 άλλοι κυβερνητικοί παράγοντες, και την αναπαρήγαγαν κάποιοι δημοσιογράφοι.

Κανένας άλλος δεν αντιλαμβάνεται τη «διασύνδεση» του προέδρου Χριστοδουλίδη. Και δυστυχώς, όπως μαθαίνω από τις Βρυξέλλες, σύντομα, ο πρόεδρος και η ομάδα που έχει μαζέψει γύρω του, θα κληθούν να αντιμετωπίσουν πρακτικά το αποτέλεσμα των Συμπερασμάτων της πρόσφατης Συνόδου Κορυφής. Διότι όσα συζήτησαν ο κ. V rhelyi και ο Τούρκος ΥΠΕΞ για την «προώθηση της εργασίας» επί των συστάσεων της νέας ευρωτουρκικής σχέσης θα δρομολογηθούν σύντομα. Και όταν έρθει στο τραπέζι ομάδας του Συμβουλίου το θέμα του ξεπαγώματος όλων των ευρωτουρκικών υψηλών διαλόγων, τι θα πει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης που δέχθηκε σύμφωνα με τα Συμπεράσματα «να προωθηθεί η εργασία»; Ή τι θα πει όταν τεθεί επί τάπητος η πλήρης επανενεργοποίηση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Τουρκία; Θα θυμηθεί να πει ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν, γιατί η Τουρκία δεν έχει συνεργαστεί στη λύση του Κυπριακού; Δηλαδή θα προσπαθήσει να διασυνδέσει τα ευρωτουρκικά και το Κυπριακό σε μια ομάδα εργασίας, όταν έχει αποτύχει παταγωδώς να το πράξει στο ανώτατο επίπεδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου; Και όταν έχει ανάψει πράσινο για την «προώθηση της εργασίας», σε όλα αυτά τα ευρωτουρκικά ντοσιέ, περιλαμβανομένων των συστάσεων/δώρων των V rhelyi-Μπορέλ;

Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. έλεγε στην «Κ» ότι «όταν εκδίδεις μια λευκή πολιτική επιταγή σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, δεν μπορείς να αναμένεις να 'διασυνδεθεί' με τον λογαριασμό του κυριότερου οφειλέτη σου, όταν αυτή η λευκή επιταγή φτάσει στα ταμεία ενός τμήματος που ασχολείται κατά κύριο λόγο με την εξαργύρωση». Με τις υγείες μας!

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η γειτονιά μας γίνεται πάλι απρόβλεπτη

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η γειτονιά μας κρύβει πάντοτε εκπλήξεις, εδώ και αιώνες... Η πιο πρόσφατη έκπληξη ήλθε το απόγευμα της Παρασκευής, όταν ο πρόεδρος Ερντογάν επιτέθηκε στις ΗΠΑ και στο Ισραήλ και ακύρωσε την επικείμενη επίσκεψή του στην Ουάσιγκτον. Πρόκειται για μια εξαιρετικά σημαντική, αν όχι κρίσιμη, εξέλιξη, που θα επηρεάσει οπωσδήποτε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις αλλά και όλη την αρχιτεκτονική ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Αθήνα είχε ποντάρει σε μια περίοδο ηρεμίας στο Αιγαίο, η οποία βασιζόταν στην παραδοχή ότι η Αγκυρα χρειαζόταν «ήρεμα νερά» στις σχέσεις της με τις ΗΠΑ, καθώς καιγόταν να εξασφαλίσει την αναβάθμιση αλλά και την αγορά νέων αεροσκαφών F-16. Η σχετική φόρμουλα εκτόνωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων είχε συμφωνηθεί και σφυρηλατηθεί για μεγάλο διάστημα από τους Αμερικανούς πρέσβεις στην Αθήνα και στην Αγκυρα. Παρασκηνιακό ρόλο έπαιξε και το Βερολίνο, αλλά πρωταγωνιστές ήταν οι Αμερικανοί. Μετά το ξέσπασμα Ερντογάν και τη ματαίωση της επίσκεψης στον Λευκό Οίκο, θα πρέπει να θεωρείται απίθανο να δώσει το Κογκρέσο το πράσινο φως στα αιτήματα της Αγκυρας. Θα υπάρξουν οι παραδοσιακοί απολογητές της τουρκικής συμπεριφοράς στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, αλλά η δουλειά τους δεν θα είναι καθόλου εύκολη.

Απομένουν δύο ερωτήματα. Γιατί τα έκανε όλα «γυαλιά καρφιά» ο Ερντογάν και αν αυτό θα μας ξαναβάλει σε μια περίοδο μεγάλων εντάσεων στο Αιγαίο. Το πρώτο ερώτημα έχει ίσως ψυχαναλυτική ερμηνεία. Είναι πολλοί εκείνοι που θεωρούν ότι ο Ερντογάν μετά τις εξελίξεις στην Παλαιστίνη βλέπει τον εαυτό του –στο μυαλό του– σαν τον ηγέτη μιας υπερδύναμης, αλλά και σαν αρχηγό της μουσουλμανικής παγκόσμιας συμμαχίας εναντίον του Ισραήλ και της Δύσης. Κάποιος που αναλαμβάνει αυτόν τον ρόλο κάνει κινήσεις που ξεπερνούν τη λογική και αγνοούν τις συμβουλές τεχνοκρατών και διπλωματών. Η συμπεριφορά του είναι μεσσιανική. Ίσως να επηρεάζεται από τον Πούτιν, ίσως πάλι να ποντάρει ότι τον Ιανουάριο θα έχει άλλον συνομιλητή στον Λευκό Οίκο. Ίσως να είναι μία ακόμη μπλόφα στο πλαίσιο ενός γεωπολιτικού παζαριού.

Οσο για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, θα πρέπει να δούμε τι θα σημάνει η ξαφνική ένταση στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Ενας Ερντογάν που δεν ενδιαφέρεται για τα F-16 ή για μια συνάντηση με τον Μπάιντεν μπορεί εύκολα να επιστρέψει σε υπερπτήσεις και προκλήσεις. Το άλλο σενάριο θα ήταν, καθώς κόβει πια όλες τις γέφυρες με τις ΗΠΑ και τις ευρωπαϊκές χώρες, να έχει πλέον μεγαλύτερη ανάγκη για μια σχέση καλής γειτονίας με την Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση, η Ουάσιγκτον θα πρέπει να αποφασίσει τι στάση θα κρατήσει και αν θα εγκαταλείψει τις ψευδαισθήσεις της. Δεν υπάρχει αμφιβολία ασφαλώς ότι θα υπάρξουν και εκείνοι που θα προτείνουν να «παγώσει» η έγκριση των F-35 προς την Ελλάδα έως ότου κάτσει η σκόνη με την Αγκυρα και φανεί αν θα πάρει τα F-16. Εχουμε πάντως μπροστά μας ένα νέο σκηνικό. Η γειτονιά γίνεται πάλι απρόβλεπτη.

Εβδομάς Παθών

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Η εβδομάδα των Παθών του Ιησού, ο Σταυρικός Του Θάνατος και η θριαμβική Ανάσταση του Θεανθρώπου είναι η συγκλονιστικότερη περίοδος των ορθοδόξων χριστιανών. Τα κείμενα του Ευαγγελίου, οι Ψαλμοί, ύψιστο επίτευγμα των μελωδών του Βυζαντίου, δημιουργούν μια μοναδική ατμόσφαιρα, που καθηλώνει τους πιστούς αλλά και αγνωστικιστές.

Αυτά ίσχυαν επί αιώνες, ακόμη και στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας. Μόνον που η φετινή Μεγάλη Εβδομάδα θα είναι και εβδομάδα ιδιαίτερης εντάσεως στις σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας. Οχι στο επίπεδο της ηγεσίας των δύο πυλώνων επί των οποίων συγκροτήθηκε το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος.

Τα αίτια της κρίσεως είναι γνωστά. «Ζήλος» κατέλαβε υπουργείο «απαίδευτον» της ούτως ειπείν συντηρητικής παρατάξεως, της οποίας ηγείται ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, και εψήφισε εσπευσμένως νόμο περί του γάμου ομοφυλοφίλων με δυνατότητα τεκνοθεσίας.

Ως φιλελεύθερος, κεντρώος και εκσυγχρονιστής πολιτικός, ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης αγνόησε ή πιθανότατα δεν είχε καν υπόψη την παροιμία του Σολομώντος πως «όστις ταράττει τον οίκον αυτού κληρονομήσει άνεμον», αφού διαφορετικό είναι το σύστημα της ιδεολογικής αναφοράς του.

Δικαίωμά του φυσικά. Αλλά επίκεινται εκλογές στις 9 Ιουνίου και άρχισε να παρατηρείται ανησυχητική διαρροή συντηρητικών ψηφοφόρων σε κόμματα δεξιότερα της Ν.Δ. Προς αναχαίτιση του ρεύματος αυτού μετέβη προ ολίγων ημερών στη Φλώρινα ο κ. Αδωνις Γεωργιάδης ως «εκφραστής» της Δεξιάς.

Εσπευσε μάλιστα να εκκλησιασθεί στον ναό του Κωνσταντίνου και Ελένης, όπου τον ανέμεινε μια έκπληξη δυσάρεστη, καθώς ο αρχιμανδρίτης Σεβαστιανός στο κήρυγμά του τον αποδοκίμασε χαρακτηρίζοντάς τον «βδέλυγμα της ερημώσεως». Η «δεξιά» πολιτική ταυτότητα δεν έχει την παραμικρά ισχύ σε ορισμένες περιπτώσεις.

Ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιερώνυμος είναι ένας μετριοπαθής ιεράρχης. Εξέφρασε βεβαίως την πλήρη αντίθεσή του στον νόμο, αλλά δεν διοργάνωσε διαδηλώσεις. Προ διημέρου, μάλιστα, πραγματοποίησε κοινή επίσκεψη στο Δήλεσι της Βοιωτίας με τον κ. Μητσοτάκη. Δεν είναι ο Αρχιεπίσκοπος ο Ελληνας Σαβοναρόλας. Ίσως με αυτή την κίνηση επαναπροσεγγίσεως υπάρξει πιθανότητα κάπως να ηρεμήσουν τα πνεύματα.

Στη Βόρεια Ελλάδα τα πράγματα είναι πιο περίπλοκα. Αυτές οι «Νέες Χώρες» ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό οκτώ και πλέον δεκαετίες μετά τη δημιουργία του ανεξαρτήτου ελληνικού κράτους. Ενα μεγάλο τμήμα των κατοίκων της περιοχής είναι «πρόσφυγες» που αντηλλάγησαν υποχρεωτικώς μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, το 1923, στη βάση του θρησκεύματος, αφού στην Οθωμανική Αυτοκρατορία «εθνότητες» δεν αναγνωρίζονταν. Το θρησκευτικό αίσθημα είναι κατά συνέπεια εντονότερο.

Πέραν τούτου, η πολιτική εκπροσώπηση της περιοχής είναι υποβαθμισμένη. Το υπουργείο Βορείου Ελλάδος, κατόπιν μετονομασθέν σε Μακεδονίας - Θράκης, καταργήθηκε από καιρό. Οι Νέες Χώρες είναι επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οι οποίες με Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη του 1928 διοικούνται «επιτροπικώς» από την Εκκλησία της Ελλάδος. Ας μην εκπλήσσονται λοιπόν όσοι οψίμως διαπιστώνουν κάποιες «διαφοροποιήσεις». Και ας ελπίσουμε ότι η Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα θα περάσουν δίχως εντάσεις. Κάποιοι έσπειραν ανέμους, ας μη θερίσουμε όμως θύελλες αυτές τις άγιες μέρες.

Η Ευρώπη των μικρών εθνών

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο Μίλαν Κούντερα, εκτός από την αξία του μυθιστορηματικού του έργου, μας έχει κληροδοτήσει και ένα κεφάλαιο σκέψης για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Ακρογωνιαίος λίθος, η αντίληψή του ότι το μυθιστόρημα είναι η πιο γνήσια έκφραση της ευρωπαϊκής δημιουργικότητας. Ενας τρόπος έκφρασης και σκέψης «γηγενής», ο οποίος παρακολούθησε σαν σκιά την ευρωπαϊκή ιστορία έως τον εικοστό αιώνα, τον αιώνα της νεωτερικότητας. Η ευρωπαϊκή του σκέψη έχει σημασία διότι προσεγγίζει τον πολιτισμό της πέρα από τη γραφειοκρατική της ελεφαντίαση, την οικονομική της ευρωστία ή τη γεωστρατηγική σημασία της. Γι' αυτόν η Ευρώπη έχει μια πολιτισμική ιδιαιτερότητα. Σημασία έχει ότι δεν το υποστηρίζει αυτό από κάποια θεωρητική αντίληψη, αλλά από την εμπειρία του ως μυθιστοριογράφου.

Διάβασα το κείμενό του «Πράγα, ένα ποίημα που χάνεται». Κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σε μετάφραση Γιάννη Χάρη. Είναι ένα κείμενο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Le débat, ένα από τα πρώτα κείμενα που έγραψε στα γαλλικά. Είναι ένας απολογισμός του τσεχικού πολιτισμού, από τον Κάφκα και τον Χάσεκ έως τον σουρεαλισμό, τον Γιάνατσεκ και τους Τσέχους στρουκτουραλιστές. Κυρίως, όμως, είναι μια επιτομή της ιστορίας ενός έθνους που απεκόπη βιαίως από τον ευρωπαϊκό πολιτισμό με το πραξικόπημα του 1948 και το κατάπιε ο σοβιετικός ολοκληρωτισμός.

Για την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία το 1968 γράφει: «Δεν ήταν απλώς η νίκη του "δογματικού κομμουνισμού" ενάντια στον φιλελεύθερο κομμουνισμό» – μην ξεχνάμε ότι για τους Ελληνες κομμουνιστές ήταν η αφορμή για την ίδρυση του ΚΚΕ (εσωτ.). Και ο Κούντερα συνεχίζει: «Ηταν η οριστική προσάρτηση μιας δυτικής χώρας από τον ολοκληρωτικό ρωσικό πολιτισμό. Λέω συγκεκριμένα πολιτισμό, και όχι πολιτικό σύστημα ή κράτος». Η αντιστοιχία με τη σημερινή κατάσταση δεν είναι δύσκολη: η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία είναι ένας πολιτισμικός πόλεμος όπου ένα καθεστώς ανατολικής απολυταρχίας προσπαθεί να καταλάβει μια χώρα η οποία θέλει να είναι ευρωπαϊκή. Το γεωστρατηγικό ζήτημα είναι το επιφαινόμενο. Πίσω του κρύβεται η πολιτισμική ένταξη.

Το δεύτερο σημείο που βρίσκω άκρως επίκαιρο στο σύντομο αυτό δοκίμιο του Κούντερα είναι η σημασία των μικρών ευρωπαϊκών εθνών. Υπάρχουν πολλά κοινά σημεία ανάμεσα στην Τσεχία του Κούντερα και στη δική μας Ελλάδα. Οπως γράφει, δεν υπήρχε ούτε αριστοκρατία ούτε σοβαρή αστική τάξη. Σας θυμίζει κάτι; Υπάρχουν ωστόσο και πολλές διαφορές. Η Τσεχία γέννησε τον Κάφκα και τον Χάσεκ με τον «Καλό στρατιώτη Σβέικ». Είναι δύο συγγραφείς που επηρέασαν καταλυτικά την ευρωπαϊκή λογοτεχνία. Η ελληνική δημιουργία δεν κατάφερε να παραγάγει τέτοια μεγέθη. Μπορεί να οφείλεται στο δυσμετάφραστο της γλώσσας μας. Ομως, είναι γεγονός.

Συμπέρασμα πρώτον: Η Σοβιετική Αυτοκρατορία δεν κατέρρευσε μόνο για τεχνικούς λόγους, την οικονομική ή στρατιωτική της αδυναμία. Κατέρρευσε επειδή τα έθνη που είχε καθυποτάξει ανήκαν στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Η Τσεχία, η Πολωνία, η Ουγγαρία, η Ανατολική Γερμανία. Αν όλες αυτές οι χώρες ήσαν στη Λατινική Αμερική, όπως η Κούβα και η Βενεζουέλα, πού θα ήσαν σήμερα; Το αίτημα, όπως λέει ο Κούντερα, δεν είναι πολιτικό. Είναι πολιτισμικό.

Η Ελλάδα πλήρωσε ακριβά την πολιτισμική της ένταξη στην Ευρώπη. Για να φτάσει στη σημερινή δημοκρατία, πέρασε έναν αιματηρό εμφύλιο, ένα αυταρχικό μετεμφυλιακό κράτος και μια δικτατορία. Εζησε και αυτή τη μοίρα των μικρών ευρωπαϊκών εθνών με τον δικό της τρόπο. Και κάπου εκεί εμφανίζεται το ζητούμενο. Μήπως ο αγώνας των «μικρών ευρωπαϊκών εθνών» για την ένταξή τους δίνει την υπεραξία που χρειάζεται η Ευρώπη για να προχωρήσει στα επόμενα βήματά της; Μήπως το μέλλον της η Ευρώπη πρέπει να το αναζητήσει στα «μικρά ευρωπαϊκά έθνη»; Μήπως αυτά μπορούν να αντιμετωπίσουν τη γραφειοκρατική της ελεφαντίαση;

Μήπως ο ευρωπαϊκός πολιτισμός έχει μεγαλύτερη αξία στην Τσεχία ή στην Ελλάδα από ό,τι έχει στη Γερμανία ή στη Γαλλία; Μήπως η δυναμική του ελλοχεύει στα έθνη που τον θεωρούν ως κατάκτηση παρά σε όσα τον αντιμετωπίζουν ως κεκτημένο; Μήπως η Ελλάδα έχει περισσότερα να μας πει για το μέλλον της Ευρώπης απ' ό,τι η Γερμανία; Παράδοξο ή παράλογο; Πώς αλλιώς να προσεγγίσεις τη σημερινή κατάσταση;

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Ανθρωπιστικές σπουδές ή ανθρωπιστική παιδεία;

Του **Θ. Π. ΤΑΣΙΟΥ**

Δεν είναι εύκολο να συμφωνήσουμε για το τι εννοούμε με τον όρο ανθρωπιστικές σπουδές. Υποθέτω ότι μάλλον δεν αφορά τον ανθρωπισμό ως φιλοσοφία της κεντρικής Αξίας του Ανθρώπου. Κατά τα λοιπά, ποιο από τα ακόλουθα δύο ενδεχόμενα εννοούμε: α) τη διδασκαλία και ενασχόληση με τις ανθρωπιστικές επιστήμες (ιστορία, ψυχολογία, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, βιολογία) που σκοπεύουν και στη διανοητική και την ηθική καλλιέργεια του ανθρώπου; Ή, ακόμα ειδικότερα, β) το μορφωτικό ιδεώδες της Αναγέννησης, με την αγωγή που βασίζεται στη σπουδή της ελληνικής αρχαιότητας; Αυτή είναι μια πρώτη δυσκολία στο θέμα.

Δυσκολία δεύτερη συνιστά το ερώτημα κατά πόσον οι «ανθρωπιστικές σπουδές» είναι ικανές να επιλύσουν τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας – κι αυτό οφείλει να είναι το ουσιαστικότερο θέμα μας.

Στο άρθρο του διακεκριμένου καθηγητή Σ. Ν. Καλύβα «Τι μέλλον έχουν οι ανθρωπιστικές σπουδές;» («Κ», 17.3.24), παρακολούθησα με εξαιρετικό ενδιαφέρον το επιχείρημα για τον θεμελιώδη ρόλο τον οποίον ελπίζεται ότι θα έπαιζαν εκτεταμένες ανθρωπιστικές σπουδές στην ευδαιμονία του λαού.

Ο κ. Καλύβας δεν αναφέρθηκε στο σύνολο των παραπάνω προβλημάτων· η αναφορά του όμως στον ελλειμματικό «ανθρώπινο ψυχισμό» είναι ήδη καίριας σημασίας – και μάλιστα τριπλής, όπως τον περιγράφει: αυτοσυνειδησιακότητα, σχέση με τον Αλλον, νοηματοδότηση βίου. Διότι πράγματι ο σύγχρονος βίος (ιδίως στην ένδοξη και

> *Κάθε προσπάθεια για την ενίσχυση της διανοητικής και της ηθικής ικανότητας των συμπολιτών μας οφείλει να είναι στόχος κατεξοχήν πολιτικός.*

ενίοτε πτωχοπροδρομική χώρα μας) φαίνεται ότι βαρύνεται με μεγάλο πλήθος αντικοινωνικών δεικτών, όπως προκύπτουν από εντόπιες και διεθνείς δημοσκοπήσεις. Με συνέπειες όχι μόνον την αύξηση ψυχικών νοσημάτων που αναφέρει ο καθηγητής, αλλά και την προφανή μείωση της παραγωγικότητας και κυρίως της πολιτικής ωριμότητας (με τη γνωστή τάση των ημιμαθών προς τον ολοκληρωτισμό). Από αυτή λοιπόν την άποψη, κάθε προσπάθεια για την ενίσχυση της διανοητικής και της ηθικής ικανότητας των συμπολιτών μας οφείλει να είναι στόχος κατεξοχήν πολιτικός – παρ' όλον ότι ετούτη η χειροπιαστή αλήθεια δεν φαίνεται να αναγνωρίζεται απ' όλα τα προγράμματα σωτηρίας που προτείνονται από τα πολιτικά μας κόμματα.

Οπότε, θα θέλαμε οι ανθρωπιστικές σπουδές να αναλάβουν τον πολύ σημαντικό ρόλο της ριζικής βελτίωσης του «ανθρώπινου ψυχισμού» μας, με τις αναμενόμενες πολλαπλές αγαθές συνέπειες. Φοβούμαι όμως ότι για έναν τόσο σημαντικό στόχο οι ανθρωπιστικές σπουδές, με το ειδικότερο στενότερο νόημα που λέγαμε προηγουμένως, δεν φαίνεται να εξαρκούν από μόνες τους: Οι σύγχρονες ανάγκες για γνώσεις θετικών επιστημών και τεχνολογίας, καθώς και για ποικίλες δεξιότητες, είναι πιεστικές. Και απαιτούν καινοτόμες εκπαιδευτικές μεθόδους αλλά και ενθουσιώδη αφιέρωση (αποτέλεσμα πάλι μιας ανθρωπιστικής παιδείας). Εξάλλου, η ηθοπαιδεία (αναγκαία για την ατομική ευδαιμονία, για τη δημοκρατική συναινετικότητα και για την κοινωνική δικαιοσύνη) δεν επιτυγχάνεται με χρηστομάθειες (ούτε άλλωστε με κομματικές αγριάδες). Επομένως, το ριπίδιο παιδείας που μας χρειάζεται είναι αρκετά ευρύτερο από την καλλιέργεια της γλώσσας, της φιλοσοφίας και των καλών τεχνών.

Ωστόσο, αξίζει να κατανοήσουμε καλύτερα τη συνήθως υποτιμούμενη σημασία της αναγεννησιακής αγωγής: Εκτός από τις εμπειρικώς μετρημένες αγαθές συνέπειές της στη συνεργασιμότητα (άρα και στην παραγωγικότητα), πάμπολλοι άνθρωποι οι οποίοι διεθνώς έχουν τύχει αυτής της αγωγής έχουν όντως καταφέρει ν' αποκτήσουν μέσα τους πολλαπλά «χερούλια ευτυχίας» – εκτός από την μπριζόλα και τα «δίχτυα». Ο Αριστοτέλης, αφού αναγνωρίσει όλες τις ηδονές του βίου, καταλήγει λέγοντας ότι ηδονικότερες όλων είναι εκείνες του στοχασμού. Κι επειδή δικαίως ο κ. Καλύβας αναφέρεται στους ήδη εμφανέστατους κινδύνους από την κυριαρχία της κουλτούρας της εικόνας, ας θυμηθούμε ότι ενώ ο λόγος κινεί τον εγκέφαλο να παράγει εικόνες, μια διήγηση με έτοιμες φυσικές εικόνες ενδέχεται να παρωθεί τον εγκέφαλο σε ακινησία. Ενα γιατρικό είναι όντως η μύηση στις χαρές που δίνουν οι ποικίλες χροιές της γλώσσας, καθώς φέρνουν μπροστά μας αναπάντεχο πλήθος εννοιών («αι στοχαστικαί ηδοναί»). Και διότι, καλή 'ναι κι η ρετσίνα – αλλά ποιος δεν ποθεί τον σπινθηροβόλο καμπανίτη. Λέμε τώρα...

Ο κ. Θ. Π. Τάσιος είναι ομότιμος καθηγητής του ΕΜΠ.

20 χρόνια μετά

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η απόρριψη του Σχεδίου Ανάν δεν είναι πλέον μόνο ένα ιστορικό γεγονός αλλά, ιδίως φέτος, συμπίπτει με μια επέτειο «μέσα στην επέτειο». Είκοσι χρόνια από το «όχι» συμπληρώθηκαν εντός μισού αιώνα (μιας πεντηκονταετίας) από τα τραγικά γεγονότα του Ιουλίου του 1974 –την τουρκική εισβολή– και έκτοτε την κατοχή. Το Κυπριακό όπως το γνωρίσαμε τον 20ό αιώνα παραμένει ένα από τα ανθεκτικότερα άλυτα προβλήματα διεθνώς, με το Σχέδιο Ανάν την πραγματική τελευταία ευκαιρία για επίλυσή του –μιας και η διαδικασία έφτασε μέχρι τα δημοψηφίσματα. Μπορεί το Κραν Μοντανά να είναι πιο πρόσφατο, αλλά δεν είναι, οπωσδήποτε, 2004, εφόσον δεν φτάσαμε σε εκείνο το αντίστοιχο σημείο.

Η κληρονομιά του 2004 γέννησε δύο συνειδητοποιήσεις. Εκείνη που επιμένει στον σεβασμό της ετυμηγορίας της ελληνοκυπριακής κοινότητας, και εκείνη που επιρρίπτει όλη την αποτυχία στη στάση που τήρησε ο τότε πρόεδρος Τάσσος Παπαδόπουλος –μαζί με το ΑΚΕΛ. Γέννησε ωστόσο και μια πραγματικότητα: Το τεστ της αντοχής του χρόνου, με την υπενθύμιση πως όσο περνάει ο καιρός, ιδίως 20 χρόνια μετά, τα τετελεσμένα του διαχωρισμού και η εμπέδωση του Κυπριακού ως ενός προβλήματος «που δεν γίνεται να λυθεί» όχι μόνο παγιώνονται, αλλά εντάσσουν και το ίδιο το άλυτο ζήτημα σε μια μετα-αποκαλυπτική φάση, την έκβαση της οποίας δεν μπορούμε να προβλέψουμε, με ακρίβεια, ως προς τις αρνητικές της συνέπειες.

Οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι προτάσσουν παραπάνω την εθνική ταυτότητά τους έναντι π.χ. του να συνυπάρχουν ειρηνικά ως νούσιμοι πολίτες σε ένα κοινό κράτος.

Το 2004 μεγέθυνε επίσης την υποθετική ανάλυση επί πεδίων όπως η κατανόηση της Τουρκίας με τρόπο που διαστρεβλώνει την πραγματικότητα –όχι μόνο της ίδιας της ανάλυσης και των εργαλείων της, όσο και του πολιτικού περιβλήματός της και του τρόπου που αυτό πολώνει την ψυχραιμία της μεγάλης εικόνας. Με την υπόθεση του αν αποδεχόμασταν το Σχέδιο Ανάν, στην Τουρκία θα γινόταν «αυτό ή το άλλο», ή με την εκ προοιμίου αποδοχή πως η Τουρκία δεν θα τηρούσε την υπογραφή της και διαμέσου της λύσης θα έπραττε «αυτό ή το άλλο». Μια κατάσταση που γέννησε τοξικότητα, ad hominem πολιτική κουλτούρα και απίστευτες στρεβλώσεις στην κατανόηση του πώς δουλεύει –πραγματικά– η επόμενη ημέρα στην επίλυση σύνθετων διεθνών προβλημάτων.

Λες και το κράτος που θα προέκυπτε από το Σχέδιο Ανάν δεν θα διαλύονταν αν ο μέσος Ελληνοκύπριος απατεώνας τσακώνονταν με τον μέσο Τουρκοκύπριο απατεώνα για ένα κονδύλι ή ένα έργο, π.χ. μια μαρίνα, με διαφθορά, ή λες και η Τουρκία θα μετατρεπόταν –λόγω λυμένου Κυπριακού– μέσα σε είκοσι χρόνια σε ένα κράτος τύπου Νορβηγίας, όπου Ισλαμιστές εργολάβοι του ΑΚΡ δεν θα επιδίωκαν απευθείας ανάθεση μεγάλων έργων στην επανενωμένη Κύπρο. Αυτό το επίπεδο υποθετικών προκειμένων γιατί δεν το βάζουμε ποτέ στην κουβέντα;

Μια εικοσαετία μετά, η πραγματικότητα παραμένει η ίδια: Οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι προτάσσουν παραπάνω την εθνική ταυτότητά τους έναντι π.χ. του να συνυπάρχουν ειρηνικά ως νούσιμοι πολίτες σε ένα κοινό κράτος. Και το κάνουν διότι διαχρονικά, ιδίως μετά το 1960, εκπαιδεύτηκαν έτσι έναντι του να είναι νομιμόφρονες πολίτες. Δεν έμαθαν να σταθμίζουν καλύτερα την ιδιότητά τους ως πολίτες έναντι εκείνη του ιδιοκτήτη ενός κράτους. Και σε αυτό το επίπεδο υπάρχει το κλειδί της επόμενης ημέρας –είτε με λύση που θα αντέξει, είτε ως την ουσία ενός Plan B σε μια επερχόμενη διχοτόμηση στην Κύπρο. Αρκεί να υπάρξουν οι συνειδητοποιήσεις που αναφέρονται ως άνω.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/ANTHONY ANEX

Ακτιβιστές κρατούν πανό που γράφει «Καμία χρηματοπιστωτική σταθερότητα χωρίς σταθερό κλίμα», διαμαρτυρόμενοι για τις επενδύσεις σε ορυκτά υλικά πριν από την 116η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ελβετικής Εθνικής Τράπεζας (SNB), στη Βέρνη της Ελβετίας.

Στην εποχή της ακρίδας

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

«Στο πρωτοκολλητείο του Ανώτατου Δικαστηρίου οι δικηγόροι της πλευράς του Γενικού και Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα, κατέθεσαν αίτηση για παύση του Γενικού Ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη». («Καθημερινή», 26/4). Ο Ν. Αναστασιάδης «ζήτησε 2 εκατομμύρια ευρώ από τον Μακάριο Δρουσιώτη για δυσφήμιση», 25/4. Τα βιβλία Δρουσιώτη κυκλοφορούσαν παντού και γίνονταν μαζικά αποδεκτά και το εξώφυλλο έγραφε «Κράτος Μαφία, Αύγουστος 2022». Γιατί τώρα; Προφανής ο συντονισμός ως προς τον χρόνο. Την Κυριακή ο βοηθός γενικός εισαγγελέας Σ. Αγγελίδης ανακοινώνει: «Να ελεγχθεί η συμπεριφορά του Γενικού Ελεγκτή έναντι ανεξάρτητων αξιωματούχων και άλλων προσώπων στη δημόσια σφαίρα από τους καθ' ύλην αρμόδιους εκ του Συντάγματος, ήτοι τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου. Ο Γενικός Εισαγγελέας είναι ο αρμόδιος για να προωθήσει τέτοια διαδικασία» (Πηγή: «Καθημερινή», 21/4). Μάλιστα. Οι ανεξάρτητοι αξιωματούχοι είναι ο ίδιος και ο γενικός εισαγγελέας και «άλλα πρόσωπα στη δημόσια σφαίρα» ο Ν. Αναστασιάδης!

Καμιά αμφιβολία ότι η συνέντευξη ήταν καλά υπολογισμένη, καθώς καταλήγει με το σαφές μήνυμα ότι «ο Γενικός Εισαγγελέας είναι ο αρμόδιος για να προωθήσει τέτοια διαδικασία». Κινήσεις σε επίπεδο κορυφής. Πρώτο για να «κοντύνουν» τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, δεύτερο να στείλουν μήνυμα εκφοβισμού στον Μ. Δρουσιώτη. Προφανώς είναι σοβαρά τα πράγματα. Αλλά γιατί «τώρα». Ίσως γιατί ο Ν. Αναστασιάδης υποθέτει ότι μετά από τις πολύωρες καταθέσεις Δρουσιώτη στην Αρχή κατά της Διαφθοράς (ΑκΔ) μπορεί κάτι να προκύψει. Ο Ν. Αναστασιάδης γνωρίζει ότι ο Μ. Δρουσιώτης είναι επιμελής και τεκμηριωμένος, άρα δικαίως απορεί: «μήπως ξεφύγει κάτι;». Επίσης, η ΑκΔ δεν μπορεί να αγνοήσει πτυχές του βιβλίου που ολοφάνερα έχουν απίστευτη σχολαστικότητα, όπως η λεπτομερειακή περιγραφή (ως κινηματογραφική ταινία) της «Υπόθεσης Ριμπολόβλεφ» στο βιβλίο, «Κράτος Μαφία», σελ. 15. Σε καμία χώρα με ικανοποιητική λειτουργία του κράτους δικαίου, δεν θα βλέπαμε αυτά τα φαινόμενα. Ο ίδιος ο βοηθός γενικός εισαγγελέας να ανακοινώνει μέσω εφημερίδας δίωξη του γενικού ελεγκτή! Δεν τους απασχολεί η κοινή γνώμη; Όχι, δεν τους απασχολεί, δίνουν τη μάχη τους για μια φιλία 40 χρόνων, στην οποία οπωσδήποτε η χρονιά 2012 περιλαμβάνεται!

Στη νήσο των αγίων αν δεν κάνεις τίποτα, αν αφήνεις τα πάντα στην ακινησία, περνάς καλά. Κάνεις τη δουλειά σου σωστά; Προσπαθείς για κάτι καλύτερο; Στο τέλος κάτι θα προκύψει! Ποιος θυμάται τι έργο άφησαν οι προηγούμενοι γενικοί ελεγκτές; Πέρασαν, έκαναν το καθήκον τους υποβάλλοντας στον ΠτΔ την έκθεσή τους σε ετήσια βάση! Ύστερα «όλα καλά»! Ο νυν γενικός ελεγκτής εργάστηκε με ένταση, προέβαλε στοιχεία και φαινόμενα, συγκρούστηκε με κατεστημένες πρακτικές συγκάλυψης –έκανε και λάθη, καθώς μόνο όσοι προσπαθούν, τα κάνουν. Καθώς ο βοηθός γενικός εισαγγελέας μίλησε για έναρξη διαδικασίας για παύση του γενικού ελεγκτή για «ανάρμοστη συμπεριφορά», μια Επίτροπος «εντοπίστηκε στη Λευκωσία να οδηγεί μεθυσμένη» (πηγή: εφ/δα «Πολίτης», 19/1/24). Σύμφωνα με την ανακοίνωση της αστυνομίας, «δεν αρνήθηκε να δώσει δεύτερο δείγμα, αλλά μετέβη στον Αστυνομικό Σταθμό για να δώσει δύο δείγματα στην τελική μηχανή, τα οποία ήταν ανεπαρκή, καθώς δεν φύσηξε όπως έπρεπε»!

Στην εποχή της ακρίδας, η διεθνής και ευρωπαϊκή ομπρέλα είναι χρήσιμες. Η Ελεγκτική Υπηρεσία μέσω της πλατφόρμας Χ μάς πληροφορεί (22/4) ότι «ενημέρωσε τον INTOSAI (Διεθνή Οργανισμό των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προχθεσινή συνέντευξη του βοηθού γενικού εισαγγελέα και για τις δρομολογούμενες ενέργειες της Νομικής Υπηρεσίας». Σύμφωνα με την Ε.Υ. «οι δρομολογούμενες ενέργειες παραβιάζουν τον πυλώνα 2 της Διακήρυξης του Μεξικού, που είναι μέρος του κοινοτικού κεκτημένου, και επηρεάζουν το κράτος δικαίου».

Χρήσιμη η πρωτοβουλία της Ε.Υ. Η συμμετοχή της Κύπρου σε διεθνείς οργανισμούς, όπως εδώ ο INTOSAI, ή όπως στο Συμβούλιο της Ευρώπης (4η Διακρατική κατά Τουρκίας), ή όπως το ΕΔΑΔ (υπόθεση Τ. Λοΐζίδου, υπόθεση Θανάση Νικολάου) προσφέρουν στα κράτη και στους πολίτες/ιδιώτες σημαντικά εργαλεία για να διεκδικήσουν, είτε ατομικά είτε συλλογικά αιτήματα/ζητήματα, εφόσον θεωρούν ότι το δικό τους κράτος αδιαφορεί ή συσκοτίζει. Βέβαια, είναι άλλο κεφάλαιο η συμμετοχή στην Ε.Ε, καθώς η ιδιότητα του μέλους απαιτεί συμμόρφωση σε συμφωνημένους νόμους, κανόνες, πλαίσια και το αντίθετο προκαλεί παρατηρήσεις, πρόστιμο, προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κ.ά.

Η Ε.Υ. αναφέρει πως «διεθνείς οργανισμοί σημειώνουν την «εντυπωσιακή πρόοδο» που έχει σημειώσει τα τελευταία χρόνια» και τονίζουν «τον κρίσιμο ρόλο της Υπηρεσίας στην αποκάλυψη φαινομένων διαφθοράς». Σε μια εποχή που η κακοδιοίκηση/διαφθορά κάθε μορφής καταργούν τις αποστάσεις, η διεθνής συνεργασία (εδώ INTOSAI) είναι μια ιδιαιτέρως αναγκαία «απάντηση». Η ανταλλαγή εμπειρίας και η αξιοποίηση κάθε καλής πρακτικής που έχει εφαρμόσει άλλο κράτος, είναι πολύ χρήσιμη υπόθεση. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται εποικοδομητική η δήλωση του προέδρου της Δημοκρατίας Ν. Χριστοδουλίδη ότι «δεν είναι προσωπικά τα θέματα, εκπροσωπούμε θεσμούς και οφείλουμε να συνεργαζόμαστε στη βάση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας». Εκ δευτέρας όψεως, είναι ο ίδιος που τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια του γενικού ελεγκτή, λέγοντας «αντί η Ε.Υ. να διοικείται από ένα πρόσωπο, από τον εκάστοτε γενικό ελεγκτή, να διοικείται μέσω του Ελεγκτικού Συμβουλίου, ένας θεσμός που υπάρχει και σε άλλα κράτη» (Πηγή: «Offsite Team», 6/12/23).

Η κοινή γνώμη έχει σχηματίσει άποψη και την εκφράζει. Η εταιρεία Pulse Market Research μάς έδωσε τους αριθμούς, αυτούς που μιλάνε μόνοι τους. Στο ερώτημα «ικανοποίηση από το έργο των προσώπων για το έργο τους»: «Γενικός Ελεγκτής, 71% θετική και 21% αρνητική. Γενικός Εισαγγελέας 29%, θετική και 58% αρνητική. Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας: 24% θετική και 51% αρνητική» (Πηγή: «ο Φιλελεύθερος», 11/3/24).

www.larkoslarkou.org.cy

Οι μουχτάρηδες, οι δήμαρχοι και η «κυρία Ούρσουλα»

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Με αρκετή καθυστέρηση μετά την επικύρωση της υποψηφιότητας για δεύτερη θητεία στην ηγεσία της Κομισιόν από τα κόμματα της Δεξιάς της Ευρώπης, η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν έβαλε τις τελευταίες ημέρες μπροστά την προεκλογική της εκστρατεία. Η Γερμανίδα πολιτικός λάνσαρε ειδική ιστοσελίδα, σύνθημα («περισσότερο από μια Ένωση, το σπίτι μας»), λογότυπο, λογαριασμούς κοινωνικής δικτύωσης, τσάντες, φλυτζάνια, μπλουζάκια κι αυτοκόλλητα, αρχίζει περιοδεία στις χώρες της Ε.Ε., και θα συμμετάσχει στο ντιμπέιτ του Μάαστριχτ με τους υποψήφιους των άλλων πολιτικών ομάδων.

Μέχρι εδώ, μια φυσιολογική προεκλογική εκστρατεία. Με μια διαφορά. Σε κανένα από τα πολλαπλά ψηφοδέλτια που θα έχει μπροστά της το σώμα των ψηφοφόρων στις 9 Ιουνίου δεν θα βρίσκονται τα ονόματα των υποψηφίων για την ηγεσία ενός από τα πιο ισχυρά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε της κας Φον ντερ Λάιεν, την οποία δεν θα μπορεί να ψηφίσει ούτε καν οι εν Γερμανία ψηφοφόροι, ούτε αρκετών από τους υπόλοιπους (κάποιοι κατεβαίνουν για ευρωβουλευτές στις χώρες τους).

Τα τελευταία χρόνια ο κόσμος στην Κύπρο έχει μια καλύτερη αντίληψη του τι είναι, τι κάνει και πού βρίσκεται η Ε.Ε. Βλέπουν τα αποτελέσματα από κονδύλια για έργα καθημερινότητας, για πρότζεκτ και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, για έργα για βελτίωση είτε της ζωής των Τουρκοκυπρίων ή για αναστήλωση χριστιανικών μνημείων στα Κατεχόμενα. Ξέρουν καλά πως όταν υπάρχουν αυξημένες ροές προσφύγων και μεταναστών, η Ε.Ε. είναι που έχει τα εργαλεία να στηρίξει το κράτος και να το πιέσει, κάτι που ισχύει και για το περιβάλλον, και ξέρουν πως όταν γίνεται ολόκληρο ζήτημα για το πόσα λίτρα βενζίνης μπορεί κάποιος να μεταφέρει με το ταγκούι από τα οδοφράγματα, είναι η Ε.Ε. που έχει τον τελευταίο λόγο.

Η «κυρία Ούρσουλα» μπορεί να μην παίρνει τις τελικές αποφάσεις για το πώς θα στηριχθούν, για παράδειγμα, οι πατατοπαραγωγοί, αλλά κρατά πολλά, ισχυρά κλειδιά στο συρτάρι της.

Η θέση της προέδρου της Επιτροπής, επειδή είναι μια θέση με εκτελεστικές αρμοδιότητες που θυμίζει επικεφαλής κυβέρνησης, με υπουργεία, πολιτικές κατευθύνσεις και ρόλο εκπροσώπησης της Ευρώπης στο εξωτερικό, οδηγεί σε μια αναγνωρισιμότητα που δεν έχουν οι άλλοι θεσμοί που δεν είναι και τόσο οικείοι.

Ο Σαρλ Μισέλ εμφανίζεται στις οθόνες όταν κάθεται με τους ηγέτες των κρατών μελών, και η Ρομπέρτα Μέτσολα ηγείται των ευρωβουλευτών (και μαζεύει τα σπασμένα από τα σκάνδαλα διαφθοράς), αλλά εικάζω ότι η μέση Κύπρια και ο μέσος Κύπριος θυμούνται περισσότερο τις ατάκες και τις τσιγαροφιλίες του Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ με τον Νίκο Αναστασιάδη, και σήμερα τις εμφανίσεις της Φον ντερ Λάιεν που έχει καλλιεργήσει συνειδητά μια «προεδρική» εικόνα, από ότι, ξέρω 'γω, τον Χέρμαν βαν Ρομπέι.

Γι' αυτό όταν οι αγρότες κατέβηκαν να διαμαρτυρηθούν και στην Κύπρο, ήξεραν ότι η επιστολή και το μήνυμα που ήθελαν να στείλουν είχε αποδέκτη την «κυρία Ούρσουλα», όπως είπε διαδηλωτής σε μια από τις κάμερες. Η «κυρία Ούρσουλα» μπορεί να μην παίρνει τις τελικές αποφάσεις για το πώς θα στηριχθούν, για παράδειγμα, οι πατατοπαραγωγοί, αλλά κρατά πολλά, ισχυρά κλειδιά στο συρτάρι της.

Αυτό είναι κάτι που η ίδια έχει καταλάβει, συγκεντρώνοντας εξουσίες στο γραφείο της, αναλαμβάνοντας κάποιες πρωτοβουλίες πριν διαβουλευθεί πλήρως με τα κράτη μέλη (τα οποία, ως εκλεγμένες κυβερνήσεις, παίρνουν μαζί τις τελικές αποφάσεις), δημιουργώντας έτσι τριγμούς με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των 27. Γιατί από τη μια, είναι καλό κάποιος να παίρνει αποφάσεις και πρωτοβουλίες. Από την άλλη, χρειάζεται να έχει, και να φαίνεται ότι έχει, ισχυρή πολιτική νομιμοποίηση.

Στην Ε.Ε. του 2024, των σοβαρών εξωτερικών προκλήσεων, μιας ενοποιημένης αγοράς που πρέπει να γίνει αυτόνομος παίκτης, οι εξουσίες αυτές σταδιακά αποκτώνται, με την αρχή να έχει γίνει με την πανδημία. Όμως οι δημοκρατικές διαδικασίες πρέπει να καλύψουν το χαμένο έδαφος. Ναι, μια δεύτερη θητεία Φον ντερ Λάιεν εξαρτάται από το πόσοι/ες ψηφοφόροι θα επιλέξουν κόμματα της Δεξιάς, και το ποιες ισορροπίες θα κρατήσει η ίδια με την (όπως αναμένεται) ενισχυμένη Ακροδεξιά.

Όμως οι πολίτες, όταν πάνε στην κάλπη για δημάρχους, αντιδημάρχους, μουχτάρηδες και ευρωβουλευτές, πρέπει να βλέπουν και αυτούς που θα ηγηθούν της Ε.Ε., για παράδειγμα μέσω μιας πολυεθνικής λίστας υποψηφίων. Και να ξέρει πως το τελικό αποτέλεσμα για την ηγεσία της Κομισιόν θα βγει από την ττενέκκα, και όχι από τα παρασκήνια των 27. Οι οποίοι, όπως έκαναν και όταν πρωτοεπέλεξαν την «κυρία Ούρσουλα», δεν έχουν υποχρέωση να προτείνουν τον υποψήφιο της μεγαλύτερης πολιτικής ομάδας.

ykakouris@gmail.com

Τεχνητή νοημοσύνη και ευρωεκλογές

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Η ιστορία κάνει κύκλους, και στην εποχή μας τρέχει με τρομακτική ταχύτητα. Μικρά παιδιά στο σχολείο παιδευόμασταν με τον μεγαλοφυή πολιτικό και στρατιωτικό, αλλά και «κακό» Αλκιβιάδη, ο οποίος με τη ρητορική του δεινότητα και την αλαζονική του συμπεριφορά παρέσυρε τους Αθηναίους σε εκστρατεία στη Σικελία, ακολούθως τους πρόδωσε στους Σπαρτιάτες, και τελικά, έφερε την ήττα στον Πελοποννησιακό Πόλεμο. Από τον 5ο αιώνα π.Χ. μέχρι σήμερα, είναι ατέλειωτες οι δραματικές ιστορίες προδοσίας από λαοπλάνους ηγέτες, οι οποίοι στο όνομα του «καλού» προκαλούν το «κακό». Καταστροφικά ήταν πάντα τα αποτελέσματα, όταν οι ηγέτες, είτε από αδυναμία, είτε από μεγάλη πονηριά, ενδύονταν με «θεϊκές» ιδιότητες, με ράσα και στολές, ώστε να επιβάλουν τη θέλησή τους ή πολλές φορές και τα πάθη τους.

Στον πόλεμο της προπαγάνδας, κλασική και αιώνια, παραμένει η παντοδύναμη τέχνη της αρνητικής φήμης, του ψίθυρου, η οποία προκαλεί και μεγάλη ηδονή στα ταλαιπωρημένα πλήθη. Στην Κύπρο, κατά κανόνα, παραμονές προεδρικών εκλογών, κυκλοφορούσαν αισχρές φήμες, ψίθυροι και κουτσομπολιά, για την ηθική υπόσταση των υποψηφίων, φήμες οι οποίες ξεχνιούνταν ως διά μαγείας, την επομένη των εκλογών.

Η τέχνη της προπαγάνδας πέρασε σε άλλα επίπεδα κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με τον υπουργό Προπαγάνδας του Χίτλερ, τον Γκαίμπελς. Κατάφερε να μετατρέψει τα ντυημένα μυαλά και τα πεινασμένα κορμιά των Γερμανών σε υπεραν θρώπους του Χίτλερ, οι οποίοι ενεργούσαν με «κτηνώδη» τρόπο, στο όνομα μιας ιδέας. Σκότωναν, βασάνιζαν και χρησιμοποιούσαν ως πειραματόζωα ανθρώπους, απλώς και μόνο, για να φτιάξουν τη δική τους άρια φυλή. Πέραν από όλα αυτά, την Ιστορία γράφουν πάντα οι νικητές. Και κανείς δεν ξέρει πού θα βρισκόταν σήμερα ο κόσμος, αν νικούσε ο Χίτλερ, κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η επανάσταση της σύγχρονης τεχνολογίας, πριν από μερικές δεκαετίες, με το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο, ανέτρεψε κανόνες αιώνων, στον τρόπο χειραγώγησης των μαζών. Το «ζεστό» ραδιόφωνο επιβάλλει ζεστή φωνή, η ψυχρή τηλεόραση θέλει στιλιζαρισμένους ανθρώπους, και ο περίεργος κινηματογράφος παίζει κυρίως με τη φαντασία. Επικίνδυνη διαστροφή, αποτελεί η υποσυνείδητη διαφήμιση, με αδιόρατες εικόνες σε ταινίες, οι οποίες ωστόσο καρφώνονται στον εγκέφαλο και ορίζουν τις επιθυμίες των καταναλωτών. Η τεχνική αυτή μπορεί να απαγορευτεί, αλλά παραμένει με μια άλλη μορφή, τη λεγόμενη «γκρίζα» διαφήμιση, δηλαδή εικόνες στο πίσω μέρος μιας ταινίας, οι οποίες είναι πιο αποδοτικές, λένε πολλοί ειδικοί, από τις «καθαρές» διαφημίσεις.

Η νέα επανάσταση στον χώρο της προπαγάνδας ακούει στο όνομα της τεχνητής νοημοσύνης. Μέσα από τα λεγόμενα, κατ' ευφημισμό, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μεταδίδονται βίντεο, τα οποία κατευθύνουν τη θέληση των μαζών, οι οποίες μάλιστα απολαμβάνουν μετά μανίας τις «εξυπνάδες» των εγκεφάλων της προπαγάνδας. Πιο απλά, συνήθως μεγάλοι οργανισμοί, και μπορεί πίσω από αυτούς να βρίσκονται κυβερνήσεις, χρυσοπληρώνουν κυρίως νέους, για να ετοιμάζουν ολιγόλεπτα σατιρικά βίντεο, για συγκεκριμένα άτομα, συνήθως σε θέσεις-κλειδιά. Με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να φτιάξουν εκφράσεις προσώπου, να βάλουν άλλα λόγια, ακόμη και να αντιγράψουν τη χροιά της φωνής, των θυμάτων.

Μεγάλοι παίκτες στο «παιχνίδι» είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία και η Κίνα, ενώ τρέχει με τους δικούς της ρυθμούς και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Καθημερινώς ετοιμάζονται δεκάδες βίντεο τα οποία στέλνονται μέσα από χιλιάδες ψεύτικους λογαριασμούς, Facebook, TikTok, Instagram, κ.λπ., σε εκατομμύρια ανθρώπους. Αυτοί με τη σειρά τους, αναδιανέμουν τα βίντεο σε εκατομμύρια άλλους χρήστες. Αποτέλεσμα είναι, «πες, πες» και «δες, δες», να γίνονται πιστευτά τα μηνύματα. Η επανάληψη αποτελεί μήτηρ της μαθήσεως, αλλά και βασικό κανόνα της προπαγάνδας.

Σε λίγες βδομάδες, οι Ευρωπαίοι πολίτες θα προσέλθουν στις κάλπες για τις ευρωεκλογές. Ο μεγάλος φόβος, στο βαθύ κράτος των Βρυξελλών, είναι μήπως δεχθούν μια οργανωμένη διαδικτυακή επίθεση τις τελευταίες μέρες πριν από τις εκλογές και δεν μπορέσουν να αντιδράσουν. Η καλύτερη απάντηση σε όλες τις περιπτώσεις είναι η δημοσιότητα και η προβολή των αληθινών μηνυμάτων. Δηλαδή η γυμνή αλήθεια, η οποία ποτέ δεν χάνει. Αντίστοιχη ήταν πάντα και η μέθοδος αντιμετώπισης επιθέσεων με φήμες, οι οποίες είναι πιο «σατανικές», από τις αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πάντως, είτε έτσι είτε αλλιώς, τελικός κριτής σε όλες τις εκλογές αποτελεί το περίφημο «καλάθι της οικοκυράς». Οι πολίτες ψηφίζουν ανάλογα με την προσδοκία και την ελπίδα την οποία θα τους προσφέρει ο κάθε υποψήφιος. Εκεί είναι το αλάνθαστο μυστικό της επιτυχίας, σε κάθε εκλογική αναμέτρηση. Από εκεί και πέρα, όλα είναι πιθανά στον απίθανο κόσμο της τεχνητής νοημοσύνης.

kaparispan@yahoo.gr

Είκοσι χρόνια από την ένταξη στη Ε.Ε.

Τι σημαίνει η προσχώρηση σε μία Ένωση που βασίζεται στο κράτος δικαίου

Του δρος **ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΣΤ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ**

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΑΙΜΙΛΙΟΥ**

Μνημονεύουμε αυτές τις μέρες μία επέτειο με ισχυρούς συμβολισμούς που υπερβαίνει την παρούσα συγκυρία, καθώς ανατρέχει σε ένα κορυφαίο γεγονός της ιστορίας της Κύπρου από καταβολής της ανεξαρτησίας της, την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας το 2004 στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την ένταξη στην Ε.Ε., όσον αφορά τους θεσμούς και το κράτος δικαίου, καταφέραμε το ζητούμενο να γίνει αυτονόητο. Σε μια χώρα που η εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών ήταν νωπή, που τα δημοκρατικά δικαιώματα δεν ήταν δεδομένα για όλους, όπου οι ανεξάρτητες αρχές και μηχανισμοί δημοκρατικού ελέγχου είτε έλειπαν είτε υπολειτουργούσαν, η Ευρώπη βοήθησε την Κύπρο των ελλειμματικών θεσμών να εξελιχθεί σε μια χώρα με ισχυρά δημοκρατικά θεμέλια. Η συνταγματική μας τάξη και δημοκρατική μας πρακτική όχι μόνο εμπλουτίστηκε από τις ευρωπαϊκές αξίες, αλλά οι θεσμοί μας άντεξαν και το μεγάλο βάρος των πρόσφατων πολυκρίσεων.

Το κράτος δικαίου ορίζεται στο πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης τόσο ως αρχή, στο προοίμιο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. (η Ε.Ε. «ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου») όσο και ως αξία, στο άρθρο 2 ΣΕΕ. Η συνταγματοποίηση αυτή σημαίνει δύο πράγματα: πρώτον, η ίδια η Ένωση διαμορφώνεται ως ένωση δικαίου κατά το πρότυπο του κράτους δικαίου και, δεύτερον, η Ένωση, ως νομικοπολιτικός οργανισμός, συντίθεται από κράτη μέλη τα οποία στηρίζονται στην αρχή του κράτους δικαίου. Μεταξύ, μάλιστα, των αξιών που απαριθμεί το άρθρο 2 ΣΕΕ, το κράτος δικαίου αποκτά ιδιαίτερη σημασία, αφού πρόκειται για συνταγματική αρχή με διττό περιεχόμενο, τυπικό και ουσιαστικό. Ακριβέστερα, οι εκφάνσεις του κράτους δικαίου δεν συνιστούν απλώς τυπικές και διαδικαστικές επιταγές ως προς την οργάνωση και την άσκηση της δημόσιας εξουσίας, αλλά αποτελούν το μέσον της εφαρμογής και του σεβασμού της δημοκρατικής αρχής και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Είναι γεγονός ότι η ποσοτική και ποιοτική σημασία της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) και των εθνικών δικαστηρίων για τον σεβασμό του κράτους δικαίου εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα τελευταία χρόνια, είτε με την ευκαιρία προδικαστικών αποφάσεων είτε κατόπιν προσφυγών λόγω παραβάσεως που άσκησε η Επιτροπή, διαμόρφωσαν προοδευτικά ένα στέρεο, ακριβές και συνεκτικό πλαίσιο για τον ορισμό των επιταγών του κράτους δικαίου.

Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει σε ετήσια βάση έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της κατάστασης του κράτους δικαίου σε κάθε κράτος μέλος. Η έκθεση καλύπτει τέσσερις πυλώνες: εθνικά συστήματα δικαιοσύνης, πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και άλλοι θεσμικοί έλεγχοι και ισορροπίες.

Όσον αφορά την Κύπρο, κατόπιν γόνιμου διαλόγου με τα θεσμικά όργανα της Ένωσης λήφθηκαν ή λαμβάνονται σειρά μέτρων, ορισμένα εκ των οποίων ριζοσπαστικά, για την εμπέδωση της αρχής του κράτους δικαίου στη χώρα μας. Ενδεικτικά αυτά τα μέτρα αφορούν: (α) την εκ βάθρων αναδιοργάνωση του δικαστικού συστήματος, προκειμένου να αντιμετωπισθεί, μεταξύ άλλων, το χρόνιο πρόβλημα των καθυστερήσεων στην απονομή της δικαιοσύνης. (β) Την δημιουργία και έναρξη λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς και η δρομολόγηση της εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς. (γ) Την ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου σχετικά με τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, όσον αφορά τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Επιτροπής περαιτέρω θα πρέπει να ληφθούν, μεταξύ άλλων, μέτρα: (α) για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και τη λογοδοσίας της εισαγγελικής αρχής λαμβάνοντας υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα. (β) Τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη δημοσιοποίηση περιουσιακών στοιχείων από τους αιρετούς αξιωματούχους ώστε να καθιερωθεί η τακτική και ολοκληρωμένη υποβολή δηλώσεων, σε συνδυασμό με αποτελεσματικούς, τακτικούς και πλήρεις ελέγχους. (γ) Να διασφαλίσει ότι η πρόσφατα συσταθείσα Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς διαθέτει τους οικονομικούς, ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι, χάρη και στη συμβολή του ΔΕΕ και των εθνικών δικαστηρίων, η ΕΕ έχει πολύ υψηλά πρότυπα στους τομείς των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Όμως οι αξίες αυτές δεν θα πρέπει ποτέ να θεωρούνται δεδομένες. Η προώθηση και η προάσπιση του κράτους δικαίου απαιτεί επαγρύπνηση και συνεχή βελτίωση, επειδή υπάρχει πάντα κίνδυνος οπισθοδρόμησης. Βεβαίως, οι βασικές αρχές του κράτους δικαίου είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη: νομιμότητα, ασφάλεια δικαίου, απαγόρευση της αυθαίρετης άσκησης των εκτελεστικών εξουσιών, πραγματική δικαστική προστασία από ανεξάρτητα και αμερόληπτα δικαστήρια με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διάκριση των εξουσιών, μόνιμη υπαγωγή όλων των δημόσιων αρχών σε καθιερωμένους νόμους και διαδικασίες, και ισότητα έναντι του νόμου. Αυτές κατοχυρώνονται στα εθνικά συντάγματα και μετουσιώνονται σε νομοθεσία, αλλά το κράτος δικαίου αποτελεί μια από τις συμφυείς με την ιδία την ουσία της Ένωσης αξίες. Ο σεβασμός του κράτους δικαίου συνεπάγεται συμμόρφωση με το δίκαιο της Ε.Ε. και την αρχή της υπεροχής του.

Ο κ. Νικόλας Αιμιλίου είναι γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο της Ε.Ε.

Παλαιότερη φωτογραφία-ντοκουμέντο. Επίλεκτοι της 3ης λεγεώνας, 2ης σπείρας, 1ης εκατονταρχίας πανηγυρίζουν ανακουφισμένοι μόλις έμαθαν ότι ο ουρανός καταπλάκωσε το ανυπότακτο γαλατικό χωριό και αυτοί επιστρέφουν με τιμές ηρώων στη Ρώμη.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η κάθοδος

Ευρώπη και Αμερική εισέρχονται τους επόμενους μήνες σε ιδιαίτερα σημαντικές εκλογικές αναμετρήσεις. Και στους δύο πυλώνες της Δύσης ελλοχεύει ο κίνδυνος της υπερσυντηρητικοποίησης των Δυτικών κοινωνιών. Η δεδομένη άνοδος των εθνικιστικών και υπερδεξιών κομμάτων σε Γαλλία και Γερμανία είναι μόνο η αρχή μιας επιστροφής σε ένα ευρωπαϊκό παρελθόν γεμάτο από εθνικούς εγωισμούς και ενδοευρωπαϊκούς ανταγωνισμούς. Το φιλόδοξο πλάνο μιας συνολικής ανόδου της Ευρώπης στην παγκόσμια σκηνή μετά τους δύο μεγάλους πολέμους κινδυνεύει να μείνει ανεκπλήρωτο μπρος στις νέες εθνικές διαμάχες που διαγράφονται εντός και εκτός του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Από την άλλη μεριά του Ατλαντικού, η πιθανή πλέον νίκη του πρώην προέδρου και νυν κατηγορούμενου της κοινής ποινικής δικαιοσύνης Τραμπ θα φέρει στην επιφάνεια συντηρητικά απωθημένα, όπως αυτά προδιαγράφονται ήδη από τις τελευταίες ρεπουμπλικανικές επιλογές για το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ. Τα δικαιώματα των γυναικών και όλων γενικά των μειονοτήτων, των μεταναστών, των κατώτερων οικονομικά στρωμάτων έχουν αρχίσει να αμφισβητούνται ανοικτά. Κατάργηση του δικαιώματος στην άμβλωση, της κοινωνικής ασφάλειας για όλους (Obamacare), διωγμός των παράνομων μεταναστών, εθνικιστική εσωτερική και εξωτερική ατζέντα είναι μερικά από τα γνωστά χαρακτηριστικά της διακυβέρνησης Τραμπ. Η δεύτερη αυτή ρεπουμπλικανική διακυβέρνηση με τον Ντόναλντ Τραμπ θα έχει δε έναν ιδιαίτερα ρεβανσιστικό χαρακτήρα, με ακραίες πράξεις και αλλοπρόσαλλες πολιτικές εντός και εκτός των συνόρων, καθώς οι οπαδοί του Τραμπ έχουν ριζοσπαστικοποιηθεί και βλέπουν στις δικαστικές διαδικασίες κατά του ηγέτη τους τον πολιτικό διωγμό του.

Δύο παγκόσμια γεγονότα θα επηρεαστούν από τις διπλές εκλογές, ο πόλεμος στην Ουκρανία και ο πόλεμος στη Γάζα. Όλα δείχνουν ότι η νέα αμερικανική πολιτική δεν θα στηρίξει άλλο τον πρόεδρο Ζελένσκι. Οι φιλορωσικές και φιλοπουτινικές τάσεις του Τραμπ είναι άλλωστε γνωστές. Ακόμη όμως και οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι του Ουκρανού προέδρου θα εξασθενίσουν, με δεδομένες πάλι τις ήττες των φιλελεύθερων δυνάμεων σε Γαλλία και Γερμανία και την ενίσχυση της ανθενωτικής πτέρυγας του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Λίγοι άλλωστε είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι από μόνη της ικανή να κρατήσει ενωμένη μια αντιρωσική ατζέντα. Η άμεση εμπλοκή των Ρώσων στις επερχόμενες εκλογές, τόσο τις αμερικανικές όσο και τις ευρωπαϊκές, είναι δεδομένη για τον λόγο αυτό. Η ήττα των φιλελεύθερων δυνάμεων στις δύο αυτές εκλογικές αναμετρήσεις θα σημάνει και το τέλος του πολέμου της Ουκρανίας με ταπεινωτικούς για την ηρωική Ουκρανία όρους. Είναι δε μάλλον αμφίβολο αν Ευρωπαίοι και Αμερικανοί θα τηρήσουν τις υποσχέσεις τους για χρηματοδότηση της ανασυγκρότησης της Ουκρανίας μετά τη λήξη του πολέμου. Η χώρα θα ζει μέσα στα ερείπια για δεκαετίες. Στο φόντο της εγκατάλειψης της Ουκρανίας διαφαίνεται ξεκάθαρα η προτίμηση στο αυταρχικό μοντέλο Πούτιν των λαϊκιστικών και δημαγωγικών δυνάμεων της Γηραιάς Ηπείρου και των οπαδών του Τραμπ.

Αντίθετα, η αμέριστη υποστήριξη του Τραμπ στον Νετανιάχου μοιάζει δεδομένη. Είναι μάλιστα το τελευταίο χαρτί του ακροδεξιού και διεφθαρμένου Ισραηλινού πρωθυπουργού για να παραμείνει στην εξουσία. Επίσης, δεδομένο είναι και το μένος του πρώην προέδρου των ΗΠΑ κατά του καθεστώτος στο Ιράν. Τα δύο αυτά χαρακτηριστικά της νέας αμερικανικής διακυβέρνησης όχι μόνο δεν προμηνύουν το τέλος του πολέμου στην Παλαιστίνη, αλλά και εγγυώνται τη διεύρυνση και εντατικοποίηση του πολέμου αυτού. Ο πόλεμος αυτός έχει ένα ιδιαίτερο χρώμα για τη Δύση, καθώς αντανακλάται σε ιδεολογικούς κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες εντός της. Παράδειγμα είναι τα τελευταία γεγονότα στα αμερικανικά πανεπιστήμια. Αν η πολιτισμική επανάσταση της δεκαετίας του 1970 ξεκίνησε από αυτά τα πανεπιστήμια υπέρ του Χο Τσι Μινχ και κατά της αμερικανικής εμπλοκής στον πόλεμο του Βιετνάμ, αυτό που βιώνουμε σήμερα είναι το ξεκίνημα μιας δεύτερης πολιτισμικής σύρραξης γύρω από την εμπλοκή της Αμερικής στην Παλαιστίνη. Οι πρώην αριστερές «προοδευτικές» συνιστώσες της ιδεολογικοποιημένης νεολαίας που στελεχώνει τις φοιτητικές κινητοποιήσεις στην Αμερική είναι ακραία και αμέριστα υπέρ των Παλαιστινίων. Το φάσμα του αντισημιτισμού πλανάται και πάλι πάνω από τη Δύση. Τα αμερικανικά πανεπιστήμια έχουν χαρακτηριστικό προβάδισμα σε όλες τις παγκόσμιες ιδεολογικές ανακατατάξεις. Ο παρισινός Μάιος του '68 όπως και οι φοιτητικές εξεγέρσεις του Απριλίου του 1968 στο Βερολίνο του Ρούντι Ντούτσκε θα ήταν αδιανόητα χωρίς τις μεγάλες αναταραχές στις ΗΠΑ.

Αυτό που αναμένεται από τα μεγάλα αμερικανικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, σε περίπτωση εκλογής Τραμπ, είναι να μετατραπούν αυτόματα σε προπύργια του αντιτραμπισμού. Η παρωχημένη κοινωνική ιδεολογία του Τραμπ και των οπαδών του, ο αυταρχισμός της διακυβέρνησής του και η μαχόμενη υποστήριξη σε μια ακροδεξιά Ισραηλινή κυβέρνηση είναι μόνο η σπίθα που θα ανάψει τις φωτιές στις αμερικανικές και όχι μόνο μεγαλουπόλεις. Οι τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες στις ΗΠΑ είναι η καύσιμη ύλη. Η Δύση βρίσκεται σε αναβρασμό, ενώ απέναντί της οι αυταρχικές δυνάμεις ενισχύονται. Χώρες όπως η Κίνα, με κανένα ενδιαφέρον στην Παλαιστίνη ή την Ουκρανία, επωφελούνται, ενώ παρακολουθούν με αγαλλίαση τη φθορά του Δυτικού φιλελεύθερου μοντέλου και τρόπου ζωής. Ωστόσο δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι ο αναβρασμός θα σημάνει και το τέλος της Δύσης. Συχνά, οι κοινωνικοί αναβρασμοί οδηγούν σε νέους τρόπους σκέψης και σε νέες μορφές συλλογικής συνύπαρξης. Αυτό μας δίδαξε ο Émile Durkheim στις «Βασικές δομές της θρησκευτικής ζωής» (1912). Μέσα από τον αναβρασμό που επίκειται, νέες μορφές κοινωνικής «θρησκευτικότητας» θα ανανεώσουν τις παλαιές και παρωχημένες πλέον πρακτικές της Δύσης και τον γερασμένο φιλελευθερισμό του Διαφωτισμού και της Αμερικανικής Επανάστασης.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

της διπλανής πόρτας

Εκμοντερνίζοντας την υγεία μας

Η δρ Ειρήνη Σχίζα, ερευνήτρια στο Κέντρο Αριστείας CYENS, αναπτύσσει νέες τεχνολογίες που βοηθούν πολύπλευρα τον πολίτη

Του **ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ**

Στις προσφάτως ανακαινισμένες εγκαταστάσεις του Κέντρου Αριστείας CYENS, στην εντός των τειχών Λευκωσία, εντός δηλαδή του ιστορικού κτιρίου της πρωτεύουσας, που είχε σχεδιάσει ο αρχιτέκτονας Σταύρος Οικονόμου στις αρχές του 1960 και για δεκαετίες στέγασε τη Δημοτική Αγορά, συναντώ την ερευνήτρια δρα Ειρήνη Σχίζα, η οποία έχει εξειδικευτεί στην εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα στον τομέα της Υγείας. Ένα πολύ σημερινό, ερευνητικό πεδίο, που μου κίνησε την περιέργεια. «Ως Κύπρος έχουμε πρωτοτυπήσει στο πεδίο και προσφέρουμε κιόλας know-how σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες», θα μου πει λίγο αργότερα η δρ Σχίζα, σε ένα ντιζαϊνάτο γραφείο, με θέα την απέναντι παραδοσιακή πουρόπετρα «αφού είμαστε από τις πρώτες χώρες της Ευρώπης που έχουμε φτιάξει νομοθεσία για τον ηλεκτρονική Υγεία και τον ηλεκτρονικό φάκελο». Πέρα από μοντέρνες εγκαταστάσεις και σύγχρονη έρευνα, καθώς βλέπω τη δρα Σχίζα να έρχεται προς τα πάνω μου, κατεβαίνοντας την τσιμεντένια σκάλα του ισογείου, αμέσως διαπιστώνω, όσο παλιομοδίτικο κι αν ακουστεί αυτό, ότι σύγχρονη και σημερινή είναι και η εξωτερική της εμφάνιση, αφού μέχρι πρότινος στο άκουσμα των λέξεων Πληροφορική και Προγραμματισμός, στη δική μας τουλάχιστον κοινωνία, είχε κυριαρχήσει ένα συγκεκριμένο ανδρικό στερεότυπο. «Αυτά ανήκουν σε προηγούμενες εποχές», θα συμφωνήσει μαζί μου, χαμογελώντας, επισημαίνοντας πως η κοινότητα των γυναικών στην Πληροφορική συνεχώς μεγαλώνει.

Στην τεχνολογία από μικρό παιδί

Γεννημένη στη Λευκωσία το 1988, όταν ήταν δύο ετών η μικρή Ειρήνη μετακόμισε με την οικογένειά της στην Ινδιανάπολη των ΗΠΑ, λόγω του ότι ο πατέρας της εργαζόταν ως καθηγητής στο εκεί Πανεπιστήμιο. Όταν μετά από λίγα χρόνια επέστρεψαν Κύπρο, ο πατέρας της ήταν ανάμεσα στους θεμελιωτές του τμήματος Πληροφορικής, στο νεοσύστατο, τότε Πανεπιστήμιο Κύπρου. «Λόγω της δουλειάς του, στην παιδική μου ηλικία ζούσαμε στο σπίτι τις τεχνολογικές εξελίξεις καθώς συνέβαιναν. Είχαμε, για παράδειγμα, το πρώτο κινητό τηλέφωνο που κυκλοφόρησε και τον πρώτο υπολογιστή, ερεθίσματα που αναπόφευκτα συνετέλεσαν στο να ασχοληθώ κι εγώ στην πορεία με Πληροφορική».

Με μεταπτυχιακό σε Πολυμέσα, οι επιλογές που είχε για εργασία, όταν το ολοκλήρωσε ήταν σε διαφημιστικές εταιρείες, κάτι, που όπως σημειώνει η Ειρήνη, δεν τη γέμιζε ως άνθρωπο και αποφάσισε να προχωρήσει με διδακτορικό. «Το διδακτορικό μου είχε ως θέμα το οικοσύστημα της ηλεκτρονικής Υγείας στην Κύπρο. Την εποχή που άρχιζα ήταν πολύ hot topic στην Ευρώπη. Αποφάσισα συνεπώς να αποπειραθώ να ερευνήσω σε νομικό, τεχνολογικό αλλά και πολιτικό πλαίσιο, πώς θα μπορούσε να ενταχθεί η ηλεκτρονική Υγεία στη χώρα μας». Τι εννοούμε ακριβώς όταν αναφερόμαστε σε ηλεκτρονική Υγεία, τη ρωτώ. «Εννοούμε την ανοικοδόμηση όλων των πόρων της Υγείας σε ηλεκτρονική μορφή. Όλα τα συστήματα που αφορούν στην Υγεία να γίνουν ψηφιακά και να χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες που βοηθούν στην περίθαλψη».

Από ιατροκεντρική σε πολιτοκεντρική προσέγγιση

Παράλληλα, βασικός στόχος της Ε.Ε. και κατ' επέκταση της διδακτορικής της διατριβής, συμπληρώνει, ήταν να μετεξελιχθεί η ιατροκεντρική προσέγγιση σε ασθενοκεντρική ή πολιτοκεντρική. «Να τοποθετείται δηλαδή ο πολίτης στο επίκεντρο» εξηγεί η Ειρήνη Σχίζα. «Ένα παράδειγμα έχει να κάνει με τον ηλεκτρονικό φάκελο, που είναι όλα τα δεδομένα, από τα εντελώς απλά μέχρι τα πλέον περίπλοκα, που μπορεί να έχει αποθηκευμένα σε ψηφιακή μορφή οποιοσδήποτε από εμάς για την κατάσταση της υγείας του. Μπορεί κάποιος να θέλει π.χ. να αποθηκεύσει πόσα βήματα έχει κάνει μέσα στη μέρα ή να ταξινομεί τις καθημερινές διατροφικές του συνήθειες, μέσα από το κινητό του τηλέφωνο ή άλλη φορητή συσκευή. Επί της ουσίας, ο ηλεκτρονικός φάκελος απαρτίζεται από πληροφορίες που μπορεί να εισάγει τόσο ο ίδιος ο πολίτης όσο κι ο προσωπικός του γιατρός ή άλλος ειδικός γιατρός που έτυχε κάποια στιγμή να τον περιθάλψει».

Στη νομοθεσία για τον ηλεκτρονικό φάκελο η Κύπρος έχει πρωτοστατήσει και πλέον προσφέρει know-how σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, δηλώνει η νεαρή ερευνήτρια από το CYENS, η οποία έχει εξειδικευτεί στην εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα στον τομέα της Υγείας

Ο ηλεκτρονικός φάκελος υγείας, που αποκτά ο Κύπριος μόλις γεννηθεί, είναι θησαυρός για τους πολίτες, υπογραμμίζει η δρ Ειρήνη Σχίζα.

«Ένα άλλο παράδειγμα ασθενοκεντρικής προσέγγισης είναι η συνεργασία που έχουμε αναπτύξει ως CYENS με τον οίκο ευγηρίας «Αρχάγγελος Μιχαήλ» στο Καϊμακλί με το να δημιουργούμε προγράμματα εικονικής πραγματικότητας για ασθενείς με Αλτσχάιμερ» προσθέτει και εξηγεί: «Υπάρχουν έξι περίπου φυσικές ασκήσεις που οι ασθενείς με άνοια πρέπει να επαναλαμβάνουν καθημερινά και που τις βρίσκουν ανιαρές. Ερχόμαστε λοιπόν εμείς ως CYENS και φτιάχνουμε προγράμματα που αντικατοπτρίζουν τις έξι αυτές ασκήσεις σε ένα εικονικό περιβάλλον, όπως είναι το περιβόλι τους που τους είναι ευχάριστο. Οι ασκήσεις που μπορεί να κάνουν με αυτό τον τρόπο είναι το να αρπάζουν πορτοκάλια από τα δέντρα, να τσαπίζουν ή απλώς να περπατούν σε ένα ωραίο μέρος στη φύση, όπου έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν μέχρι και κελάδημα πουλιών».

Ακόμα μια παρεμφερής δράση που πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι η δημιουργία εφαρμογών για να υποβοηθούνται οι φοιτητές της Ιατρικής Σχολής στην ανάπτυξη των κλινικών τους δεξιοτήτων. «Προσωπικά διδάσκω και το μάθημα της ηλεκτρονικής Υγείας στους πρωτοετείς φοιτητές της Σχολής, ένα μάθημα που στοχεύει στο να καταρτίσει τους φοιτητές αναφορικά με την τεχνολογία και τις δυνατότητες που διαχρονικά θα μπορεί να τους παρέχει στην ιατρική πράξη».

«Θησαυρός» ο ηλεκτρονικός φάκελος

Αναφορικά με τη νέα νομοθεσία όπου ως χώρα, σύμφωνα με τη δρα Σχίζα, έχουμε πρωτοπορήσει, πρόκειται, διασαφηνίζει, για τη θεσμοθέτηση του γεγονότος ότι από τη γέννηση μας αποκτούμε ως πολίτες της Κύπρου αυτομάτως ηλεκτρονικό φάκελο, ο οποίος θα μας συντροφεύει σε όλη την πορεία της ζωής μας μέχρι τον θάνατο. «Υπάρχουν χώρες που δεν έχουν αποφασίσει αν αυτό πρέπει να γίνεται με τη γέννησή σου ή αν θα πρέπει να είναι κάτι που θα αποδέχεσαι στην ενηλικίωση. Στην Κύπρο αποφασίστηκε να γίνεται αυτόματα με τη γέννηση». Σε κάθε περίπτωση, ο ηλεκτρονικός φάκελος είναι θησαυρός για τους πολίτες, υπογραμμίζει η δρ Σχίζα.

Μετά από την καθημερινή βαβούρα της δουλειάς και του ωκτάωρου, ένα τρίωρο στη δημιουργία πηλού την ισορροπεί και την ανταμείβει, καταλήγει η νεαρή ερευνήτρια, φανερώνοντας μια πιο δημιουργική πτυχή του χαρακτήρα της, που συμπεριλαμβάνει επιπροσθέτως την ενασχόλησή της με βίνταζ ρουχισμό που προωθεί μέσω ενός διαδικτυακού, second hand, καταστήματος που διατηρεί στο Instagram. «Νομίζω ότι πρέπει να καλλιεργούμε όλες τις πτυχές του εγκεφάλου μας. Αυτό το πιο καλλιτεχνικό κομμάτι είναι ίσως εκείνο που θα μου δώσει το έναυσμα για την επόμενη μέρα μου», καταλήγει.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Η ψήφος στην Αριστερά θα πιάσει τόπο

Πλησιάζοντας την 1η Μαΐου, την ημέρα-ορόσημο για τους απανταχού εργαζόμενους, βλέπουμε αυτά που με τόσο κόπο και αίμα αποκτήθηκαν, να συρρικνώνονται και να κατασπαράζονται στον βωμό του κέρδους.

Σύμφωνα με επίσημες μετρήσεις, η Κύπρος έχει το έβδομο πιο χαμηλό ποσοστό στην Ε.Ε., όσον αφορά τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, με τα μεγαλύτερα ποσοστά να παρουσιάζονται στις γυναίκες και τους ηλικιωμένους.

Η τελευταία πενταετία, έχει δημιουργήσει ένα εντελώς νέο περιβάλλον στον τομέα της εργασίας στην Ευρώπη. Η πανδημία, η κρίση, ο πόλεμος στην Ουκρανία, το μεταναστευτικό, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την προώθηση αντεργατικών μέτρων, την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και την αποδιοργάνωση του ωραρίου, μέσω της τηλεργασίας που παρατείνει το ωράριο εργασίας, καταργώντας συγχρόνως τις υπερωρίες. Εμείς, η Αριστερά στο Ευρωκοινοβούλιο, βροντοφωνάξαμε από την πρώτη στιγμή της πανδημίας ότι οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να πληρώσουν και αυτήν την κρίση. Καταθέσαμε πρόταση ψηφίσματος σχετικά με το Νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο και το Σχέδιο Ανάκαμψης, με την οποία καλούσαμε τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και τα κράτη-μέλη να εγκρίνουν μέτρα για την προστασία των θέσεων εργασίας και των μισθών των εκατομμυρίων εργαζομένων που πλήττονται από την κρίση. Θέσαμε έντονα το αίτημα για θεσμοθέτηση του δικαιώματος στην αποσύνδεση, κάτι που συνδέεται άμεσα με την τηλεργασία. Επιπρόσθετα, με ερώτησή μας προς την Επιτροπή, θέσαμε το ζήτημα της ελλιπούς προστασίας, από τον κορωνοϊό, των εργαζομένων πρώτης γραμμής και καταγγείλαμε επίσης την απαράδεκτη και καταπιεστική συμπεριφορά της εταιρείας-μεγαθήριο Amazon έναντι των εργαζομένων της. Λίγο καιρό αργότερα επιβεβαιωθήκαμε... Η εταιρεία αρνήθηκε να συνεργαστεί με το Ευρωκοινοβούλιο σε σχέση με την πρακτική της, όσον αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων και τις συνθήκες εργασίας, με αποτέλεσμα τον Φεβρουάριο του 2024 να τους ανακληθούν οι κάρτες πρόσβασής τους στο Ευρωκοινοβούλιο.

Σε σχέση με τους εργαζόμενους στην Κύπρο, καταγγείλαμε την πολιτική που εφάρμοσε η κυβέρνηση σχετικά με την αγορά υπηρεσιών στην εκπαίδευση και τις διακρίσεις που υφίστανται οι εργαζόμενοι αορίστου χρόνου. Η απάντηση που λάβαμε από τον Ευρωπαίο επίτροπο Απασχόλησης και Κοινωνικών Δικαιωμάτων, δικαίωσε τους εργαζόμενους, αφού υπογράμμισε την ανάγκη να υλοποιηθεί η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην Κύπρο, που έκρινε ως λανθασμένη τη μετατροπή των εργαζομένων σε αυτοεργοδοτούμενους, και δήλωσαν έτοιμοι να αξιολογήσουν τη συμμόρφωση των διατάξεων του κυπριακού εθνικού δικαίου.

Σχετικά με την οδηγία για τον κατώτατο μισθό, καταφέραμε να εντάξουμε στο κείμενο τον στόχο για πλήρη απασχόληση, υψηλό επίπεδο προστασίας, συνθήκες που να σέβονται την υγεία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια των εργαζομένων, κοινωνική δικαιοσύνη. Παράλληλα, παλέψαμε και κρατήσαμε τη θέση υπέρ της προώθησης των συλλογικών διαπραγματεύσεων και τη διευκόλυνση και ενίσχυση της πρόσβασης των εκπροσώπων των συνδικαλιστών στους εργαζόμενους για τον καθορισμό των κατώτατων μισθών. Σημαντική προσθήκη από μέρους της ομάδας μας είναι και η αναφορά σε μηχανισμό τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, με ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση υφιστάμενων αντίστοιχων μηχανισμών.

Η ομάδα της Αριστεράς υπέβαλε το αίτημα της αναγνώρισης και προώθησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων που απασχολούνται σε πλατφόρμες και οι οποίοι αφέθηκαν έρμαια στα αδηφάγα επιχειρηματικά συμφέροντα των εταιρειών αυτών, που μεταξύ 2016-2020 είδαν τα έσοδά τους να αυξάνονται κατακόρυφα από τα 3 δισ. στα 14 δισ. ευρώ. Αξίζει να σημειωθεί εδώ, ότι στα πλείστα καίρια ψηφίσματα για τους εργαζόμενους, όπως αυτό του κατώτατου μισθού, η λαϊκιστική ακροδεξιά καταψήφισε. Δυστυχώς, οι φόβοι μας για ολοένα και περισσότερη φτωχοποίηση των εργαζομένων σε όλη την Ευρώπη επιβεβαιώνονται, και αναμένονται έντονες αντιδράσεις λόγω ακρίβειας και μέτρων λιτότητας από τους εργαζόμενους στο προσεχές μέλλον.

Εμείς, το φωνάζουμε από την πρώτη μέρα. Οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να αποτελούν πάντα τα εξιλαστήρια θύματα των κρίσεων που δημιουργούνται λόγω του άκρατου κερδοσκοπικού ανταγωνισμού. Γι' αυτό είναι αναγκαίο να υπάρξει μια νέα πνοή, μια προοδευτική αλλαγή στην Ευρώπη, δίπλα σε αυτούς που στέκονται πραγματικά στο πλευρό των πολλών, με πράξεις. Η ψήφος στην Αριστερά θα πιάσει τόπο.

Ο κος Γιώργος Γεωργίου είναι ευρωβουλευτής ΑΚΕΛ.

KATHIMERINI

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

Hilton Nicosia, 20 May 2024

POWERED BY

FAMELINE HOLDING GROUP

BOOK TICKET

digitalagendacy.com

PRESENTED BY

KATHIMERINI

SUPPORTED BY

CENTRAL BANK OF CYPRUS
EUROSYSTEM

PLATINUM SPONSORS

Bank of Cyprus · Κοινό Κύπριων · Hellenic Bank · Eurobank Cyprus · Alpha Bank · AstroBank

GOLD SPONSOR: EY Building a better working world

DARK HORSE: cyta

SILVER SPONSOR: ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ · invest Cyprus

ENERGY PARTNER: EUNICE ENERGY GROUP · greenenergy

A PROJECT ENDORSED BY: Ministry of Agriculture Rural Development and the Environment

Χρονικό προαναγγελθέντος ναυαγίου

Η αμοιβαία δυσπιστία στο παρασκήνιο και τα τουρκικά παιχνίδια που δοκίμασαν τις αντοχές του Στέιτ Ντιπάρτμεντ

ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΟΥ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΜΕ ΤΙΣ ΗΠΑ

Ανταπόκριση από την ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ:
ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ

Αντιστροφή της πορείας εξομάλυνσης που είχαν λάβει οι σχέσεις Ουάσιγκτον - Αγκυρας σηματοδοτεί το ναυάγιο της πολυσυζητημένης επίσκεψης του Τούρκου προέδρου στον Λευκό Οίκο στις 9 Μαΐου, η οποία είχε συμφωνηθεί όταν εγκρίθηκε η ένταξη της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ. Εως την Παρασκευή το πρωί, οπότε και ο Λευκός Οίκος προγραμμάτιζε να την ανακοινώσει επισήμως, οι προετοιμασίες σε όλα τα επίπεδα συνεχίζονταν κανονικά, αλλά σε εξαιρετικά τεταμένο κλίμα λόγω των έντονων διαφωνιών για τα εκκρεμή ζητήματα, των διαρροών και των τακτικισμών της Τουρκίας.

Το πήρε πάνω του

Πηγές στην αμερικανική κυβέρνηση, αναγνωρίζοντας τις δυσκολίες συνεννόησης με τους Τούρκους συνομιλητές τους, έλεγαν στην «Κ» λίγες ώρες πριν από την ακύρωση, ότι «οι εν γένει διαφορές ΗΠΑ - Τουρκίας δεν επηρεάζουν την πραγματοποίηση της επίσκεψης». Φαίνεται όμως πως η δυσπιστία ήταν βαθύτερη και το χάσμα σε βασικά ζητήματα πολύ μεγαλύτερο από ό,τι η αμερικανική πλευρά άφηνε να διαφανεί. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, η απόφαση της ακύρωσης ελήφθη από τον ίδιο τον Ερντογάν, χωρίς να έχει ενημερωθεί ούτε καν ο υπουργός Εξωτερικών Χακάν Φιντάν.

Το βαρύ κλίμα που οδήγησε στην ακύρωση είχε αρχίσει να διαφαίνεται εβδομάδες πριν, όταν άρχισε να συντάσσεται το λεγόμενο wishlist, η λίστα δηλαδή με τα ζητήματα τα οποία συμφωνούνται εκ των προτέρων από τις δύο πλευρές σε χαμηλότερο επίπεδο και ανακοινώνονται μετά τη συνάντηση των ηγετών στο Οβάλ Γραφείο. Στις διαπραγματεύσεις που προηγούνται κλείνουν οι εκκρεμότητες και επιλύονται τα ανοιχτά ζητήματα, έτσι ώστε η κάθε συνάντηση να κυλάει επικοινωνιακά ομαλά. Πηγές με γνώση των συζητήσεων ΗΠΑ - Τουρκίας ανέφεραν στην «Κ» –πριν από την ακύρωση– ότι το μπρα ντε φερ ήταν πραγματικά πρωτοφανές

Ο βαθμός δυσκολίας των προπαρασκευαστικών συζητήσεων δεν παρέπεμπε σε οργάνωση επίσκεψης με σύμμαχο του ΝΑΤΟ.

και ο βαθμός της δυσκολίας των συζητήσεων δεν παρέπεμπε σε οργάνωση επίσκεψης με σύμμαχο του ΝΑΤΟ.

Αυτό που εκτιμάται είναι πως τελικά ο Ερντογάν, υπό το βάρος των εσωτερικών πιέσεων, αλλά και των σχέσεών του με τη Χαμάς, αρνήθηκε να ικανοποιήσει τα αιτήματα του Λευκού Οίκου, τα οποία είχαν τεθεί ως απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της επίσκεψης. Ο Τούρκος πρόεδρος ζητούσε επίσης με επιμονή εδώ και ημέρες ανακοίνωση της επίσκεψης από τον Λευκό Οίκο, διότι αισθανόταν εκτεθειμένος.

Εκτιμάται πως η καθυστέρηση της επίσημης ανακοίνωσης από τον Λευκό Οίκο, που έφερνε σε δύσκολη θέση τον Ερντογάν, ήταν και ο πραγματικός λόγος που έγινε από την Τουρκία πριν από μια εβδομάδα η πρώτη διαρροή περί ακύρωσης της επίσκεψης, με δικαιολογία την έγκριση του πακέτου βοήθειας προς το Ισραήλ. Στην αμερικανική πρωτεύουσα, όπου υποτίμησαν τις πραγματικές προθέσεις του Τούρκου προέδρου, εκτίμησαν ότι οι σχετικές πληροφορίες τεχνηέντως δεν διαψεύστηκαν τότε από την τουρκική προεδρία για να διαμορφωθεί διαπραγματευτική υπεροχή για την εξασφάλιση μεγαλύτερων ανταλλαγμάτων στο Οβάλ Γραφείο. Στον Λευκό Οίκο –από όπου είχαν ζητηθεί διακριτικοί χειρισμοί

Το νέο ξέσπασμα του Τούρκου προέδρου κατά του Ισραήλ έδειξε πως η ακύρωση της συνάντησης ήταν πια μονόδρομος.

για την επίσκεψη, η οποία είχε αξιολογηθεί ως μη ωφέλιμη για το προφίλ του προέδρου Μπάιντεν– άρχισε να επικρατεί μεγαλύτερος εκνευρισμός.

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, που έφερε και την ευθύνη της διοργάνωσης, επέλεξε να τον εκφράσει δημοσίως την Πέμπτη, δηλώνοντας πως δεν «υπάρχει στο πρόγραμμα επίσκεψη του προέδρου Ερντογάν». Δήλωση η οποία περιέπλεξε ακόμη περισσότερο τα πράγματα και προκάλεσε μεγαλύτερο θυμό στην Τουρκία. Ακολούθησε το νέο ξέσπασμα Ερντογάν κατά του Ισραήλ, κάτι που έδειξε πως η ακύρωση της συνάντησης ήταν πια μονόδρομος. Στην Ουάσιγκτον αιφνιδιάστηκαν από τις εξελίξεις, καθώς δεν περίμεναν ότι θα έφταναν τα πράγματα στα άκρα, και πίσω από κλειστές πόρτες δεν μιλάνε για αναβολή αλλά για ακύρωση της επίσκεψης.

Ολο αυτό το διπλωματικό και επικοινωνιακό θρίλερ είναι ενδεικτικό της βαθύτατα προβληματικής σχέσης των δύο χωρών, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των Αμερικανών να αλλάξουν αφήγημα, όπως λένε αναλυτές στην Ουάσιγκτον. Και προσθέτουν πως «το γεγονός ότι μια επίσκεψη νατοϊκού συμμάχου, που δεν θα έπρεπε να έχει απρόβλεπτα χαρακτηριστικά, ανατράπηκε με αυτόν τον τρόπο, λέει περισσότερα από όσα η αμερικανική πλευρά θέλει να δει».

Εμπρηστικές κινήσεις

Στον Λευκό Οίκο, σύμφωνα με πληροφορίες, το τελευταίο διάστημα είχε καταγραφεί δυσαρέσκεια, όχι μόνο για τους τουρκικούς χειρισμούς γύρω από την επίσκεψη, τους οποίους διπλωμάτες είχαν χαρακτηρίσει «μη σοβαρούς», αλλά και για δύο άλλους λόγους. Για τη συνάντηση του Τούρκου προέδρου με τον ηγέτη της Χαμάς, Ισμαήλ Χανίγια, και για την οργάνωση της νοπομπής με ανθρωπιστική βοήθεια που ετοιμάζεται να σπάσει τον ναυτικό αποκλεισμό του Ισραήλ, αποπλέοντας από την Τουρκία για τη Γάζα. Μια πρωτοβουλία, πίσω από την οποία θεωρείται ότι κρύβεται, ανεπισήμως φυσικά, η τουρκική κυβέρνηση.

Δεν αποκλείουν στην αμερικανική πρωτεύουσα και τα δύο αυτά θέματα να τα «έστησε» η τουρκική πλευρά με το βλέμμα στην επίσκεψη, μόνο και μόνο για να έχει ισχυρότερο διαπραγματευτικό πλεονέκτημα και περιθώριο υπαναχωρήσεων. Αναλυτές επίσης δεν θεωρούν απίθανο πίσω από τη συζήτηση για τη μεταφορά της ηγεσίας της Χαμάς από το Κατάρ στην Τουρκία να κρύβεται και πάλι η Αγκυρα, η οποία ενδεχομένως ήθελε να παρουσιάσει μια σκηνοθετημένη άρνηση στο αίτημα της Χαμάς, ως «χάρη» προς τις ΗΠΑ.

HAIYUN JIANG/THE NEW YORK TIMES

Ο Τζο Μπάιντεν δεν είχε ιδιαίτερους λόγους να επιθυμεί τη συνάντηση με τον Ερντογάν στον Λευκό Οίκο. Ιδιαίτερα μετά τις τελευταίες εξελίξεις και τη θερμή υποδοχή του Χανίγια στην Κωνσταντινούπολη, η περίπτωση του Τούρκου προέδρου είχε αξιολογηθεί ως «μη ωφέλιμη».

Εβαλε μόνος του φωτιά

Ο εναγκαλισμός της Χαμάς και το ανάθεμα κατά Νετανιάχου δείχνουν ότι ο Ερντογάν επεδίωκε την ανατροπή

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ανέτρεψε τα τελευταία δεδομένα στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις, καθώς δεν θα ταξιδέψει τελικώς στις ΗΠΑ για συνάντηση με τον Τζο Μπάιντεν στον Λευκό Οίκο. Τουλάχιστον αυτό έλεγε αξιωματούχος που μίλησε στο Bloomberg δηλώνοντας πως «ο πρόεδρος Ερντογάν ανέβαλε την επίσκεψή του στον Λευκό Οίκο και η απόφαση αυτή ελήφθη λόγω αλλαγών στο πρόγραμμά του». Ο ίδιος δήλωνε ότι η νέα ημερομηνία επίσκεψης θα συζητηθεί με τους ομολόγους του. Εντύπωση προκάλεσε πως κανένα φιλοκυβερνητικό τηλεοπτικό δίκτυο ή κάποια ιστοσελίδα δεν δημοσιοποίησε τη διαρροή καθώς όλοι φοβούνταν νέες ανατροπές και περίμεναν τις επίσημες ανακοινώσεις.

Ενδεικτικό του πόσο αιφνιδιαστική ήταν η στροφή είναι το γεγονός ότι την Παρασκευή ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Αγκυρα, Τζεφ Φλέικ, είχε δηλώσει πως «σύντομα θα ανακοινωθεί επίσημα η ημερομηνία επίσκεψης του κ. Ερντογάν».

Πάντως, κανένας Τούρκος αξιωματούχος δεν έκανε καμία δήλωση. Η απόφαση του κ. Ερντογάν φαίνεται πως αιφνιδίασε πολλούς αξιωματούχους, οι οποίοι παρά τις δυσκολίες συνέχιζαν ώς την τελευταία στιγμή τις διαβουλεύσεις για να πραγματοποιηθεί η συνάντηση στον Λευκό Οίκο.

Η θερμή υποδοχή του κ. Ερντογάν προς τον ηγέτη της Χαμάς Ισμαήλ Χανίγια είχε ήδη προκαλέσει προβληματισμούς στην αμερικανική πρωτεύουσα και στον Τζο Μπάιντεν. «Μετά τη συνάντηση με τον Χανίγια, το Ισραήλ προσπαθεί να αποτρέψει τη συνάντηση Ερντογάν - Μπάιντεν. Και αυτό θέλουν να το κάνουν μέσω της Τουρκίας. Είναι προφανές ότι υπάρχουν ομάδες από τις ΗΠΑ και το Ισραήλ που επιχειρούν να αποτρέψουν τη διεξαγωγή των συναντήσεων. Και θα συνεχίσουν τις προσπάθειές τους μέχρι και την

Η απόφαση της Αγκυρας αιφνιδίασε πολλούς αξιωματούχους, που παρά τις δυσκολίες συνέχιζαν τις διαβουλεύσεις για να πραγματοποιηθεί η επίσκεψη.

τελευταία στιγμή», είχε αναφέρει ο αρθρογράφος της εφημερίδας Hurriyet Αμτουλκαντίρ Σελβί.

Ο πρόεδρος της Τουρκίας λίγα λεπτά πριν από την πληροφορία της αναβολής, έκανε μια ιδιαίτερα σκληρή ομιλία στην Κωνσταντινούπολη που αναλυτές εκτίμησαν πως είτε γνώριζε ότι δεν θα επισκεφθεί την Ουάσιγκτον, είτε επεδίωξε να οδηγήσει εκεί τα γεγονότα, καθώς υποστήριξε τη Χαμάς ως απελευθερωτικό κίνημα, προσευχήθηκε και έριξε κατάρες εναντίον του Νετανιάχου και κατηγόρησε το Ισραήλ ότι «οι σημερινοί Χίτλερ και ναζί είναι δολοφόνοι που σκότωσαν περισσότερα από δεκαπέντε χιλιάδες παιδιά στη Γάζα. Ο Νετανιάχου, όπως και οι δολοφόνοι πριν από αυτόν, έγραψε το όνομά του επαίσχυντα στην ιστορία ως ο χασάπης της Γάζας».

Η «προσευχή»

Το πιο εντυπωσιακό και πρωτοφανές ήταν πως μπροστά σε κοινό ο κ. Ερντογάν απευθύνθηκε στον πρωθυπουργό του Ισραήλ και τόνισε: «Ε! Νετανιάχου. Αυτή είναι η προσευχή μου! “Θεέ μου, με τη δόξα σου και τη δύναμή σου να καταραστείς και να καταστρέψεις τον Νετανιάχου και όλους τους σιωνιστές!”». Οσοι άκουσαν την ομιλία αυτή ήδη είχαν καταλάβει πως δυσκόλευαν οι συνθήκες και το κλίμα για τη συνάντηση του Τζο Μπάιντεν με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

Στόχος της τουρκικής πλευράς παραμένει η διατήρηση της «νηνεμίας» στο Αιγαίο, ωστόσο η ρητορική για «γκρίζες ζώνες» δεν εγκαταλείπεται.

Πάντως, σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, στόχος της τουρκικής πλευράς εξακολουθεί να είναι η διατήρηση της «νηνεμίας» με την Αθήνα, η εστίαση στα ζητήματα που μπορούν να προχωρήσουν οι δύο χώρες, ωστόσο αναγνωρίζουν πως το θέμα της διαφοράς με την απόφαση της Αθήνας να οριοθετήσει τα θαλάσσια πάρκα στο Αιγαίο, είναι μια αφορμή που δείχνει πως οι δύο πλευρές πρέπει να συζητήσουν όλα τα ζητήματα με ειλικρίνεια και να προχωρήσουν, αν μπορούν, στην επίλυσή τους.

Μετά την ανακοίνωση του υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας που εναντιώθηκε στα σχέδια της Αθήνας για τα θαλάσσια πάρκα και έθεσε θέμα «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο, λίγες ημέρες μετά, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έβαλε τέλος στην ένταση και έθεσε ως στόχο την επίσκεψη του κ. Μητσοτάκη, τονίζοντας πως «θα γίνει προσπάθεια για τη βελτίωση των σχέσεων».

Τίποτα δεδομένο

Στην τουρκική πλευρά αναγνωρίζουν πως η πολιτική ισχύς του Κυριάκου Μητσοτάκη και του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι σημαντική ευκαιρία για να προχωρήσουν οι διπλωμάτες στα επόμενα βήματα, για να διατηρηθούν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τα «ήρεμα νερά» στο Αιγαίο. Ομως, σε πολλές ευκαιρίες αναφέρουν πως αυτό το κλίμα δεν πρέπει να θεωρηθεί από την ελληνική πλευρά ως δεδομένο και μπορεί να ανατραπεί από απρόβλεπτα γεγονότα, σε περίπτωση που δεν επιλυθούν ή έστω «να μπουν στον πάγο» κάποιες διαφορές των δύο χωρών για ζητήματα που αφορούν το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

SHUTTESTOCK

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν θα ήθελε πολύ κατά τη διάρκεια της συνάντησής του με τον Τζο Μπάιντεν να απουσιάζουν οι δηλώσεις υποστήριξης προς το Ισραήλ και τον Νετανιάχου.

ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΟΥ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΜΕ ΤΙΣ ΗΠΑ

Κάτω από το χαλί της Αγκυρας

Το ταξίδι Μητσοτάκη στην Τουρκία δεν αλλάζει, πρέπει όμως να συνυπολογιστούν νέοι κίνδυνοι

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η αναβολή της επίσκεψης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στις ΗΠΑ, για λόγους οι οποίοι μπορεί να αποσιωπώνται από την Αγκυρα, αλλά είναι προφανείς, αποτελεί μια ηχηρή αποτύπωση της προβληματικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις, με κύριο στοιχείο επιδείνωσης στην παρούσα φάση την εχθρική στάση του προέδρου της Τουρκίας και της κυβέρνησής του έναντι του Ισραήλ.

Η συνάντηση του κ. Ερντογάν με τον πρόεδρο των ΗΠΑ στον Λευκό Οίκο προγραμματιζόταν για τις 9 Μαΐου, και επρόκειτο για κάτι που ο πρόεδρος της Τουρκίας επιζητούσε από την αρχή της θητείας του Τζο Μπάιντεν, δηλαδή τριάμισι χρόνια.

Η συνάντηση του κ. Ερντογάν με τον ηγέτη της Χαμάς, Ισμαήλ Χανίγια, πριν από μία εβδομάδα αποτέλεσε πολύτιμο επιχείρημα στη φαρέτρα του εβραϊκού λόμπι που εδώ και καιρό επιχειρούσε να υπονομεύσει την προοπτική μιας συνάντησης με τον Τζο Μπάιντεν.

Βέβαια, τα προβλήματα στη σχέση ΗΠΑ - Τουρκίας έχουν πλέον λάβει σχεδόν στρατηγικό χαρακτήρα.

Σύννεφα

Είναι περισσότερο από σαφές ότι η αναβολή του ταξιδιού του κ. Ερντογάν δεν αποτελεί εξέλιξη που ενθουσιάζει την Αθήνα. Κακές αμερικανοτουρκικές σχέσεις σημαίνουν εκ των πραγμάτων και προβλήματα στις ελληνοτουρκικές, κυρίως λόγω της μειωμένης δυνατότητας της Ουάσιγκτον να συνομιλήσει με την Αγκυρα επί ζητημάτων που άπτονται και των ελληνικών ενδιαφερόντων, έστω και εμμέσως. Αλλωστε και η Αθήνα παρακολουθεί τις εξελίξεις στις ΗΠΑ με αγωνία, ιδιαίτερα όσο πλησιάζουν οι εκλογές του Νοεμβρίου.

Προφανώς, η επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Αγκυρα και η συνάντηση με τον πρόεδρο της Τουρκίας στις 13 Μαΐου δεν επηρεάζεται και θα πραγματοποιηθεί. Αλλωστε, ήδη γίνονται όλες οι απαραίτητες προετοιμασίες για τις λεπτομέρειες της επίσκεψης.

Αν και οι μέχρι στιγμής συναντήσεις των δύο ηγετών τον τελευταίο χρόνο ήταν άψογες από πλευράς δημοσίων δηλώσεων, σε αυτή τη φάση ουδείς μπορεί να αποκλείσει ότι ο κ. Ερντογάν θα αξιοποιήσει την ευκαιρία και θα αναφερθεί

> *Αν και οι συναντήσεις των δύο ηγετών τον τελευταίο χρόνο ήταν άψογες, σε αυτή τη φάση ουδείς μπορεί να αποκλείσει ότι ο Ερντογάν δεν θα αναφερθεί με σκληρά λόγια στο Ισραήλ.*

με εμπρηστικό τρόπο στο Ισραήλ. Φυσικά, ο κ. Μητσοτάκης έχει την απαιτούμενη εμπειρία, ωστόσο στην Αθήνα επιθυμούν την κατά το δυνατόν διατήρηση της τρέχουσας ατμόσφαιρας νηνεμίας, δίχως παράπλευρες αναταράξεις.

Στην Αθήνα δεν υπάρχει ούτε ένας περισσότερο ή λιγότερο έμπειρος διπλωμάτης που να έχει εκπλαγεί από τον τρόπο με τον οποίο ο κ. Ερντογάν και σε ένα δεύτερο επίπεδο, ο υπουργός Εξωτερικών Χακάν Φιντάν, διαχειρίστηκαν την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στη Μέση Ανατολή. Για τον κ. Ερντογάν το Παλαιστινιακό αποτελεί μοναδικό τρόπο προώθησης της εικόνας της Τουρκίας ως ηγετικής δύναμης του μουσουλμανικού κόσμου, ενώ χαλυβδώνει και τον σκληρό ιδεολογικό πυρήνα του κόμματός του εντός της χώρας. Οπότε ούτε η συνάντηση με τον Χανίγια εξέπληξε κάποιον στην Αθήνα, ούτε και η σαφής κλίση της Αγκυρας υπέρ της Τεχεράνης στο απειλητικό μπρα ντε φερ Ισραήλ - Ιράν των τελευταίων εβδομάδων.

Υπό αυτήν την ευρεία έννοια, οι ελληνοτουρκικές διαφορές δεν βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην κορυφή των προτεραιοτήτων της Αγκυρας, καθώς έχει στραμμένη την προσοχή της στην Ανατολή.

Ωστόσο, όπως φάνηκε σε περιστάσεις όπως για παράδειγμα με τα θαλάσσια πάρκα, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο αντέδρασε η Αγκυρα στο ζήτημα των ευρωτουρκικών επαφών, η πιθανότητα επιδείνωσης των ελληνοτουρκικών είναι πάντα υπαρκτή. Γι' αυτό και στην Αθήνα τονίζεται η ανάγκη να συνεχιστούν οι επαφές, όσο και αν –συχνά– δεν παράγουν απτά αποτελέσματα.

Η προετοιμασία

Υπενθυμίζεται ότι στις αρχές της εβδομάδας διεξήχθη στην Αθήνα ακόμη ένας γύρος των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), ενώ χθες και προχθές βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη ο υφυπουργός Εξωτερικών Κώστας Φραγκογιάννης για τη θετική ατζέντα. Την ίδια στιγμή, γίνονται συζητήσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές για τον τρόπο που θα μπορούσε να εξελιχθεί ένα νέο πλάνο επαφών μετά τις συναντήσεις των δύο ηγετών στην Αγκυρα στις 13 Μαΐου και στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Ουάσιγκτον τον Ιούλιο (9-11/7), όταν, βεβαίως, στο επίκεντρο θα βρίσκονται και τότε οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις.

REUTERS/DILARA SENKAYA

«Νετανιάχου, Χίτλερ, Σταϊνμάγερ: καμία διαφορά», γράφει το πλακάτ διαδηλώτριας από την Κωνσταντινούπολη, την οποία επισκέφθηκε ο πρόεδρος της Γερμανίας. Για τον Ερντογάν το Παλαιστινιακό αποτελεί μοναδικό τρόπο προώθησης της εικόνας της Τουρκίας ως ηγέτιδας δύναμης του μουσουλμανικού κόσμου, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την πληγωμένη από τις πρόσφατες εκλογές εικόνα του στο εσωτερικό και συσπειρώνει τους ψηφοφόρους του.

Γιαβούζ Μπαϊντάρ
Αρχισυντάκτης στο Free Turkish Press, δημοσιογράφος, blogger και ακτιβιστής

Θρυαλλίδα η πρώτη ήττα του

Υπήρξαν πάρα πολλές ανατροπές γύρω απ' αυτή την επίσκεψη, γεγονός που καταδεικνύει και το χάσμα μεταξύ Ουάσιγκτον και Αγκυρας. Η πρόσκληση δόθηκε στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών Χακάν Φιντάν από τον ομόλογό του Αντονι Μπλίνκεν, ήδη τον Μάρτιο. Ωστόσο, μέσα στο διάστημα που μεσολάβησε τα πράγματα πήραν αρνητική τροπή, ιδίως μετά τις τοπικές εκλογές της 31ης Μαρτίου στην Τουρκία. Ο Ερντογάν είδε ως έναν από τους βασικούς παράγοντες της πτώσης του ΑΚΡ το γεγονός ότι υπήρξαν ψήφοι που μεταφέρθηκαν στο έτερο ισλαμικό κόμμα. Αυτός ήταν και ο λόγος που ύψωσε τη φωνή του ακόμη περισσότερο, με μεγαλύτερα ντεσιμπέλ από το πρόσφατο παρελθόν. Στο πλαίσιο αυτό, επικέντρωσε περισσότερο στην υποστήριξή του προς τη Χαμάς, καλώντας στην Τουρκία τον Ισμαήλ Χανίγια και τον Χαλίντ Μεσάαλ, τα υψηλόβαθμα στελέχη της παλαιστινιακής οργάνωσης, με τους οποίους έδωσε τα χέρια για τις φωτογραφίες. Μίλησε για τη Χαμάς ως απελευθερωτικό κίνημα και τη συνέκρινε με το τουρκικό απελευθερωτικό κίνημα υπό τον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, γεγονός το οποίο προκάλεσε μάλιστα σκληρές αντιδράσεις και στο εσωτερικό της Τουρκίας. Την Παρασκευή, όμως, ο Ερντογάν προχώρησε ακόμη περισσότερο, επικρίνοντας την αμερικανική κυβέρνηση, τόσο για την υποστήριξη του Ισραήλ στη Γάζα, όσο και για τη δήλωση της Ουάσιγκτον περί γενοκτονίας των Αρμενίων. Επανέλαβε δε την υποστήριξή του στη Χαμάς με την ίδια διατύπωση: «απελευθερωτικό κίνημα».

Ακολούθησε δήλωση Τούρκου αξιωματούχου στο Reuters για αναβολή της επίσκεψης στον Λευκό Οίκο, γεγονός που σηματοδοτεί ακόμη μία φορά το διευρυνόμενο χάσμα μεταξύ των δύο πλευρών.

Ο Ερντογάν θα χρησιμοποιήσει την εξέλιξη στην εσωτερική σκηνή. Πιθανώς αισθάνεται ότι το χρειάζεται για να ανακτήσει τη δημοτικότητά του. Θα δούμε στην πορεία τις συνέπειες.

Το βέβαιο είναι ότι με αυτές τις δηλώσεις για τη Χαμάς υπονομεύει τις φιλοδοξίες που είχε για τον ρόλο του διαμεσολαβητή στην κρίση της Μέσης Ανατολής.

ΑΠΟΨΗ

Τα απόνερα του τυχοδιωκτισμού

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ**

Οι λόγοι που οδήγησαν στο ναυάγιο της επίσκεψης Ερντογάν στην Ουάσιγκτον ανάγονται στο μακρινό, αλλά και στο πρόσφατο παρελθόν. Και φαίνεται (προς στιγμήν;) να χαλάει το καλό κλίμα που διαμορφώθηκε τους περασμένους μήνες, όταν ο Ερντογάν έκανε ένα διπλωματικό ελιγμό, με ταυτόχρονο άνοιγμα σε Ελλάδα, Ισραήλ και λίγο μετά σε Αίγυπτο, έριξε τους τόνους κατά των ΗΠΑ και προσαρμόστηκε σε ορισμένες από τις επιταγές τους αναφορικά με τις κυρώσεις στη Ρωσία και την υποστήριξη στην Ουκρανία. Και η Ουάσιγκτον τον αντάμειψε με τα F-16.

Ολα αυτά όμως άρχισαν να δοκιμάζονται με τον πόλεμο στη Γάζα. Το αρχικό μούδιασμα της Τουρκίας έδωσε πολύ γρήγορα τη θέση του σε μια κλιμακούμενα επιθετική ρητορική εις βάρος του Ισραήλ, που κατέληξε προ ολίγων ημερών σε μερικό εμπορικό εμπάργκο, προς ικανοποίηση κυρίως των φανατικών ισλαμιστών.

Ενώ οι διαβουλεύσεις σε τεχνικό αλλά και διπλωματικό επίπεδο ανάμεσα σε Αμερικανούς και Τούρκους είχαν ενταθεί και οι ΗΠΑ επιδείκνυαν ανοχή έναντι δηλώσεων και ενεργειών της Αγκυρας, που όχι μόνο διαφοροποιούνταν από την αμερικανική γραμμή αλλά και συντηρούσαν την πόλωση στη Μέση Ανατολή, το κλίμα σε κορυφαίο επίπεδο παρέμενε αν όχι τεταμένο, πάντως προβληματικό.

Η ήττα Ερντογάν στις πρόσφατες αυτοδιοικητικές εκλογές και η ανάγκη προσεταιρισμού συντηρητικών ισλαμιστικών κομμάτων (όπως το κόμμα του υιού Ερμπακάν) τον ώθησε σε αύξηση της έντασης εις βάρος Ισραήλ και Δύσης, με αποκορύφωμα τη δικαιολόγηση της ιρανικής επίθεσης αλλά και την αδιάλειπτη παροχή στήριξης στη Χαμάς. Ο Μπάιντεν ανταπέδωσε με αναφορά στη γενοκτονία των Αρμενίων και προφανώς δέχτηκε πιέσεις από το φιλοϊσραηλινό λόμπι προκειμένου να μη δεχθεί τον Ερντογάν στον Λευκό Οίκο. Η αναβολή της επίσκεψης ήταν πλέον ζήτημα χρόνου. Και μάλλον

> *Τώρα που οι Αμερικανοί είναι και πάλι υποψιασμένοι και σε αναγκαστική εγρήγορση λόγω Ουκρανίας και Γάζας, η Τουρκία θα λάμβανε μεγάλο ρίσκο αν άνοιγε μέτωπο με την Ελλάδα.*

βολική και για τους δύο ηγέτες.

Είναι πρόωρο να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Προφανώς είναι αρνητικός, αλλά παρά τις μεγάλες διαφορές η ακύρωση της συνάντησης των δύο ηγετών δεν θα τις φέρει απαραίτητα σε τέλμα. Ιδίως, λαμβάνοντας υπόψη ότι και οι δύο ήθελαν σ' αυτή τη φάση να την αποφύγουν και να δείξουν στο εσωτερικό τους ότι τήρησαν αποφασιστική στάση.

Ομως, η τελευταία εξέλιξη είναι αποκαλυπτική του τυχοδιωκτισμού του Τούρκου προέδρου, ο οποίος ως πολιτικός χαμαιλέων μεταλλάσσεται με χαρακτηριστική ευκολία. Και προς τούτο αποτελεί ένα ακόμη μάθημα για τη Δύση συνολικά, πως αν δεν προωθήσει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κανόνων και εξακολουθεί να δέχεται τον «εξαιρετισμό» της Αγκυρας, η τελευταία θα παρεκκλίνει όλο και περισσότερο, ακολουθώντας μοναχική πορεία χωρίς δεσμεύσεις.

Επηρεάζεται αρνητικά η επίσκεψη Μητσοτάκη στην Αγκυρα; Πιθανότατα όχι. Η τουρκική οικονομία δοκιμάζεται και δεν υπάρχουν περιθώρια για πειραματισμούς. Τυχόν απότομη αύξηση της έντασης με τις ΗΠΑ και πολύ περισσότερο διατήρησή της θα στείλει λάθος σήμα στις αγορές. Και θα τορπιλίσει όσα επιτεύχθηκαν μέχρι τώρα στις διμερείς σχέσεις, ενώ αυτές παραμένουν εύθραυστες.

Με την Ελλάδα, ο Ερντογάν δεν έχει λόγο να διακόψει τη θετική δυναμική (ύφεση και συμφωνίες), εφόσον δεν έχει κατά το ελάχιστο αποστεί από τις αναθεωρητικές του θέσεις. Αν βρει ευκαιρία θα τις υπενθυμίσει, αλλά τώρα που οι Αμερικανοί είναι και πάλι υποψιασμένοι και σε αναγκαστική εγρήγορση λόγω Ουκρανίας και Γάζας, η Τουρκία θα λάμβανε μεγάλο ρίσκο αν άνοιγε μέτωπο με την Ελλάδα.

Αντιθέτως, μπορεί να αξιοποιήσει το momentum και απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ενωση, έχοντας διαπιστώσει ότι οι σχέσεις με τις Βρυξέλλες και την Ουάσιγκτον επηρεάζονται σε κάποιον βαθμό από τη συμπεριφορά της Αγκυρας έναντι της Αθήνας. Οσο μάλιστα υπάρχει διακομματική συναίνεση στο Κογκρέσο για την Τουρκία, μπαίνει εκ των πραγμάτων φραγμός σε όσα αυτή μπορεί να κάνει απέναντι στην Ελλάδα. Εξακολουθεί πάντως να παραμένει σε εκκρεμότητα το ζήτημα της Κύπρου και κατά πόσο εκεί η τουρκική ηγεσία εκτιμά ότι έχει μεγαλύτερα περιθώρια διαπραγματευτικών ελιγμών.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA) και καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Τσενγκίζ Ακτάρ
Καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στη Σχολή Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η φορτωμένη λίστα

Κανείς δεν ξέρει ποιος ακύρωσε αυτή τη συνάντηση, που για τον Ερντογάν είχε μεγάλη σημασία επειδή δεν είχε προσκληθεί (κατά τη θητεία Μπάιντεν) στο Οβάλ Γραφείο. Οι Αμερικανοί είχαν θυμώσει πολύ με τις πόζες του Ερντογάν δίπλα στους αξιωματούχους της Χαμάς, αλλά ούτε αυτό αρκεί για να δικαιολογήσει την ακύρωση της επίσκεψης. Εξάλλου, αξιωματούχους της Χαμάς συναντούν και οι Αιγύπτιοι, οι Ιορδανοί, οι Καταρινοί. Αρα, η πιο λογική υπόθεση είναι ότι η Αγκυρα ακύρωσε μόνη της την επίσκεψη, επειδή δεν έλαβε ισχυρές εγγυήσεις για τα αμέτρητα αιτήματά της προς την Ουάσιγκτον: να σταματήσει η υποστήριξη των Κούρδων της Συρίας, να εγκριθεί η τουρκική επέμβαση στο Ιράκ, να εγκριθεί πρόγραμμα του ΔΝΤ, να «τρέξει» η συμφωνία για τα F-16 – κι αυτά είναι μόνο τα πιο σημαντικά.

Κωδικός «νομιμότητα παντού»

Μέτωπο με τη βία «από την ανήλικη παραβατικότητα έως το οργανωμένο έγκλημα», το μήνυμα Μητσοτάκη

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Η αναφορά σε «νομιμότητα παντού» γίνεται πράξη είναι το μήνυμα του πρωθυπουργού κ. Κυρ. Μητσοτάκη, στον απόηχο των συλλήψεων χούλιγκαν για τη δολοφονία του αστυνομικού Γιώργου Λυγγερίδη έξω από το γήπεδο του Ρέντη, των κυβερνητικών πρωτοβουλιών κατά της ανήλικης παραβατικότητας και του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και τραγικών περιστατικών όπως η δολοφονία της Κυριακής Γρίβα σε απόσταση αναπνοής από το αστυνομικό τμήμα των Αγίων Αναργύρων.

Με αφορμή τις τελευταίες εξελίξεις, συνομιλώντας με στενούς συνεργάτες του, ο κ. Μητσοτάκης σημείωσε σύμφωνα με πληροφορίες: «Ήδη από τη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης θα θυμάστε ότι μίλησα για "νομιμότητα παντού". Κατεύθυνση που γίνεται πράξη σε όλα τα επίπεδα: απέναντι στην οπαδική βία και τις επιθέσεις κατά γυναικών. Στην ανήλικη παραβατικότητα ή το οργανωμένο έγκλημα. Αλλά, παράλληλα, απέναντι και στις διάφορες εστίες της φοροδιαφυγής. Του παράνομου πλουτισμού. Της αυθαιρεσίας. Οπως και της διακίνησης μεταναστών».

Από το Μέγαρο Μαξίμου επισημαίνεται πως η κυβέρνηση για τα συγκεκριμένα «μέτωπα» έχει αναλάβει σειρά πρωτοβουλιών το τελευταίο διάστημα. Ειδικότερα, αναφέρονται η αυστηροποίηση του Ποινικού Κώδικα, η συγκρότηση ειδικών τμημάτων της ΕΛ.ΑΣ., το πλέγμα μέτρων για την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, αλλά, όπως επισημαίνεται, και «έρευνες και δράσεις που συχνά διεξάγονται αθόρυβα».

ΑΝΤΙΜΕ / Γ.Τ. ΠΡΩΘΗΠΟΥΡΓΟΥ

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης σε κάθε ευκαιρία θυμίζει στους συνομιλητές του ότι είχε κηρύξει από το βήμα της ΔΕΘ τον πόλεμο σε κάθε μορφή παραβατικής συμπεριφοράς.

Μάλιστα, κατά τις ίδιες πηγές, ο κ. Μητσοτάκης υπογραμμίζει πως η μάχη κατά της ανομίας και των παραβατικών συμπεριφορών αποτελεί για τον ίδιο και ένα προσωπικό στοίχημα και κατά τη δεύτερη πρωθυπουργική του θητεία. «Είναι μάχη που με αγγίζει και προσωπικά. Ως πρωθυπουργός ικανοποιούμαι όταν χτυπιέται η αισχροκέρδεια στην αγορά. Ως πολίτης νιώθω καλά όταν πέφτουν αυθαίρετα στη Μύκονο. Και γνωρίζοντας πως τα σύνορά μας προστατεύονται. Αλλά και ως πατέρας και σύζυγος που αγανακτεί στην κάθε γυναικοκτονία, ανακουφίζομαι όταν σώζεται μία γυναίκα ή εξαρθρώνεται μία συμμορία χούλιγκαν», αναφέρει σε συνομιλητές του ο πρωθυπουργός.

Βεβαίως, ο κ. Μητσοτάκης δεν τρέφει αυταπάτες ότι τα αποτελέσματα θα είναι άμεσα και σε όλα τα μέτωπα. Οπως σημειώνει σε συνομιλητές του με αφορμή και τις συλλήψεις των χούλιγκαν την περασμένη εβδομάδα, «τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι η προσπάθεια αποδίδει, πρόκειται όμως για πρόβλημα που μοιάζει με Λερναία Υδρα, πολιορκώντας πλέον όλες τις σύγχρονες κοινωνίες». Ως εκ τούτου, ο πρωθυπουργός αντιλαμβάνεται τα συγκεκριμένα προβλήματα ως μια «μάχη διαρκείας», καθώς συνδέονται με βαθύτερες παθογένειες της ελληνικής κοινωνίας. «Παρά τη σοβαρή πρόοδο δεν θα είμαστε ποτέ ευχαριστημένοι. Θα μείνουμε προσηλωμένοι στις μεταρρυθμίσεις που ξεριζώνουν τις αιτίες τέτοιων φαινομένων. Πρόκειται για έναν αγώνα που απαιτεί συνέπεια, επιμονή και συνέχεια», μεταδίδει προς όλες τις κατευθύνσεις ο κ. Μητσοτάκης.

Αναλύοντας το γκρίζο 13%

Τους ψηφοφόρους που την ψήφισαν στις εθνικές εκλογές αλλά τώρα φαίνονται αποστασιοποιημένοι «χαρτογραφεί» η Ν.Δ.

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το τοπίο ενάμισι μήνα πριν από τις ευρωεκλογές έχει αρχίσει να ξεκαθαρίζει. Σε όλες τις μετρήσεις που έχουν φτάσει στο Μαξίμου η Ν.Δ. έχει ένα «καθαρό» 28%, που αποτελεί την αφετηρία πάνω στην οποία θα διεκδικήσει το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό στις εκλογές του Ιουνίου. Για να γίνει αυτό, όμως, θα πρέπει να αναλυθεί επαρκώς τι είναι αυτό το 13% που τη χωρίζει από το 41% των εθνικών εκλογών. Ποιοι είναι οι ψηφοφόροι που δηλώνουν σήμερα ότι δεν σκοπεύουν ή διστάζουν να ψηφίσουν Ν.Δ., ενώ την είχαν ψηφίσει πριν από δέκα μήνες.

Το χαμένο 4%

«Η λεπτομερής ανάλυση του ποσοστού αυτού καθορίζει και τη στρατηγική μας από εδώ και στο εξής», αναφέρει στην «Κ» κυβερνητική πηγή. Σύμφωνα με τα πρώτα συμπεράσματα, αυτό το 13% χωρίζεται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: Πρώτον, ένα 4% δείχνει πως έχει γυρίσει την πλάτη στη Ν.Δ. και έχει πάει πιο δεξιά, χωρίς προοπτική επιστροφής, τουλάχιστον στις επικείμενες ευρωεκλογές. Πρόκειται για ένα κοινό που πιθανότατα ψήφισε τον Κυριάκο Μητσοτάκη στις εθνικές εκλογές επειδή δεν είχε εναλλακτική διακυβέρνησης, λόγω του φόβου μιας πιθανής επιστροφής του Αλέξη Τσίπρα. Η πολιτική καθίζηση του ΣΥΡΙΖΑ, σε συνδυασμό με επιλογές της κυβερνητικής παράταξης, όπως είναι ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών, έχει απελευθερώσει αυτό το κοινό, που δείχνει να έχει αποκοπεί πια από το κυβερνητικό άρμα. Συνεπώς, η Ν.Δ. πρέπει να εστιάσει στο υπόλοιπο 9%.

Η διαρροή από τη δεξιά πλευρά της γαλάζιας παράταξης υπολογίζεται ότι είναι της τάξης του 8%, όμως οι μισοί εξ αυτών των ψηφοφόρων δεν έχουν κόψει τον λώρο με το κυβερνών κόμμα.

Το σύνθετο 9%

Αυτό το υπόλοιπο 9% φαίνεται να χωρίζεται αυτή τη στιγμή σε τρεις υποκατηγορίες, οι οποίες είναι διεκδικήσιμες για την κυβέρνηση. Η πρώτη είναι ένα 4%, το οποίο επίσης τοποθετείται δεξιά, αλλά δεν έχει κόψει οριστικά τον λώρο με το κυβερνών κόμμα. Την κυβέρνηση ενδιαφέρει πολύ η συγκράτηση αυτού του ποσοστού. Η υποψηφιότητα Μπελέρη είχε και αυτή τη στόχευση. Το γεγονός ότι οι ισχυρές ενδοκυβερνητικές ενστάσεις εναντίον της υποψηφιότητας δεν εισακούστηκαν δείχνει πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης, παρά την παραφιλολογία, δεν αδιαφορεί για τη δεξιά πλευρά του. Η υποψηφιότητα του φυλακισμένου δημάρχου Χειμάρρας έχει πρωτίστως ως σκοπό να αναχαιτίσει νέες διαρροές προς τα δεξιά, που μέχρι πρόσφατα έμοιαζαν πολύ πιθανές. Οι τελευταίες μετρήσεις δείχνουν πως η υποψηφιότητα μπορεί να επιτελέσει τον σκοπό της, αλλά δεν είναι η μόνη κίνηση που θα κάνει η Ν.Δ. για τη συγκράτηση νέων διαρροών προς τα δεξιά. Στις ποιοτικές αναλύσεις που έχουν φτάσει στο Μαξίμου αποτυπώνεται πως ικανό μέρος της εκλογικής βάσης της Ν.Δ. που κλίνει προς άλλες δεξιές επιλογές δεν είναι «ακροδεξιό», αλλά ανήκει στην παραδοσιακή συντηρητική βάση της παράταξης. Γι' αυτό και ως «πρέσβεις» για τη συγκράτηση αυτού του ακροατηρίου δεν εστάλησαν οι Βορίδης, Αδωνις ή Πλεύρης –όπως εξεταζόταν αρχικά– αλλά κυρίως στελέχη με καραμανλικό προφίλ. Απόδειξη ότι εκλογική αποστολή στην Κεντρική Μακεδονία ανέλαβε ο Νίκος Δένδιας και στην Αν. Μακεδονία και Θράκη ο Χρήστος Σταϊκούρας.

Η δεύτερη κατηγορία του αποστασιοποιημένου 9% είναι ένα 2% που κοιτάζει προς το Κέντρο. Το ποσοστό είναι μικρότερο σαφώς από τη διαρροή προς τα δεξιά, αλλά σημαντικό. Η επιτυχία ή όχι στις ευρωεκλογές θα κριθεί στην κόψη του ξυραφιού και το 2% μετράει. Παράλληλα, ο Κυριάκος Μητσοτάκης θεωρεί τους κεντρώους πολίτες ως προνομιακό του ακροατήριο. Πρόκειται για ένα κοινό που έχει άλλες ευαισθησίες από τους δεξιούς. Το ενοχλούν περισσότερο θέματα Κράτους Δικαίου, στα οποία η κυβέρνηση έχει βρεθεί πολλές φορές απολογούμενη. Το Μέγαρο Μαξίμου έχει καταβάλει ήδη από το 2016 πολύ μεγάλη προσπάθεια για να προσεγγίσει αυτό το κοινό, το οποίο προστιθέμενο στην παραδοσιακή του βάση, έδωσε στον Κυριάκο Μητσοτάκη ευρείες πλειοψηφίες. Η κυβέρνηση θα προσπαθήσει να διαλύσει τους δισταγμούς, θυμίζοντας προεκλογικά όσα έχει κάνει στο επίπεδο των μεταρρυθμίσεων, όπως είναι τελευταία η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων. Παράλληλα, η αντιπολίτευση «βοηθάει» την προσπάθεια του κ. Μητσοτάκη να διατηρήσει τους δεσμούς με τους κεντρώους, καθώς δύσκολα μπορεί να πείσει αυτό το απαιτητικό κοινό. Τελευταία, ωστόσο, έχει εμφανιστεί ο «κίνδυνος» του Ανδρέα Λοβέρδου, που είναι ένας πολιτικός με χαρακτηριστικά που μπορεί να «κλέψει» κεντρώες ψήφους από τη Ν.Δ.

Η Ν.Δ. χρειάζεται τριπλή στρατηγική για να προσεγγίσει κάθε ομάδα από το 9% που δείχνει να έχει απομακρυνθεί. Εάν τα καταφέρει τουλάχιστον με τους μισούς, θα περάσει τον πήχυ του 33%.

Προς την αποχή

Η τρίτη κατηγορία του δύσπιστου 9% είναι ένα 3% που δείχνει αυτή τη στιγμή διάθεση να απέχει. Λόγω αυτής της στάσης του, αποτελεί για τη Ν.Δ. ίσως το πιο προσιτό κοινό, καθώς το γεγονός πως δεν επιλέγει κάτι άλλο δείχνει πως περισσότερο έχει ενοχληθεί με τη Ν.Δ., παρά θεωρεί κάποιο άλλο κόμμα εναλλακτική λύση. Για το Μαξίμου, αυτό το 3% αποτελεί βασική προτεραιότητα για να επιστρέψει από την «γκρίζα ζώνη» και αυτό θα επιτευχθεί, όπως σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, με την ανάδειξη του κινδύνου της αποσταθεροποίησης όχι της κυβέρνησης, αλλά της χώρας. Η «σταθερότητα», άλλωστε, αποτελεί βασικό επιχείρημα της κυβέρνησης ώστε να κλειδώσει το μέγιστο ποσοστό.

Από την ανάλυση προκύπτει πως η Ν.Δ. πρέπει να ακολουθήσει τριπλή στρατηγική για να προσεγγίσει αυτό το ετερόκλητο 9%. Εάν η καμπάνια –ή μάλλον οι καμπάνιες– έχει μισή επιτυχία, συγκρατήσει δηλαδή το 4,5%, τότε η Ν.Δ. θα πετύχει τον στόχο της: το πολυπόθητο 33%.

Ανδρέας Λοβέρδος

Τα τύμπανα της «δεύτερης ευκαιρίας»

Η αυτοσαρκαστική ονομασία του συγκροτήματος στο οποίο παίζει ντραμς αντανακλά και τις προθέσεις του κομματικού εγχειρήματος με το οποίο προσπαθεί να επιστρέψει στο προσκήνιο. Ποιος δεν τον ήθελε στο ΠΑΣΟΚ; Και ποιος τον θέλει στη Νέα Δημοκρατία;

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

«Γεννήθηκα μέσα στο θέατρο», λέει ο Ανδρέας Λοβέρδος. Ο συνονόματος παππούς του, Ανδρέας Λοβέρδος, ήταν ξακουστός θεατρώνης στην Πάτρα, ιδιοκτήτης του θεάτρου «Λυρικόν». Στο «Λυρικόν» ανέβαιναν σπουδαίες παραστάσεις για σχεδόν πενήντα χρόνια, από το 1930 έως το 1978, όταν έπεσε η αυλαία οριστικά και στη θέση του «σηκώθηκε» μια πολυκατοικία. Ολοι οι μεγάλοι του θεάτρου παρήλασαν στη σκηνή του «Λυρικόν», Βεάκης, Μινωτής, Αυλωνίτης, Καρέζη. «Πάρτε το παιδάκι από εδώ», είπε στη μέση μιας παράστασης η Κατίνα Παξινού κάπου στις αρχές της δεκαετίας του ’60. Δεν μπορούσε να συνεχίσει να παίζει από τις φωνές και το κλάμα του, που προφανώς η ίδια προκάλεσε με κάποια από τις τρομερές εκφράσεις της. Το έντρομο παιδάκι ήταν ο εγγονός του θεατρώνη, που μπορεί ποτέ να μη θέλησε να γίνει ηθοποιός, αλλά ουδόλως του έλειψαν η ορμή και η επιμονή για να βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Μεταξύ άλλων τόλμησε πρόσφατα και το δις εξαμαρτείν, καθώς τα βρόντηξε κι έφυγε για δεύτερη φορά από το ΠΑΣΟΚ για να ανεβάσει ακόμη ένα δικό του έργο και να κατέλθει στις ευρωεκλογές ως επικεφαλής των Δημοκρατών.

Οι Δημοκράτες είναι το κόμμα που ίδρυσε στις 7 Φεβρουαρίου 2024 με ένα πατριωτικό βίντεο γυρισμένο στον χειμωνιάτικο ποταμό Εβρο, με φόντο τη μουντάδα και την ξεραΐλα. Η εικόνα συνδυάζει την αγγελοπουλική ατμόσφαιρα με τη βρυξελλιώτικη αισθητική αν λάβει κανείς υπόψη του όχι μόνο τα λόγια του πολιτικού, αλλά και το κομψό στυλ του. Πρόκειται για ένα στυλ που «σπούδασε» στις Βρυξέλλες στις αρχές της δεκαετίας του ’70. Σκάναρε επί ώρες τις βιτρίνες των καταστημάτων καθώς σουλάτσαρε άφραγκος στα διαλείμματα από τη μελέτη για το μεταπτυχιακό του. Μπορεί να έμαθε να μπουσουλάει στη σκηνή και στα παρασκήνια, αλλά περιουσία δεν είχε έτοιμη, ούτε από τον συμβολαιογράφο πατέρα του ούτε από τη δασκάλα μητέρα του. Επρεπε μόνος του να γράψει και να ανεβάσει το δικό του έργο, που ξεκίνησε από το Αριστοτέλειο στη Θεσσαλονίκη, την Πανεπιστημιακή και την ΚΝΕ (από την οποία διεγράφη το 1978, κατηγορούμενος για φραξιονισμό).

Σκέτο Δημοκράτες;

Γιατί Δημοκράτες και όχι Νεοδημοκράτες; Γιατί έχει αργήσει τόσο πολύ να πέσει στη μεγάλη αγκαλιά της Νέας Δημοκρατίας του Κυριάκου Μητσοτάκη; Η κυβέρνηση μοιάζει με εκσυγχρονισμένη εκδοχή της κυβέρνησης των «Σαμαροβενιζέλων», στην οποία ο Λοβέρδος συμμετείχε και δηλώνει υπερήφανος γι’ αυτό. «Η Νέα Δημοκρατία συγκυβερνά με το ΠΑΣΟΚ χωρίς το ΠΑΣΟΚ», έχει πει σε ανύποπτο χρόνο. Γιατί, λοιπόν, καθυστερεί; Μήπως ίδρυσε το νέο κόμμα στο άψε-σβήσε για να υποδεχθεί όσους πασοκογενείς ψηφοφόρους της Ν.Δ. θα ήθελαν να στείλουν ένα μήνυμα στην κυβέρνηση ψηφίζοντας ΠΑΣΟΚ; Μήπως πρωταγωνιστεί σε ένα κρυφό μητσοτακικό σχέδιο που θέλει να αποτρέψει την παλιννόστηση αυτών των ψηφοφόρων στο ΠΑΣΟΚ;

Η κυβέρνηση μοιάζει με εκδοχή της κυβέρνησης των «Σαμαροβενιζέλων», στην οποία ο Λοβέρδος συμμετείχε. «Η Νέα Δημοκρατία συγκυβερνά με το ΠΑΣΟΚ χωρίς το ΠΑΣΟΚ», έχει πει σε ανύποπτο χρόνο.

Ο Λοβέρδος παγιδεύτηκε για τα καλά στη διακεκαυμένη ζώνη της πολιτικής ζωής στις αρχές της δεκαετίες του 1990, όταν ο Εωσφόρος της ιδιωτικής τηλεόρασης απαιτούσε νέοι και νέες να υποβληθούν σε οδυνηρές δοκιμασίες στα στούντιο των πολιτικών εκπομπών. Ο τηλεγενής 35άρης αναπληρωτής καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο συνδύαζε με επιδεξιότητα ετερόκλητες ιδιότητες. Εκτιμούσε τόσο τον Νίκο Κωνσταντόπουλο όσο και τον Ανδρέα Παπανδρέου, τον οποίο συνάντησε μία και μοναδική φορά στο σπίτι του Δημήτρη Τσάτσου. Ηταν φανατικός φίλαθλος του Ολυμπιακού με μόνιμο στασίδι στο Καραϊσκάκη και ταυτόχρονα διέπρεψε ως αταλάντευτος Σημιτικός. Στα κανάλια ανελλιπώς κέρδιζε τις εντυπώσεις με το ύφος του, ένα ύφος που συνδυάζει τον φρέσκο, μαχητικό και στακάτο λόγο ρεφορμιστή με το ονειροπόλο βλέμμα και την έκφραση δανδή υπνωτιστή στη Μόσχα του 1890.

Το 1991 ο Κώστας Σημίτης ίδρυσε τον Ομιλο για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας (ΟΠΕΚ) και λίγα χρόνια μετά, σε μια εκδήλωση με θέμα «τα οικονομικά των κομμάτων» που πραγματοποιήθηκε εν μέσω κουτσομπολιών για τη «βίλα της Εκάλης», ο γενάρχης των σύγχρονων συνταγματολόγων Δημήτρης Τσάτσος τον παρακάλεσε να τον αντικαταστήσει γιατί ήθελε να αποφύγει να μιλήσει. Το έκανε «σαν έτοιμος από καιρό», με αποτέλεσμα οι πρωθιερείς του εκσυγχρονισμού, με κορυφαίο τον αείμνηστο συγγραφέα και εξ απορρήτων του Σημίτη, Νίκο Θέμελη, να εκτιμήσουν την πολιτική και επιστημονική του δεινότητα. Οταν ο Σημίτης έγινε πρωθυπουργός το 1996, ο Λοβέρδος ανέλαβε γενικός γραμματέας του υπουργείου Εσωτερικών και από το 2002 έως το 2004 αναβαθμίστηκε σε υφυπουργό Εξωτερικών με υπουργό τον Γιώργο Παπανδρέου.

Διαλογισμός στα Βόρεια

Δεν χρειάζεται να προσθέσουμε ότι σχεδόν είκοσι χρόνια (από το 2000 έως το 2023) εκλεγόταν ανελλιπώς στις πρώτες θέσεις της Β΄ Αθηνών. Τα «μάγια» έσπασαν το 2023 επειδή οι τελευταίοι «προτεστάντες» του ΠΑΣΟΚ ψήφισαν Μητσοτάκη. Στη μη εκλογή Λοβέρδου συνέβαλε ο Νίκος Ανδρουλάκης μέσω ασκήσεων υπερβατικού διαλογισμού (πρόκειται για μέθοδο διαλογισμού όπου επαναλαμβάνεις σιωπηλά και ρυθμικά την επιθυμία σου ως «μάντρα»), αλλά και η Μιλένα Αποστολάκη, που έπειτα από δέκα χρόνια στην «απέξω» επέστρεψε δυναμικά, κερδίζοντας τη μοναδική έδρα του Βόρειου Τομέα. Πρέπει να προσθέσουμε ότι σε αντίθεση με τον Ανδρουλάκη, η συνεργασία του με τη Φώφη Γεννηματά ήταν άριστη μέχρι τέλους. «Της έδωσα ό,τι είχα».

Η σχέση του Λοβέρδου με τον Ευάγγελο Βενιζέλο έχει την ηλικία της μεταπολίτευσης. Γνωρίστηκαν όταν ο Βενιζέλος ήταν πρωτοετής και ο Λοβέρδος δευτεροετής στη Νομική του ΑΠΘ. Παρά το αειθαλές της φυσιογνωμίας του και τη διαχρονική σταθερότητα του σωματικού βάρους του –κάτι που οφείλεται στο μαρτύριο της ισορροπημένης διατροφής και της συστηματικής άθλησης– ο Λοβέρδος είναι έξι μήνες μεγαλύτερος του πρώην προέδρου του ΠΑΣΟΚ. Η φιλία τους όλα αυτά τα χρόνια δυναμώνει μέσα από ισχυρές ταυτίσεις, τις οποίες διαδέχονται ηχηρές εκρήξεις. Το 2007 ο Λοβέρδος ήταν ο στρατηγός του Βενιζέλου στη μάχη για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Στο τέλος του 2012, όταν ο Βενιζέλος έγινε αρχηγός, επήλθε ρήξη εξαιτίας της αιφνιδιαστικής αποχώρησης του Λοβέρδου και της ίδρυσης της Ριζοσπαστικής Κίνησης Σοσιαλδημοκρατικής Συμμαχίας (ΡΙΚΣΣΥ), η οποία μετεξελίχθηκε στη «Συμφωνία για τη Νέα Ελλάδα».

Η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι ήταν ότι ο Βενιζέλος, κυριευμένος από τις συλλογικές τύψεις του ΠΑΣΟΚ για την παρά φύσιν συνεργασία με τη Δεξιά, αποφάσισε να μη συμμετέχουν υπουργοί του Κινήματος στη συγκυβέρνηση με τη Ν.Δ. Ο Λοβέρδος, απαλλαγμένος από ανάλογες τύψεις, διαφωνούσε εντόνως. «Ούτως ή άλλως ψηφίζαμε τους νόμους, γιατί να μη συμμετέχουμε στην κυβέρνηση, όπως κάνουν τα κόμματα παντού στην Ευρώπη;». Οταν ο Βενιζέλος όρισε υπουργούς, ο Λοβέρδος είχε ήδη αποχωρήσει, αλλά σε ένα χρόνο επέστρεψε. «Τα Χριστούγεννα του 2013 συναντηθήκαμε στο σπίτι του Βαγγέλη στη Θεσσαλονίκη, δώσαμε τα χέρια και χτίσαμε την “Ελιά” για να πάμε στις ευρωεκλογές του 2014».

Το υπουργικό κρεσέντο του Λοβέρδου εντοπίζεται την περίοδο 2009-2012 (υπουργός Εργασίας και Υγείας στις κυβερνήσεις Παπανδρέου και Παπαδήμου), αλλά αργότερα διετέλεσε και υπουργός Παιδείας επί Σαμαρά - Βενιζέλου. Σε όσους τον ρωτούν για το έργο για το οποίο είναι υπερήφανος αναφέρει την ένωση όλων των ασφαλιστικών ταμείων στον ΕΟΠΥΥ. Διευκρινίζει ότι ο ΕΟΠΥΥ δεν ήταν μνημονιακή δέσμευση, αλλά προέκυψε από μια ιδέα που έριξε στο τραπέζι ο τότε διευθυντής Πυρηνικής Ιατρικής του «Ευαγγελισμού» Γιάννης Δατσέρης, σε μια συζήτηση στην οποία συμμετείχε και ο τότε υφυπουργός Εργασίας Γιώργος Κουτρουμάνης. «Το αποτέλεσμα ήταν να γίνει κατάληψη στο υπουργείο και να ασκώ τα καθήκοντά μου από το αυτοκίνητο».

Η θητεία του στο υπουργείο Υγείας άφησε αποτύπωμα (ηλεκτρονική συνταγογράφηση, ιατρικά πρωτόκολλα, μείωση τιμών στη λίστα φαρμάκων κ.ά.), αλλά για κάποιους εκείνο που «έμεινε» ήταν η υπόθεση της διαπόμπευσης των οροθετικών εκδιδόμενων γυναικών. Ο Λοβέρδος διαπίστωσε έξαρση κρουσμάτων HIV και επέβαλε την αναγκαστική εξέταση των εκδιδομένων. Η Εισαγγελία επέδειξε υπερβολικό ζήλο και δημοσιοποίησε φωτογραφίες συλληφθεισών. Ακολούθησε «μύλος» διότι καταστρατηγήθηκαν ανθρώπινα δικαιώματα. Υποστηρίζει μέχρι σήμερα πως αυτή η απόφαση επιβαλλόταν για λόγους δημόσιας υγείας.

Το τηλεφώνημα Μητσοτάκη

Το 2018 η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ τον «τύλιξε» στην υπόθεση Novartis, μαζί με πρώην πρωθυπουργούς και άλλα κορυφαία στελέχη της αντιπολίτευσης. Ξέμπλεξε μόλις το καλοκαίρι του 2022, αφού αποποιήθηκε τη βουλευτική ασυλία και ακολούθησε τη διαδικασία της τακτικής ανάκρισης. «Πέρασα από εννιά δικαστές». Το καλοκαίρι του 2022 είναι η τελευταία φορά που μίλησε με τον Κυριάκο Μητσοτάκη, όταν ο πρωθυπουργός τού τηλεφώνησε για να τον συγχαρεί για την αθώωσή του. Γνωρίζονται από το 2004, όταν ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, που συχνά καλούσε τον Λοβέρδο για συζήτηση, τον παρακάλεσε να εμφανιστούν μαζί με τον Κυριάκο στην πρώτη εκδήλωσή του ως υποψηφίου βουλευτή. Το μέγα ερώτημα επανέρχεται: Γιατί δεν βρίσκεται ήδη στη Ν.Δ; «Πολλοί λένε πως όσα κάνω τα κάνω για να πάω στη Ν.Δ., αλλά τους έχω διαψεύσει σε όλες τις περιπτώσεις». Κάποιοι υποψιάζονται πως ίσως οι φιλοδοξίες του υπερβαίνουν όσα μπορεί να πετύχει ένας πολιτικός ως συνεργαζόμενος. Ας μην ξεχνάμε ότι προσπάθησε δύο φορές να γίνει αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, το 2015 και το 2021. Προς το παρόν, ασκεί έντονη κριτική στην κυβέρνηση. «Πού είναι η αξιολόγηση; Πού είναι η πανεπιστημιακή αστυνομία; Και πόσο καλά λειτουργεί μια οικονομία η οποία παράγει συνεχώς κόστος και τροφοδοτεί την ακρίβεια;». Σε ό,τι αφορά την ερώτηση αν οι Δημοκράτες είναι κεκαλυμμένοι Νεοδημοκράτες, δεν τσιμπάει. «Οι μισοί υποψήφιοι στο ευρωψηφοδέλτιο προέρχονται από τη Ν.Δ. και οι άλλοι μισοί από το ΠΑΣΟΚ». Και ποιος είναι ο στόχος; «Να αναδειχθούμε ως το μεγαλύτερο από τα μικρά κόμματα και να αποτελέσουμε καταλύτη και θρυαλλίδα στο πολιτικό σκηνικό».

Ο Λοβέρδος έχει μία κόρη και δύο γιους από τον δεύτερο γάμο του και στον ελεύθερο χρόνο του είναι ντράμερ στο ερασιτεχνικό συγκρότημα «Δεύτερη Ευκαιρία». Η παλιοπαρέα κάνει πρόβες σε ένα στούντιο στο Μεταξουργείο. Παίζουν λαϊκά, έχουν οργανώσει ήδη δύο live και μέχρι πέρυσι είχαν ως κιθαρίστα τον Νίκο Παπανδρέου (διέκοψε λόγω Ευρωβουλής). Μαζί με τον πρωθυπουργό και άλλους πολιτικούς διέπρεψαν για πολλά χρόνια στην ομάδα μπάσκετ της Βουλής, υπό την καθοδήγηση του εκλιπόντος προπονητή και βουλευτή Γιάννη Ιωαννίδη. Αυτή την εποχή παίζει τένις στη Νέα Ερυθραία, συχνά με τον Αδ. Γεωργιάδη, ο οποίος έχει βελτιωθεί αισθητά εσχάτως.

«Πολλοί λένε πως όσα κάνω τα κάνω για να πάω στη Ν.Δ., αλλά τους έχω διαψεύσει». Κάποιοι υποψιάζονται πώς ίσως οι φιλοδοξίες του υπερβαίνουν όσα μπορεί να πετύχει ως συνεργαζόμενος.

Ο Λοβέρδος μοιάζει μονίμως σαν να βιάζεται, σαν να «βράζει» μέσα του. Λίγοι γνωρίζουν ότι ο παππούς του ήταν εκείνος που ονόμασε «μπουρμπούλια» το πατρινό αποκριάτικο έθιμο όπου μεταμφιεσμένες κυρίες επιλέγουν έναν άντρα για να χορέψουν μαζί του. Το όνομα προέκυψε επειδή η μεταμφίεση μπορεί να γίνει γρήγορα, όπως τα «μπουρμπούλια», δηλαδή το βραστό κρέας. Ο Λοβέρδος χορεύει πολιτικά «μπουρμπούλια» εδώ και τριάντα χρόνια και συνήθως οι κυρίες και οι συγκυρίες που τον επιλέγουν δεν είναι καθόλου αδιάφορες όταν στο τέλος του χορού βγάζουν τις μάσκες τους. Μένει να δούμε αν η τωρινή μεταμφιεσμένη κυρία και συγκυρία με την οποία χορεύει θα είναι της αρεσκείας του όταν βγάλει τη μάσκα της στις 9 Ιουνίου.

Το παζάρι για την ελληνική βοήθεια

Ευρωατλαντική πίεση για παροχή αντιαεροπορικών όπλων – Τι (δεν) μπορεί να δώσει η Αθήνα στην Ουκρανία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η διαφαινόμενη παράταση του πολέμου στην Ουκρανία, αλλά και το σήμα που έστειλε πριν από λίγες ημέρες το Κογκρέσο επιβεβαιώνοντας τη διακομματική δέσμευση των ΗΠΑ με ένα πακέτο σημαντικής βοήθειας προς το Κιέβο, ασκούν με τον πιο εμφατικό τρόπο πίεση προς τους Ευρωπαίους να συνεχίσουν τη ροή εξοπλισμών και πυρομαχικών προς τις ουκρανικές δυνάμεις.

Η πίεση είναι ιδιαίτερα έντονη, όπως έγινε σαφές και στην τελευταία συνεδρίαση υπό την αιγίδα των ΗΠΑ (Ukraine Defense Contact Group) την περασμένη Παρασκευή. Η Αθήνα βρίσκεται υπό διπλή πίεση, τόσο από την Ουάσιγκτον όσο και από τους εταίρους της σε επίπεδο Ε.Ε., κυρίως από το Βερολίνο, οι οποίοι θεωρούν ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμη παραχωρήσει όσα θα της αναλογούσαν στο πλαίσιο της διατλαντικής αλληλεγγύης. Ενα ενδιαφέρον στοιχείο των πιέσεων προς την Αθήνα έγκειται στο γεγονός ότι κανένας από τους συνομιλητές δεν θεωρεί ότι η ουκρανική άμυνα είναι δυνατόν να περιμένει μέχρι τις ευρωεκλογές. Οποια νέα παραχώρηση συστήματος ή πυρομαχικών θα πρέπει να γίνει άμεσα, καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται και η ουκρανική άμυνα κλονίζεται.

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης σε σειρά συναντήσεων που είχε τους προηγούμενους, πολλούς μήνες ξεκαθάρισε στους συνομιλητές του ότι η Ελλάδα δεν είναι δυνατόν να παραχωρήσει συστήματα που αποδυναμώνουν την αεράμυνα της χώρας. Αλλωστε, το πρώτο αίτημα του Κιέβου προς την Αθήνα για ενίσχυση της ουκρανικής αεράμυνας δεν καταγράφηκε παρά μόλις λίγες ημέρες μετά τη ρωσική εισβολή.

Οι εταίροι ζητούν τον διαχωρισμό των αντιαεροπορικών συστημάτων από τα πυρομαχικά τους, ώστε να κάμψουν τις αρνήσεις της Ελλάδας σε ό,τι αφορά την προμήθεια αντιαεροπορικών βλημάτων ή πυραύλων.

Η προσφορά

Το τελευταίο χρονικό διάστημα οι Ελληνες αξιωματούχοι, σε όλα τα επίπεδα, υπογραμμίζουν ότι η χώρα μας συγκαταλέγεται σε εκείνες με την υψηλότερη κατά κεφαλήν προσφορά πυρομαχικών πυροβολικού προς την Ουκρανία, ωστόσο η συγκεκριμένη γραμμή αμφισβητείται ως ξεπερασμένη, καθώς πλέον η ανάγκη του Κιέβου για αντιαεροπορικά συστήματα είναι στην παρούσα φάση η πιο πιεστική.

Στα τελευταία αιτήματα των Ουκρανών στην Αθήνα, πέρα από ανταλλακτικά και πυραύλους για μαχητικά F-16 και τη συνέχιση της υποστήριξης για το πυροβολικό, περιλαμβάνονταν αντιαεροπορικά συστήματα ρωσικής, και όχι μόνο, κατασκευής, και συγκεκριμένα S-300, SA-8 OSA/AK, Crotale και Hawk, ακόμη και αν αυτά έχουν βλάβες ή προβλήματα. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον ότι στη λίστα των Ουκρανών δεν περιλαμβάνονταν οι πολύτιμοι για την ελληνική αεράμυνα αντιαεροπορικοί πύραυλοι τύπου Patriot, την προσφορά των οποίων προς το Κιέβο απαίτησαν οι Γερμανοί.

Παιδί παίζει στα συντρίμμια ενός ρωσικού τανκ στο Χάρκοβο. Η πίεση ώστε να συνεχιστεί η ροή εξοπλισμών προς τις ουκρανικές δυνάμεις εντείνεται, με την Αθήνα να βρίσκεται στο επίκεντρο αφού τόσο η Ουάσιγκτον όσο και Ευρωπαίοι εταίροι της, κυρίως το Βερολίνο, θεωρούν ότι δεν έχει ακόμη παραχωρήσει όσα θα της αναλογούσαν στο πλαίσιο της διατλαντικής αλληλεγγύης.

Η απαίτηση αυτή καταγράφεται ενώ οι Ισπανοί συζητούν ήδη με τους εταίρους τους στο ΝΑΤΟ την απόσυρση μιας πυροβολαρχίας πυραύλων τύπου Patriot που είναι εγκατεστημένη στην Τουρκία, με σκοπό να τη μεταφέρουν στην Ουκρανία. Αυτή η στάση αξιοποιείται ως πίεση προς την Ελλάδα, με το επιχείρημα ότι σχεδιάζεται να αφαιρεθούν αντιαεροπορικές δυνατότητες και από τη σύμμαχο Τουρκία, και ως εκ τούτου θα μπορούσε να προβεί σε μια ανάλογη κίνηση και η Αθήνα. Αποσιωπάται, βεβαίως, ότι για την Ελλάδα η απειλή δεν είναι αόριστη, ενώ οι ισπανικοί Patriot είναι εγκατεστημένοι στη νοτιοανατολική Τουρκία.

Ως επιχείρημα εναντίον της Ελλάδας χρησιμοποιείται και η στάθμευση πυροβολαρχίας Patriot της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.) στη Σαουδική Αραβία τα τελευταία δυόμισι χρόνια. Αν και δεν συνδέεται ευθέως, είναι ενδιαφέρον και το αίτημα της Γαλλίας για την παροχή μίας συστοιχίας Crotale με σκοπό την ενίσχυση της αεράμυνας των Ολυμπιακών Αγώνων, την οποία, βεβαίως, η Αθήνα δεν μπορεί να αρνηθεί εύκολα. Δημιουργεί, ωστόσο, ένα προηγούμενο.

Ακόμη πιο έντονες είναι οι πιέσεις προς την Αθήνα για την παραχώρηση των συστημάτων που είναι κατασκευής κρατών του πρώην ανατολικού μπλοκ. Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτουν κάποια από τα συστήματα SA-8 OSA/AK και οι πιέσεις προς την κατεύθυνση της εξαγωγής τους είναι πραγματικές. Συγκεκριμένα, μία μοίρα από αυτά παρελήφθη το 1992 από την πρώην Ανατολική Γερμανία και, βεβαίως, το Βερολίνο ευχαρίστως θα έδινε την άδεια επανεξαγωγής (δηλαδή την άδεια τελικού χρήστη - end user license agreement) του συστήματος προς την Ουκρανία. Το βασικό πρόβλημα με τα OSA/AK είναι ότι αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της αεράμυνας περιοχής των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου έναντι πιθανής αεροπορικής απειλής. Και σε αυτή την περίπτωση η Αθήνα έχει, βεβαίως, ζητήσει την εξαγωγή τους έπειτα από αντικατάσταση. Είναι προφανές ότι οι εταίροι σε Ε.Ε. και ΝΑΤΟ πιέζουν και για την εξαγωγή των συστημάτων που αγοράστηκαν από τη Ρωσική Ομοσπονδία, ωστόσο σε αυτή την περίπτωση είναι σαφές ότι το Κρεμλίνο δεν θα δώσει... άδεια τελικού χρήστη για την Ουκρανία.

Τα πυρομαχικά

Η τρίτη γραμμή πιέσεων, στις οποίες η Αθήνα θα είναι πολύ δύσκολο να αντισταθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, είναι να προμηθεύσει στην Ουκρανία με αντιαεροπορικά βλήματα ή πυραύλους από το απόθεμα που διαθέτει για τη χρήση συστημάτων που ήδη χρησιμοποιούνται στο μέτωπο. Εν ολίγοις, οι εταίροι ζητούν τον διαχωρισμό των αντιαεροπορικών συστημάτων από τα πυρομαχικά τους, σε μια προσπάθεια να κάμψουν τις αρνήσεις της ελληνικής πλευράς. Δεν είναι σαφές αν αυτό μπορεί να ισχύσει για τα συστήματα αεράμυνας μεγάλης εμβέλειας, όπως είναι οι Patriot, οι οποίοι αποτελούν το πιο σκληρό γραναζί της ελληνικής αντιαεροπορικής προστασίας.

Για ποιον «σουτάρει» ο Εμανουέλ Μακρόν

Εκλογικές αγωνίες και αξιώσεις για να προωθήσει πρόσωπα της επιλογής του, πίσω από το «μανιφέστο» για τη «θνητή Ευρώπη»

Της ανταποκρίτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Η επιστροφή στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης για τον Γάλλο πρόεδρο ήταν προαποφασισμένη πριν από επτά χρόνια. Ο ίδιος, άλλωστε, είχε δώσει ραντεβού με τον εαυτό του και την Ιστορία όταν το 2017 διερωτήθηκε στην περίφημη τότε ομιλία του «για το πώς θα μοιάζει η Ευρώπη το 2024». Με την αυτοπεποίθηση τότε του νεοεκλεγμένου προέδρου εμφανίστηκε μάλιστα βέβαιος ότι επτά χρόνια μετά θα ήταν εκείνος ακόμη ένοικος του Ελιζέ για να κάνει τον απολογισμό του οράματός του για μια Ευρώπη θεμελιωμένη «στις αξίες της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου». Ακόμη και στο πιο ακραίο σενάριο δεν θα μπορούσε ωστόσο να φανταστεί ότι σε μόλις μία επταετία η Ευρώπη θα βρισκόταν αντιμέτωπη με πολλές και πολλαπλές προκλήσεις, από την πανδημία, την ενεργειακή κρίση έως και τον πόλεμο του Βλαντιμίρ Πούτιν στην Ουκρανία.

Η ομιλία διάρκειας εκατόν οκτώ λεπτών την περασμένη Πέμπτη – που χαρακτηρίστηκε ημέρες πριν εκφωνηθεί «Σορβόννη 2.0»– δεν ήταν όμως ακριβώς απολογισμός, αλλά μάλλον μια σκληρή προειδοποίηση που μόνον ο Εμανουέλ Μακρόν θα μπορούσε να ξεστομίσει τόσο ωμά: «Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι ότι η Ευρώπη σήμερα είναι θνητή –μπορεί να πεθάνει– και εξαρτάται από τις επιλογές που θα κάνουμε σήμερα. Οι κανόνες του παιχνιδιού έχουν αλλάξει».

Τριπλή απειλή

Η «θανάσιμη» απειλή προέρχεται: πρώτον, από την επιστροφή του πολέμου (μέσω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία), δεύτερον, την ασθμαίνουσα ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της και την αδυναμία επιβίωσης των ευρωπαϊκών βιομηχανιών έναντι των «υπερεπιδοτήσεων» των ΗΠΑ και της Κίνας για τις αντίστοιχες δικές τους, και, τρίτον, την άνοδο της ανελευθερίας.

Η Ευρώπη απειλείται από την επιστροφή του πολέμου, από την ασθμαίνουσα ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της και από την άνοδο της ανελευθερίας.

Για να παίξει με αυτούς τους «νέους κανόνες του παιχνιδιού» η Ευρώπη –κατά τον Μακρόν– θα πρέπει να προωθήσει «μια ευρωπαϊκή αμυντική πρωτοβουλία» με ενίσχυση της αντίστοιχης βιομηχανίας –όπου η Γαλλία υπερισχύει–, μέσω επενδύσεων και χρηματοδότησης από ευρωπαϊκά ομόλογα, καθώς και να αναδιαμορφώσει τη νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης, να διπλασιάσει τη «δημοσιονομική ικανότητά» της, αλλά και να αυξήσει τις δημόσιες επενδύσεις. Προέτρεψε, εξάλλου, να επιταχυνθεί η ένωση κεφαλαιαγορών εντός 12 μηνών, ώστε οι ευρωπαϊκές τράπεζες να επενδύουν σε εγχώρια προϊόντα και όχι σε αμερικανικά.

Με λίγα λόγια επανέλαβε ιδέες που έχει υπερασπιστεί στα πρόσφατα Ευρωπαϊκά Συμβούλια, αλλά που απορρίπτουν αρκετά κράτη-μέλη, ιδίως τις προτάσεις περί έκδοσης των λεγόμενων αμυντικών ευρωομολόγων ή για την ένωση κεφαλαιαγορών, που αποτέλεσαν άλλωστε τον βασικό λόγο που «μπλόκαραν» οι σχετικές συζητήσεις στις δύο προηγούμενες συνεδριάσεις των «27» στις Βρυξέλλες.

Ο Εμανουέλ Μακρόν δίχως τον παραμικρό δισταγμό εκτελεί πέναλτι στο πλαίσιο φιλανθρωπικού αγώνα, την προηγούμενη Τετάρτη. Η αγωνία του προέδρου πριν από τις ευρωεκλογές εκφράστηκε μία ημέρα αργότερα με την ομιλία του στη Σορβόννη.

Για ποιον λόγο τότε τις επανέλαβε; Αρκετοί αναλυτές εκτιμούν ότι η «Σορβόννη 2.0», παρά τη διευκρίνιση –μέσω διαρροών– του Ελιζέ ότι δεν θα επρόκειτο για ομιλία στο πλαίσιο προεκλογικής καμπάνιας ενόψει ευρωεκλογών, αλλά επιπέδου αρχηγού κράτους, μάλλον διαψεύδει τις προθέσεις του Μακρόν, που «πιέζεται» πολιτικά από την παγιωμένη πρώτη θέση της ακροδεξιάς Μαρίν Λεπέν.

Αν και όπως συνηθίζει περιέγραψε ακριβώς αυτό που θέλει για την Ευρώπη, περιλαμβάνοντας μάλιστα ειδική αναφορά στις ευρωπαϊκές αξίες της ελευθερίας, του κράτους δικαίου κ.ά., ωστόσο η ομιλία δεν παρέπεμπε σε κάποιο στρατηγικό όραμα, όπως το 2017, παρά στη μακρά λίστα επιθυμιών του Γάλλου προέδρου, που είναι ήδη πάνω - κάτω γνωστή σε εταίρους, συμμάχους και «άσπονδους» φίλους του.

Το τελευταίο διάστημα αυτό που απασχολεί, όπως φαίνεται, τον Γάλλο πρόεδρο είναι το ποια πρόσωπα θα μπορέσουν στον επόμενο θεσμικό κύκλο –μετά τις ευρωεκλογές– να «απαντήσουν» σε αυτή τη λίστα και συγχρόνως να ανταποκριθούν επιτυχώς στις «απειλές» του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Πυκνές επαφές

Καθόλου τυχαία την περασμένη Τετάρτη μέσω διαρροής στο πρακτορείο Bloomberg έγινε γνωστό ότι ο Γάλλος πρόεδρος φέρεται να είναι σε ανοιχτή επικοινωνία με αρκετούς πρωθυπουργούς –περιλαμβανομένης της Ιταλίδας Τζόρτζια Μελόνι– για την πιθανότητα να αναλάβει την προεδρία της Κομισιόν ένας τεχνοκράτης, όπως ο Μάριο Ντράγκι. Είναι πάντως κοινό μυστικό, εδώ και καιρό στις Βρυξέλλες, ότι ο Μακρόν που πρότεινε την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για πρόεδρο του εκτελεστικού οργάνου της Ε.Ε. το 2019, δεν φαίνεται καθόλου ικανοποιημένος με τον τρόπο που καθοδήγησε τη «γεωπολιτική Κομισιόν» ή τις διαπραγματεύσεις για εμπορικές σχέσεις (ιδιαίτερα εκείνες με χώρες της Λατινικής Αμερικής, Mercosur) ή τις σχέσεις Βρυξελλών - Ουάσιγκτον. «Η προεδρία της Κομισιόν πρέπει να υπηρετεί το γενικό συμφέρον, επομένως δεν πρέπει να είναι υπερπολιτικοποιημένη», δήλωσε ο Γάλλος πρόεδρος πρόσφατα στις Βρυξέλλες, προσθέτοντας ότι ακριβώς αυτό ήταν η απερχόμενη Επιτροπή.

Κανείς, φυσικά, δεν επιβεβαιώνει την πληροφορία, ούτε εμφανίζεται σίγουρος εάν ο Εμανουέλ Μακρόν και οι νέοι «σύμμαχοί» του αναζητούν αντικαταστάτη της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ή εάν με διαρροές και ευθεία κριτική ασκούν πίεση για να πάρουν όσο περισσότερα μπορούν στο ιδιότυπο παρασκηνιακό «παζάρι» που προηγείται και πολλές φορές έπεται των ευρωπαϊκών εκλογών. Αλλωστε, η Φον ντερ Λάιεν εξακολουθεί να είναι το «φαβορί» –παρά τα διαρκή δημοσιεύματα εναντίον της–, ενώ το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, σύμφωνα με όλες τις δημοσκοπήσεις, θα βγει πρώτο και παραδοσιακά θα επιδιώξει να πάρει την προεδρία της Κομισιόν. «Ολα είναι ανοιχτά» –όπως ορθά λέγεται στις Βρυξέλλες– έως το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17 Ιουνίου, όπου θα συζητηθούν για πρώτη φορά τα ονόματα τα οποία θα ηγηθούν των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε για την επόμενη τετραετία. Το πολιτικό, όμως, παιχνίδι μόλις ξεκίνησε.

Πώς μεταφέρονται ιρανικά drones στη Ρωσία

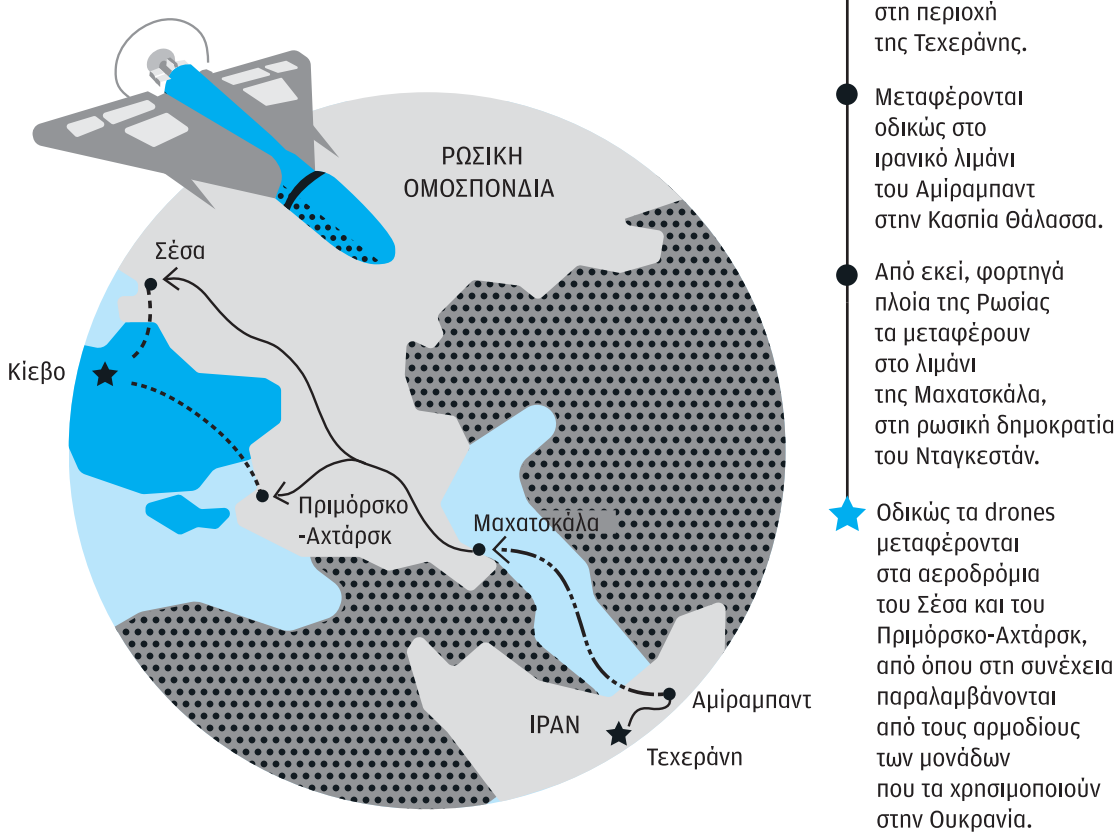

Ρωσικά λιμάνια διακίνησης και περιοχές αποθήκευσης υλικού από τη Βόρεια Κορέα

INFOGRAPHIC: ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

Ακτινογραφία μιας κουρασμένης βιομηχανίας

Η «Κ» παρουσιάζει τη νατοϊκή έκθεση που δείχνει πώς η ρωσική άμυνα καλύπτει με «ενέσεις» από Ιράν και Βόρεια Κορέα τα κενά της – Πώς η Τουρκία βοηθάει στην παράκαμψη των κυρώσεων

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Τις εκτιμήσεις του ΝΑΤΟ για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η ρωσική αμυντική βιομηχανία έπειτα από δύο και πλέον έτη πολέμου στην Ουκρανία, αλλά και τις ανεπάρκειες οι οποίες οδήγησαν στην εκτεταμένη εξάρτηση από εισαγωγές οπλικών συστημάτων από το Ιράν και τη Βόρεια Κορέα παρουσιάζει σήμερα η «Κ».

Η εξάρτηση από τη Βόρεια Κορέα και το Ιράν είναι αρκετά ενδιαφέρουσα, καθώς η ρωσική αμυντική βιομηχανία απασχολεί περίπου δύο εκατομμύρια εργαζομένους, δηλαδή το 2,7% του συνολικού εργατικού δυναμικού. Πέρα από τις δυνατότητες εξυπηρέτησης των παραγγελιών των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων, η εγχώρια αμυντική βιομηχανία εξήγε συστήματα σε συνολικά 45 χώρες ανά τον κόσμο. Προ του 2022 η Ρωσία βασιζόταν σε εισαγωγές από δυτικές χώρες για προϊόντα διττής χρήσης (dual use), όπως για παράδειγμα μικροτσίπ από την Ολλανδία και κινητήρες από την Ουκρανία.

Την ίδια περίοδο η αμυντική βιομηχανία της Ρωσίας είχε τη δυνατότητα ετήσιας παραγωγής περίπου 30 μεταφορικών ελικοπτέρων, 35 επιθετικών ελικοπτέρων και 150-200 μαχητικών αεροσκαφών. Η μείωση εισαγωγών εξαρτημάτων και σχετικών προϊόντων από τη Δύση οδήγησε σε τεράστια απομείωση και της δυνατότητας παραγωγής μαχητικών και ελικοπτέρων.

Η παραγωγή

Το 2023 η ρωσική αμυντική βιομηχανία κατόρθωσε να κατασκευάσει συνολικά μόλις 30 ολοκληρωμένα μαχητικά διαφόρων τύπων (συγκεκριμένα, 4 «Σουχόι-30», 8 «Σουχόι-34», 12 «Σουχόι-35» και 6 «Σουχόι-57»), καθώς και 30 ακόμη σκάφανδρα μαχητικών, κουφάρια δηλαδή, δίχως ηλεκτρονικά και άλλα συστήματα. Ενδεικτικό της κόπωσης που προκάλεσε στη Μόσχα ο πόλεμος στην Ουκρανία, είναι το γεγονός ότι ήδη μετά το πρώτο εξάμηνο του πολέμου η ρωσική αμυντική βιομηχανία ακύρωσε αρκετά συμβόλαια παράδοσης οπλισμού σε διάφορες χώρες, ή παρέτεινε τις προθεσμίες παραλαβής, γεγονός που κατά τη δυτική ανάλυση οδήγησε και σε κρίση αξιοπιστίας ανάμεσα στο Κρεμλίνο και κάποια από τα παραδοσιακά συνεργαζόμενα κράτη στον τομέα της άμυνας.

Γι' αυτό και εντός του 2023 το Κρεμλίνο αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει τα στρατηγικά αποθέματα σε εξοπλισμό για την κάλυψη των απωλειών στο πεδίο της μάχης.

Στο ΝΑΤΟ υπολογίζουν ότι εφόσον συνεχιστεί αυτή η πολεμική προσπάθεια, είναι πιθανή η εξάντληση των στρατηγικών αποθεμάτων της Ρωσίας εντός τεσσάρων ετών.

Είναι ενδιαφέρον ότι οι επιτελείς του Βορειοατλαντικού Συμφώνου καταγράφουν ότι οι κυρώσεις που απαγορεύουν την παροχή εξαρτημάτων και υλικών διττής χρήσης παρακάμφθηκαν, κυρίως μέσα από τέσσερις χώρες και συγκεκριμένα την Τουρκία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), το Καζακστάν και την Κίνα.

Η παραδοχή της συμμετοχής της Τουρκίας σ' αυτόν τον μηχανισμό παράκαμψης των δυτικών κυρώσεων είναι σημαντική, όχι διότι είναι άγνωστη. Αντιθέτως, με τον τρόπο αυτό η Αγκυρα έχει συσφίγξει περαιτέρω τις σχέσεις της με τη Μόσχα. Εχει, ωστόσο, σημασία ότι οι συζητήσεις αυτές γίνονται ανοιχτά σε επίπεδο ΝΑΤΟ, όπως σε διάφορες περιστάσεις και την εβδομάδα που πέρασε.

Η αλυσίδα εφοδιασμού

Η Ρωσία προχώρησε σε συμφωνία και με την Πιονγιάνγκ, όχι μόνο για οπλικά συστήματα, αλλά και για την αποστολή εργαζομένων που αξιοποιούνται ήδη τόσο σε αμιγώς κατασκευαστικές εργασίες όσο και σε θέσεις που αφορούν την πληροφορική. Οι Δυτικοί έχουν καταγράψει ότι μόνο τον Φεβρουάριο του 2024 αυξήθηκαν κατά 20.000 οι εργαζόμενοι από τη Βόρεια Κορέα στο ρωσικό έδαφος.

> *Ηδη μετά το πρώτο εξάμηνο του πολέμου στην Ουκρανία, η ρωσική αμυντική βιομηχανία ακύρωσε αρκετά συμβόλαια παράδοσης οπλισμού σε διάφορες χώρες ή παρέτεινε τις προθεσμίες παραλαβής.*

Επιπλέον, η Βόρεια Κορέα έστειλε στη Ρωσία 4.035 κοντέινερ με στρατιωτικό εξοπλισμό, που εκτιμάται ότι αφορά κυρίως βαλλιστικούς πυραύλους και βλήματα. Τα συστήματα που στέλνει η Βόρεια Κορέα φτάνουν σε ρωσικά λιμάνια στην Απω Ανατολή και από εκεί ακολουθούν μια τεράστια σιδηροδρομική διαδρομή προτού εναποτεθούν σε αποθήκες που βρίσκονται κοντά στην Ουκρανία, στα σύνορα με τη Λευκορωσία, αλλά και στα περίχωρα της Μόσχας.

Πολύ πιο ουσιαστική είναι η βοήθεια του Ιράν, το οποίο στέλνει κυρίως μη επανδρωμένα αεροχήματα (UAV) τύπου Shahed-136. Μάλιστα, κάποια από αυτά κατασκευάζονται πλέον επί ρωσικού εδάφους, στο Ταταρστάν, σε εργοστάσιο που στήθηκε από Ιρανούς τεχνικούς. Με την ιρανική τεχνογνωσία θα παραχθεί ένα ρωσικού τύπου Shahed, προφανώς προσαρμοσμένο στις ανάγκες του πολέμου που διεξάγεται στην Ουκρανία και στηριγμένο στα διδάγματα που έχουν αντληθεί από το πεδίο της μάχης. Μάλιστα εκτιμάται ότι τα ρωσικά εργοστάσια θα έχουν δυνατότητα να κατασκευάσουν 4.000-5.000 τέτοια UAV ανά έτος. Εντός του 2024 η Ρωσία προμηθεύτηκε έναν ακόμη τύπο ιρανικών UAV και δη τα μικρότερα Shahed-107. Μέχρι το 2025 η Ρωσία θα πρέπει να παραλάβει από το Ιράν συνολικά 2.130 Shahed-136 με αισθητήρες, 677 Shahed-238 και 3.360 Shahed-107. Εκτιμάται ότι σύντομα στο ουκρανικό πεδίο μάχης θα γίνει χρήση και ιρανικών βαλλιστικών πυραύλων, καθώς ανάμεσα στην Τεχεράνη και τη Μόσχα έχει υπογραφεί και τέτοια συμφωνία.

Το νέο ναυτικό δόγμα

Στις Βρυξέλλες συζητούν εκτενώς και για το μέλλον του ρωσικού ναυτικού, το οποίο – όπως αποδείχθηκε σε διάφορες περιστάσεις– υπέστη σοβαρά πλήγματα από μια άμυνα που δεν διαθέτει στόλο. Φαίνεται ότι οι Ρώσοι επενδύουν πόρους στην προσπάθεια ανάπτυξης νέων υποβρυχίων, είτε στηριγμένων στην παλαιότερη κλάση LADA, είτε νέων σχεδίων.

Το υποβρύχιο «Kronstadt» ολοκλήρωσε τις εν πλω δοκιμές στον Αρκτικό Ωκεανό πριν από ένα μήνα και αναμένεται η ένταξή του στον στόλο. Πρόκειται για υποβρύχιο με σύγχρονο εξοπλισμό ακουστικής προστασίας, εξωτερική επικάλυψη αντιυδροεντοπισμού, σκάφανδρο με χαμηλότερη ορατότητα, νέα σόναρ, τορπίλες και συστήματα ηλεκτρονικού πολέμου.

Ακόμη αναμένεται να φανεί αν η Ρωσία κατορθώσει να εκσυγχρονίσει και τον στόλο των βαρύτερων υποβρυχίων της, όπως είναι τα βαλλιστικά και τα πυρηνοκίνητα. Πρόκειται, βεβαίως, για ένα εγχείρημα πολυδάπανο, γι' αυτό και εκτιμάται ότι βραχυπρόθεσμα το Κρεμλίνο θα επενδύσει στα συμβατικά υποβρύχια, αλλά και στις τεχνολογίες ηλεκτρονικού πολέμου, προκειμένου να αντιμετωπίζει τις απειλές από μη επανδρωμένα σκάφη επιφανείας (USV), από τα οποία το ρωσικό ναυτικό υπέστη πλήγματα σε διάφορες φάσεις στη Μαύρη Θάλασσα.

Ρωσικά αποθέματα σε βασικά στοιχεία κύριου εξοπλισμού

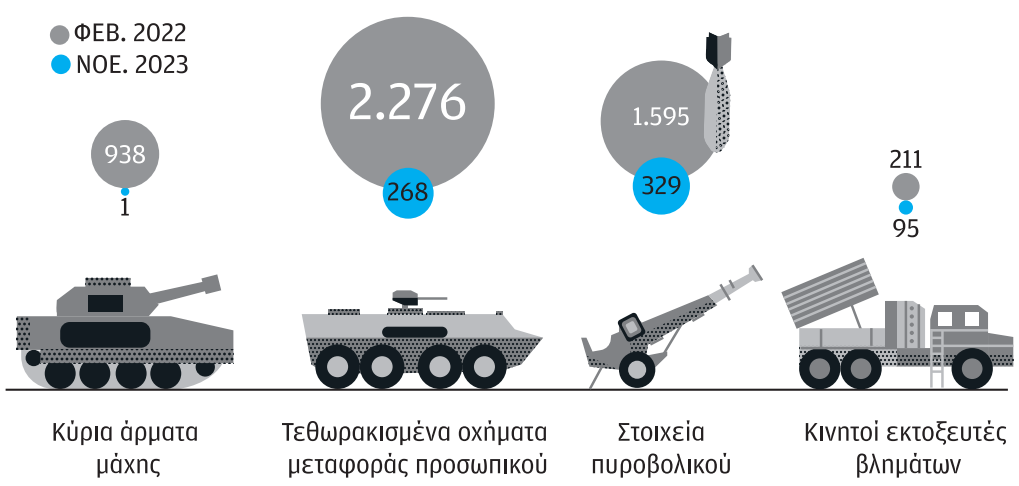

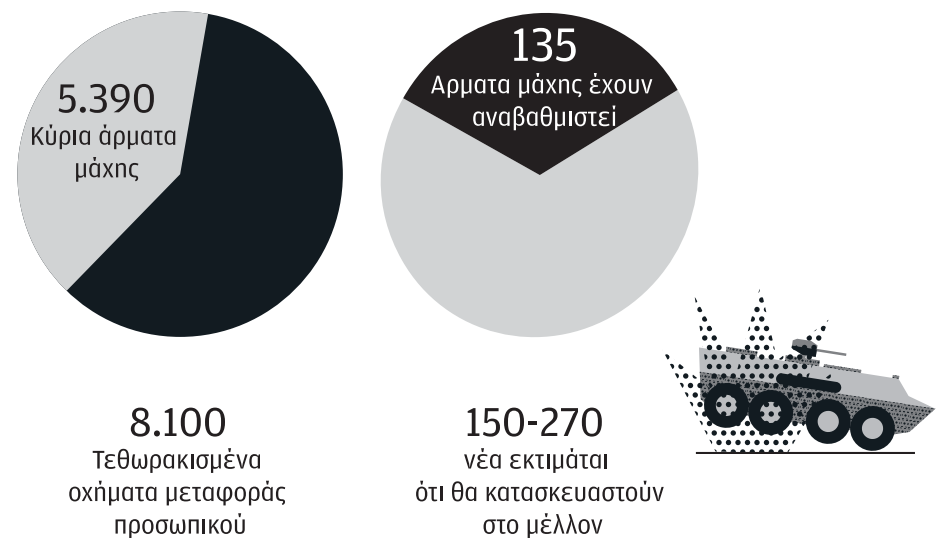

Μετά από 28 χρόνια η Ομόνοια Αραδίππου κατάφερε φέτος να κάνει το μεγάλο βήμα και να ανέβει στην Α΄ Κατηγορία

Ετοιμες για τα «σαλόνια» του ποδοσφαίρου μας

Η Ομόνοια Αραδίππου, η Ομόνοια 29Μ και η Ενωση Νέων Παραλιμνίου, εξασφάλισαν την άνοδο τους στην Α΄ Κατηγορία

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΣΙΟΛΑΚΗ**

Το Πρωτάθλημα της Β΄ Κατηγορίας φτάνει στο τέλος του. Ήταν αρκετά ανταγωνιστικό και η αγωνία για τη μάχη της ανόδου κράτησε μέχρι και την προτελευταία αγωνιστική, όταν και ξεκαθάρισε η τριάδα που θα βρεθεί του χρόνου στα «μεγάλα σαλόνια». Την άνοδο τους στην Α΄ Κατηγορία εξασφάλισαν πρώτα η Ομόνοια Αραδίππου και η Ομόνοια 29Μ, με τα «περιστέρια» να επιστρέφουν στα σαλόνια μετά από 28 χρόνια, ενώ οι «πράσινοι» θα βρεθούν για πρώτη φορά στην ιστορία τους στην Α΄ Κατηγορία. Η τρίτη ομάδα που πήρε το εισιτήριο της ανόδου είναι η Ένωση Νέων Παραλιμνίου, η οποία αν και σε μία δύσκολη οικονομικά –και όχι μόνο– χρονιά, κατάφερε να επιστρέψει στη μεγάλη κατηγορία μετά από ένα χρόνο απουσίας της.

Οι «πράσινοι» κατάφεραν να πετύχουν κάτι απίστευτο και ιδιαίτερα δύσκολο. Καθώς από το 2018 μέσα σε έξι χρόνια κατάφεραν να ανέβουν στην Α΄ Κατηγορία.

Μπορεί να υπήρξαν δύο αλλαγές προπονητών, όμως η ομάδα στο τέλος κατάφερε να πανηγυρίσει με την αξία της, την άνοδο στην Α΄ Κατηγορία.

Ομόνοια Αραδίππου

28 χρόνια ήταν πολλά...

Η Ομόνοια Αραδίππου μετά από 28 χρόνια κατάφερε φέτος να κάνει το μεγάλο βήμα και να ανέβει στην Α΄ Κατηγορία, γράφοντας μία «χρυσή» σελίδα στην ιστορία της. Τα τελευταία πέντε χρόνια τη διοίκηση του Συλλόγου ανέλαβε η «νέα» γενιά, με μπροστάρηδες τους Κώστα Χριστοφόρου, Δημήτρη Μακρή, Δημήτρη Πάτσαλο και κάποιους άλλους συνεργάτες τους, έχοντας πρώτιστο στόχο τους την οικονομική ακεραιότητα του σωματείου, κάτι που ουδέποτε έθεσαν σε κίνδυνο. Αγωνιστικά η φετινή ομάδα που χτίστηκε από τα «χέρια» του Δημήτρη Πάτσαλου, χαρακτηρίζεται το καλύτερο σύνολο των τελευταίων χρόνων. Μια ομάδα που έβγαζε πάθος, θέληση, υγεία και ήταν οικογένεια. Μια ομάδα με νεαρούς εξελίξιμους παίκτες αλλά και έμπειρους παίκτες που γνώριζαν πολύ καλά την Β΄ Κατηγορία και τις απαιτήσεις της. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει στον προπονητή, Ούγκο Μαρτίνς, ο οποίος ήρθε χωρίς «βαρύ» βιογραφικό, όμως το έργο του φάνηκε στο γήπεδο. Πήρε μία ομάδα που καλά-καλά δεν ήταν σίγουρη για την είσοδο στην πρώτη οκτάδα, και τελικά την οδήγησε στην επιστροφή της μετά από 28 χρόνια στην Α΄ Κατηγορία.

Παράλειψη θα ήταν να μην αναφερθούμε και στον ξεχωριστό κόσμο της Ομόνοιας Αραδίππου. Αυτός ο απλός, ο υπέροχος και ο ρομαντικός κόσμος της που εκπέμπει πολιτισμό. Αυτό όμως που κάνει αυτόν τον κόσμο ξεχωριστό είναι το γεγονός πως ποτέ του δεν άφησε την ομάδα μόνη στα δύσκολα, είτε έπαιζε παιχνίδι «ζωής και θανάτου» για παραμονή, είτε έδινε ματς για άνοδο στα «μεγάλα σαλόνια». Μπορεί τις δύο τελευταίες φορές –στο σύγχρονο παρελθόν– που βρέθηκε η ομάδα της Αραδίππου κοντά στην Α΄ Κατηγορία να μην τα κατάφερε, όμως φέτος όλα ήταν αλλιώς, ήταν η χρονιά της γιατί 28 χρόνια ήταν αρκετά, η ΟΜΟΝΟΙΑ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΞΑΝΑ!

Ομόνοια 29Μ

Εγραψε ιστορία σε έξι χρόνια

Η Ομόνοια 29ης Μαΐου από το πρώτο έτος της ίδρυσης της, που ήταν το 2018, μέχρι σήμερα συνεχίζει να γράφει ιστορία. Οι «πράσινοι» κατάφεραν να πετύχουν κάτι απίστευτο και ιδιαίτερα δύσκολο. Καθώς από το 2018 μέσα σε έξι χρόνια κατάφεραν να ανέβουν στην Α΄ Κατηγορία.

Η ομάδα δημιουργήθηκε από το οργανωμένο οπαδικό σύνολο «Θύρα 9», το οποίο για ιδεολογικούς λόγους έφυγε από την Ομόνοια Λευκωσίας, κάνοντας τη δική του ομάδα. Η Ομόνοια 29Μ ξεκινώντας από το αγροτικό και από τα χωριά, κατάφερε να πετύχει τρεις διαδοχικές ανόδους και να φτάσει στη Β΄ Κατηγορία. Στην πρώτη της χρονιά στη συγκεκριμένη κατηγορία, που ήταν πέρσι, άγγιξε την άνοδο, όμως δεν τα κατάφερε. Ένα χρόνο μετά, η ποδοσφαιρική δικαιοσύνη αποδόθηκε και η Ομόνοια 29Μ βγήκε για πρώτη φορά στην ιστορία της στην Α΄ Κατηγορία. Μια ομάδα που αυτά τα έξι χρόνια την συντηρούσε –και τη συντηρεί ακόμη– ο απλός και «μαγικός» της κόσμος. Ο οποίος ξεκίνησε από τα χωριά στα βουνά και τώρα θα βρεθεί στα «μεγάλα σαλόνια» του ποδοσφαίρου μας. Φυσικά υπάρχει το θέμα με την κάρτα φιλάθλου, καθώς η «Θύρα 9» παραμένει πιστή στην ιδεολογία της και κάνει προσπάθειες για να γίνει τροποποίηση του νόμου.

Η φετινή ομάδα χτίστηκε απ' τα χέρια του Νέντιμ Τούτιτς που κατάφερε να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στον Κύπριο παίκτη και στο τέλος δικαιώθηκε, μιας και η ομάδα του πήρε πανηγυρικά το πολυπόθητο εισιτήριο της ανόδου.

Ενωση Παραλιμνίου

Ξανά εκεί που της αρμόζει

Η τρίτη ομάδα που θα είναι στην Α΄ Κατηγορία είναι η ΕΝΠ, η οποία πέρασε μία ιδιαίτερη χρονιά. Αρχικά ήταν η αβεβαιότητα στο διοικητικό και οι δυσκολίες στο οικονομικό κομμάτι. Όμως οι επιφανείς Παραλιμνίτες δεν άφησαν την ομάδα στα δύσκολα, με τον Γιώργο Κοσμά να βγαίνει μπροστά και να αναλαμβάνει να «τρέξει» την ομάδα σε όλα τα επίπεδα. Ο άλλοτε προπονητής, από ένα διαφορετικό πόστο, αυτό του επικεφαλής του ποδοσφαιρικού τμήματος, κατάφερε να ολοκληρώσει την αποστολή του με επιτυχία και να ανεβάσει την ΕΝΠ ξανά στην Α΄ Κατηγορία.

Ο κόσμος της ομάδας στάθηκε δίπλα της στα δύσκολα και συνέδραμε σε όλα τα οικονομικά πλάνα της διοίκησης. Από επώνυμους Παραλιμνίτες, σε παλαίμαχους άσους, μέχρι τον απλό τον Παραλιμνίτη, όλοι τους έβαλαν το «λιθαράκι» τους για να χτιστεί μία ομάδα αντάξια της ιστορίας της ΕΝΠ. Μπορεί να υπήρξαν δύο αλλαγές προπονητών, όμως το σύνολο που υπήρχε ήταν αρκετά καλό και στο τέλος κατάφερε να πανηγυρίσει με την αξία του, την άνοδο του στην Α΄ Κατηγορία, κάνοντας περήφανους τους Παραλιμνίτες.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ξεκινώντας από μια συγγνώμη

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Επιλέγοντας να προσεγγίσουμε το όλο θέμα μ' ένα μη μηδενιστικό τρόπο, οφείλουμε ν' αναγνωρίσουμε ότι η πρόθεση του υπουργείου να εισακούσει και ακολούθως να διαπραγματευτεί με τους εμπλεκόμενους φορείς, το νομοσχέδιο κατά της βίας στα γήπεδα, βρίσκεται στη σωστή κατεύθυνση. Ορθώς επιδιώκουν να εμπλέξουν τους αρμόδιους στη συζήτηση περί του νομοσχεδίου, ούτως ώστε μέσα από τον διάλογο και τις διαπραγματεύσεις να καταλήξουν σ' ένα ακόμη πιο καταρτισμένο περιεχόμενο, βοηθητικό στον πόλεμο κατά της βίας.

Ακριβώς τούτη την προσέγγιση δεν ενστερνίστηκε, ούτε και υιοθέτησε η τότε κυβέρνηση και ο υπουργός Δημόσιας Τάξης, Ιωνάς Νικολάου.

Ο βασικός εμπνευστής του νομικού πλαισίου επέλεξε να πορευτεί με μια πολύ πιο αυταρχική τακτική, επιφέροντας στο προσκήνιο ένα νομοσχέδιο που φλέρταρε, μεταξύ άλλων, με αντιδημοκρατικές διατάξεις, όπως επίσης και πρόνοιες που ποτέ δεν μπόρεσαν να εφαρμοστούν στην πραγματικότητα, λόγω της έλλειψης υποδομών και τεχνογνωσίας εκ μέρους κυρίως της Πολιτείας.

Επί τούτου, ο νυν υπουργός διαφοροποιείται πλήρως και είναι κάτι που πρέπει να επισημανθεί με θετικό πρόσημο.

Από την άλλη, δεν μπορεί να μην επισημανθεί η επιμονή της Πολιτείας, και του υπουργού να μην παραδέχεται τη λανθασμένη έως και τραγική εφαρμογή του μέτρου της «κάρτας οπαδού», υπερασπιζόμενος ακόμη και τώρα «ότι δεν ξεκίνησε λάθος η κάρτα». Η εν λόγω δημόσια τοποθέτηση εκ μέρους του υπουργού προκαλεί δυσφορία σ' όλους όσους εδώ και χρόνια παρακολουθούσαν την ανεπάρκεια της Πολιτείας ν' ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της. Η Πολιτεία, διά των αξιωματούχων της, οφείλει μια τεράστια απολογία στους πολίτες της για τον αναποτελεσματικό έως και σκανδαλώδη χειρισμό της τα τελευταία χρόνια σε σχέση με την εφαρμογή της «κάρτας οπαδού».

Παραλείποντας ακριβώς η Πολιτεία ν' αναλάβει τις ευθύνες της, προκαλεί μεγαλύτερη ανασφάλεια ως προς την ειλικρινή πρόθεσή της να διαφοροποιήσει τα δεδομένα και ν' αναδειχθεί νικήτρια στον διαχρονικό πόλεμο που γίνεται κατά της βίας.

Η δημόσια συγγνώμη εκ μέρους της Πολιτείας θα σημάνει και την έμπρακτη, ειλικρινή προσπάθειά της ν' αναθεωρηθούν τα αποδεδειγμένα λάθη που συνέβησαν κατά το παρελθόν, θέτοντας τις βάσεις μιας καινούργιας αρχής, πιο ειλικρινής και αποτελεσματικής προσπάθειας.

Βάλε και εσύ ένα γκολ, μπορείς!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Ας υποθέσουμε και ας αποδεχθούμε την εκτίμηση, τουλάχιστον μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου, πως τα πολλά γκολ, οι εντυπωσιακές διακυμάνσεις και ανατροπές στο σκορ, σε πολλά παιγνίδια του δεύτερου ομίλου, είναι αποτέλεσμα της απουσίας σκοπιμότητας, άγχους και πίεσης, σε αγώνες χωρίς κανένα βαθμολογικό ενδιαφέρον. Ακόμη και σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο, η γενικότερη εικόνα του πρωταθλήματος «φωνάζει» για την αναγκαιότητα αλλαγών, χθες αν ήταν δυνατό! Και από καθαρά ποδοσφαιρικά κριτήρια να προκύπτει η ξαφνική και πρωτόγνωρη ευχέρεια στο σκοράρισμα, η γενικότερη εικόνα και το αποτέλεσμα πολλών πρόσφατων αγώνων, στην ουσία ισοδυναμεί με διακωμώδηση του αθλήματος, πλήττει την ανταγωνιστικότητα και την αξιοπιστία του πρωταθλήματος, και ουσιαστικά μιλάμε για την πρώτη κατηγορία –τη βιτρίνα δηλαδή του κυπριακού ποδοσφαίρου. Όσο και αν κάποιοι επιμένουν για το αντίθετο, είναι πλέον πασιφανές, πως το εκτόπισμα και οι δυνατότητες του κυπριακού ποδοσφαίρου δεν… αντέχουν δεκατέσσερις ομάδες και τόσες πολλές αγωνιστικές στην πρώτη κατηγορία. Όσο για το επιχείρημα της συμμετοχής περισσότερων Κυπρίων παικτών και κατ' επέκταση το «κέρδος» για την εθνική ανδρών, ας κοιτάξουν τις εντεκάδες των πρώτων αγωνιστικών, ακόμη και στις νεοφώτιστες ομάδες, για να διαπιστώσουν το ποσοστό συμμετοχής Κυπρίων και ξένων και επιπρόσθετα ας ανατρέξουν στα αρχεία, ψάχνοντας για το πότε ποδοσφαιριστές των μικρών ομάδων, κλήθηκαν και στελέχωσαν αποστολές της εθνικής ανδρών…

Με δεκατέσσερις ομάδες στην πρώτη κατηγορία και οκτώ στον δεύτερο όμιλο, αναπόφευκτο είναι το φαινόμενο αδιάφορων βαθμολογικά ομάδων, με αγώνες αγγαρεία και τυπικής υποχρέωσης. Αν προστεθεί και το στοιχείο της σημαντικής ποιοτικής διαφοράς μεταξύ ομάδων, τα πράγματα χειροτερεύουν. Από παιγνίδια βαθμολογικά αδιάφορα, και με αποτελέσματα όπως τα πρόσφατα (πλούσια σε θέαμα και γκολ), ακόμη και χωρίς σκοπιμότητα η προκατάληψη συντηρείται και διογκώνεται. Παιγνίδια άνευ λόγου και βαθμολογικής σημασίας, προσφέρουν πρόσφορο έδαφος στους επιτήδειους... Η προστασία και μόνο της αξιοπιστίας του πρωταθλήματος και του κυπριακού ποδοσφαίρου γενικότερα, θα πρέπει –επιτέλους– να αποτελέσει την προτεραιότητα των αρμοδίων, τώρα που βρίσκεται και πάλι στο προσκήνιο η συζήτηση για το ενδεχόμενο αλλαγών ως προς τον τρόπο διεξαγωγής των πρωταθλημάτων.

Έρευνες βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη. Στα εισερχόμενα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΚΟΠ πολύ πιθανό να προστεθούν τις επόμενες μέρες εκθέσεις (κόκκινοι φάκελοι) από την ΟΥΕΦΑ. Για το αν όλα αυτά θα ευαισθητοποιήσουν και κατ' επέκταση θα διαφοροποιήσουν το σκηνικό –για την ώρα τουλάχιστον– αισιοδοξία δεν προκύπτει…

ecommbx

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

ecommbx

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
0,38%	4,48%	0,83%	4,49%	2,46%	0,45%	2,56%	0,99%	0,65%

ΔΙΕΘΝΗ

Πρόταση από τέσσερις χώρες για φορολόγηση των κροίσων

Σελ. 10

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Αρχισε να ανακάμπτει η οικονομία του Ισραήλ

Το Ισραήλ γνώρισε απότομη συρρίκνωση το τελευταίο τρίμηνο του περασμένου έτους, με την οικονομία του να μειώνεται κατά 5,2% λόγω των πλημμάτων της Χαμάς και του πολέμου. Τώρα όμως η οικονομία του αρχίζει να επιστρέφει στην κανονικότητα και εμφανίζει ήδη σημάδια ανάκαμψης. **Σελ. 10**

ΓΙΑ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΚΑΙ ΜΙΣΘΩΣΗ

Αύξηση της αγοράς εξοχικών από Ελληνες

Δυναμική επιστροφή στην αγορά εξοχικών πραγματοποιούν πλέον οι Ελληνες αγοραστές. Τους τελευταίους έξι μήνες καταγράφεται σημαντική αύξηση τόσο της ζήτησης, όσο και των αγορών εξοχικών από Ελληνες. Αγοράζουν σπίτια 250.000-350.000 ευρώ για διακοπές, αλλά και για μίσθωση. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**3,41%**	**0,10%**
Γερμανία	2,63%	0,15%
Γαλλία	3,12%	0,14%
Ιταλία	4,02%	0,12%
Ισπανία	3,43%	0,13%
Ιρλανδία	3,03%	0,11%
Ελλάδα	3,67%	0,13%
Ην. Βασίλειο	4,36%	0,11%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB	Θετική
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB	Θετική
Scope Ratings	BBB+	Σταθερή

Η ΑΗΚ δεν φοβάται τον ανταγωνισμό

Πέτρος Γεωργίου: Η λύση για μείωση των λογαριασμών ρεύματος είναι η αποθήκευση ενέργειας

Δεν φοβόμαστε τον ανταγωνισμό αλλά αντιθέτως τον αντικρίζουμε ως μια σημαντική ευκαιρία για την περαιτέρω εξέλιξή της Αρχής, τονίζει στην «Κ» ο πρόεδρος της Αρχής Πέτρος Γεωργίου. Επισημαίνει ότι ο ανταγωνισμός λειτουργεί περισσότερο ως κίνητρο για την εξέλιξη των υποδομών, την ποιότητα στην εξυπηρέτηση και προπάντων στην προσφορά νέων υπηρεσιών στον καταναλωτή. Δηλώνει υπέρμαχος της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,

Συνέντευξη στην «Κ» του προέδρου της Αρχής

έστω και αν επαγγελματικά βρίσκεται στο πεδίο των ορυκτών καυσίμων. Διαβεβαιώνει πως η επαγγελματική του ενασχόληση δεν επηρεάζει τους στόχους της ΑΗΚ και του διοικητικού συμβουλίου. Ακόμη, τονίζει ότι για να μειωθούν οι λογαριασμοί ρεύματος, η λύση είναι η αποθήκευση ενέργειας. Σχετικά με τον ρόλο των συνδικαλιστών τονίζει ότι είναι σεβαστές οι απόψεις τους, όμως οι ρόλοι του καθενός θα πρέπει να είναι διακριτοί. **Σελ. 4**

Στον «πάγο» η ευρωπαϊκή αγορά ακινήτων

Στον «πάγο» εξακολουθεί να βρίσκεται η αγορά ακινήτων της Ευρώπης, με την κατάσταση μάλιστα να επιδεινώνεται στις αρχές του 2024, και τις αγοραπωλησίες να έχουν υποχωρήσει στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2011. Συγκεκριμένα καταγράφηκε πτώση 26% το πρώτο τρίμηνο. Πρόκειται για το έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο που η αγορά ακινήτων βαίνει μειούμενη. Πιο ζοφερή είναι η κατάσταση στο Παρίσι, καθώς το τρίμηνο που πέρασε ήταν το χειρότερο στην ιστορία της γαλλικής πρωτεύουσας ως προς τις πωλήσεις γραφείων, με μόλις 8 συμφωνίες συνολικής αξίας κάτω των 500 εκατ. ευρώ. **Σελ. 11**

Πλεονάσματα άνω του 1,5 δισ. έχει το κράτος

Ανεση για έκτακτη στήριξη

Πλεόνασμα 918 εκατ. ευρώ υπήρχε το 2023 στα ταμεία του κράτους, με το καλό «σερί» να συνεχίζει και το 2024 με πλεονάσματα 534 εκατ. στους δύο πρώτους μήνες. Με τα δεδομένα αυτά η κυβέρνηση μπορεί να εφαρμόζει βιώσιμη οικονομική πολιτική, αλλά και όπου χρειαστεί να προχωρά σε έκτακτα πακέτα στήριξης των ευάλωτων ομάδων. **Σελ. 3**

Απογειώθηκαν τα αεροπορικά εισιτήρια

Αυξήσεις πέραν του 30%

Στα ύψη «πέταξαν» οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων. Αυξήσεις κατά 30% σε σχέση με το καλοκαίρι του 2023. Οι εταιρείες ανεβάζουν τις τιμές κατά το δοκούν. Οσο πιο γρήγορα κλείσει κάποιος αεροπορικά εισιτήρια τόσο πιο φθηνά τα παίρνει. Απουσιάζει ο εποπτικός έλεγχος, τονίζει Ευρωπαίος επίτροπος. **Σελ. 6**

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Της* **ΚΑΤΡΙΝΑ ΧΑΜΛΙΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: πληθωρισμός και εξέλιξη επιτοκίων

Μετά από τις διαδοχικές αυξήσεις επιτοκίων και την πολιτική σταδιακών ποσοτικών χαλαρώσεων στις ανεπτυγμένες οικονομίες τα τελευταία δύο χρόνια, οι διαμορφωνόμενες μακροοικονομικές συνθήκες συντείνουν σε αλλαγή πλεύσης, κυρίως στην Ευρωζώνη.

Αν και η ΕΚΤ αποφάσισε να διατηρήσει αμετάβλητα τα επιτόκια στην πρόσφατή της συνεδρία στις 11 Απριλίου, η ανακοίνωση που ακολούθησε εκλήφθηκε από πλείστους αναλύτες ως ενδεικτική μιας πορείας επερχόμενων σταδιακών μειώσεων, ξεκινώντας, πιθανότατα, από τον Ιούνιο. Τα δύο κυριότερα σημεία της ανακοίνωσης έχουν ως εξής:

Πρώτον, όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, η ΕΚΤ αναφέρει πως η εκτίμησή της για μείωση του πληθωρισμού επιβεβαιώθηκε, κυρίως λόγω συγκράτησης των αυξήσεων στις τιμές τροφίμων και ενέργειας, και παρά τη διατήρηση των τιμών των υπηρεσιών σε υψηλά επίπεδα. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζεται πως η αύξηση των μισθών είναι συγκρατημένη και οι επιχειρήσεις απορροφούν μέρος της αύξησης κόστους.

Δεύτερον, όσον αφορά τα επόμενα βήματα πολιτικής, η ΕΚΤ επισημαίνει ότι παραμένει προσηλωμένη στη διασφάλιση του πληθωρισμού στο μεσοπρόθεσμο στόχο του 2%, παρά τις εισηγήσεις αριθμού οικονομολόγων για διαφοροποίηση στο 2,5-3%. Επίσης, αναφέρει ότι οι συνθήκες χρηματοδότησης παραμένουν επαρκώς περιοριστικές και ότι, εάν ο πληθωρισμός συνεχίσει να συγκλίνει προς τον στόχο, θα ήταν «κατάλληλο» να ακολουθήσει πορεία σταδιακής προσαρμογής των επιτοκίων προς τα κάτω.

Τα τελευταία στοιχεία της Ευρωζώνης επιβεβαιώνουν τη σύγκλιση του επιπέδου τιμών με τον στόχο, καθώς ο πληθωρισμός του Μαρτίου περιορίστηκε στο 2,4%, ενώ η οικονομική δραστηριότητα παραμένει υποτονική. Σημειώνεται, επίσης, ότι πριν τη συνεδρία της ΕΚΤ τον Ιούνιο, θα είναι διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν τις εξελίξεις των μισθών. Αν και αυτά είναι θετικά, το πιθανότερο αποτέλεσμα θα είναι η μείωση του κόστους δανεισμού κατά 25 μονάδες βάσης.

Σε μια τέτοια περίπτωση, η παράδοση, σύμφωνα με την οποία η ΕΚΤ ακολουθεί τις αποφάσεις της Αμερικανικής Κεντρικής Τράπεζας, θα αντιστραφεί. Διαχρονικά, η ισοτιμία δολαρίου και ευρώ επηρεάζει, έμμεσα, τις πολιτικές της ΕΚΤ, λόγω των αυξητικών επιπτώσεων μιας υποτίμησης του ευρώ στο επίπεδο των τιμών.

Ωστόσο, τα σημερινά μακροοικονομικά δεδομένα στις δύο πλευρές του Ατλαντικού είναι διαφορετικά. Στις ΗΠΑ, ο πληθωρισμός παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα, γύρω στο 3,4%, ενώ η ετήσια αύξηση του ΑΕΠ, για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, ανέρχεται και αυτή σε 3,4%. Καθόλου τυχαία, το ΔΝΤ έχει προειδοποιήσει τις ΗΠΑ για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις μιας επεκτατικής νομισματικής πολιτικής, ενώ ο Τζερόμ Πάουελ έχει δηλώσει ότι η Κεντρική Τράπεζα θα είναι «προσεκτική» σχετικά με τις αποφάσεις της για μείωση των επιτοκίων.

Οι γεωπολιτικοί παράγοντες είναι ουσιαστικής σημασίας. Αν και οι τιμές πετρελαίου παραμένουν σχετικά συγκρατημένες, σε σχέση με προηγούμενες κρίσεις, εάν επεκταθεί η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή, σε συνδυασμό με δυσμενείς εξελίξεις στο μέτωπο Ρωσίας – Ουκρανίας, οι πληθωριστικές πιέσεις θα ενταθούν, αναγκάζοντας την ΕΚΤ να προβεί σε δεύτερες σκέψεις.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους και ο Ομηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι.

pwc

Corporate Statutory Compliance

Corporate Secretarial Services

Find out more

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΑΝΝΑΣ ΣΙΡΙΑΕΒΣΚΑΓΙΑ και ΠΡΙΣΙΛΑ ΑΖΕΒΕΝΤΟ ΡΟΤΣΑ / BLOOMBERG

Ανησυχία ξανά για τις τιμές του φυσικού αερίου

Εχει περάσει ένας χρόνος και πλέον ηρεμίας μετά τις ασυνήθεις αυξομειώσεις στις ευρωπαϊκές τιμές του φυσικού αερίου και τώρα επανέρχεται η ανησυχία στην αγορά. Αν και η ζήτηση παραμένει περιορισμένη και η Ευρώπη βγήκε από την περίοδο της θέρμανσης με ασυνήθιστα μεγάλα αποθέματα ενέργειας, οι συμμετέχοντες στη διάσκεψη Flame του Αμστερνταμ βλέπουν να αυξάνονται οι κίνδυνοι. Και οι τιμές τούς δικαιώνουν. Επικρατεί ανησυχία για εναπομείνασες ροές ρωσικού αερίου μέσω Ουκρανίας και για την ανάκαμψη της ζήτησης για αέριο από την Ασία. Και έπειτα από δύο ήπιους χειμώνες, θεωρείται πολύ πιθανό να είναι ο επόμενος δριμύτερος από το σύνηθες. «Είναι πολύ νωρίς για να πούμε ότι έχουμε βγει από την κρίση», τονίζει η Κάρα ΜακΝτόναλντ, επικεφαλής του τομέα LNG και καθαρών καυσίμων στην RWE, και προειδοποιεί πως «σε περίπτωση βαρύ χειμώνα, θα αλλάξει η κατάσταση ως προς τη ζήτηση». Και η ανησυχία είναι ορατή στην αγορά, καθώς τα προθεσμιακά συμβόλαια για τον επόμενο χειμώνα είναι τα πλέον ακριβά. Μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, η Ευρώπη αντικατέστησε το ρωσικό φυσικό αέριο με υγροποιημένο από άλλες περιοχές, τις ΗΠΑ, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική. Ορισμένες χώρες όμως, όπως η Αυστρία και η Σλοβακία, εξακολουθούν να προμηθεύονται το μεγαλύτερο μέρος των καυσίμων τους από τη Ρωσία. Αυτό ενδέχεται να αλλάξει σύντομα. Μιλώντας στο συνέδριο Flame, ο Αντρέι Προκόφιεφ της ουκρανικής Gas TSO απέκλεισε οποιαδήποτε συμφωνία σύνδεσης που θα επιτρέψει τη μεταφορά ρωσικού αερίου μετά τη λήξη της υφιστάμενης συμφωνίας στα τέλη του έτους.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια για τον επόμενο χειμώνα είναι τα πλέον ακριβά.

Οι διαπραγματευτές συμβολαίων αερίου δεν αποκλείουν να υπάρξει κάποια ροή ρωσικού αερίου. Ωστόσο, αυτές οι δηλώσεις εγείρουν ερωτήματα, όπως επισημαίνει ο Μάρκο Σάαλφρανκ, επικεφαλής της Axpo Holding για την ηπειρωτική Ευρώπη. Τα ερωτήματα όμως ενδέχεται να επαναφέρουν την αστάθεια στην αγορά μετά την υποχώρηση που σημείωσαν οι τιμές από τα ύψηρεκόρ στα οποία είχαν εκτοξευθεί στην κορύφωση της ενεργειακής κρίσης το δεύτερο ήμισυ του 2022. Οπως τόνισε άλλωστε ο Πάτρικ Ντούγκας, επικεφαλής του τομέα LNG στην TotalEnergies, υπάρχει και ο επίμονος ανταγωνισμός ανάμεσα στην Ευρώπη και στην Ασία για το LNG. Το α΄ τρίμηνο οι εισαγωγές της Κίνας σε LNG αυξήθηκαν κατά 21% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, ενώ αυξάνεται η ζήτηση και από αγορές όπως η Ταϊλάνδη και η Αίγυπτος. Οπως και η Ευρώπη, η Ασία αγοράζει LNG στη διάρκεια της περιόδου θέρμανσης στο βόρειο ημισφαίριο. Στο συνέδριο διατυπώθηκαν και άλλες ανησυχίες, όπως το ενδεχόμενο να υπάρξουν προβλήματα στις ΗΠΑ κατά την περίοδο των κυκλώνων και να πληγούν μονάδες παραγωγής ενέργειας.

Οι διαπραγματευτές συμβολαίων αερίου δεν αποκλείουν να υπάρξει κάποια ροή ρωσικού αερίου.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ταράζει τα νερά

Αποτελεί σημείο των καιρών οι τράπεζες να αναζητούν εναλλακτικές πηγές εισοδημάτων. Στην κυπριακή αγορά που απουσιάζουν οι εργασίες επενδυτικής τραπεζικής, οι τράπεζες παραδοσιακά στρέφονται προς τις ασφαλιστικές εργασίες αφού αναγνωρίζουν σημαντικές συνέργειες. Η ανακοίνωση της συμφωνίας εξαγοράς των εγχώριων εργασιών της CNP από την Ελληνική Τράπεζα εκτός του ότι ταράζει τα νερά, δημιουργεί και νέα δεδομένα. Μέσα από αυτή την κίνηση και αφού ολοκληρωθεί η εξαγορά της τράπεζας από την Eurobank, δημιουργείται ένας δεύτερος πανίσχυρος τραπεζικός όμιλος που θα προκαλέσει ανταγωνιστικές πιέσεις στην αγορά, αμφισβητώντας στα ίσα την για πολλά χρόνια πρωτοκαθεδρία της Τράπεζας Κύπρου. Η συνέχεια αναμένεται με ενδιαφέρον, με την ελπίδα η δυναμική που δημιουργείται να καταλήξει προς όφελος των καταναλωτών μέσω καλύτερων και ανταγωνιστικότερων επιλογών.

Τεχνολογική επανάσταση

Οι πλείστες αναπτυγμένες οικονομίες ταλανίζονται από φαινόμενα χαμηλής παραγωγικότητας. Η λύση στο πρόβλημα θα αναζητηθεί στην τεχνολογική επανάσταση που βρίσκεται σε εξέλιξη αυτή την περίοδο, και αφορά στην πρόοδο της τεχνητής νοημοσύνης και της ρομποτικής. Οι δυο αυτές τεχνολογίες αναμένεται να μεταρρυθμίσουν την κοινωνία μας, ενώ σύμφωνα με σχετική μελέτη αναμένεται πως θα προστεθούν 4,5 τρισ. δολάρια στο παγκόσμιο ΑΕΠ, που αντιστοιχεί σε 4% αύξηση. Σε αυτό το σκηνικό η Ευρώπη θα αναζητήσει την θέση της στον παγκόσμιο χάρτη, αφού προηγουμένως προχωρήσει σε βασικές αλλαγές που θα επιτρέψουν την αξιοποίηση των νέων δεδομένων. Πρώτη και κύρια πρέπει να είναι η μεταρρύθμιση του χρηματοοικονομικού της συστήματος, έτσι που να επιτρέπει αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα για τους καινούργιους τομείς.

Γρήγορη ανάκαμψη

Έξι και πλέον μήνες μετά την 7η Οκτωβρίου και η ισραηλινή οικονομία εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης, όπως καταδεικνύουν τα προκαταρκτικά στοιχεία για το πρώτο τρίμηνο του 2024. Η ισραηλινή οικονομία το τέταρτο τρίμηνο του 2023 εμφάνισε σημαντικό πρόβλημα ανεργίας λόγω του ότι χιλιάδες έφεδροι κλήθηκαν να συμμετέχουν στις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα, η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 5,2% σε τριμηνιαία βάση. Το τελευταίο διάστημα όμως, η αποκατάσταση των συνθηκών στην αγορά εργασίας είναι ραγδαία, με την ανεργία να επιστρέφει στα κανονικά επίπεδα. Συγκεκριμένα, η μέτρηση Μαρτίου του 2024 κατέγραψε ανεργία που είναι 1% χαμηλότερη από τον Σεπτέμβριο του 2023. Ως μεγαλύτερη πρόκληση παραμένει το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το οποίο ανεπίσημα ανέρχεται στο 8%.

Η κυπριακή οικονομία βαδίζει και επίσημα στη λογική των δύο ταχυτήτων, μιας και η «ευημερία» των αριθμών δεν καταφέρνει να αποτυπωθεί στην καθημερινότητα των πολιτών.

Ευρωπαϊκά αδιέξοδα

Η συνεχής άνοδος των χρηματιστηρίων έχει διαμορφώσει δεδομένα που καλό είναι να εξηγηθούν. Όταν αναλύουμε επενδύσεις, σημαντικός παράγοντας είναι το πολλαπλάσιο χρηματιστηριακής αξίας προς κέρδη που μεταφράζεται σε πόσες χρονιές των πιο πρόσφατων κερδών αντιστοιχεί η τιμή μιας μετοχής. Στην Αμερική για παράδειγμα, αυτός ο δείκτης βρίσκεται στα 21 χρόνια, όταν στην Ευρώπη είναι 14 χρόνια και στο Ηνωμένο Βασίλειο 12 χρόνια. Αν και παραδοσιακά η αμερικανική αγορά κατατάσσεται στις πιο δυναμικές του κόσμου, οι διαφοροποιήσεις όπως έχουν αποτυπωθεί αξίζουν μεγαλύτερης προσοχής. Για το Ηνωμένο Βασίλειο, η απάντηση βρίσκεται λίγο πολύ στα αδιέξοδα που έχει προκαλέσει το Brexit. Η Ευρώπη από την άλλη ταλανίζεται από σοβαρά προβλήματα αυτονομίας σε διάφορα επίπεδα, με πρώτο και κύριο την ενέργεια. Για αντιμετώπιση του προβλήματος πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις «μετακομίζουν» χρηματιστηριακά στις αγορές των ΗΠΑ, γεγονός που διογκώνει τα ευρωπαϊκά αδιέξοδα.

Πραγματικές προοπτικές

Η διοίκηση της Τράπεζας Κύπρου θεωρεί πως η τιμή της μετοχής της δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές προοπτικές του συγκροτήματος και ως εκ τούτου ανακοινώνει πρόγραμμα επαναγοράς μετοχών ύψους €25 εκατ. Οι μετοχές που θα αποκτηθούν θα ακυρωθούν, μειώνοντας τον συνολικό αριθμό προς όφελος των υφιστάμενων μετόχων οι οποίοι θα αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερο ποσοστό στα μεγέθη της τράπεζας. Το πρόγραμμα θα διαρκέσει για κάτι λιγότερο από ένα χρόνο και έχει ως στόχο το 1,6% του συνόλου των μετοχών.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών

Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών περιλαμβάνει το Εμπορικό Ισοζύγιο, το Ισοζύγιο Υπηρεσιών, το Ισοζύγιο Εισοδημάτων και το Ισοζύγιο Τρεχουσών Μεταβιβάσεων. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αποτελεί, μαζί με το Ισοζύγιο Κεφαλαιακών Μεταβιβάσεων/Κινήσεων, το Ισοζύγιο Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών και τα Τακτοποιητέα Στοιχεία, τα κύρια μέρη του Ισοζυγίου Πληρωμών, το οποίο καταγράφει τις συναλλαγές μιας χώρας με το εξωτερικό κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Σε ισχύ το εισιτήριο της Βενετίας

Εκτός από την Ημέρα της Απελευθέρωσης και τη γιορτή του Αγίου Μάρκου, η 25η Απριλίου έχει από χθες και άλλη μία ιστορική σημασία για τους Ιταλούς: η Βενετία γίνεται η πρώτη πόλη στον κόσμο που χρεώνει εισιτήριο σε όσους θέλουν να επισκεφθούν το κέντρο της.

Το μέτρο, που τέθηκε σε πιλοτική ισχύ από τις 8 το πρωί (τοπική ώρα), είναι προϊόν πολλών και έντονων συζητήσεων διάρκειας χρόνων και υπαγορεύθηκε από τις πιεστικές συνθήκες που δημιουργεί ο υπερτουρισμός, αλλά και από την αγωνία των τοπικών αρχών να διατηρήσουν το μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Το εισιτήριο θα απαιτείται μόνο τις «ημέρες αιχμής», όπως είναι τα Σαββατοκύριακα και οι γιορτές, από τις 8 το πρωί έως τις 4 το απόγευμα. Το μέτρο θα επαναξιολογηθεί στις 14 Ιουλίου. Δωρεάν εισέρχονται οι μόνιμοι κάτοικοι, εργαζόμενοι, υγειονομικοί υπάλληλοι και όσοι διανυκτερεύουν σε ξενοδοχεία.

Ο δήμαρχος της πόλης, Λουίτζι Μπρουνιάρο, συνέκρινε το θάρρος του κατά τη θεσμοθέτηση του νέου κανονισμού με εκείνο του συντοπίτη του Μάρκο Πόλο, ο οποίος σάλπαρε για μέρη όπου κανείς δεν είχε τολμήσει μέχρι τότε. Ομως η κίνησή του δεν έγινε δεκτή με ενθουσιασμό. «Σας διαβεβαιώνω πως σχεδόν ολόκληρη η πόλη είναι ενάντια στο μέτρο», δήλωσε στον τηλεοπτικό σταθμό Rai ο Ματέο Σέκι, ο οποίος «τρέχει» την ιστοσελίδα Venessia.com και συγκεντρώνει παράπονα κατοίκων της Γαληνοτάτης. «Δεν γίνεται να βάζεις εισιτήριο σε μια πόλη. Αυτό που κάνουν είναι να μετατρέπουν τη Βενετία σε θεματικό πάρκο. Πλάκα κάνουμε; Αυτό είναι καταστροφή για την πόλη».

Υπάλληλος του δήμου της Βενετίας τσεκάρει τα εισιτήρια τουριστών καθώς εισέρχονται στην πόλη. Το αντίτιμο είναι πέντε ευρώ.

Είναι γεγονός ότι η Βενετία, μία από τις πιο τουριστικές πόλεις στον πλανήτη, δέχεται σημαντικά περισσότερους επισκέπτες από όσους μπορεί να αντέξει, με αποτέλεσμα να εγείρονται ανησυχίες για το μέλλον των προστατευόμενων κτιρίων, πλατειών και αγαλμάτων. Παράλληλα, το κέντρο της έχει καταστεί σχεδόν αβίωτο για τους μόνιμους κατοίκους εξαιτίας του θορύβου, του συνωστισμού και της αύξησης των τιμών που έχει προκαλέσει ο υπερτουρισμός. Ωστόσο, πολλοί πιστεύουν πως το νέο μέτρο δεν πρόκειται να βελτιώσει θεαματικά την κατάσταση. «Νομίζουν ότι θα λύσουν το πρόβλημα, αλλά δεν έχουν καταλάβει στ' αλήθεια ποιες είναι οι επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού σε μια πόλη σαν τη Βενετία», τονίζει η Φεντερίκα Τονιγέλο, επικεφαλής της οργάνωσης ASC που ασχολείται με τα προβλήματα στέγασης στην πόλη. «Κατ' αρχάς, τα 5 ευρώ δεν πρόκειται να αποθαρρύνουν κανέναν. Το πρόβλημα όμως δεν είναι οι ημερήσιοι επισκέπτες, αλλά η έλλειψη σπιτιών σε φυσιολογική τιμή είναι. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι κανονισμοί που θα περιορίζουν πλατφόρμες όπως η Airbnb».

Οι ανησυχίες της φαίνεται να επιβεβαιώνονται, καθώς μόνο για σήμερα οι ηλεκτρονικές κρατήσεις ξεπερνούν τις 80.000. Ενδεικτικά, ο πληθυσμός της πόλης ανέρχεται σε 50.000 και χιλιάδες πολίτες έχουν νοικιάσει σπίτια στα προάστια ώστε να νοικιάσουν ακριβά τις ιδιοκτησίες τους στο κέντρο. Παρά την κατακραυγή, η τοπική αυτοδιοίκηση δήλωσε, πάντως, «πολύ ήρεμη» και έτοιμη να απολαύσει την περιπέτεια. «Για πρώτη φορά από τότε που άρχισαν να έρχονται τουρίστες στην πόλη, πριν από δεκάδες χρόνια, δοκιμάζουμε κάτι καινούργιο», λέει ο Μπρουνιάρο. «Αυτό είναι το σημαντικό».

Η μισή ρύπανση από 56 εταιρείες

Λιγότερες από 60 πολυεθνικές εταιρείες ευθύνονται για περισσότερο από το 50% της μόλυνσης του πλανήτη από πλαστικά, σύμφωνα με έρευνα που δημοσιεύθηκε, δημιουργώντας αμηχανία μεταξύ των κολοσσών της παγκόσμιας βιομηχανίας σε μια περίοδο όπου η διεθνής κατακραυγή για την ανεξέλεγκτη μόλυνση του περιβάλλοντος διαρκώς αυξάνεται.

«Τα πλαστικά προϊόντα και τα σχετικά προσθετικά τους είναι επιζήμια για τους ανθρώπους και την υγεία του οικοσυστήματος», αναφέρεται στην εισαγωγή της έρευνας που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Science Advances. «Υπάρχουν συγκεκριμένες εταιρείες που μπορούν να κατηγορηθούν ευθέως ότι τα προϊόντα τους μολύνουν το περιβάλλον».

Η διεθνής ομάδα που υπογράφει την έρευνα εργάστηκε για πέντε χρόνια μαζεύοντας 1.870.000 πλαστικά απορρίμματα σε 87 χώρες. Η συντριπτική πλειονότητα των «ευρημάτων» ήταν συσκευασίες μιας χρήσης για φαγητά, αναψυκτικά και προϊόντα καπνού.

Στα μισά περίπου εξ αυτών η μάρκα ήταν ακόμη ευανάγνωστη: οι αμερικανικές εταιρείες ειδών καπνίσματος Altria και Philip Morris International ευθύνονται για το 2% των πλαστικών απορριμμάτων η κάθε μία. Η γαλλική Danone και η ελβετική Nestle μοιράζονταν από 3%, η αμερικανική PepsiCo παρήγαγε το 5% των πλαστικών συσκευασιών, ενώ θλιβερή πρωταθλήτρια ήταν η (επίσης αμερικανική) Coca-Cola, στα εργοστάσια της οποίας παράχθηκε το 11% των σκουπιδιών. Συνολικά, εντοπίστηκε το λογότυπο 56 πολυεθνικών εταιρειών.

Χωματερή με σκουπίδια στην Ινδία. Η ομάδα της μελέτης μάζεψε εντός 5 χρόνων 1.870.000 πλαστικά απορρίμματα σε 87 χώρες.

«Στις βιομηχανίες αρέσει να ρίχνουν το φταίξιμο στα άτομα», σχολίασε ο επικεφαλής της έρευνας, Μάρκους Ερικσεν, επιστήμονας και συνιδρυτής ενός ινστιτούτου που μελετά τις επιπτώσεις της ανθρωπογενούς μόλυνσης της θάλασσας. «Θέλουμε να υπογραμμίσουμε, όμως, ότι υπεύθυνες είναι οι εταιρείες. Είναι επιλογή τους να χρησιμοποιούν αυτές τις συσκευασίες και να επιλέγουν το μοντέλο μιας χρήσης για να προωθήσουν στους καταναλωτές τα προϊόντα τους».

Μετά τη δημοσίευση της έρευνας, ο βρετανικός Guardian προσέγγισε στελέχη των εταιρειών θέτοντας ερωτήματα σχετικά με τη λειτουργία τους. Η Coca-Cola δήλωσε: «Ενδιαφερόμαστε για τον αντίκτυπο που έχει στο περιβάλλον κάθε ένα από τα ποτά που πουλάμε και είμαστε αφοσιωμένοι στη σωστή πορεία της επιχείρησή μας». Πρόσθεσε, δε, πως η επιχείρηση έχει δεσμευθεί να κάνει το 100% των συσκευασιών που πουλάει σε όλο τον κόσμο ανακυκλώσιμες μέχρι το 2025 και να χρησιμοποιεί τουλάχιστον 50% ανακυκλωμένα υλικά για τις συσκευασίες της έως το 2030. Από τη μεριά της, η Danone εξήγησε επίσης ότι προσπαθεί να μειώσει το οικολογικό της αποτύπωμα και πως την τελευταία πενταετία έχει μειώσει τη χρήση πλαστικού κατά 8%, ενώ παράλληλα αύξησε την ανακύκλωση των συσκευασιών της.

Ωστόσο, οι ερευνητές της μελέτης υποστηρίζουν ότι τα μέτρα που έχουν λάβει οι πολυεθνικές δεν αρκούν. Η παγκόσμια παραγωγή πλαστικού σήμερα βρίσκεται στο 200% συγκριτικά με τις αρχές της δεκαετίας του 2000, ενώ πολλές διαφορετικές μελέτες δείχνουν πως το ποσοστό του πλαστικού που ανακυκλώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο με δυσκολία αγγίζει το 10%.

Πλεονάσματα με άνεση για έκτακτη στήριξη

Εφυγε με το «δεξί» το 2023, αλλά και το 2024 συνεχίζει με το ίδιο πόδι για την κυβέρνηση και τα κρατικά ταμεία

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Στα ταμεία του το κράτος έχει πλεονάσματα που δίνουν άνεση στην κυβέρνηση για να ασκεί πολιτική με έκτακτη στήριξη όπου κρίνει χρονικά πως χρειάζεται. Τα αποτελέσματα για το 2023 καταδεικνύουν δημοσιονομικό πλεόνασμα της τάξης των 918 εκατ. ευρώ, ή 3,1% στο ΑΕΠ, ενώ παράλληλα το καλό «σερί» επιδόσεων συνεχίζει και το 2024 με πλεονάσματα 534 εκατ. ευρώ στους δύο πρώτους μήνες του έτους. Το 2023 δε, η Κύπρος και η Δανία κατέγραψαν την καλύτερη επίδοση σε σχέση με όλα τα κράτη της Ε.Ε. ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η Κύπρος και η Δανία κατέγραψαν 3,1% ως ποσοστό του ΑΕΠ τους, η Ιρλανδία με 1,7% και η Πορτογαλία με 1,2%. Όλα τα άλλα κράτη παρουσίασαν ελλείμματα. Με αυτόν τον δημοσιονομικό χώρο μπορεί η κυβέρνηση να εφαρμόζει μία βιώσιμη οικονομική πολιτική, αλλά και όπου χρειαστεί να προχωρά σε έκτακτα πακέτα μέτρων για τους πολίτες που έχουν ανάγκη. Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη βρήκε πλεονάσματα από το 2022, αλλά το 2023 τα αύξησε κατά 161 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, το 2022 το κράτος είχε πλεόνασμα 758 εκατ. ευρώ, ενώ το 2023 –όπως προαναφέρθηκε– έφτασε τα 918 εκατ. ευρώ. Το 2022 επί του ποσοστού του ΑΕΠ ήταν στο 2,7% και το 2023 ήταν στο 3,1%.

Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη βρήκε πλεονάσματα από το 2022, αλλά το 2023 τα αύξησε κατά 161 εκατ. ευρώ.

Μακροοικονομικά Μεγέθη

Ευρώ (εκατομμύρια)
Διαφορά Δημοσιονομικών Αποτελεσμάτων

	2023/2022	Ιαν-Φεβ2024/23
Σύνολο Εσόδων	**1.374,0**	**333,9**
Φόροι επί της Παραγωγής και των Εισαγωγών	403,6	54,1
εκ των οποίων Φ.Π.Α.	273,1	51,7
Τρέχοντες Φόροι στο Εισόδημα και τον Πλούτο κλπ.	340,7	120,8
Κοινωνικές Εισφορές	451,7	98,6
Λοιπά Τρέχοντα Έσοδα	106,5	58,2
Εισόδημα περιουσίας εισπρακτέο	19,9	1,2
Τρέχουσες μεταβιβάσεις	56,8	4,0
Έσοδα από παροχή υπηρεσιών	29,8	53,0
Κεφαλαιουχικές Μεταβιβάσεις	71,5	2,2

Όπως αναφέρει η Στατιστική, τα συνολικά έσοδα για το 2023 αυξήθηκαν κατά 1,37 δισ. ευρώ (+11,9%) και ανήλθαν στα 12,9 δισ., σε σύγκριση με 11,5 δισ. ευρώ το 2022. Οι φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών αυξήθηκαν κατά 403,6 εκατ. ευρώ (+10,0%) και ανήλθαν στα 4,4 δισ. ευρώ σε σύγκριση με 4,03 δισ. ευρώ το 2022, εκ των οποίων τα καθαρά έσοδα του ΦΠΑ (μετά την αφαίρεση των επιστροφών) αυξήθηκαν κατά 273 εκατ. (+10,1%) και ανήλθαν στα 2,97 δισ. σε σύγκριση με 2,7 δισ. το 2022. Οι κοινωνικές εισφορές αυξήθηκαν κατά 451,7 εκατ. (+14,5%) και ανήλθαν στα 3,57 δισ. σε σύγκριση με 3,12 δισ. το 2022. Τα έσοδα από τη φορολογία στο εισόδημα και τον πλούτο αυξήθηκαν κατά 340,7 εκατ. (+11,7%) και ανήλθαν στα 3,26 δισ. σε σύγκριση με 2,92 δισ. το 2022. Οι τρέχουσες μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 56,8 εκατ. (+22,3%) και ανήλθαν στα 311,2 εκατ. σε σύγκριση με 254,4 εκατ. το 2022. Το εισόδημα περιουσίας εισπρακτέο αυξήθηκε κατά 19,9 εκατ. (+17,4%) και ανήλθε στα 134,1 εκατ. σε σύγκριση με 114,2 εκατ. το 2022. Τα έσοδα από παροχή αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 29,8 εκατ. (+3,7%) και ανήλθαν στα 835,9 εκατ. σε σύγκριση με 806,1 εκατ. το 2022. Οι κεφαλαιουχικές μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 71,5 εκατ. (+25,1%) και ανήλθαν στα 356,9 εκατ. σε σύγκριση με 285,4 εκατ. το 2022.

Εξαιρετικά πάει το 2024

Τα συνολικά έσοδα κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2024 αυξήθηκαν κατά 333,9 εκατ. ευρώ (+16,7%) και ανήλθαν στα 2,32 δισ. σε σύγκριση με 1,99 δισ. την αντίστοιχη περίοδο του 2023. Οι συνολικοί φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών αυξήθηκαν κατά 54,1 εκατ. (+8,0%) και ανήλθαν στα 727,2 εκατ. σε σύγκριση με 673,1 εκατ. το 2023, εκ των οποίων τα καθαρά έσοδα του ΦΠΑ (μετά την αφαίρεση των επιστροφών) αυξήθηκαν κατά 51,7 εκατ. (+11,0%) και ανήλθαν στα 523,2 εκατ. σε σύγκριση με 471,5 εκατ. το 2023. Τα έσοδα από τη φορολογία στο εισόδημα και τον πλούτο αυξήθηκαν κατά 120,8 εκατ. (+20,1%) και ανήλθαν στα 721,7 εκατ. σε σύγκριση με 600 εκατ. ευρώ το 2023. Οι κοινωνικές εισφορές αυξήθηκαν κατά 98,6 εκατ. (+17,1%) και ανήλθαν στα 673,9 εκατ. σε σύγκριση με 575,3 εκατ. το 2023. Οι εισπραχθέντες τόκοι και μερίσματα αυξήθηκαν κατά 1,2 εκατ. (+7,7%) και ανήλθαν στα 16,8 εκατ. σε σύγκριση με 15,6 εκατ. το 2023. Οι τρέχουσες μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 4 εκατ. (+14,3%) και ανήλθαν στα 31,9 εκατ. σε σύγκριση με 27,9 εκατ. το 2023. Τα έσοδα από παροχή υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 53 εκατ. (+54,4%) και ανήλθαν στα 150,4 εκατ. σε σύγκριση με 97,4 εκατ. το 2023. Οι κεφαλαιουχικές μεταβιβάσεις αυξήθηκαν κατά 2,2 εκατ. (+56,4%) και ανήλθαν στα 6,1 εκατ. σε σύγκριση με 3,9 εκατ. το 2023.

Μπαίνουν αστερίσκοι

Σύμφωνα με το Δημοσιονομικό Συμβούλιο η σημαντική αύξηση των κρατικών εσόδων, τόσο το 2022 όσο και το 2023, αποτέλεσε αντικείμενο εκτενών αναλύσεων, αλλά και συζητήσεων ανάμεσα στο Συμβούλιο και άλλους θεσμούς που παρακολουθούν την κυπριακή οικονομία. Κι αυτό, διότι ο συνδυασμός πληθωρισμού και ανάπτυξης δικαιολογεί μεν την αύξηση κρατικών εσόδων, όχι όμως στον βαθμό που έχει παρατηρηθεί. Σημαντικό για το Συμβούλιο είναι πως, τα τελευταία 2 χρόνια, καταγράφεται σημαντική προσπάθεια από πλευράς του Τμήματος Φορολογίας για είσπραξη παλαιών φόρων οι οποίοι εκκρεμούσαν και στους οποίους σημειώθηκε καθυστέρηση, για διάφορους λόγους. Το Συμβούλιο τονίζει πως, προσπάθεια έχει εξασφαλίσει σημαντικά έσοδα για τη Δημοκρατία σε μια κρίσιμη περίοδο και έχει επιταχύνει τις προσπάθειες για «κλείσιμο» εκκρεμοτήτων πολλών ετών. Οι αλλαγές που έχουν γίνει, δε, στο Τμήμα Φορολογίας, έχουν διασφαλίσει μόνιμα υψηλότερα επίπεδα φορολογικής ευταξίας και έχουν μονίμως μειωθεί τα επίπεδα εγγενούς φοροαποφυγής στο γενικότερο σύστημα της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με το Συμβούλιο, η αύξηση των εσόδων που είναι ταχύτερη από την ανάπτυξη του ΑΕΠ (σε πραγματικούς όρους) δεν μπορεί να θεωρηθεί διατηρήσιμη. Η αντιστροφή, από το 2025 και μετά, δε, δεν είναι πειστική, καθώς καθοδηγείται από επίφοβες παραδοχές. Έτσι, εν όψει της φορολογικής μεταρρύθμισης, θεωρεί πως η πορεία των εσόδων θα πρέπει να τύχει στενής παρακολούθησης.

ΦΡΕΣΚΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΓΑΛΑ ΑΛΑΜΠΡΑ

1 χρόνο στην κυπριακή αγορά: Η αξιολόγηση και οι επόμενοι στόχοι

Ο Μιχάλης Πέτρου, Εμπορικός Διευθυντής της Γαλακτοβιομηχανίας ΑΛΑΜΠΡΑ, αξιολογεί την παρουσία του Φρέσκου Κυπριακού Γάλακτος ΑΛΑΜΠΡΑ στην αγορά, με αφορμή τη συμπλήρωση ενός χρόνου από την κυκλοφορία του.

- Ποιες ήταν οι προσδοκίες σας όταν πριν από έναν χρόνο λανσάρατε στην αγορά το φρέσκο κυπριακό γάλα Αλάμπρα;

- Αταλάντευτη επιθυμία μας και διαχρονική επιδίωξή μας είναι να προσφέρουμε στο καταναλωτή ποιοτικά, αγνά προϊόντα που χαρακτηρίζονται από αυθεντική γεύση. Και είναι η αφοσίωση που επιδεικνύουμε στη διατήρηση των παραδοσιακών συνταγών και στην παρασκευή ποιοτικών προϊόντων, που μας έφερε στο υψηλό επίπεδο και στην ηγετική θέση που βρισκόμαστε σήμερα. Είναι γι' αυτό που ο κόσμος μας στηρίζει και μας εμπιστεύεται, σε κάθε μας βήμα, καθιστώντας τα προϊόντα μας στις κορυφαίες του προτιμήσεις. Συνεπώς, οι προσδοκίες μας - εγώ θα προτιμούσα και να μου επιτρέψετε να χρησιμοποιήσω τη λέξη στόχος - δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από το να αποκτήσουμε ένα σημαντικό μερίδιο στην αγορά του φρέσκου γάλακτος και να καταστούμε κύριος παίκτης και σ' αυτόν τον τομέα. Αδιαμφισβήτητα, ως οικογένεια, επιδιώκουμε τη συνεχή ανάπτυξη και ανοδική πορεία της εταιρείας μας, θέλουμε συνεχώς να εξελισσόμαστε και να πρωταγωνιστούμε στο κυπριακό επιχειρείν.

- Και σήμερα, ένα χρόνο μετά, πώς αξιολογείτε την παρουσία του στα ράφια των υπεραγορών; Ποια ανταπόκριση του επεφύλαξε η αγορά;

- Η αγορά ανταποκρίθηκε εξαιρετικά ενθαρρυντικά από τις πρώτες κιόλας ημέρες, γεγονός που μας έκανε ιδιαίτερα αισιόδοξους και μας επέτρεπε τη βεβαιότητα ότι οι καταναλωτές θα αγκάλιαζαν, κι αυτή τη φορά, το νέο μας προϊόν. Αποφασίζοντας, ως εταιρεία, να διεκδικήσουμε μερίδιο στην αγορά φρέσκου γάλακτος, προσφέροντας στον καταναλωτή μία επιπλέον ποιοτική επιλογή, είχαμε καταρτίσει ένα στρατηγικό πλάνο θέτοντας εξαρχής μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Με βάση, λοιπόν, τα μέχρι στιγμής στοιχεία, η ανταπόκριση ήταν πέραν των προσδοκιών μας και, ως εκ τούτου, το νέο αυτό βήμα κρίνεται επιτυχημένο. Μάλιστα, προ ημερών, απέσπασε το πρώτο του βραβείο, ως ένα από τα νέα προϊόντα που βραβεύθηκαν στα Retail Awards για τη χρονιά 2023, μόλις έναν χρόνο μετά το λανσάρισμά του.

- Τι είναι αυτό που κάνει το φρέσκο κυπριακό γάλα Αλάμπρα να ξεχωρίζει;

- Όπως προείπα, θέλαμε να προσφέρουμε στον καταναλωτή μία επιπλέον ποιοτική επιλογή. Και το κάνουμε με ένα γάλα υψηλής διατροφικής αξίας και αγνής γεύσης, που φτιάχνεται από φρέσκο κυπριακό γάλα της ημέρας, που συλλέγουμε καθημερινά από επιλεγμένες φάρμες. Επιπλέον, μόλις πριν λίγους μήνες, εγκαινιάσαμε το νέο, υπερσύγχρονο εργοστάσιο, ευρωπαϊκών προδιαγραφών και με τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό, με επενδύσεις 10 εκατομμυρίων, που σέβεται το περιβάλλον και, ασφαλώς, ακολουθεί όλα τα πρότυπα υγιεινής, καθιστώντας το ως το πιο σύγχρονο εργοστάσιο εμφιάλωσης φρέσκου γάλακτος στην Κύπρο. Το φρέσκο κυπριακό γάλα ΑΛΑΜΠΡΑ παράγεται και εμφιαλώνεται σ' αυτό το εργοστάσιο που αποτελεί εγγύηση για την ασφάλεια, τη σταθερή ποιότητα και τη φρεσκάδα του. Αναμφίβολα ξεχωρίζει και για την καινοτόμα, εργονομική για τα νοικοκυριά, τετράγωνη συσκευασία του που αγαπήθηκε από την πρώτη μέρα από τους καταναλωτές. Παράλληλα, είμαστε περήφανοι για την πλούσια γκάμα Φρέσκου Γάλακτος ΑΛΑΜΠΡΑ, αφού προσφέρουμε τη μεγαλύτερη ποικιλία φρέσκου γάλακτος στην κυπριακή αγορά. Μεγαλώσαμε μέσα στο γάλα και κάθε συσκευασία φρέσκου γάλακτος Αλάμπρα εμπεριέχει το δικό μας μεράκι, τη γνώση και την εμπειρία των 40 χρόνων που κουβαλούμε και το γεγονός ότι ήδη, πολύ πριν καν σκεφτούμε να λανσάρουμε το δικό μας φρέσκο γάλα, κατείχαμε ηγετική θέση στην επεξεργασία φρέσκου γάλακτος, με πέραν των 80.000.000 λίτρων ετησίως.

Στόχος είναι να αποκτήσουμε ένα σημαντικό μερίδιο στην αγορά του φρέσκου γάλακτος και να καταστούμε κύριος παίκτης και σ' αυτόν τον τομέα, λέει στην «Κ» ο κ. Ο Μιχάλης Πέτρου.

- Πέρα από την καινοτόμα συσκευασία, γεγονός είναι ότι καινοτομήσατε στο φρέσκο αιγινό γάλα...

- Πολύ σωστά το επισημαίνετε αφού όντως πρωτοπορήσαμε λανσάροντας το Πλήρες Φρέσκο Κυπριακό Αιγινό Γάλα Αλάμπρα, φτιαγμένο από 100% ολόφρεσκο κυπριακό αιγινό γάλα. Είμαστε η μοναδική κυπριακή γαλακτοβιομηχανία που, ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες διατροφικές απαιτήσεις, παρέχουμε αυτή την κατηγορία γάλακτος στους καταναλωτές.

- Σίγουρα θα συμφωνείτε ότι η αγορά φρέσκου γάλακτος είναι ένας ιδιαίτερα δύσκολος και απαιτητικός τομέας, με έντονο ανταγωνισμό. Οι λόγοι που οδήγησαν στην απόφασή σας να εισέλθετε και σ' αυτό το κομμάτι της αγοράς, ποιοι ήταν;

- Προσωπικά θα χαρακτήριζα αυτό το βήμα ως μια φυσιολογική εξέλιξη. Είναι καλά γνωστή, άλλωστε, η ιστορία της οικογένειάς μας και η άρρηκτη σχέση που έχουμε με το γάλα, η οποία πάει πολύ πίσω, από την εποχή που η γιαγιά Κακουλού παρασκεύαζε στο χωριό Αλάμπρα φρέσκα χαλλούμια και γιαούρτια, από το γάλα της οικογενειακής φάρμας. Όπως σας ανέφερα προηγουμένως, θέλουμε συνεχώς να εξελισσόμαστε. Και επιδιώκουμε τη συνεχή ανάπτυξη και ανοδική πορεία της εταιρείας μας, μέσα από την οποία δημιουργούμε και νέες θέσεις εργασίας. Είχαμε συμπληρώσει ήδη 40 χρόνια λειτουργίας και στη διάρκεια αυτής της πορείας, η συνεχής παρακολούθηση των τάσεων της αγοράς, το επιχειρηματικό περιβάλλον και οι εξελίξεις γενικότερα στον χώρο του εμπορίου, τύγχαναν πάντοτε της δέουσας προσοχής μας. Παράλληλα, αφουγκραζόμασταν διαρκώς τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Διαισθανθήκαμε ότι ήταν ώρα για το επόμενο βήμα, για ένα ακόμα ορόσημο στη μακρόχρονη ιστορία μας. Και έχοντας ήδη μια τεράστια εμπειρία στην επεξεργασία φρέσκου γάλακτος, πιστεύοντας στις δυνατότητες μας, γνωρίζοντας την ποιότητα του προϊόντος που θα προσφέραμε στον καταναλωτή, προχωρήσαμε. Και για να μην παραλείψω να σας απαντήσω στην αναφορά σας για έντονο ανταγωνισμό, σας λέω ότι για μας, ο υγιής ανταγωνισμός μόνο προς τα εμπρός μπορεί να σε πάει.

- Θα μας πείτε, για το τέλος, ποιο είναι το «μυστικό» της οικογενειακής επιχείρησης σας, για να παραμένει από το 1982 ψηλά στις προτιμήσεις του καταναλωτικού κοινού;

- Η απάντηση θα μπορούσε να ήταν μακροσκελής, όπως αντιλαμβάνεστε. Όμως, θα χρησιμοποιήσω μία μόνο λέξη που περιγράφει αυτό το «μυστικό» που μου ζητάτε να σας αποκαλύψω: Αφοσίωση! Αφοσίωση στην ποιότητα, αφοσίωση στην παράδοση, αφοσίωση στη γεύση, αφοσίωση στον άνθρωπο. Με αυτές τις αρχές μεγαλώσαμε και με αυτές τις αρχές προχωράμε, έχοντας σαν φάρο την παράδοση και την παρακαταθήκη των προηγούμενων γενιών.

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η αποθήκευση ενέργειας θα φέρει φθηνό ρεύμα

Συνέντευξη του προέδρου της ΑΗΚ Πέτρου Γεωργίου – Οι προκλήσεις για την Αρχή και η επόμενη ημέρα

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Ανέλαβε την προεδρία της ΑΗΚ σε μία περίοδο που η αγορά ηλεκτρισμού είναι καζάνι που βράζει, αφού για το άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού χρειάζεται να επιλυθούν πολλά προβλήματα από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Ο πρόεδρος της ΑΗΚ Πέτρος Γεωργίου, σε συνέντευξη στην «Κ» δηλώνει υπέρμαχος της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, έστω και αν επαγγελματικά βρίσκεται στο πεδίο των ορυκτών καυσίμων. Διαβεβαιώνει πως η επαγγελματική του ενασχόληση δεν επηρεάζει τους στόχους της ΑΗΚ και του διοικητικού συμβουλίου. Ακόμη, τονίζει ότι για να μειωθούν οι λογαριασμοί ρεύματος, η λύση είναι η αποθήκευση ενέργειας. Σχετικά με τον ρόλο των συνδικαλιστών τονίζει ότι είναι σεβαστές οι απόψεις τους, όμως οι ρόλοι του καθενός θα πρέπει να είναι διακριτοί.

-Με τον διορισμό σας στο πηδάλιο της ΑΗΚ είχατε θέσει ως προτεραιότητά σας την αξιοποίηση του φυσικού αερίου. Όλο αυτό ωστόσο, δεν έρχεται σε σύγκρουση με τη στροφή της ΑΗΚ στην πράσινη ενεργειακή μετάβαση;

-Στην προσπάθεια να απαλλαγεί η Κύπρος από τα υγρά καύσιμα, είναι απαραίτητη η έλευση του φυσικού αερίου για σκοπούς ηλεκτροπαραγωγής. Σε καμία περίπτωση όμως, η αξιοποίηση του φυσικού αερίου δεν έρχεται σε σύγκρουση με την στροφή της ΑΗΚ στην πράσινη ενεργειακή μετάβαση. Η χρήση φυσικού αερίου προβλέπεται ότι θα μειώσει κατά 25%-30% τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, ενώ αντίστοιχη θα είναι η μείωση στο κόστος αγοράς δικαιωμάτων θερμοκηπιακών αερίων και βεβαίως στα τιμολόγια των καταναλωτών. Να σημειώσουμε ασφαλώς ότι η μείωση στο κόστος παραγωγής ηλεκτρισμού με τη χρήση φυσικού αερίου, θα εξαρτηθεί από την τιμή διάθεσής του.

Μέχρι σήμερα, η ΑΗΚ έχει καταβάλει €43 εκατ. και μετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας Υποδομών Φυσικού Αερίου (ΕΤΥΦΑ), που είναι η αρμόδια κρατική εταιρεία για την κατασκευή και λειτουργία των απαραίτητων υποδομών. Παράλληλα, έχει προβεί στις απαραίτητες τροποποιήσεις, έχει εγκαταστήσει τον αναγκαίο επιπρόσθετο εξοπλισμό σε όλες τις μονάδες παραγωγής του ηλεκτροπαραγωγού σταθμού Βασιλικού, οι οποίες είναι έτοιμες για τις απαραίτητες δοκιμές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με τη χρήση φυσικού αερίου όταν αυτό θα είναι στη διάθεση της ΑΗΚ.

Απ' εκεί και πέρα, είναι σαφές ότι ο μόνος τρόπος για να απαλλαγούμε από την εξάρτησή μας από τις τιμές των υγρών καυσίμων, των δικαιωμάτων των θερμοκηπιακών αερίων και της τιμής του φυσικού αερίου, είναι η πράσινη, ενεργειακή μετάβαση.

-Αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δραστηριοποιείστε στον τομέα ορυκτών καυσίμων, ήγειρε το ερώτημα για το πόσο συναινείτε σε αυτή την προσπάθεια του κράτους μετάβασης σε καθαρότερα καύσιμα…

-Το γεγονός ότι δραστηριοποιούμαι στον τομέα των ορυκτών καυσίμων δεν αλλάζει και σε καμία περίπτωση δεν επηρεάζει τον στόχο που έχουμε θέσει ως διοίκηση. Να το ξεκαθαρίσουμε. Είμαι απόλυτα αφοσιωμένος στην αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα καταστεί δυνατή η σταδιακή μείωση των τιμών του ηλεκτρισμού, τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τις επιχειρήσεις.

Η Κύπρος, όπως και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ε.Ε., καλείται να επιταχύνει τις προσπάθειές της προς την πράσινη μετάβαση, και δεν είμαι εδώ για να ανακόψω αυτή την πορεία, αλλά για να την ενισχύσω.

Στόχος του οργανισμού είναι η λειτουργία όσο πιο γρήγορα γίνεται νέων φωτοβολταϊκών πάρκων. Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η πρόσφατη λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου στο Ακρωτήρι Λεμεσού, συνολικής ισχύος 12 MW, το οποίο έχει πλέον ενταχθεί στο μείγμα παραγωγής της ΑΗΚ. Το κόστος της παραγόμενης ενέργειας από αυτό το ΦΒ είναι 5 σεντ ανά κιλοβατώρα και προσφέρει την πρώτη, μικρή, μείωση του κόστους ενέργειας στο σύνολο των καταναλωτών της ΑΗΚ. Σε λίγους μήνες, το προσεχές καλοκαίρι, αναμένεται να λειτουργήσει και το υπό κατασκευή φωτοβολταϊκό πάρκο Αχερά, ισχύος 8MW. Στη βάση αυτής της στρατηγικής προσέγγισης σχεδιάζονται νέα φωτοβολταϊκά πάρκα σε διάφορες περιοχές της Κύπρου, και παράλληλα προχωρούν οι αδειοδοτήσεις για πρόσθετα έργα, με τελικό στόχο, όπως ανέφερα, οι ΑΠΕ να έχουν σημαντική συνεισφορά στο ενεργειακό μείγμα της ΑΗΚ.

Η Κύπρος, όπως και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ε.Ε., καλείται να επιταχύνει τις προσπάθειές της προς την πράσινη μετάβαση και δεν είμαι εδώ για να ανακόψω αυτή την πορεία, αλλά για να την ενισχύσω.

«Λόγω του ότι οι τιμές των δικαιωμάτων παρουσίασαν μείωση στις αρχές του 2024, η ΑΗΚ έχει προβεί σε προαγορά 15% των αναγκών της για το έτος 2024 σε σχετικά χαμηλές τιμές με μέσο όρο περίπου €62 το δικαίωμα, ενώ πέρσι είχαν φτάσει στα €95 το δικαίωμα».

Ο ανταγωνισμός δεν φοβίζει την ΑΗΚ

-Πρόσφατα ο υπουργός Ενέργειας δήλωσε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας πως η ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού θα ανοίξει μέχρι το τέλος του 2024. Είναι ρεαλιστική αυτή η άποψη;

-Ως ΑΗΚ είμαστε υπέρ της ταχύτερης δυνατής λειτουργίας της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού καθώς είναι πεποίθησή μας πως μπορεί να μας φέρει ένα βήμα πιο κοντά στην επίτευξη του βαρύνουσας σημασίας στόχου της μείωσης της τιμής του ηλεκτρισμού για τους καταναλωτές. Είναι, ως εκ τούτου, σημαντικό να δούμε σύντομα να λειτουργεί μια ανοιχτή, διάφανη ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρισμού στην οποία θα συμμετέχουμε όλοι ισότιμα.

-Το άνοιγμα της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού προκρίνει την ανάπτυξη ιδιωτών προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας. Πώς θα αντιμετωπίσει η ΑΗΚ το ενδεχόμενο μείωσης των πελατών της λόγω ύπαρξης εναλλακτικών επιλογών για αυτούς;

-Ο ανταγωνισμός δεν είναι κάτι το οποίο φοβίζει την ΑΗΚ. Αντίθετα, αντικρίζουμε τον ανταγωνισμό ως μια σημαντική ευκαιρία για την περαιτέρω εξέλιξή της. Λειτουργεί περισσότερο ως κίνητρο για την εξέλιξη των υποδομών, την ποιότητα στην εξυπηρέτηση και προπάντων στην προσφορά νέων υπηρεσιών στον καταναλωτή. Τον καταναλωτή που θα έχει την ευχέρεια να κρίνει, να συγκρίνει και να επιλέξει πάροχο. Άρα, για εμάς ο ανταγωνισμός είναι μια πολύ μεγάλη πρόκληση και ταυτόχρονα ευκαιρία για να γίνουμε ακόμη καλύτεροι.

Οι συνδικαλιστές

-Έχει δημιουργηθεί εδώ και χρόνια η αίσθηση πως οι συνδικαλιστές της ΑΗΚ αποτελούν κράτος εν κράτει. Είστε έτοιμος να συγκρουστείτε μαζί τους όταν αυτά που διεκδικούν δεν είναι προς όφελος των καταναλωτών;

-Οι συντεχνίες δεν είναι κάτι απρόσωπο. Αποτελούνται από τους ανθρώπους μας, τους εργαζόμενους στην ΑΗΚ, οι οποίοι είναι πολίτες αυτής της χώρας και καταναλωτές της ηλεκτρικής ενέργειας. Είναι φυσικό και θεμιτό να έχουν θέσεις, απόψεις και να εκφράζουν τον προβληματισμό και την αγωνία τους για την πορεία του οργανισμού, καθώς αντιλαμβάνονται ότι η ΑΗΚ είναι αντιμέτωπη με πολύ μεγάλες προκλήσεις.

Το διοικητικό συμβούλιο και η Διεύθυνση υπηρετούν ένα σκοπό. Να βοηθήσουν την ΑΗΚ να αντιμετωπίσει αυτές τις μεγάλες προκλήσεις που έχει ενώπιον της και να ανταποκριθεί στην αποστολή της, ως ο σταθερός πυλώνας ενέργειας που στηρίζει την πρόοδο του τόπου μας. Ως διοικητικό συμβούλιο είμαστε πάντα ανοικτοί στην επικοινωνία με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις προκειμένου να βρεθεί ο καλύτερος δυνατός τρόπος για την εκπλήρωση της αποστολής του οργανισμού προς όφελος της χώρας μας και των πολιτών της. Είναι σαφές, την ίδια ώρα, ότι ο όποιος διάλογος πρέπει να γίνεται πάντοτε σε πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού και με διακριτούς τους ρόλους που υπηρετούν την ακεραιότητα της θεσμικής λειτουργίας της ΑΗΚ.

Είναι σημαντικό η ΑΗΚ να είναι οικονομικά βιώσιμη και λειτουργικά ικανή να αναπτύσσει και να συντηρεί τις υποδομές της, ώστε να παρέχει αξιόπιστα και αδιάλειπτα ηλεκτρική ενέργεια.

Οι λογαριασμοί ρεύματος

-Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές είναι ο πολύ αυξημένος λογαριασμός του ρεύματος. Ποιος είναι ο σχεδιασμός σας για την αντιμετώπιση του προβλήματος;

-Οι ψηλοί λογαριασμοί είναι αποτέλεσμα των ψηλών τιμών των υγρών καυσίμων που είναι η βασική πρώτη ύλη, αλλά και των δικαιωμάτων των θερμοκηπιακών αερίων. Επιπλέον, η Κύπρος δεν έχει ηλεκτρική διασύνδεση με το ευρωπαϊκό ηλεκτρικό δίκτυο. Για να απαλλαγούμε από αυτές τις ψηλές τιμές ηλεκτρισμού είναι απαραίτητη, όπως ανέφερα και προηγουμένως, η πράσινη, ενεργειακή μετάβαση εισάγοντας στο μείγμα παραγωγής της ΑΗΚ πράσινη ενέργεια σε συνάρτηση με την εγκατάσταση σύγχρονων τεχνολογιών αποθήκευσης αυτής της ενέργειας. Τι θα μας προσφέρει η δυνατότητα αποθήκευσης αυτής της ενέργειας; Θα μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε, για παράδειγμα, το βράδυ όταν δεν λειτουργούν τα φωτοβολταϊκά, ή μέρες με μειωμένη ηλιοφάνεια.

Οι τιμές καυσίμων

-Μεγάλο μέρος των αυξήσεων του ηλεκτρικού ρεύματος έχει να κάνει και με τις αυξήσεις στα καύσιμα που αγοράζει η ΑΗΚ. Βάσει ποιου σχεδιασμού η ΑΗΚ προχωρεί στην αγορά καυσίμων; Αναφορικά με τα δικαιώματα των θερμοκηπιακών αερίων υπάρχει κίνδυνος οι ανάγκες να είναι περισσότερες;

-Η ΑΗΚ προβαίνει κάθε χρόνο σε διεθνείς διαγωνισμούς για την αγορά του καυσίμου, στη βάση συγκεκριμένων προδιαγραφών, (π.χ. περιεκτικότητα σε θείο) όπως αυτές ορίζονται από οδηγίες της Ε.Ε. και αφορούν μεταξύ άλλων την ποσότητα του καυσίμου και το χρονικό διάστημα παράδοσής του. Για κάθε φορτίο που θα παραληφθεί, καθορίζεται η ημερομηνία παράδοσης και η τιμή υπολογίζεται με βάση τις επικρατούσες διεθνείς τιμές μαζούτ και γκαζ όιλ (gas oil).

Το θέμα της αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων και συγκεκριμένα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αφορά όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. όπως και την Κύπρο, η οποία πρέπει να εφαρμόζει τη συγκεκριμένη πολιτική. Η όλη διαδικασία γίνεται μέσω ειδικής πλατφόρμας χρηματιστηριακής αγοράς δικαιωμάτων και η χρέωση διενεργείται στη βάση της εγκεκριμένης από την ΡΑΕΚ διαδικασίας.

Λόγω του ότι οι τιμές των δικαιωμάτων παρουσίασαν μείωση στις αρχές του 2024, η ΑΗΚ έχει προβεί σε προαγορά 15% των αναγκών της για το έτος 2024 σε σχετικά χαμηλές τιμές με μέσο όρο περίπου €62 το δικαίωμα, ενώ πέρσι είχαν φτάσει στα €95 το δικαίωμα.

Δημοσιονομική πειθαρχία και οικονομική βιωσιμότητα

-Συνήθως για τις αυξήσεις στο ρεύμα η Αρχή επικαλείται σκοπούς βιωσιμότητας. Υπάρχει δημοσιονομική πειθαρχία και πολιτική μετριασμού του διοικητικού κόστους του οργανισμού;

-Είναι κρίσιμο να διασφαλίζονται η λειτουργική και η οικονομική βιωσιμότητα του οργανισμού. Κατανοούμε τις ανησυχίες του κόσμου, όμως είναι επιβεβλημένη η ανάγκη να αναπροσαρμόζεται η τιμή του ηλεκτρισμού. Είναι σημαντικό η ΑΗΚ να είναι οικονομικά βιώσιμη και λειτουργικά ικανή να αναπτύσσει και να συντηρεί τις υποδομές της, ώστε να παρέχει αξιόπιστα και αδιάλειπτα ηλεκτρική ενέργεια. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της αποτελεσματικής διαχείρισης των διοικητικών εξόδων για τη βελτίωση της οικονομικής αποδοτικότητας του οργανισμού, το διοικητικό συμβούλιο έχει προβεί στην ενίσχυση των σχετικών ελέγχων και στον διορισμό ειδικής Επιτροπής του Διοικητικού Συμβουλίου με αποκλειστική ευθύνη την παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασης του οργανισμού.

Η διαρκής παρακολούθηση και αξιολόγηση των διοικητικών δαπανών είναι κρίσιμη για τη διασφάλιση ότι κάθε ευρώ του οργανισμού δαπανάται με τρόπο που συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη των στόχων μας και της αποστολής μας.

-Η ΑΗΚ δικαιολόγησε τις αυξήσεις στο ρεύμα ως μονόδρομο για την βιωσιμότητα του οργανισμού. Μπορείτε να μας εξηγήσετε τι περιλαμβάνει αυτή η «Βιωσιμότητα»;

-Να υπενθυμίσω πως οι διατιμήσεις της ΑΗΚ παραμένουν σταθερές και δεν σημείωσαν οποιαδήποτε αύξηση κατά τα τελευταία δυο χρόνια. Μόλις αναλάβαμε καθήκοντα ως νέο Διοικητικό Συμβούλιο, με πλήρη αίσθημα ευθύνης και με βάση τις οικονομικές δυνατότητες και τις ανάγκες του αναπτυξιακού προγράμματος της ΑΗΚ, αποφασίσαμε να μην αιτηθούμε οποιαδήποτε αύξηση στις διατιμήσεις ηλεκτρικής ενέργειας.

Τα έσοδα της ΑΗΚ είναι πλήρως ρυθμιζόμενα. Κάθε χρόνο ο οργανισμός υποβάλλει στη ΡΑΕΚ τους τελικούς λογαριασμούς για τις ρυθμιζόμενές δραστηριότητές του. Στη βάση εγκεκριμένης μεθοδολογίας, η ΡΑΕΚ, επιτρέπει στην ΑΗΚ να έχει ελάχιστη ανάκτηση εξόδων από τις διατιμήσεις για να μπορεί να υλοποιήσει το αναπτυξιακό της πρόγραμμα.

Ως οργανισμός που δραστηριοποιείται στον τομέα της ενέργειας, είναι επιβεβλημένο να υλοποιεί και να εξελίσσει συνεχώς το αναπτυξιακό του πρόγραμμα. Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η συντήρηση, ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των υποδομών και εγκαταστάσεων καθώς και η δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων. Για την υλοποίηση του προγράμματος χρειάζονται σημαντικά κεφάλαια, διασφαλίζοντας αδιάλειπτη και απρόσκοπτη παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, σε επίπεδα ποιότητας, που είναι εφάμιλλα ή και καλύτερα πολλών άλλων ηλεκτρικών εταιρειών παγκοσμίως.

-Ισχύει ότι λειτουργοί της ΑΗΚ έχουν αποσπαστεί σε άλλους οργανισμούς ή ακόμη και ανεξάρτητες αρχές για να τους στελεχώσουν; Αυτή η πρακτική δεν είναι επιβαρυντική για την Αρχή; Επίσης, οι αποφάσεις των εν λόγω αρχών δεν επηρεάζουν με αρνητικό πρόσημο την αμεροληψία τους;

-Η ΑΗΚ εφαρμόζει τις πρόνοιες της περί Αποσπάσεων Νομοθεσίας, η οποία περιγράφει επακριβώς τη διαδικασία με την οποία διενεργούνται Αποσπάσεις. Συνεπώς, λειτουργοί της ΑΗΚ έχουν αποσπαστεί σε άλλους οργανισμούς και αυτό γίνεται λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις δυνατότητες της Αρχής. Ο δε αριθμός αλλά και τα καθήκοντα που εκτελούν τα άτομα αυτά, επ' ουδενί λόγο επηρεάζουν την αμεροληψία ενός οργανισμού.

Αλλάζουν οι ισορροπίες στις ασφάλειες στην Κύπρο

Η CNP Κύπρου όπως διαφαίνεται είναι 1η στον Γενικό Κλάδο και 2η στον Κλάδο Ζωής

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Αίσιο τέλος είχε το εγχείρημα της μητρικής της CNP στη Γαλλία για πώληση της επιτυχημένης εταιρείας της στην Κύπρο, τη CNP Cyprus. Οι προσπάθειες πώλησής της που ξεκίνησαν στο τέταρτο τρίμηνο του 2023 έλαβαν τέλος αρχές του δευτέρου τριμήνου του 2024, ενώ η ολοκλήρωση της όλης διαδικασίας για να περάσει στα χέρια της Ελληνικής Τράπεζας θα γίνει εντός του 2025. Η Eurobank ερχόμενη στο νησί –αν βάλουμε στην άκρη προς στιγμήν την πετυχημένη παρουσία της με την Eurobank Κύπρου– θα βρει μία τράπεζα που είναι η μεγαλύτερη τράπεζα λιανικής τραπεζικής στην Κύπρο (Ελληνική Τράπεζα), αλλά και μία τράπεζα που θα έχει το μεγαλύτερο μερίδιο ασφαλειών. Ένα «Bonus» στο οποίο μπορεί να επενδύσει η Eurobank, καθώς όπως έχουν δηλώσει οι επικεφαλής της, οι τραπεζικές εργασίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις ασφαλιστικές.

Μία ημέρα μετά την επίσημη ανακοίνωση της εξαγοράς, ο CEO της Ελληνικής, κ. Αντώνης Ρούβας, προανήγγειλε μήνυμα «γάμου» και ενοποίησης των ασφαλιστικών τους στο προσωπικό.

Η Eurobank ερχόμενη στο νησί –αν βάλουμε στην άκρη προς στιγμήν την πετυχημένη παρουσία της με την Eurobank Κύπρου– θα βρει μία τράπεζα που είναι η μεγαλύτερη τράπεζα λιανικής τραπεζικής, αλλά και μία τράπεζα με το μεγαλύτερο μερίδιο ασφαλειών.

Βάσει της επίσημης ανακοίνωσης της Ελληνικής Τράπεζας, με την απόκτηση της CNP Cyprus τα μερίδια αγοράς της Ελληνικής Τράπεζας στις ασφάλειες θα ξεπεράσουν το 20% στον κλάδο των Γενικών Ασφαλειών και θα φτάσουν το 30% στον Κλάδο Ζωής. Μία ημέρα μετά την επίσημη ανακοίνωση της εξαγοράς, ο CEO της Ελληνικής, κ. Αντώνης Ρούβας, προανήγγειλε μήνυμα «γάμου» και ενοποίησης των ασφαλιστικών τους στο προσωπικό, αναφέροντας τα εξής: «Προσδοκούμε να συνενώσουμε τις δυνάμεις, την τεχνογνωσία και τις πολύτιμες εμπειρίες όλου του προσωπικού των CNP Cyprialife, CNP Ασφαλιστικής, Hellenic Life και Παγκυπριακής Ασφαλιστικής για εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υπηρεσιών μας και ενίσχυση της γκάμας των ασφαλιστικών μας επιλογών, με στόχο να ικανοποιήσουμε όλες τις ανάγκες των πελατών».

Μεγάλο Asset η CNP

Παγκυπριακή και CNP Ασφαλιστική συνθέτουν ένα 23,2% μεριδίου αγοράς στον κυπριακό ασφαλιστικό κλάδο (Γενικό Κλάδο). Η CNP Κύπρου, όπως διαφαίνεται από τα δεδομένα που έχει ο Σύνδεσμος Ασφαλιστικών Εταιρειών Κύπρου (ΣΑΕΚ), είναι 1η στον Γενικό Κλάδο και 2η στον Κλάδο Ζωής. Η CNP Ασφαλιστική ηγείται του κλάδου και συγκεκριμένα, το μερίδιο αγοράς της εταιρείας το 2023 έφτασε το 14,6%. Τα ασφάλιστρα της CNP Ασφαλιστικής έφτασαν το 2023 τα 69,1 εκατομμύρια ευρώ, αυξημένα κατά 9,9% από το 2022 που τα ασφάλιστρα ήταν στα 62,8 εκατομμύρια ευρώ.

Η Παγκυπριακή Ασφαλιστική, η ασφαλιστική Γενικού Κλάδου που έχει η Ελληνική Τράπεζα, έχει μερίδιο αγοράς που φτάνει το 8,6% (δεδομένα του 2023). Τα ασφάλιστρα της Παγκυπριακής έφτασαν το 2023 τα 40,9 εκατομμύρια ευρώ, αυξημένα κατά 7,4% από το 2022 που τα ασφάλιστρα ήταν στα 38,1 εκατομμύρια ευρώ.

Περνώντας στα τα του Κλάδου Ζωής, η CNP Cyprialife έχει εγγεγραμμένα ασφάλιστρα για το 2023 στα 164,7 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 19,2% από το 2022 που ήταν στα 138,1 εκατ. ευρώ και το μερίδιο αγοράς της εταιρείας έφτανε το 2023 στο 22,6%.

Η Hellenic Life της Ελληνικής έχει εγγεγραμμένα ασφάλιστρα για το 2023 στα 40,1 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 1,2% από το 2022 που ήταν στα 39,6 εκατ. ευρώ. Το μερίδιο αγοράς της εταιρείας έφτανε το 2023 στο 5,5%. Συνδυαστικά, Hellenic Life και CNP Cyprialife φτάνουν –τουλάχιστον για τα δεδομένα του 2023– στο 28,1%.

Κοντά και η BoC

Πέραν των τραπεζικών μεριδίων που σε επίπεδο περιουσιακών στοιχείων (Assets) θα είναι κοντά η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα (26 δισ. έναντι 29 δισ. αντίστοιχα), κοντά θα είναι και σε επίπεδα ασφαλιστικών μεριδίων. Η Eurolife της Τράπεζας Κύπρου είχε το 2023 μερίδιο αγοράς 28,5% στον Κλάδο Ζωής με 207,6 εκατ. ευρώ εγγεγραμμένων ασφαλίστρων και στον Γενικό Κλάδο είχε μερίδιο αγοράς 13,7%, με 65 εκατ. ευρώ ασφαλίστρων.

Αυξήθηκε 10,2% το κόστος στέγασης

Τα τελευταία τρίμηνα, τα νοικοκυριά της Ζώνης του Ευρώ βρέθηκαν αντιμέτωπα με υψηλότερο κόστος στέγασης, συμπεριλαμβανομένου του κόστους των στεγαστικών δανείων. Σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτικών Προσδοκιών της ΕΚΤ, κατά τα έτη μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 και εν μέσω της εκτίναξης των τιμών της ενέργειας, τα νοικοκυριά στις μεγαλύτερες χώρες της Ζώνης του Ευρώ αντιμετώπισαν αύξηση του κόστους στέγασης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για ενοίκιο ή υψηλότερες πληρωμές τόκων στεγαστικών δανείων, συντήρηση κατοικίας και παροχές κοινής ωφέλειας (όπως φυσικό αέριο, ηλεκτρικό ρεύμα και νερό). Σύμφωνα με την ΕΚΤ, τον Ιανουάριο του 2024 τα νοικοκυριά πλήρωναν κατά μέσο όρο 765 ευρώ μηνιαίως για το συνολικό κόστος που σχετίζεται με τη στέγαση, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, της συντήρησης του σπιτιού και του κόστους ενοικίου ή υποθήκης. Κατά την περίοδο από τον Ιούλιο του 2022 –την έναρξη του κύκλου αύξησης των επιτοκίων– έως τον Ιανουάριο του 2024, το μέσο κόστος στέγασης που αναφέρεται στην έρευνα καταναλωτικών προσδοκιών αυξήθηκε σωρευτικά κατά περίπου 10,2%, σε σύγκριση με σωρευτική αύξηση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) κατά 5,5%.

Τα νοικοκυριά με υφιστάμενα στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου δεν έχουν επηρεαστεί από τα επιτόκια.

Επιπλέον, βάσει της έρευνας, ενώ τα νοικοκυριά με υφιστάμενα στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου δεν έχουν, ακόμη, επηρεαστεί σημαντικά από τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και τις διαδοχικές αυξήσεις των επιτοκίων, τα νοικοκυριά που συνάπτουν νέα δάνεια ή ανανεώνουν ή αναχρηματοδοτούν υφιστάμενα στεγαστικά δάνεια αντιμετωπίζουν ήδη αυξημένες πληρωμές επιτοκίων.

Σύμφωνα με την ΕΚΤ, το κόστος στέγασης καταλαμβάνει περίπου το 20% του διαθέσιμου εισοδήματος για τους οριστικούς ιδιοκτήτες, το 40% για τους ενοικιαστές και το 35% για τους ενυπόθηκους δανειστές. Ωστόσο, αυτό διαφέρει μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων, με τον δείκτη κόστους στέγασης να έχει αυξηθεί ελαφρά για το 20% των μεγαλύτερων εισοδημάτων μεταξύ των νοικοκυριών με στεγαστικά δάνεια και ενοικιαστές, αλλά παραμένει αρκετά σταθερός για το χαμηλότερο 50% των εισοδηματιών.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

pcharge

Η ολοκληρωμένη λύση στην ηλεκτροκίνηση από την Πετρολίνα

Με στόχο να καταστεί ο κορυφαίος πάροχος ολοκληρωμένων λύσεων φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, η Πετρολίνα, έχει δημιουργήσει το νέο brand pcharge προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών για τη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης στην ηλεκτροκίνηση. Η διευθυντική ομάδα του pcharge μιλά για το νέο brand της Πετρολίνα, που παρέχει τη δική του πλατφόρμα και εφαρμογή και έχει προχωρήσει στην υλοποίηση του μεγαλύτερου δικτύου επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε όλη την Κύπρο.

- Έχουν περάσει λίγοι μόνο μήνες από τη λειτουργία του pcharge. Ποια τα πρώτα δείγματα της λειτουργίας του προς τις εταιρείες;

- Το pcharge, αποτελεί το καινούριο brand της Πετρολίνα για την ηλεκτροκίνηση, στο πλαίσιο διεύρυνσης της στρατηγικής ανάπτυξης του Ομίλου σε νέους τομείς ενέργειας. Οι εταιρείες μπορούν να εξυπηρετηθούν μέσω της πλατφόρμας διαχείρισης pcharge που δημιουργήθηκε με τις υφιστάμενες υπηρεσίες διαχείρισης στόλου που προσφέρει, για την απρόσκοπτη μετάβαση των εταιρειών στην ηλεκτροκίνηση. Μέσω της πλατφόρμας οι εταιρείες μπορούν να επεξεργάζονται σε πραγματικό χρόνο τα δεδομένα και την απόδοση των φορτιστών.

Επίσης, μπορούν να παρακολουθούν την ανάλυση δεδομένων, το σύστημα χρέωσης και πίστωσης καθώς και την κατάσταση του λογαριασμού φορτίσεων και κατανάλωσης ενέργειας. Επιπλέον, υφιστάμενοι ή καινούριοι πελάτες καρτών Petrolina Fleet Card, μπορούν να εκδώσουν online e-fleet cards για τον ηλεκτρικό τους στόλο, μέσω της διαδικτυακής πύλης Petrolina Card Web Portal και να λαμβάνουν έναν μόνο λογαριασμό κάθε μήνα για την φόρτιση, μαζί με άλλα προϊόντα που θα χρησιμοποιήσουν από την Πετρολίνα (καύσιμα/λιπαντικά/πλυντήριο αυτοκινήτων/κύλινδρα υγραερίου κ.λπ.)

- Ποια τα οφέλη του pcharge και γιατί να το επιλέξει ο κόσμος;

- Μέσω του pcharge, η Πετρολίνα προσφέρει μια ολοκληρωμένη λύση για την ηλεκτροκίνηση, με την εγκατάσταση, συντήρηση και διαχείριση σημείων επαναφόρτισης (CPO). Επιπλέον, παρέχει την εφαρμογή pcharge app, προσφέροντας στους χρήστες τη δυνατότητα πλήρους πρόσβασης στον τρόπο φόρτισης του ηλεκτρικού οχήματός τους.

Το δίκτυο φορτιστών συνεχίζει να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς έχοντας στόχο να καταστεί το μεγαλύτερο στην Κύπρο. Οι χρήστες μπορούν να εντοπίζουν τον κοντινότερο φορτιστή, τη διαθεσιμότητα, την ισχύ του, γραμμή υποστήριξης 24/7 όπως και να προβαίνουν σε πληρωμές μέσω της εφαρμογής.

Επιπλέον, οι χρήστες λαμβάνουν προνομιακές τιμές φόρτισης στο δίκτυο pcharge. Ακόμη μέσω του διευρυμένου δικτύου, ο χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση σε φορτιστές σε όλες τις επαρχίες τόσο στο γρηγορότερο δίκτυο με τους ταχυφορτιστές σε πρατήρια Petrolina και Eni όσο και τη δυνατότητα περιαγωγής σε άλλες χώρες.

Οι χρήστες μπορούν να φορτίσουν μέσω της εφαρμογής pcharge, αφού πρώτα κάνουν εγγραφή και δημιουργία λογαριασμού. Στη συνέχεια, μπορούν να επιλέξουν μέσω της εφαρμογής την ανάλογη υποδοχή του φορτιστή ή να σαρώσουν τον κωδικό QR που βρίσκεται στον φορτιστή χρησιμοποιώντας τη επιλογή «Scan QR code».

- Πόσα σημεία pcharge υπάρχουν αυτή τη στιγμή σε όλη την Κύπρο; Μέχρι το τέλος του 2024, πόσα περίπου υπολογίζετε να υπάρχουν στο σύνολο;

- Αναμένεται λοιπόν να εγκατασταθούν 150 σημεία μέχρι το τέλος του 2024 σε πρατήρια, όπως και σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους. Αξίζει να αναφέρουμε ότι η Πετρολίνα είναι η πρώτη εταιρεία που έχει εγκαταστήσει φορτιστές σε πρατήρια και έχει αναπτύξει το δικό της δίκτυο φόρτισης σε όλη την Κύπρο. Οι φορτιστές υπερταχείας επαναφόρτισης (από 50 kW μέχρι 150 kW), έχουν εγκατασταθεί, στο πρατήριο Petrolina στην περιοχή του νέου ΓΣΖ στη Λάρνακα, στο πρατήριο Petrolina στη Χοιροκοιτία και στον δρόμο του Λιμανιού στη Λεμεσό καθώς και στο πρατήριο ΕΝΙ στα Κονιά της Πάφου. Πολύ σύντομα αναμένεται να λειτουργήσουν φορτιστές στα πρατήρια Petrolina στον Αστρομερίτη και ΕΝΙ στη Λεωφόρο Λεμεσού στη Λευκωσία. Η Petrolina είναι μια εταιρεία η οποία ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις και προκλήσεις της εποχής, αποδεικνύοντας την επιχειρηματική διορατικότητα της, ενώ ταυτόχρονα προσπαθεί να συμβάλλει στη μείωση του αποτυπώματός της στο περιβάλλον. Ποια τα επόμενα σχέδια-στόχοι αναφορικά με τη φόρτιση των ηλεκτρικών οχημάτων;

Ως ένας δυναμικός, κορυφαίος οργανισμός που εξελίσσεται, προσαρμόζεται και μεταβάλλεται επενδύοντας στην καινοτομία και το αύριο, η Πετρολίνα αγκαλιάζει την πράσινη μετάβαση διευρύνοντας τη στρατηγική της στη βιώσιμη ανάπτυξη σε νέους τομείς ενέργειας με προτεραιότητα όπως πάντοτε την παροχή υπηρεσιών άριστης ποιότητας, με έξυπνες λύσεις και πελατοκεντρική προσέγγιση. Όσον αφορά στη φόρτιση ηλεκτρικών οχημάτων επικεντρωνόμαστε σε περαιτέρω ενέργειες έτσι ώστε το pcharge να καθιερωθεί ως το μεγαλύτερο δίκτυο στο νησί. Για το σκοπό αυτό η Πετρολίνα έχει προχωρήσει στην ανάπτυξη ολοκληρωμένου δικτύου σημείων επαναφόρτισης σε πρατήρια, σε υπεραγορές, πολυκαταστήματα, ξενοδοχεία, δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους στάθμευσης, γραφεία και εμπορικά κτήρια με φορτιστές AC 22 kW, που καλύπτουν όλες τις επαρχίες της Κύπρου.

Εξάλλου, στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης και της χρήσης περισσότερων ηλεκτρικών αυτοκινήτων, η Πετρολίνα στηρίζει ενεργά το σχέδιο χορηγιών της κυβέρνησης «Ηλεκτροκίνηση με τα 1000», εξυπηρετώντας ενδιαφερόμενους δικαιούχους του, χαιρετώντας σχέδια που συντείνουν στην ανάπτυξη δικτύου φορτιστών με αποτέλεσμα να προσφέρουν λύση στην δυσκολία που αντιμετωπίζουν πολλοί χρήστες Η/Ο να έχουν εύκολη πρόσβαση σε σημεία επαναφόρτισης.

Μπορείτε να κατεβάσετε την εφαρμογή pcharge εδώ: https://onelink.to/e77v4q

ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Απογείωση τιμών αεροπορικών εισιτηρίων

Αυξήσεις κατά το δοκούν και ανάλογα της ζήτησης – Οσο πιο γρήγορα τα κλείσει κάποιος τόσο πιο φθηνά τα παίρνει

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Οι μέσες τιμές αεροπορικών εισιτηρίων σε όλη την Ευρώπη ήταν κατά 20 έως 30% υψηλότερες το καλοκαίρι του 2023 σε σύγκριση με το 2019, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε. που δημοσιεύθηκαν τον Οκτώβριο. Εν όψει των διακοπών του Πάσχα αλλά και της καλοκαιρινής περιόδου, η ζήτηση για αεροπορικά εισιτήρια παρουσιάζει μεγάλη αυξητική τάση σύμφωνα με αεροπορικές εταιρείες και ταξιδιωτικούς πράκτορες. Ωστόσο, η αύξηση των τιμών των αεροπορικών εισιτηρίων έχει γίνει ένα θέμα που απασχολεί ολοένα και περισσότερο τους ταξιδιώτες παγκοσμίως. Από την ανεπαρκή διαθεσιμότητα φθηνών εισιτηρίων μέχρι τις επιπτώσεις στον τουρισμό

Η τακτική των αεροπορικών εταιρειών πλέον είναι μέσω των συστημάτων κρατήσεων να παρακολουθούν τη ζήτηση και να εφαρμόζουν ανάλογες αυξήσεις.

Επειτα και την έλευση του AI και της τεχνολογικής επανάστασης, οι εταιρίες χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο εργαλείο για να γνωρίζουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών.

και την οικονομία, το θέμα των συνεχώς αυξανόμενων τιμών των αεροπορικών μεταφορών θα απασχολήσει πολύ σύντομα τις κυβερνήσεις και τις εταιρείες. Βεβαίως, οι καταναλωτές χρησιμοποιούν όλα τα εργαλεία που έχουν στη διάθεση τους για να πετυχαίνουν λιγότερα κόστη για τα ταξίδια τους. Ένα τέτοιο εργαλείο είναι και ο χρόνος έκδοσης του εισιτηρίου. Όσο το γρηγορότερο τόσο πιο φθηνά είναι τα αεροπορικά ναύλα. Αυτό φαίνεται και από τη διακύμανση των τιμών από τον Φεβρουάριο μέχρι σήμερα. Ας πάρουμε ως παράδειγμα ένα ταξίδι για τις πασχαλινές διακοπές. Πριν από 60 μέρες το κόστος για εισιτήριο μετ' επιστροφής Λάρνακα – Αθήνα από τις 30 Απριλίου μέχρι τις 6 Μαΐου ήταν περίπου στα 140 ευρώ, ενώ πριν 50 μέρες στα 141 ευρώ. Έπειτα από δέκα μέρες το κόστος ανήλθε στα 180 ευρώ, ενώ 30 μέρες πριν από το ταξίδι στα 192 ευρώ. Αν κάποιος το έκλεινε 20 μέρες προηγουμένως θα πλήρωνε 225 ευρώ, ενώ μέχρι σήμερα οι τιμές για το εν λόγω ταξίδι την περίοδο του Πάσχα είναι από 260 μέχρι 337 ευρώ. Οι τιμές αυτές είναι ενδεικτικές και δύνανται να αλλάξουν από λεπτό σε λεπτό, όπως συμβαίνει με τη συνήθη πρακτική για έκδοση αεροπορικού εισιτηρίου.

Εταιρείες χαμηλού κόστους

Ακόμη και αν οι Κύπριοι επιλέξουν τις εταιρείες χαμηλού κόστους που επιχειρούν στην Κύπρο, θα βρουν και εκεί ακριβότερα εισιτήρια σε σχέση με την περσινή αντίστοιχη περίοδο. Οι πόλεμοι, οι καθυστερήσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα, η αύξηση των καύσιμων αλλά και των προστίμων για τους ρύπους, καθώς και οι εκάστοτε πολιτικές αποφάσεις, οδηγούν τις χαμηλού κόστους αεροπορικές σε επιπλέον χρεώσεις. Ήδη, εταιρεία χαμηλού κόστους που επιχειρεί και στην Κύπρο δήλωσε ότι θα αυξήσει τα ναύλα της κατά 10% επειδή η Boeing δεν τους παρέδωσε εγκαίρως τα νέα αεροσκάφη που παρήγγειλε. Αυξήσεις όμως θα έχουν και τα εισιτήρια όλων των αεροπορικών χαμηλού κόστους οι οποίες θα κυμαίνονται από 3% μέχρι 7%. Επιπρόσθετα, μία πρακτική των εταιρειών είναι να εφαρμόζουν κυμαινόμενες χρεώσεις για διοικητικό κόστος. Ταξιδιωτικός πράκτορας ανέφερε στην «Κ» πως μόλις προχθές, εταιρεία χαμηλού κόστους έβαλε 18 ευρώ επιπλέον κόστος σε όλα τα εισιτήρια διπλής διαδρομής για το διοικητικό κόστος της διαδρομής. Δεδομένων των πιο πάνω αν ένας καταναλωτής επιλέξει εταιρεία χαμηλού κόστους θα πρέπει να λάβει υπόψη και την

Οι αυξήσεις επίσης στα καύσιμα αποτελούν σημαντικό μέρος του συνολικού κόστους των εταιρειών, εξέλιξη που επηρεάζει επίσης τις τιμές.

ταλαιπωρία μέχρι να φτάσει στον προορισμό του.

Η παραδοσιακή επιλογή

Μεγάλο ποσοστό των Κυπρίων επιλέγει να αγοράζει τα εισιτήριά του από ταξιδιωτικούς πράκτορες και όχι από το Διαδίκτυο. Πολλοί μάλιστα υποστηρίζουν πως αυτή η επιλογή είναι συμφέρουσα, ιδιαίτερα για αυτούς που θέλουν να πάρουν εισιτήριο την τελευταία στιγμή. Η πραγματικότητα είναι πως οι πράκτορες επειδή κάνουν μαζικές κρατήσεις, πολλές φορές έχουν καλύτερες τιμές από το Διαδίκτυο. Επιπρόσθετα, ο καταναλωτής γνωρίζει πως ό,τι και να συμβεί κατά τη διάρκεια του ταξιδιού καθότι υπάρχει αρμόδιο άτομο το οποίο έχει την διοικητική ευθύνη επίλυσης οποιουδήποτε ζητήματος προκύψει.

Οι αιτίες των αυξήσεων

Υπάρχουν πάρα πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν στην άνοδο των τιμών των αεροπορικών εισιτηρίων οι οποίοι επηρεάζουν αρνητικά και τους Κύπριους καταναλωτές. Εκτός από την αύξηση της ζήτησης, ιδιαίτερα μετά την πανδημία που οι εταιρείες προσπαθούν να ανακτήσουν τα χαμένα έξοδα από τον COVID. Οι Αυξήσεις επίσης στα καύσιμα αποτελούν σημαντικό μέρος του συνολικού κόστους των εταιρειών, εξέλιξη που επηρεάζει επίσης τις τιμές. Επιπρόσθετα, ο αριθμός διαθέσιμων πτήσεων και θέσεων είναι ακόμα μειωμένος σε σχέση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες όπως η έλλειψη προσωπικού, τα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα και οι περιορισμοί των αεροδρομίων. Ακόμη, οι συνεχείς αυξήσεις σε φόρους και τέλη που επιβάλλονται στα αεροπορικά εισιτήρια από κυβερνήσεις και αεροδρόμια οδηγούν επίσης σε αυξήσεις τιμών. Σε πολλές χώρες της Ε.Ε. ακόμη παρατηρείται ότι ορισμένες αεροπορικές εταιρίες ελέγχουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς σε συγκεκριμένες διαδρομές, γεγονός που τους δίνει τη δυνατότητα να αυξήσουν τις τιμές χωρίς να αντιμετωπίσουν μεγάλο ανταγωνισμό. Φυσικά, οι Κύπριοι πληρώνουν και το γεγονός πως η χώρα είναι νησιωτικό κράτος και γεωγραφικά αποκομμένη από την Κεντρική Ευρώπη με αποτέλεσμα να είναι αποτρεπτικός παράγοντας για την έλευση νέων αεροπορικών εταιρειών.

Ηθική προσέγγιση

Η «Κ» επικοινώνησε με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Καταναλωτών Μάριο Δρουσιώτη, ο οποίος ανέφερε τα εξής: «Γνωρίζουμε πως η αύξηση των τιμών των εισιτηρίων προήλθε και λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων που επηρεάζουν επιβαρυντικά τις οικονομίες και οδηγούν σε αυξήσεις. Σίγουρα όμως και οι εταιρείες θα πρέπει να είναι ευέλικτες για όλα τα βαλάντια. Η τακτική των αεροπορικών εταιρειών πλέον είναι μέσω των συστημάτων κρατήσεων να παρακολουθούν τη ζήτηση και να εφαρμόζουν ανάλογες αυξήσεις. Αυτό όμως δεν είναι και ηθικά σωστό, αφού στον καταναλωτή που έψαξε διαδικτυακά πολλές φορές ένα συγκεκριμένο προορισμό τού δίνει πολύ ψηλές τιμές σε σχέση με κάποιον που το επιλέγει τελευταία στιγμή. Έπειτα και την έλευση του AI και της τεχνολογικής επανάστασης, οι εταιρείες χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο εργαλείο για να γνωρίζουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών».

Απουσία εποπτικού οργάνου

Το γεγονός επίσης ότι δεν υπάρχει σε κανένα επίπεδο εποπτικό όργανο το οποίο να θέτει κανόνες υγιούς ανταγωνισμού στις εταιρείες με στόχο την προστασία των καταναλωτών έχει αρνητικό πρόσημο σε οποιαδήποτε έκβαση έχει η εποπτική ρύθμιση της αγοράς. «Δεν μπορούμε να πάμε ως ρυθμιστής για τις τιμές ή στην επιβολή τιμών και αυτό δεν νομίζω ότι είναι εφικτό ή επιθυμητό», είπε η Adina Valean επίτροπος Μεταφορών της Ε.Ε. «Από την άλλη πλευρά, αυτό που ανησυχεί είναι ότι οι τιμές θα μπορούσαν να γίνουν εμπόδιο για τις μεταφορές». «Είμαστε σε μια μόνιμη συνομιλία με τον κλάδο» πρόσθεσε, «για να καταλάβουμε ποια είναι η αιτία αυτής της εξέλιξης». Η μόνη πίεση λοιπόν που δύναται βάσει των κανόνων της συγκεκριμένης αγοράς είναι πολιτική. Το ίδιο και στην Κύπρο, θα πρέπει το υπουργείο Μεταφορών και γενικότερα η κυβέρνηση να παρεμβαίνει όποτε συμβαίνουν φαινόμενα αισχροκέρδειας.

Στα 30 εκατ. ανέρχονται οι επιβάτες φέτος στο αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος»

Οφέλη και στη βελτίωση της διασυνδεσιμότητας του «Ελευθέριος Βενιζέλος» με νέες μεγάλες αγορές, όπως η Ασία, προκαλεί η προμήθεια τεσσάρων Airbus A321 neo LR από την Aegean, που θα επιτρέπουν πτήσεις διαρκείας έως επτάμισι ωρών, όπως ανέφερε κατά την ετήσια γενική συνέλευση ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ) Γιάννης Παράσχης. Επίσης, λόγω της αύξησης κατά 16,5% της επιβατικής κίνησης το πρώτο τρίμηνο της χρονιάς, η διοίκηση του ΔΑΑ αναθεώρησε την πρόβλεψή της για τη συνολική πορεία του 2024 σε σχέση με τα μεγέθη που είχε εκτιμήσει στο πλαίσιο της δημόσιας εγγραφής. Τοποθετεί δηλαδή την επιβατική

Κατά το διάστημα 2022-2023 η εταιρεία διένειμε στους μετόχους μέρισμα ύψους 784 εκατ. ευρώ.

κίνηση για τη φετινή χρονιά σε 30 εκατ. άτομα. Επίσης, η διοίκηση της εταιρείας ανέφερε ότι τα λειτουργικά κέρδη (Ebitda) θα εξακολουθήσουν να βρίσκονται σε επίπεδα άνω του 60% επί των εσόδων.

Αυτή τη στιγμή ο ΔΑΑ προχωράει στην επέκταση του αερολιμένα, που περιλαμβάνει αύξηση των εμπορικών χώρων άνω του 60% και κατασκευή πολυώροφου κτιρίου στάθμευσης οχημάτων. Ταυτόχρονα, βρίσκεται στη φάση της επιλογής του αναδόχου για τον σχεδιασμό της νέας ανάπτυξης, με επτά σχήματα να έχουν προκριθεί στο δεύτερο στάδιο του διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού. Η χρηματοδότηση της πρώτης φάσης της ανάπτυξης ύψους 650 εκατ. ευρώ εκτιμάται ότι θα προέλθει από τράπεζες «με ανταγωνιστικούς όρους», ενώ ήδη πραγματοποιούνται επαφές.

Ο ΔΑΑ προχωράει στην επέκταση του αερολιμένα, που περιλαμβάνει αύξηση των εμπορικών χώρων άνω του 60% και κατασκευή πολυώροφου κτιρίου στάθμευσης οχημάτων.

Δραστηριότητα εμφανίζει η εταιρεία και στον τομέα ακίνητης περιουσίας, έχοντας προχωρήσει σε σύμβαση με τον όμιλο Aegean-Olympic Air «για την επαναδραστηριοποίηση από τα τέλη του 2022 του μεγάλου υπόστεγου της πρώην Ολυμπιακής Αεροπορίας». Επίσης, η Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας απέκτησε νέα γραφεία στον αερολιμένα.

Οπως τόνισε ο κ. Παράσχης, ο ΔΑΑ εμφάνισε κατά το διάστημα 2022-2023 την υψηλότερη μερισματική επίδοση. Στη γενική συνέλευση του Μαΐου 2023 αποφασίστηκε η διανομή μερίσματος 450 εκατ. ευρώ για τη χρήση του 2022 και για συσσωρευμένα και μη διανεμημένα κέρδη από προηγούμενες χρήσεις. Επίσης, σε έκτακτη Γ.Σ. στις 14 Δεκεμβρίου αποφασίστηκε η διανομή ποσού 105 εκατ. ευρώ, αλλά και προμερίσματος 130 εκατ. ευρώ για τη χρήση του 2023. Ως εκ τούτου, το μέρισμα που διανεμήθηκε πριν από την εισαγωγή της εταιρείας στο Χρηματιστήριο ανήλθε σε 685 εκατ. ευρώ. Χθες, η γενική συνέλευση μετόχων αποφάσισε και τη διανομή μερίσματος 99 εκατ. ευρώ ή 0,33 ευρώ ανά μετοχή.

Στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» το μεγαλύτερο μερίδιο επιβατών, σε ποσοστό 46%, αντιστοιχεί στον όμιλο Aegean-Olympic Air, με το 12% της κίνησης να ανήκει στη Sky Express, ενώ την τρίτη θέση καταλαμβάνει η Ryanair και άλλες χαμηλού κόστους αεροπορικές. Συνολικά, στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών αντιστοιχεί το 38% της κίνησης των ελληνικών αερολιμένων.

ΔΗΜ. ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΣ

Ενα μπράβο στον Τομέα Προβολής του υφυπ. Ναυτιλίας

Είναι ευρέως γνωστό ότι ολόκληρη η δημόσια υπηρεσία είναι υποστελέχωμένη. Το ίδιο συμβαίνει και στο υφυπουργείο Ναυτιλίας το οποίο χρειάζεται σύντομα επιπλέον στελέχη για να μπορεί να ανταποκρίνεται ο οργανισμός στις εργασίες του. Αν και όλα τα στελέχη του υφυπουργείου πολλές φορές έχουν υπερβεί εαυτόν για διάφορα ζητήματα, αξίζει ένα μπράβο στον τομέα προβολής του οργανισμού. Λόγω συνεδρίων, εκθέσεων αλλά και εσωτερικής εργασίας, οι ώρες προετοιμασίας δεν φτάνουν πάντα και ο τομέας προβολής είναι έτοιμος να ολοκληρώσει αγόγγυστα και με επιτυχία ό,τι του ανατίθεται. Συγκεκριμένα, πρόσφατα φιλοξενήθηκε η πρώτη υπουργική σύνοδος της Κοινοπολιτείας για τους Ωκεανούς και όλοι όσοι φιλοξενήθηκαν είχαν να πουν τα καλύτερα για τη διοργάνωση. Υπουργοί που συμμετείχαν τόνισαν στον εκπρόσωπο της «Κ» πόσο ζεστά φιλοξενήθηκαν, ενώ εξήραν συνεχώς τον επαγγελματισμό των στελεχών που ήταν στην οργανωτική ομάδα της συνόδου. Ένα μπράβο λοιπόν στην ομάδα του τομέα προβολής αλλά και σε όλα τα στελέχη που επικουρούν και που φροντίζουν να επικοινωνούν ανθρώπινα και ειλικρινά το ναυτιλιακό μας πλεονέκτημα οποιαδήποτε ώρα σε οποιεσδήποτε συνθήκες και για οποιαδήποτε κοινό που ενδιαφέρεται ή εμπλέκεται με την κυπριακή ναυτιλία.

Α.Κ

Μέσα σε μία χρονιά οι απάτες με κάρτες αυξήθηκαν κατά 43%

Εφθασαν τις 410.000 το 2023, οι περισσότερες αφορούν το ηλεκτρονικό εμπόριο

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Ποσό 13,5 εκατ. ευρώ έχασαν το 2023 οι κάτοχοι καρτών στη χώρα μας, οι οποίοι έπεσαν θύματα απάτης από επιτηδείους που είτε έκλεψαν την ίδια την κάρτα είτε τα στοιχεία της. Πρόκειται για ένα τμήμα της συνολικής ζημίας που συνέβη μέσω απάτης με «πλαστικό χρήμα», το ύψος της οποίας αυξήθηκε από 16,2 εκατ. ευρώ σε 23,8 εκατ. ευρώ (αύξηση 46,9%), καθώς τα υπόλοιπα 10,3 εκατ. ευρώ επιβαρύνθηκαν οι τράπεζες και οι πάροχοι πληρωμών.

Το ποσοστό τους παραμένει χαμηλό και αντιστοιχεί σε μία συναλλαγή απάτης ανά 5.400 συναλλαγές.

Τα περιστατικά απάτης αυξήθηκαν κατά 43% το 2023 σε 410.300 από 287.300 το 2022 και μία από τις βασικές αιτίες είναι η αύξηση των συναλλαγών μέσω Διαδικτύου που ενισχύει την όρεξη των επιτήδειων για υποκλοπή των στοιχείων της κάρτας ή υπεξαίρεση μεγαλύτερων ποσών. Οι συνήθεις τύποι απάτης με κάρτες πληρωμών είναι οι εξής:

• Συναλλαγές με χαμένη ή κλεμμένη κάρτα.

• Συναλλαγές με κάρτα που υπεξαιρέθηκε πριν φθάσει στα χέρια του δικαιούχου.

• Εκδοση κάρτας με χρήση ψευδών προσωπικών ή και οικονομικών στοιχείων.

• Πλαστογραφία, δηλαδή δημιουργία κάρτας - κλώνου που μπορεί να πραγματοποιεί συναλλαγές σε επιχειρήσεις, ενώ η πραγματική κάρτα βρίσκεται στα χέρια του κατόχου της.

• Υποκλοπή και παράνομη χρήση του αριθμού της κάρτας σε συναλλαγές από απόσταση ή στο Ιντερνετ.

Οι απάτες στα ATM αυξήθηκαν κατά 58% σε 5.000 περιστατικά από 3.000 το 2022

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Εκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας της ΤτΕ, ο αριθμός των περιστατικών απάτης ως ποσοστό του συνολικού αριθμού των συναλλαγών, παρά το γεγονός ότι εξακολουθεί να διατηρείται στο χαμηλό επίπεδο του 0,02%, αυξήθηκε κατά 25% συγκριτικά με το 2022 και αντιστοιχεί σε μία συναλλαγή απάτης ανά 5.400 συναλλαγές. Κατ' αντιστοιχίαν ως ποσοστό της συνολικής αξίας των συναλλαγών παραμένει σε χαμηλό επίπεδο, 0,02%, αντιστοιχώντας σε 1 ευρώ αξία απάτης ανά 4.300 ευρώ αξία συναλλαγών, αλλά το ποσοστό αυτό παρουσιάζεται αυξημένο κατά 34% σε σχέση με το 2022. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα περιστατικά απάτης αυξήθηκαν με σχεδόν τριπλάσιο από τον ρυθμό αύξησης του αριθμού των συναλλαγών με κάρτες που υπήρξε την προηγούμενη χρονιά και ο οποίος διαμορφώθηκε στο 15%, στα 2,2 δισ. ευρώ από 1,9 δισ. ευρώ το 2022.

Οι περισσότερες απάτες εντοπίζονται στο ηλεκτρονικό εμπόριο, εκεί δηλαδή όπου η συναλλαγή γίνεται χωρίς τη χρήση της φυσικής κάρτας. Οι απάτες αυτής της μορφής αυξήθηκαν κατά 34% σε 337.000 περιστατικά το 2023 από 251.000 το 2022, ενώ η αξία των χρημάτων που υπεξαιρέθηκε με αυτόν τον τρόπο αυξήθηκε κατά 35% σε 17,5 εκατ. ευρώ από 13 εκατ. ευρώ το 2022.

Υψηλά, ωστόσο, ήταν το 2023 και τα περιστατικά απάτης που εντοπίστηκαν στα ATM ή τα POS. Συγκεκριμένα, οι απάτες στα ATM αυξήθηκαν κατά 58% σε 5.000 περιστατικά από 3.000 το 2022, ενώ η αξία των χρημάτων που υπεξαιρέθηκε αυξήθηκε κατά 35% και ανήλθε σε 2 εκατ. ευρώ από 1,5 εκατ. ευρώ το 2022.

Αντίστοιχα, στα τερματικά POS η αξία των συναλλαγών απάτης αυξήθηκε κατά 106% σε 4,2 εκατ. ευρώ από 1,7 εκατ. ευρώ το 2022 και ο αριθμός των περιστατικών απάτης κατά 142% σε 68.000 από 33.000 περιστατικά το 2022.

Η αύξηση της αξίας των συναλλαγών απάτης σε ATM και POS το 2023 σε σχέση με το 2022 οφείλεται κυρίως στα περιστατικά απάτης που προκύπτουν από παράνομες συναλλαγές με τη χρήση χαμένης ή κλεμμένης κάρτας. Συγκεκριμένα, η αξία των συναλλαγών απάτης με τη χρήση χαμένης ή κλεμμένης κάρτας σε ATM αυξήθηκε κατά 42% σε 1,9 εκατ. ευρώ από 1,3 εκατ. ευρώ το 2022, ενώ η αξία των αντίστοιχων συναλλαγών σε POS αυξήθηκε κατά 117% σε 3,8 εκατ. ευρώ από 1,7 εκατ. ευρώ το 2022. Σε ό,τι αφορά τις εξ αποστάσεως συναλλαγές διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες συναλλαγές απάτης αφορούν συναλλαγές μέσω Διαδικτύου. Τα περιστατικά αυτά αφορούν κυρίως διαδικτυακές συναλλαγές με επιχειρήσεις του εξωτερικού, όπως και τα προηγούμενα έτη.

Αυξάνονται τα περιστατικά απάτης με κάρτες πληρωμών

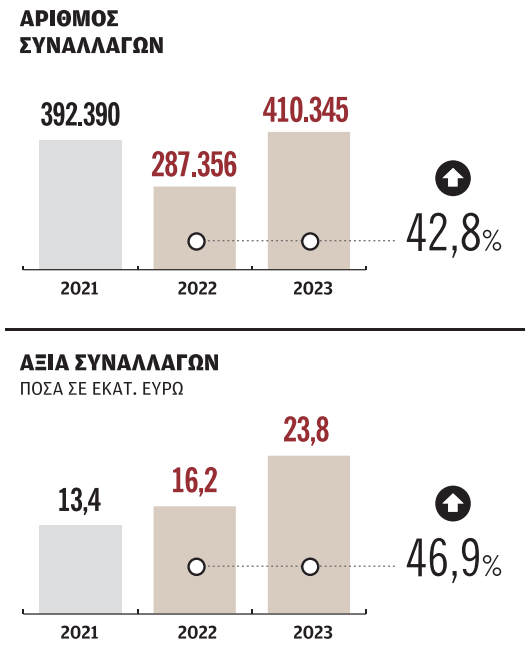

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

HELLENIC BANK

Θερινό Ωράριο
Εξυπηρέτησης Πελατών
από **2 Μαΐου 2024**

ΔΕΥΤΕΡΑ – ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
8:15 – 13:30

Για ευκολότερη εξυπηρέτηση
κάντε τις συναλλαγές σας 24/7
μέσω του Online Banking και των ATM μας.
https://www.hellenicbank.com/onlinebanking

Αυξήθηκαν τα βάρη στους μισθωτούς

Η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας οδήγησε σε υψηλότερους φόρους και μείωση του πραγματικού εισοδήματος

Τα χθεσινά στοιχεία του ΟΟΣΑ για τη φορολογική «σφήνα», δηλαδή φόρους και ασφαλιστικές εισφορές το 2023, επιβεβαίωσαν ότι οι μισθωτοί επωμίζονται στην Ελλάδα αναλογικά πολύ μεγαλύτερο βάρος από τον μέσο όρο των χωρών-μελών του. Μάλιστα, το βάρος αυτό αυξήθηκε εξαιτίας της μη τιμαριθμοποίησης της φορολογικής κλίμακας.

Σε συνδυασμό με τα στοιχεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών για τους τζίρους ανά κλάδο ελεύθερων επαγγελματιών και επιχειρήσεων με απλογραφικά βιβλία, που δόθηκαν στη δημοσιότητα, γίνεται σαφές ότι οι μισθωτοί σηκώνουν το μεγάλο βάρος χρηματοδότησης του προϋπολογισμού.

Σε περίπου 37,5% ανήλθε το 2023 η επιβάρυνση στην Ελλάδα για τις οικογένειες με παιδιά, έναντι 29,5% κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Για τον άγαμο εργαζόμενο με τον μέσο μισθό η επιβάρυνση το 2023 ήταν 38,5%. Το μέσο φορολογητέο εισόδημα, σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που είχαν δοθεί στη δημοσιότητα ενόψει του νομοσχεδίου για τη φορολόγηση των ελευθέρων επαγγελματιών, είναι 12.300 ευρώ και ο μέσος φόρος είναι 1.160 ευρώ.

Ο μέσος μισθωτός πληρώνει υψηλότερο ετήσιο φόρο από το 85% των ελευθέρων επαγγελματιών.

Την ίδια ώρα οι ελεύθεροι επαγγελματίες, βάσει των χθεσινών στοιχείων για τους τζίρους ανά Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας, δήλωναν καθαρά κέρδη 7.000-14.000 ευρώ κατά μέσον όρο. Το υπουργείο είχε υπολογίσει τον περασμένο Νοέμβριο τον μέσο φόρο στα 217 ευρώ ετησίως ή 867 ευρώ με το τέλος επιτηδεύματος.

Επιπλέον, ο μέσος μισθωτός πληρώνει υψηλότερο ετήσιο φόρο από το 85% των ελεύθερων επαγγελματιών. Λογικό, αφού το 71% των ελευθέρων επαγγελματιών δήλωνε εισοδήματα χαμηλότερα από τον κατώτατο μισθό. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι ελεύθεροι επαγγελματίες συνεισφέρουν μόνο 0,8% των εσόδων του προϋπολογισμού, ενώ στην Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό είναι 2,1%, σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Με την αλλαγή του τρόπου φορολόγησης των ελευθέρων επαγγελματιών, το υπουργείο εκτιμούσε ότι το ελληνικό ποσοστό θα αυξηθεί στο 1,2% – χαμηλότερο και πάλι από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Ο πληθωρισμός και η μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας ήρθαν να κάνουν τα πράγματα χειρότερα. Τα στοιχεία του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι η πραγματική φορολογική επιβάρυνση των μισθωτών αυξήθηκε το 2023. Για τον άγαμο εργαζόμενο με μέσο μισθό η αύξηση ήταν 0,44 ποσοστιαίες μονάδες (και έφτασε έτσι στο 38,5%), ενώ για το ζευγάρι με δύο παιδιά ήταν 0,59 ποσοστιαίες μονάδες (και έφτασε έτσι στο 37,5%). Κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ η αύξηση ήταν μικρότερη.

Το αποτέλεσμα για τους μισθωτούς ήταν, ότι ενώ είδαν αύξηση του ονομαστικού τους μισθού, το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημά τους μειώθηκε, καθώς επιβαρύνθηκαν με υψηλότερους φόρους, λόγω μη αναπροσαρμογής των φορολογικών κλιμακίων.

Χαμηλούς τζίρους δήλωσαν χιλιάδες επαγγελματίες

Τους μέσους όρους των τζίρων ανά κωδικό αριθμό δραστηριότητας, δηλαδή ανά κλάδο, έδωσε στη δημοσιότητα η φορολογική διοίκηση. Ο μέσος τζίρος είναι ένας από τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για την εξεύρεση του τεκμαρτού εισοδήματος των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων με απλογραφικά βιβλία. Από τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν διαπιστώνεται ότι σε πολλές κατηγορίες επαγγελματιών καταγράφονται ιδιαίτερα χαμηλοί τζίροι, εξέλιξη που προφανώς οδηγεί σε πολύ χαμηλότερο φορολογητέο εισόδημα.

Από την εξέταση των στατιστικών στοιχείων προκύπτει μικρή αύξηση του μέσου όρου των ακαθάριστων εσόδων το 2022 σε σύγκριση με τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα του 2021. Στις περισσότερες περιπτώσεις επαγγελματιών που βρίσκονται ψηλά στη λίστα της φοροδιαφυγής τα ακαθάριστα έσοδα που εμφάνισαν το 2022 ήταν μεγαλύτερα σε σχέση με το 2021. Η εξέλιξη αυτή ενδεχομένως να οφείλεται στην αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Πάντως, ακόμα και έτσι, από τα στοιχεία προκύπτει ότι τα καθαρά κέρδη αποτελούν το 1/3 ή το 1/4 των ακαθάριστων εσόδων.

Οπως προαναφέρθηκε, ο μέσος όρος των τζίρων χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος. Συγκεκριμένα γίνεται προσαύξηση 5% επί του ποσού κατά το οποίο ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου υπερβαίνει τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών του ΚΑΔ στον οποίο ο υπόχρεος πραγματοποιεί τα υψηλότερα έσοδα. Για παράδειγμα, ελεύθερος επαγγελματίας με ετήσιο τζίρο 35.000 ευρώ υπερβαίνει τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών του ΚΑΔ κατά 10.000 ευρώ (ετήσιος τζίρος 35.000 ευρώ - μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών ΚΑΔ 25.000 ευρώ = 10.000 ευρώ). Επομένως, η προσαύξηση 5% θα εφαρμοστεί επί του ποσού των 10.000 ευρώ. Εάν υποθέσουμε ότι στην ανωτέρω περίπτωση το τεκμαρτό εισόδημα ανέρχεται στις 18.000 ευρώ για τον επαγγελματία (λαμβάνεται υπόψη η μισθοδοσία κ.λπ.) θα προστεθούν επιπλέον 500 ευρώ (5% Χ 10.000), οπότε το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα διαμορφώνεται στις 18.500 ευρώ.

Με το νέο φορολογικό καθεστώς ο μέσος όρος των ακαθάριστων εσόδων χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΑΑΔΕ:

• Εκμεταλλευτές ταξί. Ανέρχονται σε 29.108 και τα ακαθάριστα έσοδα που δήλωσαν για το 2022 ανέρχονται στο ποσό των 16.281 ευρώ. Το αμέσως προηγούμενο έτος είχαν δηλώσει ακαθάριστα έσοδα 11.743 ευρώ και καθαρά κέρδη 3.726 ευρώ

• Δικηγόροι. Ανέρχονται σε 35.967 και τα ακαθάριστα έσοδα του 2022 ανήλθαν στο ποσό των 22.890 ευρώ. Το 2021 είχαν δηλώσει ακαθάριστα έσοδα ύψους 18.960 ευρώ και καθαρά κέρδη 14.405 ευρώ.

• Γιατροί (δραστηριότητες άσκησης ειδικών ιατρικών επαγγελμάτων). Οι 23.471 γιατροί αυτής της κατηγορίας δήλωσαν το 2022 ακαθάριστα έσοδα 46.640 ευρώ έναντι 43.541 ευρώ το 2021.

• Οδοντίατροι. Ανέρχονται σε 10.907 και δηλώνουν ακαθάριστα έσοδα 28.289 ευρώ. Τα μέσα ακαθάριστα έσοδά τους διαμορφώθηκαν σε 25.752 ευρώ και τα καθαρά σε 8.121 ευρώ. Κατέβαλαν φόρο ύψους 1.881 ευρώ. Τα καθαρά κέρδη αποτελούν το 26% των ακαθάριστων.

• Ιδιοκτήτες μπαρ. Οι 29.775 ιδιοκτήτες μπαρ δήλωσαν ακαθάριστα έσοδα 37.777 ευρώ, ενώ το 2021 ήταν 28.734 ευρώ. Το μέσο καθαρό εισόδημα είχε διαμορφωθεί στις 6.860 ευρώ.

• Υδραυλικοί. Στον κλάδο απασχολούνται 8.506 φυσικά πρόσωπα. Το ακαθάριστο εισόδημα του 2022 είχε φθάσει στις 29.463, ενώ το 2021 στις 27.004 ευρώ. Τα καθαρά κέρδη που δήλωσαν το 2021 ήταν 7.617 ευρώ.

• Μαραγκοί. Οι 4.904 μαραγκοί δηλώνουν ακαθάριστα κέρδη 32.913 ευρώ. Το 2021 είχαν δηλώσει 30.996 ευρώ. Τα καθαρά κέρδη τους είχαν φθάσει το 2021 στο ποσό των 7.993 ευρώ.

• Ηλεκτρολόγοι. Στον κλάδο δραστηριοποιούνται 8.473 φυσικά πρόσωπα. Το μέσο ακαθάριστο εισόδημα ανήλθε το 2022 στο ποσό των 32.635 ευρώ. Το 2021 το μέσο ακαθάριστο εισόδημα είχε διαμορφωθεί στις 32.785 ευρώ και το καθαρό στις 9.431 ευρώ.

Μέσοι τζίροι σε 14 επιχειρηματικές δραστηριότητες

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ 2022
1 Επισκευή **ρολογιών** και **κοσμημάτων**	531	€4.167,79
2 **Ερευνα** αγοράς και **δημοσκοπήσεις**	1.291	10.385,41
3 Δραστηριότητες σχετικές με τη **φυσική ευεξία**	2.395	10.976,93
4 **Τέχνες** του θεάματος	1.569	11.554,93
5 Λιανικό εμπόριο ειδών σε **υπαίθριους πάγκους** και αγορές	3.037	11.712,14
6 Δραστηριότητες **κομμωτηρίων, κουρείων, κέντρων αισθητικής**	17.192	15.156,10
7 **Μεσιτικά** γραφεία ακίνητων	3.284	15.733,32
8 Εκμετάλλευση **ταξί**	29.108	16.281,95
9 Δραστηριότητες **αρχιτεκτόνων**	10.468	18.765,91
10 **Νομικές** δραστηριότητες	35.967	22.890,75
11 **Κτηνιατρικές** δραστηριότητες	1.697	25.411,02
12 Δραστηριότητες **λογιστικής,** τήρησης βιβλίων, ελέγχου	17.618	25.698,89
13 Δραστηριότητες άσκησης **οδοντιατρικών** επαγγελμάτων	10.907	28.289,75
14 Δραστηριότητες άσκησης **γενικών ιατρικών** επαγγελμάτων	5.134	31.197,54

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μεγάλες οι φορολογικές και ασφαλιστικές επιβαρύνσεις για τις οικογένειες με παιδιά

Παρά το γεγονός ότι οι μισθοί αυξήθηκαν στην Ελλάδα το 2023, αυξήθηκαν όμως και οι φορολογικές επιβαρύνσεις. Για κάποιους η αύξηση των αποδοχών οδήγησε σε υψηλότερο φορολογικό κλιμάκιο, ενώ για τους περισσότερους η επιβάρυνση είναι αποτέλεσμα της μη αναπροσαρμογής των φορολογικών κλιμάκων με βάση τον πληθωρισμό. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε στη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζομένων, όπως προκύπτει από την ετήσια έκθεση του ΟΟΣΑ (Taxing Wages 2024).

Συνολικά, οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές επί του εισοδήματος από εργασία αυξήθηκαν σε ολόκληρο τον ΟΟΣΑ το 2023, ενώ ο πληθωρισμός παρέμεινε σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα.

Στην Ελλάδα οι επιβαρύνσεις για τις οικογένειες με δύο παιδιά συνεχίζουν να βρίσκονται πολύ πάνω από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ και ανέρχονται στο 37,5% έναντι 29,5%. Και ο εργαζόμενος όμως χωρίς παιδιά πληρώνει υψηλούς φόρους και εισφορές. Συγκεκριμένα, οι επιβαρύνσεις ανέρχονται στο 38,5%, έναντι 34,8% που είναι ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ.

Οι οικογένειες με δύο παιδιά δίνουν το 37,5% του μηνιάτικου σε φόρους και εισφορές, έναντι 29,5% κατά μέσον όρο στον ΟΟΣΑ.

Για τον άγαμο εργαζόμενο που κερδίζει τον μέσο μισθό, η μέση φορολογική σφήνα (επιβαρύνσεις από φόρους και εισφορές) του ΟΟΣΑ το 2023 ήταν 34,8%, σημειώνοντας αύξηση 0,13 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2022.

Αυτή ήταν η δεύτερη συνεχόμενη χρονιά κατά την οποία η φορολογική σφήνα αυξήθηκε, ύστερα από δύο χρόνια πτώσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 το 2020 και το 2021. Στην Ελλάδα για τον άγαμο εργαζόμενο με μέσο μισθό οι επιβαρύνσεις ήταν στο 38,5%, σημειώνοντας αύξηση 0,44 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2022.

Η μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση στους άγαμους εργαζόμενους καταγράφεται στο Βέλγιο (52,7%) και η χαμηλότερη στην Κολομβία (0,0%). Στην Κολομβία, ένας άγαμος εργαζόμενος που κερδίζει τον μέσο μισθό δεν κατέβαλε φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων το 2023.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ η φορολογική σφήνα αυξήθηκε σε 23 από τις 38 χώρες του ΟΟΣΑ μεταξύ 2022 και 2023, μειώθηκε σε 13 και παρέμεινε η ίδια σε δύο. Η «φορολογική σφήνα» είναι στην ουσία η διαφορά ανάμεσα στον καθαρό μισθό που παίρνει ο εργαζόμενος και στο κόστος για την επιχείρηση που τον απασχολεί. Τα συστατικά της σφήνας είναι, κυρίως, οι ασφαλιστικές εισφορές και ο παρακρατούμενος φόρος εισοδήματος.

Η μέση φορολογική σφήνα του ΟΟΣΑ για το ζευγάρι με δύο παιδιά (το ένα μέλος κερδίζει το 100% του μέσου μισθού, το άλλο κερδίζει το 67% αυτού) αυξήθηκε κατά 0,06 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2022 και 2023 στο 29,5%.

Για αυτόν τον τύπο νοικοκυριού, η φορολογική σφήνα αυξήθηκε σε 21 χώρες και μειώθηκε σε 17. Στην Ελλάδα, η οποία βρίσκεται στην έβδομη θέση στην κατηγορία αυτή, οι επιβαρύνσεις διαμορφώθηκαν στο 37,5%, αυξημένες κατά 0,59 ποσοστιαίες μονάδες.

Η μέση φορολογική σφήνα του ΟΟΣΑ για το ζευγάρι με ένα εισόδημα και δύο παιδιά αυξήθηκε κατά 0,08 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2022 και 2023 στο 25,7. Στην Ελλάδα οι επιβαρύνσεις στην κατηγορία αυτή αυξήθηκαν κατά 0,73 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκαν στο 37,1%.

Η μόνη μείωση της μέσης φορολογικής σφήνας μεταξύ 2022 και 2023 παρατηρήθηκε για τη μονογονεϊκή οικογένεια δύο παιδιών που κερδίζει το 67% του μέσου μισθού. Η φορολογική σφήνα για αυτόν τον τύπο νοικοκυριού μειώθηκε κατά 0,31 ποσοστιαίες μονάδες στο 16,5% το 2023.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Φόροι και εισφορές για οικογένειες με παιδιά

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΖΕΥΓΑΡΙΟΥ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ, ΜΕ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ

ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

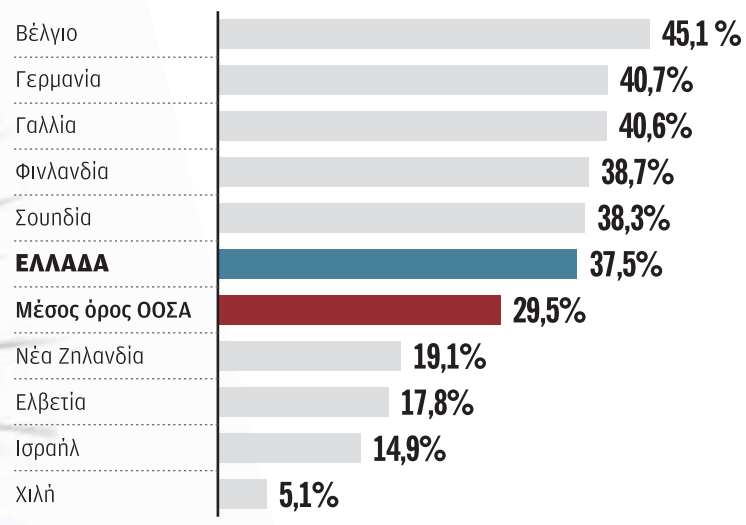

ΠΗΓΗ: ΟΟΣΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στα σκαριά μεγάλη συμφωνία στον κλάδο των ορυχείων

Πρόταση εξαγοράς της Anglo American έναντι 39 δισ. δολ. από την BHP

Η αυστραλιανή BHP, η μεγαλύτερη εταιρεία ορυχείων στον κόσμο, υπέβαλε προσφορά ύψους 39 δισ. δολαρίων για να εξαγοράσει τη μεγάλη της ανταγωνίστρια, Anglo American, σε ένα ντιλ που αν τελεσφορήσει θα αναδιαμορφώσει την παγκόσμια βιομηχανία εξόρυξης.

Η Anglo American –η οποία εκμεταλλεύεται ορυχεία σε χώρες όπως η Χιλή, η Νότια Αφρική, η Βραζιλία και η Αυστραλία– είχε χρηματιστηριακή αξία περίπου 34 δισ. ευρώ πριν δημοσιοποιηθεί η προσέγγιση, ενώ η BHP με κεφαλαιοποίηση 149 δισ. δολαρίων βιάζεται να επεκτείνει το χαρτοφυλάκιό της, καθώς αυξάνεται η ζήτηση για χαλκό λόγω της παγκόσμιας μετάβασης από τα ορυκτά καύσιμα. Το μέταλλο χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό σε έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ηλεκτρικά οχήματα και η τιμή του αυξήθηκε στις παγκόσμιες αγορές κατά περισσότερο από 15% φέτος, καθώς επιταχύνεται η στροφή προς την καθαρή ενέργεια.

«Το αποτύπωμα της Anglo American στη βιομηχανία χαλκού είναι αυτό που προσείλκυσε έναν γίγαντα εξόρυξης όπως η BHP», δήλωσε ο Τιμ Γουότερερ, αναλυτής στην εταιρεία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών KCM Trade. Παράλληλα, η τιμή της μετοχής της είχε πέσει σχεδόν κατά 10% τον τελευταίο χρόνο, γεγονός που μπορεί να συνετέλεσε στο να γίνει ακόμη πιο ελκυστικός στόχος εξαγοράς, πρόσθεσε. Μια πιθανή συμφωνία ανάμεσα στους δύο εισηγμένους ομίλους θα ήταν η μεγαλύτερη στον τομέα της εξόρυξης, μετά την εξαγορά της Xstrata από την Glencore το 2013. Η Anglo, που ιδρύθηκε πριν από 107 χρόνια, συγκαταλέγεται στις 25 πιο πολύτιμες εταιρείες στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου και η πρόταση της BHP είναι πιθανό να πυροδοτήσει άγχος για τη φυγή εταιρειών από τη βρετανική πρωτεύουσα. Η προσφορά της BHP είναι αποκλειστικά με ανταλλαγή μετοχών και προβλέπει ότι η Anglo θα προβεί πρώτα σε spin off των μεριδίων ελέγχου σε δραστηριότητες πλατίνας και σιδηρομεταλλεύματος στη Νότια Αφρική, πριν περάσει στον έλεγχο της BHP. Η μη δεσμευτική προσφορά είναι περίπου 25,08 στερλίνες ανά μετοχή – δηλαδή πρίμιουμ 14% στην τιμή κλεισίματος. Μια συγχώνευση με την Anglo θα έδινε στην BHP τον έλεγχο περίπου του 10% της παγκόσμιας προσφοράς χαλκού.

REUTERS

Η Anglo American κατέχει μερικά από τα πιο περιζήτητα ορυχεία χαλκού στη Λατινική Αμερική και το 85% της De Beers, η οποία παράγει περίπου το ένα τρίτο των ακατέργαστων διαμαντιών στον κόσμο σε αξία.

Η Anglo American κατέχει μερικά από τα πιο περιζήτητα ορυχεία χαλκού στη Λατινική Αμερική, αλλά ο διευθύνων σύμβουλός της Ντάνκαν Γουάμπλαντ δέχεται έντονες πιέσεις από τον περασμένο Δεκέμβριο, όταν η εταιρεία αποκάλυψε μεγάλες υποβαθμίσεις στις προβλέψεις παραγωγής. Το τμήμα διαμαντιών της De Beers και η μονάδα μετάλλων πλατίνας, ειδικότερα, δέχθηκαν σημαντικό πλήγμα από την πτώση των τιμών και σύμφωνα με τη Wall Street Journal, σε μια ξεχωριστή διαδικασία από την προσφορά εξαγοράς της BHP γίνονται παράλληλα συζητήσεις για το τμήμα των διαμαντιών. Η εισηγμένη στο Λονδίνο εταιρεία είχε συνομιλίες τις τελευταίες εβδομάδες με πιθανούς αγοραστές, συμπεριλαμβανομένων πολυτελών οίκων και κρατικών επενδυτικών κεφαλαίων του Κόλπου. Η De Beers ιδρύθηκε το 1888 και μαζί με τους συνεργάτες της παράγουν περίπου το ένα τρίτο των ακατέργαστων διαμαντιών στον κόσμο σε αξία, σύμφωνα με την ιστοσελίδα της. Η Anglo κατέχει το 85% της De Beers, με το άλλο 15% να ανήκει στην κυβέρνηση της Μποτσουάνα. Η Anglo αυτή την εβδομάδα ανακοίνωσε ότι η παραγωγή ακατέργαστων διαμαντιών μειώθηκε κατά 23% το πρώτο τρίμηνο και μείωσε τη φετινή καθοδήγηση παραγωγής μεταξύ 26 και 29 εκατ. καρατίων. Οι αβέβαιες οικονομικές συνθήκες, σε συνδυασμό με την επιβράδυνση της ανάπτυξης στην Κίνα, σημαίνουν ότι οι επιχειρήσεις διαμαντιών ακολουθούν μια πιο προσεκτική προσέγγιση στις αγορές, δήλωσε η De Beers αυτόν τον μήνα.

Η ενεργειακή μετάβαση απαιτεί επενδύσεις 4 τρισ. δολ. ετησίως

Η ενεργειακή μετάβαση θα κοστίζει 4 τρισ. δολάρια ετησίως έως τα μέσα της δεκαετίας του 2030, υπολογίζει η BlackRock, τονίζοντας ότι απαιτούνται περισσότερες συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ειδικά στην Ασία - Ειρηνικό. Το ποσό των 4 τρισ. δολαρίων είναι διπλάσιο από τις προηγούμενες εκτιμήσεις για 2 τρισ. δολάρια ετησίως και θα απαιτήσει περισσότερα κεφάλαια, τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, σημειώνει ο Michael Dennis της BlackRock, σύμφωνα με το CNBC.

Οι εκτιμήσεις αυτές προέρχονται από το τελευταίο «Σενάριο Μετάβασης του Ινστιτούτου Επενδύσεων» της BlackRock, το οποίο αναλύει τον τρόπο με τον οποίο αναμένεται να διαδραματιστεί η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων και τον πιθανό αντίκτυπό της στα χαρτοφυλάκια. Η περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού βρίσκεται πραγματικά στο επίκεντρο των ευκαιριών για ενεργειακές επενδύσεις, κάτι που είναι ορατό τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναδυόμενες αγορές, σημείωσε ο Dennis.

Πέρυσι, 1,8 τρισ. δολάρια επενδύθηκαν σε έργα που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση, από 33 δισ. δολάρια το 2004. Μέχρι σήμερα έχουν επενδυθεί περίπου 19 τρισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε η BlackRock. «Αυτός ο ρυθμός αύξησης και τα ποσά των κεφαλαίων που επενδύονται είναι προς τη σωστή κατεύθυνση», δήλωσε ο Dennis, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τις εναλλακτικές επενδύσεις της BlackRock. «Ωστόσο, ενώ οι επενδύσεις έχουν αυξηθεί, υπάρχει ακόμη ένα κενό 18 τρισ. δολαρίων για να φτάσουμε εκεί που πρέπει μέχρι το 2030», πρόσθεσε.

Το επενδυτικό κενό υπάρχει σε διαφορετικές κατηγορίες: από επενδύσεις χαμηλού κινδύνου σε βασικές ενεργειακές υποδομές, έως εγχειρήματα υψηλότερου κινδύνου όπως venture capital και private equity.

Μέχρι σήμερα έχουν επενδυθεί περίπου 19 τρισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε η BlackRock.

Σύμφωνα με τον Dennis, υπάρχουν κεφάλαια για να καλυφθεί αυτό το κενό. Μια έρευνα της BlackRock ανάμεσα σε 200 θεσμικούς επενδυτές που έγινε πέρυσι διαπίστωσε ότι το 56% εξ αυτών σχεδιάζει να αυξήσει τις επενδύσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση τα επόμενα 1 έως 3 χρόνια, με το 46% να λέει ότι η μετάβαση αποτελεί την πιο σημαντική επενδυτική προτεραιότητα.

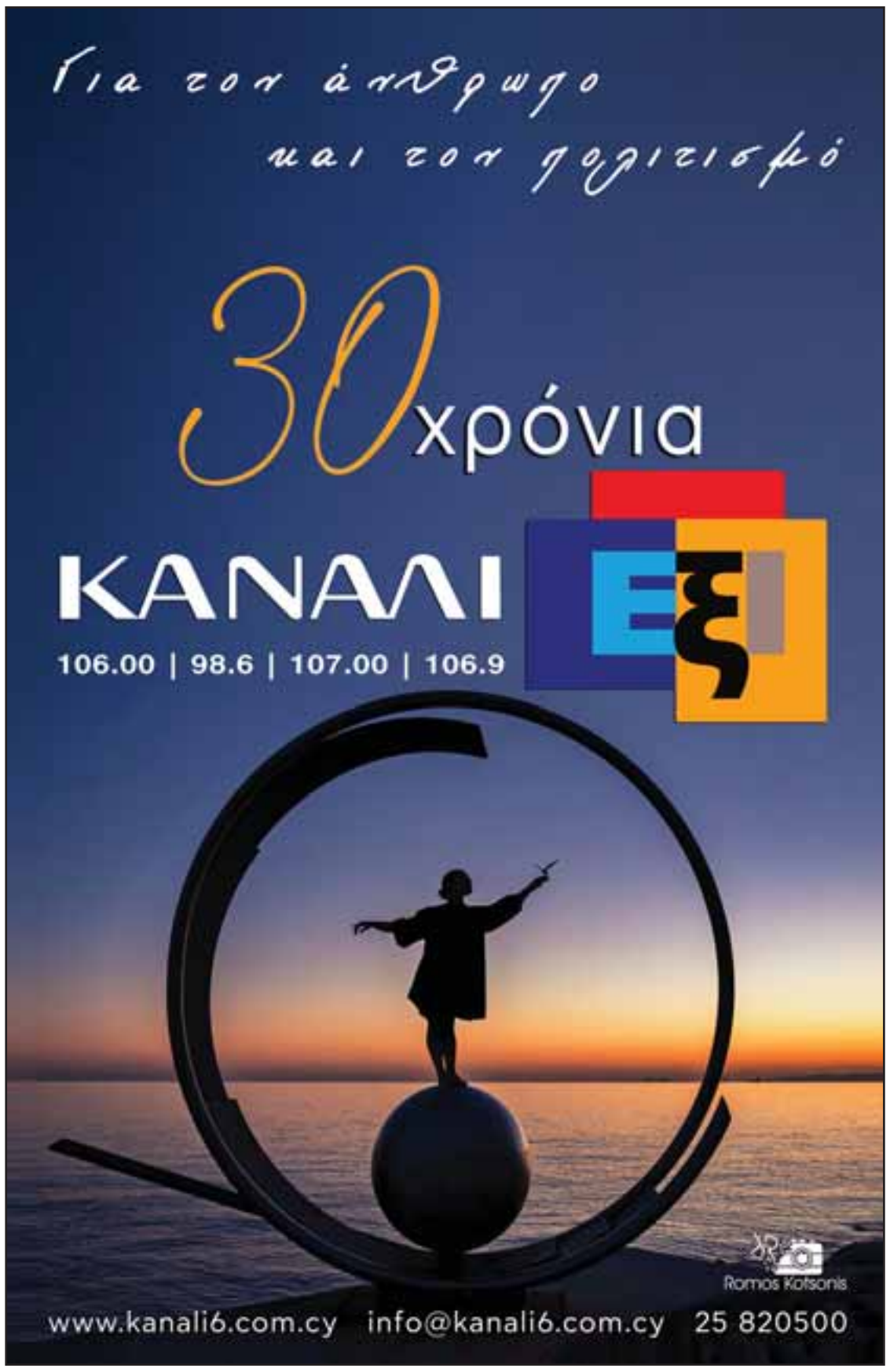

Σημάδια ανάκαμψης της οικονομίας του Ισραήλ

Βελτιώνεται η κατάσταση στην αγορά εργασίας, αυξάνεται η κατανάλωση

Παρά τον πόλεμο και την απότομη συρρίκνωση στα τέλη του 2023, στο σύνολο του περασμένου έτους η ισραηλινή οικονομία σημείωσε ανάπτυξη 2%. Στον τροποποιημένο προϋπολογισμό για το 2024 προβλέπεται δημοσιονομικό έλλειμμα 6,6% του ΑΕΠ της χώρας, σαφώς μεγαλύτερο από τα προ του πολέμου επίπεδα του 2,25% του ΑΕΠ. Εκφράζονται όμως εκτιμήσεις ότι αυτές οι προβλέψεις είναι υπεραισιόδοξες και ότι σίγουρα το δημοσιονομικό έλλειμμα θα είναι μεγαλύτερο.

Γνώρισε μια απότομη συρρίκνωση το τελευταίο τρίμηνο του περασμένου έτους με την οικονομία του να μειώνεται κατά 5,2% όταν ανέστειλαν σχεδόν κάθε δραστηριότητα τα πλήγματα της Χαμάς και ο πόλεμος στον οποίο ενεπλάκη στη συνέχεια. Τώρα όμως η οικονομία του Ισραήλ αρχίζει να επιστρέφει στην κανονικότητα και εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης παρά το γεγονός ότι ο πόλεμος συνεχίζεται. Η ραγδαία συρρίκνωση στα τέλη του προηγούμενου έτους οφειλόταν στις απότομες ελλείψεις εργατικού δυναμικού που παρουσιάστηκαν στην αγορά εργασίας όταν το Ισραήλ επιστράτευσε 300.000 πολίτες του που εγκατέλειψαν τις εργασίες τους και τις μικρές επιχειρήσεις τους. Και παράλληλα με την επιστράτευση οι 75.000 Παλαιστίνιοι εργάτες που απασχολούντο στον κατασκευαστικό κλάδο της χώρας σταμάτησαν να δουλεύουν με την έναρξη του πολέμου, με αποτέλεσμα να μειωθεί 95% η οικοδομική και κατασκευαστική δραστηριότητα. Ο κατασκευαστικός κλάδος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους Παλαιστίνιους πολίτες του Ισραήλ και τους κατοίκους της κατεχόμενης Λωρίδας της Γάζας.

Τελευταία, όμως, έχει ανακάμψει μερικώς καθώς το Ισραήλ κατόρθωσε να τους αντικαταστήσει με μετανάστες από την Ινδία, τη Σρι Λάνκα και το Ουζμπεκιστάν. Σύμφωνα με τον Μπέντζαμιν Μπεντάλ, καθηγητή Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Χάιφα, τελευταία η αγορά εργασίας ανακάμπτει με ταχύτατους ρυθμούς.

Μιλώντας στην Deutsche Welle, τονίζει πως «η αγορά εργασίας δεν έχει φτάσει ακόμη στα προ του πολέμου επίπεδα αλλά επισήμως η ανεργία είναι κατά 1% χαμηλότερη από τα επίπεδα του Σεπτεμβρίου του περασμένου έτους». Επιστρέφουν, άλλωστε, σταδιακά μερικοί έφεδροι και βελτιώνεται, έτσι, η κατάσταση στην αγορά εργασίας. Οπως τονίζει, όμως, ο Μπεντάλ, ορισμένοι τομείς της οικονομίας έχουν δεχθεί καίριο πλήγμα από τις ελλείψεις εργατικών χεριών και ειδικότερα ο κατασκευαστικός κλάδος. Και πάλι, είναι αξιοσημείωτο ότι παρά τον πόλεμο και την απότομη συρρίκνωση στα τέλη του 2023, στο σύνολο του περασμένου έτους η ισραηλινή οικονομία σημείωσε ανάπτυξη 2%. Σημειωτέον ότι αρχικά, πριν από τις επιθέσεις της Χαμάς, ο προϋπολογισμός του Ισραήλ προέβλεπε ανάπτυξη 3,5%. Επιπλέον, τα στοιχεία για τη χρήση πιστωτικών καρτών καταδεικνύουν πως επανέρχεται η αισιοδοξία μεταξύ των καταναλωτών μετά την απαισιοδοξία που επικράτησε το περασμένο έτος.

Το Ισραήλ κατόρθωσε να καλύψει τις μεγάλες ελλείψεις εργατικού δυναμικού με μετανάστες από την Ινδία, τη Σρι Λάνκα και το Ουζμπεκιστάν.

Ωστόσο η εικόνα δεν θα είναι σαφής προτού δοθούν στη δημοσιότητα πλήρη στοιχεία για το α΄ τρίμηνο του έτους. Ο πόλεμος ανάγκασε το Ισραήλ να αυξήσει δραματικά τις δαπάνες και ιδιαιτέρως να εκτοξεύσει στα ύψη τις αμυντικές δαπάνες καθώς και τις επενδύσεις για την ανοικοδόμηση των περιοχών που δέχθηκαν πλήγματα της Χαμάς, όπως και τις δαπάνες για τη μετεγκατάσταση δεκάδων χιλιάδων Ισραηλινών που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους. Τον περασμένο μήνα, άλλωστε, η κυβέρνηση παρουσίασε τον τροποποιημένο προϋπολογισμό της για το 2024 ύψους 584 δισ. σεκέλ, ποσό αντίστοιχο των 160 δισ. δολαρίων. Στο σχέδιο του προϋπολογισμού προβλέπεται δημοσιονομικό έλλειμμα 6,6% του ΑΕΠ της χώρας, σαφώς μεγαλύτερο από τα προ του πολέμου επίπεδα του 2,25% του ΑΕΠ. Ο Μπέντζαμιν Μπεντάλ εκφράζει, όμως, την εκτίμηση ότι οι προβλέψεις αυτές είναι υπεραισιόδοξες και ότι σίγουρα το δημοσιονομικό έλλειμμα θα είναι μεγαλύτερο. Θεωρεί πως είναι πιο ρεαλιστικό ένα έλλειμμα της τάξης του 8% «με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει περαιτέρω επιδείνωση σε ό,τι αφορά την ασφάλεια στη χώρα».

Η δημοσιονομική κατάσταση του Ισραήλ είναι σαφές ότι υφίσταται πιέσεις. Η κυβέρνηση σχεδιάζει να αντλήσει περίπου 56 δισ. δολάρια από τις αγορές και παράλληλα να αυξήσει τους φόρους. Επιμένει, πάντως, πως η οικονομική της κατάσταση είναι καλή. Μιλώντας στους Financial Times, ο Γιάλι Ρότενμπεργκ, γενικός λογιστής του υπουργείου Οικονομικών, επιμένει πως «τα θεμελιώδη μακροοικονομικά μεγέθη» είναι ίδια και τονίζει πως θα το διαπιστώσει κανείς αν κοιτάξει τον τεχνολογικό τομέα της χώρας, αν κοιτάξει τι γίνεται στις επενδύσεις υποδομών και τέλος αν κοιτάξει την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης. Ο Μπεντάλ τονίζει ότι ακόμη και τώρα όταν κυκλοφορεί κανείς στις μεγάλες πόλεις του Ισραήλ, όπως το Τελ Αβίβ και η Χάιφα, τίποτε δεν δείχνει πως η χώρα βρίσκεται σε πόλεμο ή πλήττεται από ελλείψεις. Καλεί, ωστόσο, την κυβέρνηση να παίρνει διδάγματα από την εμπειρία της χώρας με τους πολέμους και τον αντίκτυπό τους στην οικονομία. Ο ίδιος εκφράζει φόβους για τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι υπερβολικά αυξημένες αμυντικές δαπάνες. Το 1973 με τον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ είχε καταφέρει με τις αμυντικές δαπάνες να σημειώσει ανάπτυξη 30% που βέβαια δεν ήταν βιώσιμη. Σε συνδυασμό με την πετρελαϊκή κρίση και την οικονομική κρίση που επικρατούσε παγκοσμίως τότε ο πόλεμος οδήγησε σε οικονομική καταστροφή με υψηλό πληθωρισμό και μηδενική ανάπτυξη.

DEUTSCHE WELLE, FINANCIAL TIMES

Επενδύσεις 140 δισ. δολ. από τη Σαουδική Αραβία στην τεχνητή νοημοσύνη

Εχοντας συγκεντρώσει δυσθεώρητα πλούτη στα κρατικά επενδυτικά ταμεία της, η Σαουδική Αραβία επενδύει ιλιγγιώδη ποσά στην τεχνητή νοημοσύνη στο πλαίσιο των προσπαθειών της για απεξάρτηση της οικονομίας της από το πετρέλαιο. Ενδέχεται, έτσι, να αναδειχθεί σε κέντρο σύγχρονων τεχνολογιών, αλλά παράλληλα μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ανατροπής των γεωπολιτικών ισορροπιών αν προσφέρει ευκαιρίες στην Κίνα και υπονομεύσει τα συμφέροντα των ΗΠΑ.

Φέτος το Ριάντ ίδρυσε ταμείο με κεφάλαια ύψους 100 δισ. δολ. για επενδύσεις στην τεχνητή νοημοσύνη, ενώ σκοπεύει να διαθέσει άλλα 40 δισ. δολ. για επενδύσεις σε εταιρείες του κλάδου. Μπροστά στα κεφάλαια που διαθέτει η Σαουδική Αραβία για την τεχνητή νοημοσύνη ωχριούν οι αντίστοιχες επενδύσεις άλλων χωρών, όπως, για παράδειγμα, της Βρετανίας που θα δεσμεύσει μόνο 100 εκατ. δολ. στον κλάδο.

Οπως σχολιάζουν οι New York Times, οι αποφασιστικές αυτές επενδύσεις του Ριάντ θα θέσουν το βασίλειο στο κέντρο του κλιμακούμενου ανταγωνισμού ανάμεσα σε Κίνα, ΗΠΑ, Γαλλία και κάποιες άλλες χώρες που διαγκωνίζονται για την κυριαρχία στην τεχνητή νοημοσύνη. Αποτελούν μέρος του φιλόδοξου πακέτου του Σαουδάραβα πρίγκιπα Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, του Vision 2030, που στοχεύει στην απεξάρτηση της οικονομίας από το πετρέλαιο και στον επανα-προσανατολισμό της στην υψηλή τεχνολογία, στον τουρισμό, στον πολιτισμό και στα σπορ. Γι' αυτό και επενδύει 200 εκατ. δολ. ετησίως στον σταρ του ποδοσφαίρου Κριστιάνο Ρονάλντο και σχεδιάζει την ανέγερση ουρανοξύστη ιλιγγιώδους ύψους μέσα στην έρημο. Το 70% των στόχων του Vision 2030 περιλαμβάνει τεχνητή νοημοσύνη.

Η Ουάσιγκτον ανησυχεί για το ενδεχόμενο να διαθέσει το Ριάντ υψηλή τεχνολογία σε κινεζικές εταιρείες.

Μπροστά στα κεφάλαια που διαθέτει η Σαουδική Αραβία για την τεχνητή νοημοσύνη ωχριούν οι αντίστοιχες επενδύσεις άλλων χωρών, όπως, για παράδειγμα, της Βρετανίας, που θα δεσμεύσει μόνο 100 εκατ. δολ. στον κλάδο.

Το εν λόγω σχέδιο που παρουσίασε ο πρίγκιπας πριν από 8 χρόνια μοιάζει να έχει βγει από σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Προβλέπει φουτουριστικές πόλεις χτισμένες στην έρημο κατά μήκος της Ερυθράς Θάλασσας, που θα εξυπηρετούνται με ψηφιακές υπηρεσίες και υψηλές τεχνολογίες. Γι' αυτό και προσείλκυσε αμέσως το ενδιαφέρον της Silicon Valley και ο Σαουδάραβας πρίγκιπας βρέθηκε σύντομα να συνομιλεί με τον συνιδρυτή της Google, τον διευθύνοντα σύμβουλο της Apple και τον Μπιλ Γκέιτς. Ο ενθουσιασμός, όμως, εξανεμίστηκε σύντομα το φθινόπωρο του 2018 με τη δολοφονία του Σαουδάραβα δημοσιογράφου Τζαμάλ Κασόγκι. Τώρα το ενδιαφέρον έχει ανακάμψει και τον περασμένο μήνα στελέχη των Amazon, Google, TikTok, IBM, Huawei και πολλών άλλων εταιρειών - κολοσσών συμμετείχαν σε σχετικό συνέδριο στο Ριάντ.

Αν, πάντως, επιτύχει το σχέδιο, τότε σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες προσπάθειες των γειτονικών Αραβικών Εμιράτων μπορεί να δημιουργήσει ένα καινούργιο και πανίσχυρο κέντρο παγκόσμιας τεχνολογίας. Σε ομιλία του το 2020 ο πρίγκιπας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν παρουσίασε τα σχέδιά του για την τεχνητή νοημοσύνη και προσκάλεσε «όλους τους οραματιστές, καινοτόμους, επενδυτές και στοχαστές να έρθουν μαζί μας στο βασίλειο για να επιτύχουμε μαζί τις φιλοδοξίες μας».

Ομως αυτές οι φιλοδοξίες είναι γεωπολιτικώς ευαίσθητες, καθώς η Κίνα και οι ΗΠΑ προσπαθούν να διασφαλίσουν σφαίρες επιρροής γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη για να διαμορφώσουν το μέλλον των καινοτόμων τεχνολογιών. Η Ουάσιγκτον ανησυχεί για τις παρενέργειες, όπως, για παράδειγμα, το ενδεχόμενο να διαθέσει το Ριάντ υπολογιστική ενέργεια στις κινεζικές εταιρείες. Προ ημερών ο Λευκός Οίκος έκλεισε συμφωνία με τη Microsoft που θα επενδύσει στην εταιρεία G42 στα Εμιράτα με σκοπό να περιορίσει την επιρροή της Κίνας στην περιοχή.

Από την πλευρά της η Κίνα βλέπει τον Περσικό Κόλπο ως μια μεγάλη αγορά που θα της προσφέρει πρόσβαση σε επενδυτές με μεγάλα πορτοφόλια και την ευκαιρία να ασκήσει επιρροή σε χώρες - παραδοσιακούς συμμάχους των ΗΠΑ. Και σημειωτέον ότι χρησιμοποιούνται ήδη στην περιοχή από τις αστυνομικές δυνάμεις οι κινεζικοί μηχανισμοί παρακολούθησης που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη.

THE NEW YORK TIMES

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΔΝΑΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ (ΕΔΝΑΣ)

Ζητείται υποβολή δήλωσης ενδιαφέροντος από άτομα ή Εταιρείες που διαθέτουν προς ενοικίαση γραφειακό χώρο, στους Δήμους Λεμεσού, Αγίου Αθανασίου και Γερμασόγειας για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών της.

Οι δηλώσεις ενδιαφέροντος να παραδοθούν στα Γραφεία της ΕΔΝΑΣ που βρίσκονται στη Λεωφόρο Σπύρου Κυπριανού Αρ.1, Κτίριο Ιακώβου, 2ος όροφος,4001 Λεμεσός το αργότερο μέχρι τις 12:00 το μεσημέρι την Παρασκευή 28/06/2024. Η δήλωση ενδιαφέροντος πρέπει να απευθύνεται στην Πρόεδρο της Επιτροπής Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων.

Για περαιτέρω πληροφορίες παρακαλείστε όπως αποτείνεστε στην Ιστοσελίδα της Υπηρεσίας www.maic.gov.cy , καθώς και στα τηλέφωνα 25823717 και 25 823730.

Πρόταση τεσσάρων χωρών για φορολόγηση των κροίσων

Κοινή πρόταση για την καταπολέμηση της φτώχειας και της κλιματικής κρίσης καταθέτουν υπουργοί από τέσσερις κορυφαίες οικονομίες του κόσμου, ζητώντας τη δικαιότερη φορολόγηση των κροίσων του πλανήτη. Οι 3.000 δισεκατομμυριούχοι του κόσμου θα πρέπει να πληρώνουν φόρο τουλάχιστον 2% επί του ταχέως αναπτυσσόμενου πλούτου τους για τη συγκέντρωση 312 δισ. δολαρίων ετησίως με στόχο την καταπολέμηση της ανισότητας και της υπερθέρμανσης. Αυτή είναι η βασική πρόταση που συνυπογράφουν Βραζιλία, Γερμανία, Ισπανία και Νότια Αφρική, ζητώντας ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα για να απορροφηθούν μεταξύ άλλων οι οικονομικοί κραδασμοί από την πανδημία, την κλιματική κρίση και τις στρατιωτικές συρράξεις σε Ευρώπη και Μέση Ανατολή.

Στόχος του σχεδίου Βραζιλίας, Γερμανίας, Ισπανίας και Νότιας Αφρικής είναι τα χρήματα να κατευθυνθούν στην καταπολέμηση της ανισότητας και της υπερθέρμανσης.

«Είναι καιρός η διεθνής κοινότητα να ασχοληθεί σοβαρά με την αντιμετώπιση της ανισότητας. Ενα από τα βασικά μέσα που διαθέτουν οι κυβερνήσεις για την προώθηση μεγαλύτερης ισότητας είναι η φορολογική πολιτική. Οχι μόνο έχει τη δυνατότητα να αυξήσει τον δημοσιονομικό χώρο που πρέπει να επενδύσουν οι κυβερνήσεις στην κοινωνική προστασία, στην εκπαίδευση και στην προστασία του κλίματος, αλλά διασφαλίζει επίσης ότι όλοι στην κοινωνία συμβάλλουν στο κοινό καλό», τονίζουν. Στη συνεδρίαση των υπουργών Οικονομικών του G20 στις αρχές του έτους, η προεδρεύουσα Βραζιλία έθεσε ψηλά στην ατζέντα τον φόρο των δισεκατομμυριούχων, ενώ ο Γάλλος οικονομολόγος Ντανιέλ Ζουκμάν αναπτύσσει τώρα τις τεχνικές λεπτομέρειες ενός σχεδίου που θα συζητηθεί ξανά από το G20 τον Ιούνιο. Πρόσφατη έρευνα από την Oxfam διαπίστωσε ότι η έκρηξη των περιουσιακών στοιχείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας και έπειτα από αυτήν σήμαινε ότι οι δισεκατομμυριούχοι ήταν κατά 3,3 τρισ. δολάρια –ή 34%– πλουσιότεροι το 2023 από ό,τι το 2020. Η πρόταση των «4» υποστηρίζει ότι η εισφορά στους υπερ-πλουσίους είναι ένας απαραίτητος τρίτος πυλώνας που θα συμπληρώσει τις διαπραγματεύσεις για τη φορολόγηση της ψηφιακής οικονομίας και την εισαγωγή ενός ελάχιστου εταιρικού φόρου 15% για τις πολυεθνικές στις αρχές του έτους. Η υποστήριξη του κοινού γι' αυτή την πρόταση είναι συντριπτική, με τις δημοσκοπήσεις να δείχνουν έως και το 80% των ερωτηθέντων να τάσσεται υπέρ της. Είναι βέβαιο πάντως ότι θα συναντήσει αντίσταση. «Δεν θέλω να είμαι αφελής. Ξέρω ότι οι πλούσιοι θα πολεμήσουν. Μισούν τους φόρους. Θα ασκήσουν πίεση στις κυβερνήσεις. Θα χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα που κατέχουν», σημειώνει ο Ζουκμάν.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Δημογραφικές προκλήσεις στη Λατινική Αμερική

Των **ΓΚΟΥΣΤΑΒΟ ΑΝΤΛΕΡ** και **ΡΟΝΤΡΙΓΚΟ ΒΑΛΝΤΕΣ***

Το εργατικό δυναμικό της Λατινικής Αμερικής αυξήθηκε σχεδόν 50% την τελευταία 20ετία πριν από την πανδημία, συμβάλλοντας στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης. Τώρα, όμως, μεταβάλλονται οι δημογραφικές τάσεις και ενδεχομένως να επηρεάσουν την όλη πορεία τα επόμενα χρόνια. Αναμένουμε ότι η ανάπτυξη στη Λατινική Αμερική θα είναι κατά μέσον όρο περίπου 2% ετησίως την προσεχή πενταετία, δηλαδή κάτω από τον ήδη χαμηλό ιστορικό μέσο όρο της. Οι συγκεκριμένες προβλέψεις είναι επίσης πολύ πιο αδύναμες από τις αντίστοιχες για άλλες αναδυόμενες οικονομίες στην Ευρώπη και την Ασία, οι οποίες και αυτές αναμένεται να επιβραδυνθούν. Παρά ταύτα εξακολουθούν να αναπτύσσονται ετησίως κατά 3% και 6% αντιστοίχως. Αυτή η ασθενέστερη προοπτική εν μέρει δηλώνει τα χρόνια προβλήματα των υποτονικών επενδύσεων και της αργής αύξησης της παραγωγικότητας. Η πρόσθετη πρόκληση αυτή τη φορά είναι ότι τα δημογραφικά στοιχεία αλλάζουν και το εργατικό δυναμικό δεν θα αυξηθεί τόσο γρήγορα πλέον.

Η ανάπτυξη στη Λατινική Αμερική θα είναι κατά μέσον όρο περίπου 2% ετησίως την προσεχή πενταετία, δηλαδή κάτω από τον ήδη χαμηλό ιστορικό μέσο όρο της.

Η αύξηση του πληθυσμού θα συνεχίσει να επιβραδύνεται, υποχωρώντας από περίπου 1% σε ετήσια βάση την περίοδο 2000-2020 σε περίπου 0,6% τα επόμενα πέντε χρόνια. Βέβαια, ο διογκούμενος πληθυσμός δεν σημαίνει αυτόματα αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, του πιο σχετικού μέτρου ευημερίας. Αν και μεγαλύτερος πληθυσμός ισοδυναμεί με μεγαλύτερο εργατικό δυναμικό και συνολικό προϊόν, σημαίνει επίσης μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, μεταξύ των οποίων η παραγωγή μοιράζεται.

Ωστόσο, η οικονομική ανάπτυξη διά μέσου αυξημένου πληθυσμού συνδράμει, λόγου χάριν, με την ενίσχυση των εσόδων στην αποπληρωμή του ογκώδους χρέους. Το σημαντικότερο όλων είναι πως ο πληθυσμός της Λατινικής Αμερικής γηράσκει και η αναλογία του παραγωγικού πληθυσμού επί του συνολικού φθάνει στα υψηλότερα δυνατά επίπεδα. Και αυτό μεταφράζεται στο ότι το ποσοστό των εργαζομένων, που δυνητικά παράγουν έσοδα, θα παύσει να αυξάνεται. Πρόκειται για σοβαρή αλλαγή, διότι αυτό το τμήμα του πληθυσμού μέχρι σήμερα αυξανόταν, επιτρέποντας στο εργατικό δυναμικό να διογκώνεται 0,5% ετησίως από το 2000. Η διατήρηση της ατμομηχανής του εργατικού δυναμικού σε λειτουργία απαιτεί την τόνωση της συμμετοχής των ανθρώπων. Παράλληλα, το ποσοστό όσων αναζητούν εργασία βαίνει αυξανόμενο.

Η υλοποίηση αυτών των προβλέψεων σημαίνει ότι είναι καθοριστικής σημασίας η περαιτέρω ένταξη των γυναικών στην παραγωγή. Σήμερα έχουν περιορισμένη συμμετοχή, εάν συγκριθεί το δικό τους 52% για τις παραγωγικές ηλικίες με το 75% των ανδρών. Οι πολιτικές μπορούν να βοηθήσουν. Η επέκταση των προγραμμάτων παιδικής μέριμνας και η παροχή περισσότερων προγραμμάτων κατάρτισης για τις γυναίκες μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της συμμετοχής τους, όπως έχουμε αναφέρει σε πρόσφατες εκθέσεις μας για τις λατινοαμερικανικές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Βραζιλίας και του Μεξικού. Σε αυτή την κατεύθυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών μπορεί να συντείνει: πρώτον, η διασφάλιση ότι η φορολογία των νοικοκυριών δεν τις αποθαρρύνει να εργαστούν, και, δεύτερον, η κατάργηση των ασύμμετρων επιδομάτων παιδικής μέριμνας και γονικής άδειας μεταξύ ανδρών και γυναικών, που τελικά αποθαρρύνουν την πρόσληψη γυναικών ή επηρεάζουν τις αμοιβές τους. Επιπροσθέτως, οι χώρες μπορούν να αυξήσουν το εργατικό δυναμικό τους παρέχοντας ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης, αυξάνοντας την ηλικία συνταξιοδότησης, εξαλείφοντας τα αντικίνητρα για εργασία μετά τη σύνταξη και ακολουθώντας πολιτικές υπέρ της απασχόλησης ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Τέλος, εξίσου καίρια είναι και η αντιμετώπιση του εγκλήματος, διότι συνιστά σημαντικό παράγοντα πίσω από τις εκροές μεταναστών από ορισμένες περιοχές της Νότιας Αμερικής.

* Ο κ. Γκουστάβο Αντλερ και ο κ. Ροντρίγκο Βαλντές είναι στελέχη του Τμήματος Δυτικού Ημισφαιρίου του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

Σε χαμηλό 13 ετών οι πωλήσεις ακινήτων το α΄ 3μηνο στην Ευρώπη

Καταγράφεται πτώση 26% σε σύγκριση με τα ήδη υποτονικά επίπεδα του 2023

Στον «πάγο» εξακολουθεί να βρίσκεται η αγορά ακινήτων της Ευρώπης, με την κατάσταση μάλιστα να επιδεινώνεται στις αρχές του 2024 και τις αγοραπωλησίες να έχουν υποχωρήσει στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2011.

Συγκεκριμένα καταγράφηκε πτώση 26% στα 34,5 δισ. ευρώ το πρώτο τρίμηνο σε σύγκριση με τα ήδη υποτονικά επίπεδα ένα χρόνο νωρίτερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η MSCI Real Assets.

Πρόκειται για το έβδομο συνεχόμενο τρίμηνο που η αγορά ακινήτων βαίνει μειούμενη, καθώς η αβεβαιότητα σχετικά με τον χρόνο μείωσης των επιτοκίων συνεχίζει να μπαίνει εμπόδιο μεταξύ των προσδοκιών των αγοραστών και των πωλητών ως προς το ύψος των τιμών.

Η μεγαλύτερη πτώση καταγράφηκε στα επαγγελματικά ακίνητα, τα οποία αποτελούν τη μερίδα του λέοντος στο real estate, με μειωμένους όγκους πωλήσεων κατά 45%.

Πιο ζοφερή είναι η κατάσταση στο Παρίσι, καθώς το τρίμηνο που πέρασε ήταν το χειρότερο στην ιστορία της γαλλικής πρωτεύουσας ως προς τις πωλήσεις γραφείων με μόλις 8 συμφωνίες συνολικής αξίας κάτω των 500 εκατ. ευρώ.

Συνολικά, στη Γαλλία καταγράφηκε η τρίτη μεγαλύτερη πτώση στις αγοραπωλησίες κατά 44%, ενώ η Ολλανδία είναι στην πρώτη θέση με «βουτιά» 47% και η Ισπανία στη δεύτερη με -45%. Ακολουθούν οι Γερμανία (-41%), Ιταλία (-33%), Σουηδία (-29%) και Ηνωμένο Βασίλειο (-28%). Τα υψηλότερα επιτόκια προκάλεσαν μια απότομη πτώση στην ευρωπαϊκή αγορά ακινήτων, ενώ επιπλέον επιβαρυντικοί παράγοντες είναι οι νέες εργασιακές πρακτικές (όπως η εξ αποστάσεως εργασία), αλλά και τα αυστηρότερα περιβαλλοντικά κριτήρια που δυσκολεύουν την πώληση των παλαιότερων κτιριακών εγκαταστάσεων.

Η μεγαλύτερη υποχώρηση σημειώθηκε στα επαγγελματικά ακίνητα, με μειωμένους όγκους πωλήσεων κατά 45%.

Ωστόσο, η διαφαινόμενη μείωση των επιτοκίων τους επόμενους μήνες με φόντο την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού δημιουργεί ελπίδες σε πολλούς επίδοξους πωλητές ότι οι τιμές θα αρχίσουν να ανακάμπτουν σύντομα. «Μετά από ένα πολύ υποτονικό 2023, υπήρχαν ελπίδες ότι οι ευρωπαϊκές επενδύσεις σε ακίνητα θα άρχιζαν να ανακάμπτουν το πρώτο τρίμηνο του 2024», δήλωσε ο Tom Leahy, επικεφαλής της έρευνας για τα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία της MSCI. «Αλλά η συνεχιζόμενη νομισματική σύσφιγξη και η επώδυνη αναπροσαρμογή της πορείας των επιτοκίων καθιστούν δύσκολες τις συναλλαγές στη συγκεκριμένη αγορά», προσέθεσε.

Οι περισσότεροι πωλητές έμειναν προσκολλημένοι στις παλαιότερες εμπορικές αξίες των ακινήτων τους και αντιστάθηκαν στις μειώσεις των τιμών, ενώ κάποιοι άλλοι δεν είχαν άλλη επιλογή από το να ρίξουν τις τιμές. Η αβεβαιότητα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα των μειώσεων των επιτοκίων παρέτεινε τις συγκεχυμένες προσδοκίες ως προς την εξέλιξη των τιμών, με ορισμένους πωλητές να είναι πλέον πιο σίγουροι ότι οι τιμές θα ανακάμψουν, ακόμη και αν η προσφορά εξακολουθεί να αντανακλά το αυξημένο κόστος δανεισμού. Επί παραδείγματι, η MSCI διαπίστωσε ότι εξακολουθεί να υπάρχει ένα χάσμα της τάξης του 20% μεταξύ των ζητούμενων τιμών για τα γραφεία του Λονδίνου και των επιπέδων στα οποία τελικά κλείνουν οι συμφωνίες.

A.P.

Στο Παρίσι, το τρίμηνο που πέρασε ήταν το χειρότερο στην ιστορία της γαλλικής πρωτεύουσας ως προς τις πωλήσεις γραφείων με μόλις 8 συμφωνίες συνολικής αξίας κάτω των 500 εκατ. ευρώ. Συνολικά, στη Γαλλία καταγράφηκε η τρίτη μεγαλύτερη πτώση στις αγοραπωλησίες ακινήτων κατά 44%, ενώ η Ολλανδία είναι στην πρώτη θέση με «βουτιά» 47% και η Ισπανία στη δεύτερη με πτώση 45%.

Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ (ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 2016 (Κ.Δ.Π. 62 ΤΟΥ 2016)

Ειδοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 5 (1)

Δίδεται ειδοποίηση, σύμφωνα με τον κανονισμό 5(1) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές των Κανονισμών του 2016, ότι εγώ/εμείς: Ευριπίδου Χαρίλαος από Αγλαντζιά ιδιοκτήτης/ες του/των τεμαχίου/ων με αρ. 1030, Φύλλο 21/ Σχέδιο: 540204

Τοποθεσία/Ενορία: Αγ. Ομολογητών.
Οδός/ αριθμός: Νίκης 1 κατ. 10 στην περιοχή του Δήμου/Χωρίου Λευκωσίας θα υποβάλω/ουμε αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή (Διευθυντής Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως) για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για Παρασκευαστήριο.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 21 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποιήσεως αυτής.

Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ (ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 2016 (Κ.Δ.Π. 62 ΤΟΥ 2016)

Ειδοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 5 (1).

Δίδεται ειδοποίηση, σύμφωνα με τον κανονισμό 5(1) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές των Κανονισμών του 2016, ότι εγώ/εμείς: Παύλου Μαρίνα από Στρόβολο ιδιοκτήτης/ες του/των τεμαχίου/ων με αρ. 1030, Φύλλο 21/ Σχέδιο: 540204

Τοποθεσία/Ενορία: Αγ. Ομολογητών.
Οδός/ αριθμός: Νίκης 1Γ κατ. 9 στην περιοχή του Δήμου/Χωρίου Λευκωσίας θα υποβάλω/ουμε αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή (Διευθυντής Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως) για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για Παρασκευαστήριο.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 21 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποιήσεως αυτής.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ
AURORA HEALTH CARE CENTRE

Ζητούνται για μόνιμη εργασία
Βοηθοί Νοσηλευτών / Φροντιστές στο Κέντρο Υγείας και Αποκατάστασης Aurora στη Λευκωσία.

Απαιτήσεις για τη θέση εργασίας:

• Καλή γνώση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας
• Απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
• Τουλάχιστον 1 χρόνο εμπειρίας σε παρόμοια θέση

Email επικοινωνίας:
info@aurorahealth.com.cy
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 22278400

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

Αυξάνεται η ζήτηση για αγορά εξοχικής κατοικίας από Ελληνες

Σε πολλές περιπτώσεις επιλέγουν ακίνητα ακόμα και από τα σχέδια

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Δυναμική επιστροφή στην αγορά εξοχικών κατοικιών πραγματοποιούν πλέον οι Ελληνες αγοραστές, για πρώτη φορά μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Οπως προκύπτει από σχετική ανάλυση της εταιρείας πώλησης εξοχικών κατοικιών Elxis-At Home In Greece, κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών καταγράφεται σημαντική αύξηση τόσο της ζήτησης, όσο και των αγορών εξοχικών από Ελληνες. «Μέχρι πρότινος, είχαμε καταγράψει το έντονο αγοραστικό ενδιαφέρον από Ελληνες της ομογένειας, που αποτελούσαν το 10% του συνόλου των πωλήσεων που πραγματοποιούσαμε στην Ελλάδα. Πλέον όμως, διαπιστώνουμε ότι έχει αυξηθεί σημαντικά και η ζήτηση από Ελληνες ημεδαπούς, μόνιμους κατοίκους δηλαδή», αναφέρει στην «Κ» ο κ. Γιώργος Γαβριηλίδης, διευθύνων σύμβουλος της Elxis.

Η τάση αυτή αποκτά ακόμα μεγαλύτερο ενδιαφέρον, αν ληφθεί υπόψη ότι η Elxis διατηρεί την έδρα της στην Ολλανδία (Ουτρέχτη), προωθώντας ελληνικά ακίνητα στις αγορές της βορειοδυτικής Ευρώπης, όπως επίσης και σε Ελληνες ομογενείς από χώρες όπως η Αυστραλία, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, αλλά και η Γερμανία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας, οι Ελληνες που αγοράζουν εξοχικά είναι ηλικίας 45-60 ετών και ελεύθεροι επαγγελματίες, όπως π.χ. γιατροί και δικηγόροι. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις επιλέγουν ακίνητα από τα σχέδια, δηλαδή από το αρχικό στάδιο της κατασκευής, εξασφαλίζοντας κι ένα πιο χαμηλό τίμημα.

«Ο προϋπολογισμός της συγκεκριμένης αγοραστικής ομάδας κινείται μεταξύ 250.000-350.000 ευρώ, προτιμώντας σπίτια υψηλής αισθητικής και χωρίς να έχουν ως κύριο μέλημά τους την εξασφάλιση πολύ χαμηλής τιμής», αναφέρει ο κ. Γαβριηλίδης. Ενα ακόμα χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι οι αγοραστές δεν καταφεύγουν σε τραπεζικό δανεισμό, κάτι που σημαίνει ότι χρηματοδοτούν την απόκτηση εξοχικού αποκλειστικά μέσω αποταμιεύσεων. Το γεγονός λοιπόν ότι δεν εκτίθενται στον κίνδυνο των υψηλών επιτοκίων, ευνοεί την αύξηση των συναλλαγών. Με βάση τα στοιχεία της Elxis, οι άνθρωποι αυτοί προτιμούν περιοχές ανερχόμενες και όχι ιδιαίτερα κορεσμένες τοποθεσίες. Για παράδειγμα, στην Κρήτη, κινούνται σε περιοχές των νομών Ρεθύμνου και Χανίων, χωρίς μεγάλη τουριστική κίνηση, ενώ αγοραστικό ενδιαφέρον παρατηρείται και σε όλη την ακτογραμμή από την Ηγουμενίτσα μέχρι την Πρέβεζα και την Πάλαιρο. Αντίστοιχα, στη Ρόδο, η ζήτηση που εκδηλώνεται αφορά την κεντρική και δυτική πλευρά του νησιού, που δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη. Σημαντική κινητικότητα παρατηρείται από Ελληνες και στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου.

Οι αγοραστές προτιμούν περιοχές ανερχόμενες τουριστικά και σπίτια υψηλής αισθητικής, ενώ δεν καταφεύγουν σε τραπεζικό δανεισμό, κάτι που σημαίνει ότι χρηματοδοτούν την απόκτηση εξοχικού αποκλειστικά μέσω αποταμιεύσεων.

Οι ενδιαφερόμενοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες 45-60 ετών – Αγοράζουν σπίτια 250.000-350.000 ευρώ για διακοπές, αλλά και για μίσθωση.

Με επενδυτική στρατηγική

Σε αντίθεση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση, οι τωρινοί Ελληνες αγοραστές εξοχικών κατοικιών έχουν και επενδυτικό προσανατολισμό, πέραν της ιδίας χρήσης για μερικές ημέρες, ή εβδομάδες τον χρόνο. Οπως εξηγεί ο κ. Γαβριηλίδης, «οι Ελληνες αγοραστές προτιμούν νεόδμητες μονοκατοικίες, μικρής επιφάνειας, που να συγκεντρώνουν καλές προοπτικές για την εξασφάλιση εισοδημάτων μέσω πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης. Εχουν ως βασικό τους μέλημα την επένδυση, με στόχο την εκμετάλλευση, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν προχωρούν και σε ιδία χρήση των ακινήτων που αγοράζουν. Ωστόσο, η επιλογή της αξιοποίησης βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο, προκειμένου το εξοχικό να αποφέρει και κάποιο εισόδημα. Από τη στιγμή μάλιστα που δεν χρησιμοποιείται και τραπεζικός δανεισμός, αυξάνεται και η ετήσια απόδοση», καταλήγει ο κ. Γαβριηλίδης.

Σε ό,τι αφορά τους ομογενείς αγοραστές, έχουν παρόμοιο προσανατολισμό. Πρόκειται για μετανάστες δεύτερης, ή ακόμα και τρίτης γενιάς, οι οποίοι έχουν συγκεντρώσει κάποιες αποταμιεύσεις κι επιθυμούν να τις χρησιμοποιήσουν, ώστε να αποκτήσουν ένα σπίτι στη χώρα της καταγωγής τους. Μάλιστα, αυτό ισχύει και για ανθρώπους που δεν έχουν επισκεφθεί ποτέ την Ελλάδα, δείγμα της θέλησής τους να ενισχύσουν τους δεσμούς τους με τη γενέτειρα των προγόνων τους.

Αυξήθηκαν κατά 8% οι ζητούμενες τιμές κατοικιών το α΄ τρίμηνο

Κανένα σημάδι ανάσχεσης δεν φαίνεται να παρουσιάζουν οι ζητούμενες τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών, μετά το πέρας και του πρώτου τριμήνου 2024. Σύμφωνα με τον δείκτη τιμών SPI του Spitogatos.gr, στο σύνολο της χώρας η μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης κατοικιών αυξήθηκε κατά 8% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, αλλά και κατά 2,9% συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο. Αντίστοιχα, η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης κατοικιών κατέγραψε ετήσια αύξηση κατά 11,4%, αλλά και αύξηση κατά 2,3% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2023.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίζονται σε Αττική και Θεσσαλονίκη, με την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά να ξεχωρίζει, καθώς η περιοχή της Καλλίπολης-Φρεαττύδας σημείωσε ετήσια αύξηση κατά 44% και «σκαρφάλωσε» στις 3.000 ευρώ/τ.μ. μέσα σε μόλις 12 μήνες, ως αποτέλεσμα της αύξησης της ζήτησης από επενδυτές τρίτων χωρών μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα».

Μεγάλη αύξηση κατά 35% εντοπίζεται και στην περιοχή του Ν. Ψυχικού, όπου πλέον η μέση ζητούμενη τιμή διαμορφώθηκε σε 4.267 ευρώ/τ.μ., ενώ οι τιμές στην Παλλήνη ενισχύθηκαν κατά 34,4% σε 2.750 ευρώ/τ.μ. Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη οι περιοχές με τις υψηλότερες αυξήσεις ήταν του Χαριλάου (2.538 ευρώ/τ.μ.), η Ανω Πόλη (1.849 ευρώ/τ.μ.) και η περιοχή Πεύκα (1.714 ευρώ/τ.μ.).

Οι ακριβότερες περιοχές της Αττικής για την αγορά κατοικίας ήταν η Βουλιαγμένη (6.480 ευρώ/τ.μ.), η Βούλα (5.495 ευρώ/τ.μ.), η περιοχή Κολωνάκι - Λυκαβηττός (5.000 ευρώ/τ.μ.), η Γλυφάδα (4.811 ευρώ/τ.μ.) και ο Αλιμος (4.778 ευρώ/τ.μ.). Αντίθετα, οι πιο οικονομικές περιοχές για αγορά κατοικίας στην Αττική είναι η Αγία Βαρβάρα (1.269 ευρώ/τ.μ.), το Πέραμα (1.343 ευρώ/τ.μ.), η Πατησίων - Αχαρνών (1.424 ευρώ/τ.μ.), ο Αγιος Ιωάννης Ρέντης (1.429 ευρώ/τ.μ.) και τα Πατήσια (1.439 ευρώ/τ.μ.).

Στην Αττική, τα νότια προάστια πρωταγωνιστούν και πάλι σε ό,τι αφορά τις πιο ακριβές περιοχές της Αττικής για ενοικίαση κατοικίας, με τη Βουλιαγμένη να έρχεται πρώτη με μέση ζητούμενη τιμή 18,1 ευρώ/τ.μ. Ακολουθούν κατά σειρά, η περιοχή Κολωνάκι - Λυκαβηττός, το Παλαιό Ψυχικό, η Γλυφάδα και το Ελληνικό.

Ν. Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίζονται σε Αττική και Θεσσαλονίκη, με την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά να ξεχωρίζει, καθώς η περιοχή της Καλλίπολης-Φρεαττύδας σημείωσε ετήσια αύξηση κατά 44% και «σκαρφάλωσε» στις 3.000 ευρώ/τ.μ.

Σε επίπεδα - ρεκόρ πωλήθηκε οικόπεδο στην Κάτω Βούλα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ούτε η ίδια η Νάνσυ Φίλις Χόρτον δεν θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί πως το ακίνητό της στην παραλιακή λεωφόρο της Βούλας θα απέφερε έσοδα της τάξεως των 6,8 εκατ. προκειμένου να στηρίξει την κληρονομιά της και τη φιλανθρωπική της δραστηριότητα. Ετσι όμως έγινε, και οι τιμές ακινήτων στην Αθηναϊκή Ριβιέρα προσεγγίζουν πλέον επίπεδα που συναντώνται στις ακριβότερες περιοχές του πλανήτη. Πρόκειται για δύο εφαπτόμενα οικόπεδα συνολικής επιφάνειας 1.119 τετραγωνικών μέτρων που πωλήθηκαν έναντι τιμήματος 6,8 εκατ. ευρώ σε μια από τις ακριβότερες συναλλαγές αγοραπωλησίας γης, αναλογικά με την έκτασή της, στη χώρα. Ιδιοκτήτριά του ήταν η Νάνσυ Φίλις Χόρτον, διακεκριμένη ποιήτρια, ανθρωπίστρια και συγγραφέας, μεγάλη φιλάνθρωπος και ακαδημαϊκός, που έφυγε από τη ζωή το 2016. Για την εκποίηση του ακινήτου της κληρονομιάς της Νάνσυ Φίλις Χόρτον, την οποία διαχειρίζονται οι εκτελεστές της διαθήκης της, διενεργήθηκε πλειστηριασμός με ζητούμενη τιμή τα 2,92 εκατ. ευρώ.

Στον πλειστηριασμό συμμετείχαν 12 υποψήφιοι αγοραστές και επικράτησε τελικά με υπερδιπλάσιο τίμημα η Crest Point Investments.

Οι τιμές ακινήτων στην Αθηναϊκή Ριβιέρα προσεγγίζουν πλέον επίπεδα που συναντώνται στις ακριβότερες περιοχές του πλανήτη.

Μια εταιρεία που συστάθηκε τον Φεβρουάριο και στην οποία ως βασικοί διαχειριστές εμφανίζονται δύο άνδρες, ένας ελληνικής και ένας αραβικής καταγωγής. Σύμφωνα με πληροφορίες της αγοράς, οι αγοραστές, που φέρεται να εκπροσωπούν και άλλους επενδυτές, θα αναπτύξουν στην έκταση συγκρότημα πολυτελών κατοικιών.

Ωστόσο, κτηματομεσιτικές πηγές αλλά και developers που ασχολούνται με την περιοχή εκτιμούν πως το καταβληθέν τίμημα καθιστά μη βιώσιμο οποιοδήποτε επιχειρηματικό σχέδιο λόγω του συνολικού κόστους της όποιας οικιστικής ανάπτυξης, εκτός αν το τίμημα ανά τετραγωνικό των κατοικιών που θα αναπτυχθούν είναι σε διπλάσια από τα ισχύοντα σήμερα επίπεδα. Πόσο μάλλον που η περιοχή βρίσκεται στα όρια δικαιοδοσίας του Δήμου Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης, ο δήμαρχος της οποίας πρωταγωνιστεί στις αντιδράσεις κατά του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού που δίνει δυνατότητες επιπλέον δόμησης σε επιφάνεια και ύψος, δυσχεραίνοντας την έκδοση μιας «γενναιόδωρης» οικοδομικής άδειας.

Η έκταση που πωλήθηκε βρίσκεται επί της Λ. Καραμανλή στον αριθμό 75, με πρόσωπο στην παραλιακή λεωφόρο και απέναντι από τον ναυταθλητικό όμιλο Βούλας. Η ισχυρή ζήτηση που εκδηλώνεται από Ελληνες και ξένους αγοραστές είτε για τις λιγοστές ελεύθερες εκτάσεις γης στην Αθηναϊκή Ριβιέρα είτε και για δομημένα διαμερίσματα έχει οδηγήσει τις τιμές σε δυσθεώρητα επίπεδα.

Η έκταση βρίσκεται στην Κάτω Βούλα, επί της λεωφόρου Καραμανλή στον αριθμό 75, με πρόσωπο στην παραλιακή λεωφόρο και απέναντι από τον ναυταθλητικό όμιλο Βούλας. Δεν έχει δηλαδή κάποιο ιδιαίτερο προνομιακό στοιχείο σε σχέση με άλλες εκτάσεις στην περιοχή που να δικαιολογεί αυτό το τίμημα. Ωστόσο, η ισχυρή ζήτηση που εκδηλώνεται από Ελληνες και ξένους αγοραστές είτε για τις λιγοστές ελεύθερες εκτάσεις γης στην Αθηναϊκή Ριβιέρα είτε και για δομημένα διαμερίσματα έχει οδηγήσει τις τιμές σε πραγματικά δυσθεώρητα επίπεδα.

Το προϊόν από τον πλειστηριασμό θα ενισχύσει την κοινωφελή περιουσία της Νάνσυ Φίλις Χόρτον, κόρης του σπουδαίου φιλέλληνα Τζορτζ Χόρτον, ο οποίος χρημάτισε γενικός πρόξενος των ΗΠΑ στη Σμύρνη κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Καταστροφής, διασώζοντας χιλιάδες Ελληνες. Η Χόρτον έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 104 ετών το 2016 και ως μία από τις πράξεις που προέβλεψε στη διαθήκη της ήταν δωρεά 1,25 εκατ. δολαρίων προς το φιλανθρωπικό ίδρυμα της ΑΧΕΠΑ και ετήσια χορηγία στο όνομά της σε υποστήριξη του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ στη Θεσσαλονίκη.

Συναλλαγές με ιδιαίτερα υψηλές τιμές, που κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί μέχρι πριν από λίγα χρόνια, έχουν γίνει κι άλλες στην περιοχή, ενώ νέα projects, όπως στο Ελληνικό αλλά και στη Βούλα, ζητούν τιμές άνω των 10.000 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο για νεόδμητα διαμερίσματα.

Εξάλλου δεν έχει περάσει ένας χρόνος από τότε που πωλήθηκε σε πλειστηριασμό διαμέρισμα του Γιώργου Πετζετάκι, σε προνομιακή τοποθεσία στο Καβούρι, αλλά χωρίς πρόσωπο επί της ακτογραμμής και κατασκευής της δεκαετίας του ’80, έναντι τιμήματος της τάξεως των 13.000 ευρώ ανά τετραγωνικό.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα
ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

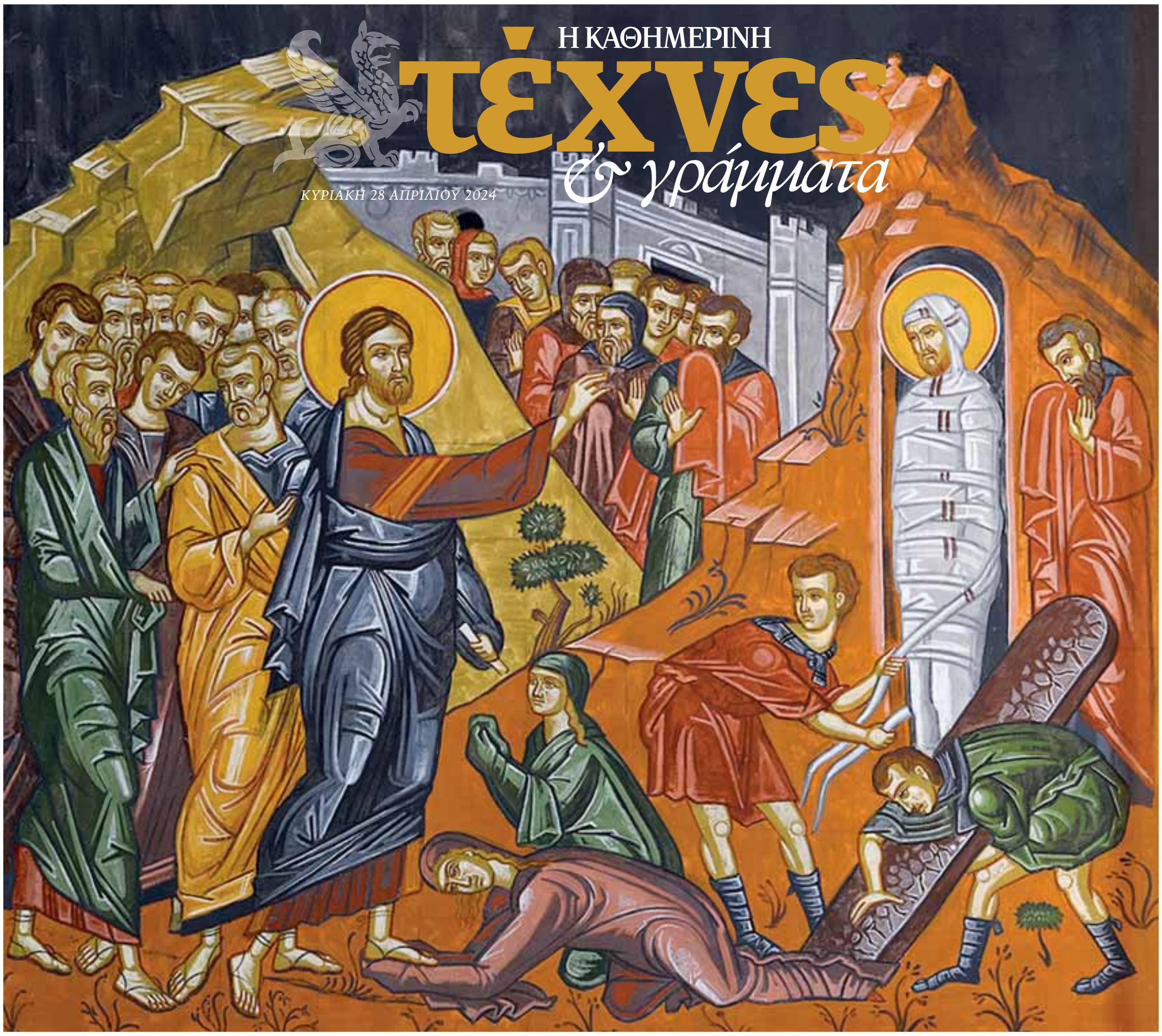

Ιερός Ναός Αγίου Βασιλείου Βραχναΐικων, νότια κεραία. Η Εγερσις του Λαζάρου, του Κώστα Παπατριανταφυλλόπουλου, έργα του οποίου εκτίθενται στην Εθνική Βιβλιοθήκη.

«Λάζαρε, δεύρο έξω!»

Η αγιογραφία της Εγέρσεως του Λαζάρου από τον ζωγράφο Κώστα Παπατριανταφυλλόπουλο

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

«Κάποιος που ονομαζόταν Λάζαρος αρρώστησε». Ετσι εκκινεί την αφήγηση του επεισοδίου της έγερσης (ή ανάστασης) του Λαζάρου ο Ιωάννης στο ευαγγέλιό του. Είναι και ο μόνος ευαγγελιστής που αφηγείται τη συγκλονιστική αυτή ιστορία. «Πρόκειται για την πλέον εκτεταμένη αφήγηση σε όλα τα ευαγγέλια, με εξαίρεση την αφήγηση των Παθών του Χριστού», με πληροφορεί ο Σταύρος Ζουμπουλάκης.

Η κουβέντα μας γίνεται με αφορμή τη θαυμάσια εικόνα της Εγερσης του Λαζάρου, που ο Κώστας Παπατριανταφυλλόπουλος φιλοτέχνησε το 2011 για τον Αγιο Βασίλειο Βραχναΐικων. Η εικόνα, όπως και η μακέτα της, περιλαμβάνεται στον κατάλογο της έκθεσης «Κώστας Παπατριανταφυλλόπουλος: τάχα και αγιογράφος - Αγιος Βασίλειος Βραχναΐικων», που έκανε εγκαίνια στην Εθνική Βιβλιοθήκη την περασμένη Πέμπτη, 25 Απριλίου, και θα διαρκέσει έως τις 23 Ιουνίου. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει η Αθηνά Κυριακώδη και ο φροντισμένος κατάλογος περιλαμβάνει κατατοπιστικά κείμενα των Σταύρου Ζουμπουλάκη (υπογράφει και την επιμέλεια της έκδοσης), Ν. Π. Παΐσιου, Αθηνάς Κυριακώδη, π. Σωτηρίου Μανωλόπουλου, Ελσας Ζαχαράκη και του ζωγράφου.

Ο κατάλογος δεν περιλαμβάνει μονάχα αγιογραφίες, μα και ζωγραφική. Ο Παπατριανταφυλλόπουλος, γεννημένος το 1951 στα Βραχναΐικα, περίπου δέκα χιλιόμετρα έξω από την Πάτρα, είναι πρωτίστως ζωγράφος. Ομως, επί του παρόντος στεκόμαστε στο αγιογραφικό του έργο. Μάλιστα, δεν φιλοτέχνησε τις εικόνες του απομονωμένος στο εργαστήριό του, αλλά εργάστηκε εντός του (τεράστιου) ναού του Αγίου Βασιλείου Βραχναΐικων. Η αρχή έγινε το 2001. «Θεωρώ τον Αγιο Βασίλειο στα Βραχναΐικα σπουδαίο μνημείο της νεοελληνικής εκκλησιαστικής τέχνης, μα και σύνολης της ζωγραφικής μας γενικότερα», σημειώνει ο Στ. Ζουμπουλάκης, ενώ ο Ν. Π. Παΐσιος γράφει χαρακτηριστικά ότι ο Ελληνας ζωγράφος «έχει, όχι μόνο το πλούσιο ταλέντο να μετασχηματίζει οτιδήποτε περνάει από το βλέμμα του σε συνθετικές και χρωματικές αρμονίες, αλλά και ένα κύριο γνώρισμα των μεγάλων καλλιτεχνών: αναζητεί συνεχώς νέους εκφραστικούς τρόπους μέσα από όσα κληροδότησε το ζωγραφικό παρελθόν».

Μπροστά στον τάφο του Λαζάρου ο Ιησούς δακρύζει. «Είναι η μοναδική φορά που διαβάζουμε πως ο Χριστός δακρύζει», λέει ο Στ. Ζουμπουλάκης.

Μακέτα για την Εγερση του Λαζάρου, 2011, ακρυλικό σε χαρτί. 29,5x42 εκ.

Επιστροφή στην Εγερση του Λαζάρου, «αγιογραφία που ανταποκρίνεται απολύτως στη σημασία που έχει το αφήγημα», μου λέει ο Στ. Ζουμπουλάκης. «Ο Χριστός είναι η ζωή και η ανάσταση και η ανάσταση του Λαζάρου είναι ένα πειστήριο αυτού κι έρχεται μία μόλις εβδομάδα πριν από την Ανάσταση του ίδιου του Χριστού».

Σύμφωνα με τον Ιωάννη, ο Λάζαρος είναι φίλος του Ιησού, όπως και οι αδελφές του, Μάρθα και Μαρία (η οποία θα αλείψει αργότερα τα πόδια του Ιησού με μύρο, σκουπίζοντάς τα με τα μαλλιά της). Αυτές είναι που ειδοποιούν τον Ιησού να σπεύσει επειγόντως.

«Αυτή η αρρώστια δεν είναι για να φέρει τον θάνατο», τους λέει ο Ιησούς, «αλλά για να φανεί η δύναμη του Θεού, για να φανερωθεί μέσω αυτής η δόξα του Υιού του Θεού».

Κατά τον Ιωάννη, μολονότι ο Ιησούς γνωρίζει πως ο Λάζαρος είναι βαριά άρρωστος, «έμεινε στον τόπο όπου βρισκόταν δύο μέρες ακόμη».

«Είναι τόσο σημαντική γιορτή το Σάββατο του Λαζάρου, που η Κυριακή των Βαΐων μοιράζεται μαζί της το ίδιο απολυτίκιο. Δεν έχει δικό της, αλλά αυτό της προτεραίας».

Οταν φτάνουν, ο Λάζαρος μετράει ήδη τέσσερις ημέρες μέσα στο μνήμα. Τότε, ο Ιησούς λέει τα εμβληματικά λόγια: «Εγώ είμαι η ανάσταση και η ζωή». Οταν διατάζει να τραβήξουν την πέτρα, η Μάρθα τον προειδοποιεί: θα μυρίζει άσχημα. «Δεν σου είπα πως, αν πιστέψεις, θα δεις τη δύναμη του Θεού;», της αποκρίνεται.

Προηγουμένως, όμως, σχολιάζει ο Στ. Ζουμπουλάκης, συμβαίνει κάτι αξιοσημείωτο: μπροστά στον τάφο ο Ιησούς δακρύζει. «Είναι η μοναδική φορά που διαβάζουμε πως ο Χριστός δακρύζει».

«Λάζαρε, δεύρο έξω», κραυγάζει ο Ιησούς, κι αμέσως «βγήκε ο νεκρός, με δεμένα τα πόδια και τα χέρια», σαβανωμένος. Η αφήγηση κλείνει με την προσταγή του Ιησού, «λύστε τον κι αφήστε τον να περπατήσει».

«Η Εκκλησία έχει την ανάσταση του Λαζάρου μια μέρα πριν από την Κυριακή των Βαΐων», σχολιάζει ο Στ. Ζουμπουλάκης. «Είναι τόσο σημαντική γιορτή», προσθέτει, «που το Σάββατο του Λαζάρου και η Κυριακή των Βαΐων μοιράζονται το ίδιο απολυτίκιο. Η Κυριακή των Βαΐων δεν έχει δικό της, αλλά αυτό της προτεραίας. Το απολυτίκιο βεβαιώνει την κοινή ανάσταση όλων των ανθρώπων: "Την κοινήν Ανάστασιν προ του σου Πάθους πιστούμενος, εκ νεκρών ήγειρας τον Λάζαρον, Χριστέ ο Θεός· όθεν και ημείς ως οι παίδες, τα της νίκης σύμβολα φέροντες, σοι τω νικητή του θανάτου βοώμεν· Ωσαννά εν τοις υψίστοις, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου"».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

28.4 - 4.5.24

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Endoscopy»

Στο πλαίσιο των παράλληλων εκδηλώσεων στη Λευκωσία του Φεστιβάλ Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών ΑΝΤΙΣΚΗΝΟ ανεβαίνει το πειραματικό έργο «Endoscopy»του Γρηγόρη Χριστοδούλου στο Κτήριον 53, στην Παλιά Λευκωσία στο πλαίσιο του προγράμματος Βήμα Σε Νέους Καλλιτέχνες. Μια καλλιτεχνική πρόταση που εξετάζει την πολυπλοκότητα της σχέσης μας με τον εαυτό μας και το περιβάλλον μας. Πληροφορίες: Κυριακή 28 Απριλίου, Κτήριον 53 - Πυρήνας Πειραματικών Τεχνών Λευκωσίας, Καλλιτεχνείον/ Arts Studio, λεωφόρος Αθήνας 25-27 Χρυσαλινιώτισσα, Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 70001384.**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

«Άθλος» - «Athlos»

Η BPRArts Cultural Management, παρουσιάζει το 2ο «Φεστιβάλ Φωτογραφίας Λεμεσού» - «LPF - Limassol Photography Festival», το οποίο είναι αφιερωμένο στον αθλητισμό και έχει τον τίτλο «Άθλος» - «Athlos». Με αφορμή τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες που θα πραγματοποιηθούν το 2024 στη Γαλλία, και με την ιδιαίτερη υποστήριξη της Γαλλικής Πρεσβείας στην Κύπρο και του Γαλλικού Ινστιτούτου, το φετινό «Φεστιβάλ Φωτογραφίας Λεμεσού» εστιάζει στις αξίες, την ομορφιά και τη σημασία του αθλητισμού. Στοχεύει να μεταφέρει το Ολυμπιακό Πνεύμα και να οδηγήσει το κοινό σε μια νέα εικαστική περιδιάβαση μέσα στον μαγικό κόσμο της αθλητικής φωτογραφίας και τα έργα κορυφαίων φωτογράφων / καλλιτεχνών. Το φετινό Φεστιβάλ, περιλαμβάνει συνολικά 7 παράλληλες, κυρίως υπαίθριες εκθέσεις με θέμα τον αθλητισμό. Συμμετέχουν 28 τοπικοί και διεθνείς φωτογράφοι, και θα αναδειχθούν διάφορα αθλήματα, παγκόσμιοι αγώνες, καθώς και πορτρέτα διακεκριμένων αθλητών. Το Φεστιβάλ θα διαρκέσει μέχρι τις 7 Μαΐου 2024, υλοποιείται σε συνεργασία με τη Γαλλική Πρεσβεία στην Κύπρο, το Γαλλικό Ινστιτούτο

Κύπρου, το Υφυπουργείο Πολιτισμού Κύπρου και το Δήμου Λεμεσού. Τοποθεσίες Παλιό Λιμάνι Λεμεσού, Μόλος Λεμεσού. Πλατεία Συντάγματος (κοντά στο παλιό λιμάνι) και στην γκαλερί Exhibit8. **Περισσότερες πληροφορίες www.Liphofe.com. Είσοδος ελεύθερη.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Purity» στην γκαλερί t.a.s.© στα Λεύκαρα

Η έκθεση Purity, στην γκαλερί t.a.s.© στα Λεύκαρα σε επιμέλεια Σοφίας-Ζλάτα συγκεντρώνει 16 κύπριους καλλιτέχνες από όλες τις γωνιές του νησιού που ανταποκρίνονται στη θεματική της έκθεσης, παρουσιάζοντας μια ποικίλη γκάμα καλλιτεχνικών πρακτικών. Συγκεντρώνοντας πολλαπλές καλλιτεχνικές πρακτικές, οι επιλεγμένοι καλλιτέχνες εξερευνούν το πολύπλευρο θέμα της Αγνότητας μέσα από εγκαταστάσεις βίντεο, πίνακες, πέτρινα γλυπτά, νήματα σε καμβά και κεραμική τέχνη μεταξύ άλλων. Γκαλερί Σύγχρονης Τέχνης t.a.s.©, Τιμίου Σταυρού 4, Πάνω Λεύκαρα. **Διάρκεια έκθεσης έως 13 Ιουλίου. Ωράριο λειτουργίας: Πέμπτη-Κυριακή 13:00-20:00**

ΕΚΘΕΣΗ

Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς

Η 16η έκδοση της «Πλούσιας Τέχνης σε Δύσκολους Καιρούς», σε επιμέλεια Άντρου Ευσταθίου, παρουσιάζει έργα τέχνης από 28 νέους, αλλά και καταξιωμένους καλλιτέχνες σε προσιτές τιμές. Με μότο «επειδή η τέχνη είναι προνόμιο όλων», παρουσιάζουμε στο κοινό επιλεγμένα έργα τέχνης από νέους, αλλά και καταξιωμένους καλλιτέχνες σε τιμές οι οποίες δεν ξεπερνούν τα 500 ευρώ. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο νέοι αγοραστές θα μπορούν επιτέλους να αποκτήσουν ένα αξιόλογο έργο τέχνης σε προσιτή τιμή. Στην έκθεση θα παρουσιαστούν ζωγραφικά έργα, κεραμικά, έργα σε χαρτί, γλυπτά, πολλαπλά έργα, και φωτογραφίες. Όλα τα έργα έχουν δημιουργηθεί για την νέα μας αυτή ομαδική έκθεση και έχουν επιλέγει με πολλή προσοχή από την ομάδα της Isnotgallery contemporary. Is not gallery, Οδυσσέως 11, Λευκωσία. **Διάρκεια έκθεσης ώς 27 Απριλίου.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

11 ΤΣΕΛΑ «Εκτός Προγράμματος»

Για πρώτη φορά τραγούδια του ελληνικού ρεπερτορίου, ενορχηστρωμένα απόλυτα για τσέλα, σε καλλιτεχνική επιμέλεια Γιάννη Τουλή (Ιόνιο Πανεπιστήμιο Κέρκυρας). Τραγουδάει η Άννα Χρυσάνθου. Μια πρωτότυπη παράσταση έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο, με το σύνολο έντεκα τσελιστών και ενός κοντραμπασίστα στη σκηνή μαζί με κρουστά. Για πρώτη φορά τραγούδια του ελληνικού ρεπερτορίου, ενορχηστρωμένα απόλυτα για τσέλα, όπως δεν τα έχουμε ξανακούσει με τη επιβλητική παρουσία έντεκα τσελιστών, ενός κοντραμπασίστα και κρουστών πάνω στο πάλκο. Συμμετέχουν παιδιά από το Sistema Cyprus, όπως επίσης και μαθητές των επαγγελματιών τσελιστών από τα Μουσικά Σχολεία. Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου, Μουσική Σκηνή Κύκλος, ώρα 8:30 μ.μ. Μ. Τρίτη 30 Απριλίου στο Downtown Λευκωσία, ώρα 8:30 μ.μ.

ΕΚΘΕΣΗ

Calls and Songs του Στέλιου Καλλινίκου

Για τη δεύτερη ατομική του έκθεση στη γκαλερί eins, Calls and Songs, ο Στέλιος Καλλινίκου παρουσιάζει ένα σύνολο έργων που διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι έχουν καταγράψει και μεταβάλει το περιβάλλον μέσω διαφόρων τεχνολογιών, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο σχετιζόμαστε με τις συσκευές καταγραφής... Πέραν του λυρισμού της απεικόνιση σωμάτων, ζώων, φυτών ή ανθρώπινων κατασκευών, ο Καλλινίκου έχει μια σωματική/ιδεολογική στάση σε σχέση με τον φακό και την εικόνα, η οποία στη συνέχεια καθρεφτίζεται και επεκτείνεται στο κοινό που συμμετέχει στην πράξη της θέασης. Παίρνοντας θέση μπροστά στις τεχνολογίες με τις οποίες καταγράφουμε τον κόσμο, ο Καλλινίκου τονίζει την απόσταση μεταξύ του σώματός του, του φακού, της εικόνας και αυτού που καταγράφεται. Η δουλειά του Καλλινίκου δίνει μια αίσθηση των βαθύτερων προεκτάσεων του να κοιτάμε και να καταγράφουμε τον κόσμο, δηλαδή των ευρύτερων πλαισίων μέσα στα οποία παράγονται, κυκλοφορούν και καταναλώνονται οι εικόνες - πολλά από αυτά τα πλαίσια φαίνεται να εξαφανίζονται όσο περισσότερο κυκλοφορεί μια εικόνα. Μας προτρέπει να πάρουμε και οι ίδιοι θέση

σχετικά με το τι φανερώνεται και το τι τελικά παραμένει αθέατο σε όλες τις εικόνες που μας περιβάλλουν. Eins Gallery, Θέμιδος 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες www.einsgallery.com**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Καταγράφοντας το ανείπωτο

Ας πάμε παρακάτω, λες. Συνταρακτικές εθνικές τραγωδίες, όπως αυτή πέρυσι στα Τέμπη με 57 νεκρούς, νέα παιδιά, και πριν από έξι χρόνια στο Μάτι με 104 νεκρούς, θα εγγράφονται στην ιστορία μιας χώρας και στη μνήμη της. Κι εκεί που προσπαθείς να βρεις μια θέση για το ανείπωτο μέσα σου, έρχεται το βιβλίο της Μαρίνας Καρύδα, «Μάτι 23 Ιουλίου 2018» (εκδ. Παπαδόπουλος, σε πρόλογο του Παναγή Παναγιωτόπουλου) και τα κάνει όλα άνω κάτω. Συντίθεται από μαρτυρίες ζώντων περίπου 50 οικογενειών, που αφηγούνται τα γεγονότα εκείνης της ημέρας. Η κάθε μαρτυρία συνοδεύεται από έναν αριθμό για να μπορεί ο αναγνώστης να την παρακολουθεί στη χρονική εξέλιξή της· από τη στιγμή που εμφανίστηκαν, αιφνιδιαστικά, οι πρώτες φλόγες στα παράθυρά τους, έως το τέλος. Εως τη στιγμή που οι ζώντες αποχαιρέτησαν τους γονείς, τους συζύγους, τα αδέλφια, τα παιδιά τους και παρέλαβαν στη θέση τους σακουλάκια. Κάτοικοι, παραθεριστές, τουρίστες. Ανθρωποι απροειδοποίητοι, ανύποπτοι, αβοήθητοι, μέχρι το τέλος.

Το βιβλίο παγώνει ή υπερθερμαίνει τα συμβάντα με εμβόλιμες καταγραφές από σελίδες του Τύπου, έντυπες ή ηλεκτρονικές, αποσπάσματα από καταθέσεις των συγγενών θυμάτων και των επιζώντων, όπως και των κατηγορουμένων στη δίκη που ακολούθησε (αύριο, μάλιστα, Μ. Δευτέρα, αναμένεται να εκδοθεί η απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών).

Το βιβλίο, στα μάτια μου, δεν είναι η καταγραφή ενός συνταρακτικού γεγονότος, το χρονικό μιας ολέθριας πυρκαγιάς. Είναι ένα κομβικό κεφάλαιο από τη βιογραφία μιας χώρας. Δεν είναι ένα ντοκιμαντέρ καταστροφής, είναι ένα ψυχογράφημα καμωμένο με τα υλικά του εφιάλτη. Η Μαρίνα Καρύδα δούλεψε το πιο εύφλεκτο υλικό και κατόρθωσε το πιο δύσκολο: να δώσει στο στιγμιαίο (στα μεγέθη του χρόνου στιγμιαίο) διάρκεια, να το καταστήσει «μνημείο με λέξεις», όπως γράφει ο Π. Παναγιωτόπουλος στον πρόλογό του. Μια «κιβωτό» από όλα τα ονόματα που δίνουμε στην απώλεια και την απελπισία. Για εμάς, τους απέξω, που είδαμε αλλά δεν ξέρουμε. Που έχουμε με τη φρίκη μια σχέση έλξης και άπωσης.

Το βιβλίο της Μαρίνας Καρύδα «Μάτι 23 Ιουλίου 2018» δεν είναι μόνο το χρονικό μιας ολέθριας πυρκαγιάς. Είναι ένα κομβικό κεφάλαιο από τη βιογραφία μιας χώρας.

Η συγγραφέας εργάστηκε με συγκίνηση, αλλά και με το βάρος της ευθύνης, όχι για τα πρόσωπα μόνο, αλλά και για την ιστορία. Για να γίνει η φωνή εκείνων που την έχασαν. Το βιβλίο δεν σε αφήνει και δεν το αφήνεις. Δεν αντέχεται εύκολα. Κρατάς στα χέρια σου κάτι αδιανόητα καυτό, το οποίο δεν ξέρεις πού να το αποθέσεις. Δεν υπάρχει μυθοπλασία, είναι ντοκουμέντο καταγεγραμμένο με ακρίβεια που χαρακώνει. Ο χρόνος δεν αφήνει περιθώρια διαφυγής. Είσαι εκεί. Στις 5.30, 6, 6.30, 7 παρά τέταρτο. Στον Νέο Βουτζά, στο Μάτι, στο Κόκκινο Λιμανάκι. Καίγονται άνθρωποι. Μέσα σε, περίπου, μιάμιση ώρα συντελέστηκε η καταστροφή στο Μάτι. Από την αμεριμνησία ενός καλοκαιρινού μεσημεριού, στην κόλαση χωρίς εναλλακτική. Χωρίς βοήθεια, χωρίς συμπαράσταση. Με την πολιτεία και τις αρμόδιες υπηρεσίες (λιμενικό, τροχαία, πυροσβεστική) απελπιστικά ασυντόνιστες και απούσες. Μέσα στα έξι χρόνια από το Μάτι αριθμούμε κι άλλες τραγωδίες, πυρκαγιές που ροκάνισαν τη χώρα αφήνοντας στάχτες, κουφάρια, εκατοντάδες χιλιάδες καμένες εκτάσεις. Μέσα σ' αυτά τα χρόνια λειτούργησε το 112, νομοθετήθηκε το 2020 η υποχρέωση του ΕΟΠΥΥ να καλύπτει τα υλικά αποκατάστασης των εγκαυματιών από δασικές πυρκαγιές. Δημιουργήθηκε η οργάνωση Salvia Burn Association για το έγκαυμα και τους εγκαυματίες.

Χρειάστηκε μια εθνική τραγωδία για να γίνουν όσα μοιάζουν, πλέον, στοιχειώδη. Το βιβλίο της Μαρίνας Καρύδα κρατάει ζωντανή την ελπίδα της δικαίωσης για όσους χάθηκαν, για όσους τους θρηνούν, για όσους είναι αλλά και για όσους νιώθουν απορφανισμένοι. Είναι η αδιάψευστη μαρτυρία ότι ο ανθρώπινος πόνος δεν έχει ιδεολογικό πρόσημο.

* Το κείμενο αποτελεί, εν μέρει, τμήμα από την παρουσίαση του βιβλίου την περασμένη Τετάρτη στον «Ιανό».

ΜΟΝΟΚΛ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ**

Τη Ρωμιοσύνη μην την κλαις... παπαγαλιστί

Στον Γιάννη Ρίτσο, τον ποιητή της «Ρωμιοσύνης», ήταν αφιερωμένο το 8ο Διεθνές Συνέδριο Λογοτεχνίας που οργανώθηκε στην Κωνσταντινούπολη από το Ζωγράφειο Λύκειο και τα Εκπαιδευτήρια Μαντουλίδη. Μετείχαν ομάδες μαθητών από 20 σχολεία της Πόλης, της Ελλάδας, της Ιμβρου, της Κύπρου. Τους ζητήθηκε να ανακαλύψουν τρόπους για να «συνομιλήσουν» με το έργο του Ρίτσου. Θα μπορούσαν να επιλέξουν ένα ποίημα ή και μία φράση του ποιητή και να καταγράψουν τις ιδέες και τα συναισθήματα που τους γεννά, να κάνουν μια ζωγραφιά με αφορμή αυτό, να το μελοποιήσουν, να φτιάξουν βίντεο, να παρουσιάσουν ένα θεατρικό δρώμενο. Τα πιο γοητευτικά μέρη ήταν εκείνα που ήταν εμφανή τα ερασιτεχνικά στοιχεία, χωρίς την καλλιέπεια που κρύβει δάκτυλο εκπαιδευτικών.

Παράλληλα, μαθητές εκπροσώπησαν τα σχολεία στα διάφορα πάνελ με εκπαιδευτικούς, πανεπιστημιακούς και καλλιτέχνες, με θεματικές όπως οι μύθοι και η ιστορία στην ποίηση του Ρίτσου, τα ερωτικά του ποιητή, η ποιητική της εξορίας στο έργο του. Οι μαθητές έπρεπε να εντοπίσουν στο έργο του Ρίτσου σχετικά στοιχεία με τη θεματική και να θέσουν ερωτήσεις.

Οχι πως δεν υπήρξαν ομάδες παιδιών που κέρδισαν το δυνατό, συγκινητικό χειροκρότημα για τη δουλειά τους. Τις περισσότερες φορές, όμως, οι μαθητές φαινόταν ότι είχαν παπαγαλίσει τις εργασίες των καθηγητών τους. Διάβαζαν άτονα –συλλάβιζαν πολλές φορές– τα κείμενα που είχαν μπροστά τους, χωρίς να χρωματίζουν τον λόγο, αφήνοντας τις λέξεις μετέωρες να εκστομίζονται δίχως συνοχή και εσωτερικό ειρμό.

Στιγμιότυπο από το συνέδριο για τον Γιάννη Ρίτσο, που πραγματοποιήθηκε στο Ζωγράφειο Λύκειο της Κωνσταντινούπολης (αριστερά, η φιλόλογος Ασπα Χασιώτη). Παρότι υπήρξαν ομάδες παιδιών που κέρδισαν το δυνατό, συγκινητικό χειροκρότημα για τη δουλειά τους, τις περισσότερες φορές οι μαθητές έμοιαζαν να έχουν αποστηθίσει εργασίες των καθηγητών τους.

Χαρακτηριστική ήταν η προσπάθεια του Κώστα Ακρίβου και του Θωμά Κοροβίνη, συγγραφείς και οι δύο αλλά και εκπαιδευτικοί, να εκμαιεύσουν από τις εισηγήσεις των μαθητών την προσωπική τους ματιά πάνω στο έργο του Ρίτσου.

Μάταια η φιλόλογος Ασπα Χασιώτη («ψυχή» του συνεδρίου μαζί με τον Γιάννη Δεμιρτζόγλου) ζήτησε από τους μαθητές να παρουσιάσουν το μεδούλι των εργασιών που είχαν φτιάξει και να θέσουν ένα μεστό ερώτημα-προβληματισμό δικό τους. Το ίδιο αποτυπώθηκε ξεκάθαρα στη συζήτηση με θέμα πώς το βίωμα μετουσιώνεται σε τέχνη που υπερβαίνει εαυτόν.

Δεν φταίνε τα παιδιά. Υπεύθυνο είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που δεν μαθαίνει στους μαθητές πώς θα βιώσουν τη γνώση που παίρνουν στο σχολείο και πώς θα κρατήσουν αυτό που τους κινητοποιεί για να αναπτύξουν τις κλίσεις και τις δεξιότητές τους. Και πιο πρόσφορο μάθημα να το επιτύχουν είναι η λογοτεχνία. Δυστυχώς η πράξη απέχει.

Τα παιδιά διαβάζουν επιδερμικά τα κείμενα των σχολικών εγχειριδίων και μηρυκάζουν τις ιδέες των δασκάλων τους ή καταφεύγουν σε λυσάρια. Κύριος στόχος τους δεν είναι να κατανοήσουν ένα λογοτεχνικό έργο, αλλά να αποστηθίσουν τα γραμματολογικά, ιστορικά και λογοτεχνικά στοιχεία για να πάρουν καλό βαθμό.

Θα μου πείτε, τι ζητάμε από ένα παιδί που έχει «εκπαιδευτεί» να βαθμοθηρεί, προπονούμενο από μικρό για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις, και συλλέγει πτυχία ξένων γλωσσών για το βιογραφικό του; Τίποτε περισσότερο από το να χαίρεται τα μαθήματά του. Για να συμβεί αυτό, το σχολείο πρέπει να πάψει να λειτουργεί ως αποδελτίωση ορισμών, θεωριών και ασκήσεων.

Ακολουθώντας τα ίχνη του Κ. Αξελού

Η διαδρομή και οι αναζητήσεις ενός μεγάλου διανοητή

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ
«Κώστας Αξελός, η νοσταλγία του μέλλοντος»
εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2023
σελ. 479

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΚΩΤΙΑ**

Η Κατερίνα Δασκαλάκη μέσα από τον βίο του Κώστα Αξελού οδηγεί τον αναγνώστη στα μονοπάτια της σκέψης τού επί 30 χρόνια συντρόφου της.

Η μεγαλοαστική καταγωγή, η «ταξική αποστασία», η διαφυγή και τα δημιουργικά χρόνια στο Παρίσι.

Η συγγραφέας και σύντροφος του μεγάλου διανοητή Κώστα Αξελού τα τελευταία τριάντα χρόνια της ζωής του, Κατερίνα Δασκαλάκη, με το βιβλίο της «Κώστας Αξελός, η νοσταλγία του μέλλοντος» επιχειρεί να ανασυνθέσει τη διαδρομή του βίου του και τις φιλοσοφικές αναζητήσεις του. Η Δασκαλάκη αρχικά καταδύεται στο γενεαλογικό παρελθόν του Αξελού και φέρνει στην επιφάνεια τους προγόνους του και την αστική κοινωνική τους εδραίωση. Ο Κώστας Αξελός γεννήθηκε το 1924 στην Αθήνα. Για τη δημοτική του εκπαίδευση και τις πρώτες τρεις τάξεις του γυμνασίου πήγε στη Σχολή Μακρή, ένα από τα καλύτερα ιδιωτικά της Αθήνας, και κατόπιν, επειδή το θεωρούσε αστικό σχολείο, συνέχισε στο Βαρβάκειο. Ταυτόχρονα παρακολουθούσε μαθήματα στο Γαλλικό Ινστιτούτο και στη Γερμανική Σχολή και ήρθε σε επαφή με το έργο του Μαρξ, του Χέγκελ, του Νίτσε, του Γκαίτε. Η συγγραφέας, για τις ανάγκες της βιογραφίας του Αξελού, ορθώς αναφέρεται στη μεγαλοαστική καταγωγή του. Αναδεικνύεται έτσι όμως πιο έντονα η «ταξική αποστασία» του, αφού σταδιακά προσχώρησε στη μαρξιστική θεώρηση του κόσμου, και στη Νομική Σχολή όπου εισήλθε εντάχθηκε στην ΟΚΝΕ, τη νεολαία του ΚΚΕ, και στην Αντίσταση κατά της γερμανικής κατοχής. Γρήγορα ανέλαβε καθοδηγητικό ρόλο και πολέμησε εναντίον των Γερμανών και των συνεργατών τους και έλαβε μέρος και στις μάχες του Δεκέμβρη του 1944. Συνελήφθη μάλιστα, αλλά κατάφερε να δραπετεύσει και να ακολουθήσει τον ΕΛΑΣ. Όταν επέστρεψε στην Αθήνα αρθρογραφούσε στον «Ριζοσπάστη» και σε άλλα έντυπα και δίδασκε μαρξιστική θεωρία στα φροντιστήρια του κόμματος.

Στο «Ματαρόα»

Τον Δεκέμβριο του 1945 ήταν ένας από τους νέους διανοουμένους και καλλιτέχνες που έφυγαν από την Ελλάδα με το θρυλικό πλέον πλοίο «Ματαρόα» και έφθασε τελικά στο Παρίσι. Εκεί ο Αξελός, παρόλο που το 1947 διεγράφη από το ΚΚΕ, συνέχισε την «ταξική του αποστασία» με έναν άλλο τρόπο. Αφοσιώθηκε στις φιλοσοφικές σπουδές του και αργότερα στην παραγωγή του έργου του, ζώντας λιτά και αντισυμβατικά μέχρι τον Φεβρουάριο του 2010, που έφυγε από τη ζωή, χωρίς κανένα αίσθημα ιδιοκτησίας και επιπλέον χωρίς εγωιστικές συμπεριφορές στις προσωπικές και ερωτικές του σχέσεις, όπως με προσοχή και μια σχετική απόσταση περιγράφει η συγγραφέας. Ο Αξελός ολοκλήρωσε σε δυόμισι χρόνια τον πρώτο κύκλο σπουδών στη Φιλοσοφική Σχολή της Σορβόννης και το 1948 παρακολούθησε στη Βασιλεία το σεμινάριο του Καρλ Γιάσπερς, παρόλο που το 1949 το ελληνικό κράτος ζήτησε την έκδοσή του και το 1951 τον καταδίκασε σε θάνατο. Ηδη όμως άρχισε να εργάζεται στο γαλλικό Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, με κύριο αντικείμενο έρευνας τον Μαρξ και τον Ηράκλειτο, και να δημοσιεύει φιλοσοφικές μελέτες και άρθρα. Το 1952 εκδόθηκε στην Αθήνα το πρώτο του βιβλίο με τον τίτλο «Φιλοσοφικές δοκιμές», το οποίο περιείχε κείμενα από την εποχή που ήταν ακόμα στην Ελλάδα, αλλά και μερικά της γαλλικής περιόδου του, για την αρχαιοελληνική αλλά και την ευρωπαϊκή φιλοσοφία. Η Δασκαλάκη από το σημείο αυτό ακολουθεί και αφηγείται την προσωπική ζωή του Αξελού παράλληλα με την εμπλοκή του στις διανοητικές διεργασίες στη Γαλλία και τη δική του φιλοσοφική και συγγραφική εξέλιξη. Το 1954 δημοσιεύει στο περιοδικό Esprit τη μελέτη του «Η μοίρα της σύγχρονης Ελλάδας», στην οποία ασκεί μια διεισδυτική κριτική στην ελληνική κοινωνία και στην αδυναμία της να ενσωματώσει τη νεωτερικότητα. Μια αμνηστία που χορηγήθηκε επέτρεψε στον Αξελό να ταξιδέψει στην Ελλάδα το 1956. Εκτοτε επισκέπτεται συχνά την Ελλάδα αλλά η βάση της ζωής και της διανοητικής παραγωγής του παρέμεινε το Παρίσι. Εκεί, στη Σορβόννη, το 1959, θα υποστηρίξει τις δύο διδακτορικές διατριβές του, την κύρια «Ο Μαρξ και η τεχνική» και τη δευτερεύουσα «Ο Ηράκλειτος και η φιλοσοφία». Με αυτές αρχίζει ουσιαστικά να συγκροτείται το πρώτο corpus του φιλοσοφικού έργου του Αξελού, που αποτελείται από τρεις τριλογίες και ολοκληρώνεται περίπου το 1980. Σε αυτές συγκαταλέγονται τα βιβλία με βάση τις διατριβές του, που μεταφράστηκαν στα ελληνικά, όπως και τα γνωστά και επίσης μεταφρασμένα «Προς την πλανητική σκέψη» (1964), «Το παιχνίδι του κόσμου» (1969), «Για μια προβληματική ηθική» (1972) και «Ορίζοντες του κόσμου» (1974). Η Δασκαλάκη, με αναφορές και σε άλλους σχολιαστές του έργου του Αξελού και με παραθέσεις αποσπασμάτων του ιδίου, αναπτύσσει συνοπτικά και εύληπτα την προβληματική του. Οι βασικοί της άξονες είναι η περιπλάνηση στην ολότητα του κόσμου στη σύγχρονη εποχή, ο κόσμος και οι δυνάμεις που τον κινούν και το παιχνίδι του ανθρώπου σε αυτόν, η τεχνική διαχείριση των πραγμάτων. Διακρίνεται δε και για την ποιητικότητα της εκφοράς της.

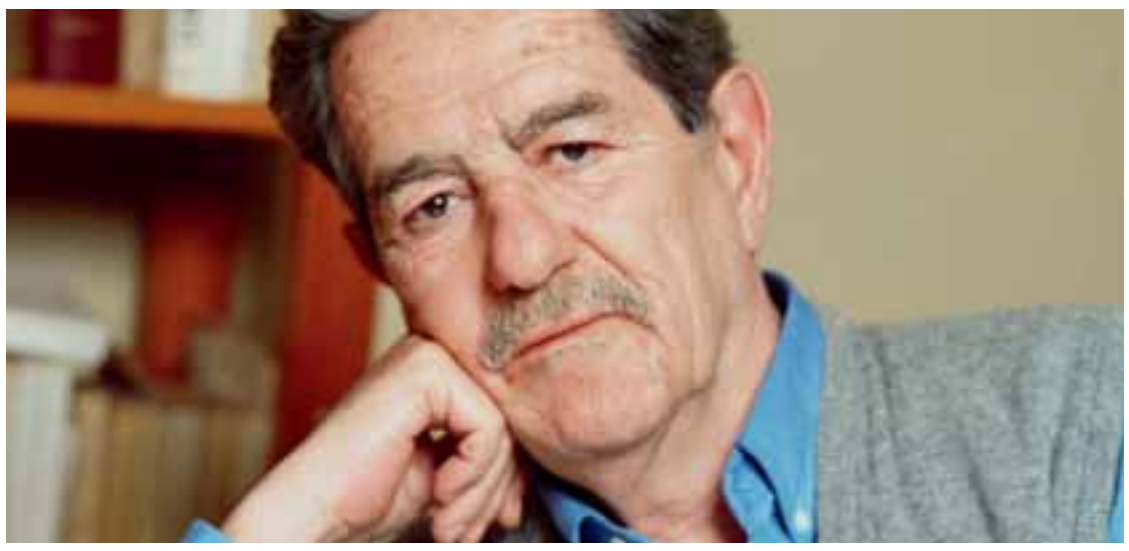

Ο Κώστας Αξελός στο σπίτι του, στο Παρίσι, τον Ιούνιο του 1993.

Ο Γαλλικός Μάης

Αν και δήλωνε «αριστερός πέρα από τη διάκριση Αριστερά - Δεξιά» και είχε αρχίσει να απομακρύνεται από τη μαρξιστική ερμηνεία του κόσμου, έλαβε ενεργά μέρος στον Μάη του '68. Παράλληλα, για αρκετά χρόνια δίδαξε στη Σορβόννη και έδωσε διαλέξεις σε πάμπολλες χώρες, όπως και στην Ελλάδα. Επηρέασε τη φιλοσοφική σκέψη στη Γαλλία και ως εισηγητής και μεταφραστής του Χάιντεγκερ, το έργο του οποίου τον καθόρισε σημαντικά, αν και πάντα είχε μια επικριτική απορία απέναντί του για τη φιλοναζιστική του στάση. Ακόμα συμμετείχε στην έκδοση του φιλοσοφικού περιοδικού Arguments και το 1960 ίδρυσε την ομώνυμη σειρά στις εκδόσεις Minuit, όπου εκδίδονταν επιλεγμένα θεωρητικά βιβλία.

Εως τον θάνατο του, δε, συνέχισε τις φιλοσοφικές αναζητήσεις του, συχνά σε πιο προσωπικό τόνο, με νέες θεωρήσεις και έννοιες, όπως «μεταφιλοσοφία» ή «φιλικότητα», με τελευταία του βιβλία το «Αυτό που επέρχεται» και το ανολοκλήρωτο «Σε αναζήτηση του α-διανόητου».

Η Δασκαλάκη, η οποία διακριτικά μένει στην άκρη του αφηγηματικού της πίνακα, κλείνει τη βιογράφηση με ένα εξομολογητικό επίμετρο και πραγματώνει ένα πολυεπίπεδο έργο αναφοράς για τον Κώστα Αξελό, αποτυπώνοντας επιπλέον και τη φιλοσοφική σκηνή, και όχι μόνο, της εποχής του.

Ριαλτο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

24

8 ΤΕΤ 20:30 (45') Χ
Erroneous Encounters - Παναγιώτης Τοφή

Το νέο χορογραφικό έργο του Παναγιώτη Τοφή εστιάζει στην απώλεια, όπως και την απώλεια της ενσυναίσθησης και αυτονομίας ως χαρακτηριστικό της σύγχρονης πραγματικότητας. Έρευνα, Σκηνοθεσία, Χορογραφία, Κείμενα: Παναγιώτης Τοφή. Ερμηνεία: Δαμιανός Άγγελος Ευσταθίου, Ιωάννης Μαμωλής, Νίκος Σαμουρίδης, Βασιλική Κυπραίου. Σύνθεση / Μουσικός επί Σκηνής: Ανδρέας Οικονομίδης. €12 / 10

9 ΠΕΜ 20:30 (90') Μ
Μάνος Ελευθερίου: Άξιος Λόγου I
Βιβλιοτρόπιο

Το Βιβλιοτρόπιο, θέλοντας να αναδείξει την αξία του λόγου του Μάνου Ελευθερίου, προσκαλεί τον τραγουδοποιό Φοίβο Δεληβοριά, τον στιχουργό Οδυσσέα Ιωάννου και τον συγγραφέα Σταύρο Καρτσωνάκη, για να καταθέσουν τη δική τους οπτική στο έργο του. Το μουσικό σκέλος του αφιερώματος έχει αναλάβει ο μαέστρος Νεοκλής Νεοφυτίδης. Συμμετέχουν: Φοίβος Δεληβοριάς, Μαργαρίτα Ζορμπαλά, Γιώργος Ιωάννου. €5

10 ΠΑΡ 20:30 (120') Μ
2 - Χρήστος Θηβαίος, Παναγιώτης Μάργαρης

Μια παράσταση για 2 μουσικούς που ενώνονται με βαθιά εκτίμηση αλλά και μια παράσταση - παιχνίδι για τους αιώνιους 2: μουσικούς και κοινό. Μέσα από ανατρεπτικές επιλογές ρεπερτορίου, αυτοσχεδιασμούς και επαφή με τους ακροατές, οι δύο καλλιτέχνες χτίζουν ένα πρόγραμμα με συγκινητικές στιγμές. Οι μοναδικές ερμηνείες του Χρήστου Θηβαίου συναντιούνται με τη δεξιοτεχνία του Παναγιώτη Μάργαρη. €25 / 20

11 ΣΑΒ 19:55 (195') Μ
Madama Butterfly I The MET Live in HD

Η διεθνώς καταξιωμένη μαέστρος Xian Zhang κάνει το ντεμπούτο της στη Met σε αυτή τη συναρπαστική παραγωγή της όπερας του Giacomo Puccini. Πρωταγωνιστούν: Asmik Grigorian, Jonathan Tetelman, Elizabeth DeShong και Lucas Meachem. Σκηνοθεσία / Χορογραφία: Carolyn Choa. Με αγγλικούς υπότιτλους. €20 / 15

12 ΚΥΡ Θ
Φωτίζοντας αλλιώτικα τα παραμύθια I
FlashArt 2024 (Επί Σκηνής)

Παράστασεις Παιδικού Θεάτρου βασισμένες στη βραβευμένη σειρά εκπαιδευτικών παιγνιδιών «Makers Will Make: STEAM Toys». Συντελεστές / Εμψυχώτριες: Θεοδώρα Ανδρέου, Νάγια Τ. Καρακώστα. Σχεδιασμός Παιγνιδιών: Εύα Κοραή. Μελέτη Συμμετοχικών Μεθοδολογιών: Ελένη Πασιά.

12:00 (50') **Ένας αλλιώτικος Σπανός και οι 40 Δράκοι** (8+)

Θα προηγηθεί εργαστήρι κατασκευών στις 10:00. Εμπνευσμένη από το ομώνυμο λαϊκό παραμύθι η παράσταση προσφέρει στα παιδιά τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις ικανότητες του φωτός για να βοηθήσουν τον Σπανό. . €12 /10

15:00 (50') **Ο Τρυπομάζης είμαι εγώ τζαι είμαι Τοσοδούλης** (4+)

Τα πουλιά της Κύπρου ενημερώνουν τα παιδιά για τα είδη και τις συνήθειες των πουλιών μέσω τσιαττιστών. €12 /10

15 ΤΕΤ 20:00 (120') Μ
25 Χρόνια Ριάλτο
Σταμάτης Κραουνάκης
Opening - Krama Brass Band

Ο σπουδαίος καλλιτέχνης Σταμάτης Κραουνάκης, αγαπημένος φίλος του Θεάτρου Ριάλτο, παρουσιάζει μαζί με εκλεκτούς συνεργάτες του, ένα ξεχωριστό πρόγραμμα για τα 25 χρόνια λειτουργίας του, με γνωστά κι› αγαπημένα τραγούδια του. Μουσικοί: Δημήτριος Ανδρεάδης, Νίκος Κατσίκης, Λάμπρος Παπανικολάου. Θα προηγηθεί η Μπάντα Χάλκινων Κράμα, η οποία δημιουργεί και εκτελεί μουσικά έργα που συνδυάζουν παραδοσιακές μουσικές της Μεσογείου με δυτική μουσική. Η μπάντα αποτελείται από έξι πνευστά, κιθάρα και τύμπανα. €12 /10

18 ΣΑΒ 20:30 (120') Θ
Μια ιστορία αγάπης - Alexis Michalik I
Νέα Σκηνή ΘΟΚ (15+)

Μια ιστορία αγάπης, με έντονα συναισθήματα, συγκρούσεις, αδιέξοδα, διλήμματα, εκπλήξεις, χαρές και λύπες, αποτυπωμένη με τρυφερότητα, σαρκασμό και, πάνω απ' όλα, χιούμορ. Μετάφραση: Αντώνης Γαλέος. Σκηνοθεσία: Ελένη Αναστασίου. Παίζουν: Γρηγόρης Γεωργίου, Σαββίνα Γεωργίου, Ηλιάνα Κάκκουρα, Παναγιώτα Παπαγεωργίου, Ελένη Σιδερά. Συμμετέχει: Διαμάντω Κωνσταντίνου. Με Αγγλικούς και Τουρκικούς υπέρτιτλους. €12 / 6

26 ΚΥΡ 11:00 (90')
Περιπατώ - Μ.Βαρνακκίδου, Κ. Ανδρέου

Ένα ταξίδι στον χρόνο, μια εμπειρία ηχητικών και οπτικών εικόνων. Ένας περίπατος αφιερωμένος στους ανθρώπους της Πλατείας Ηρώων. Ιστορίες από τα παλιά, μνήμες, κτίρια που αλλάζουν μέσα στο πέρασμα του χρόνου και μια ματιά στο μέλλον της πλατείας. Ελληνικά και Αγγλικά. €5

31 ΠΑΡ (50') 20:30 Χ
Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου 2024
AiNA - Σουζάνα Φιαλά

Το *AiNa* αποτελεί έναν από τους πρώτους πειραματισμούς της Σουζάνας Φιαλά να δημιουργήσει μια ζωντανή προσομοίωση στο είδος της παράστασης βασιζόμενη σε εικόνες από ένα προσαρμοσμένο μοντέλο Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) που η ίδια έχει εκπαιδεύσει. Αποτέλεσμα, μια σύνθεση από σουρεαλιστικά και φανταστικά επεισόδια αποσπασμένα από την καθημερινή ζωή. Ιδέα, Δημιουργία, Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Σουζάνα Φιαλά. Συν-δημιουργία, σενάριο: Παύλος Βρυωνίδης. Περφόρμερ: Μπελίντα Παπαβασιλείου, Julia Brendle, Κατερίνα Τυλλιρίδου. Live Band: Musha. Διοργάνωση: Υφυπουργείο Πολιτισμού (Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού) και Θέατρο Ριάλτο.
€8 (€30 για όλες οι παραστάσεις)

www.rialto.com.cy

Design: Nasia Demetriou, nasiademetriou.com

Η Spark Art Fair Vienna πραγματοποιήθηκε στον εκθεσιακό χώρο του ιστορικού κτιρίου Marx-Halle, πρώην αγοράς βοοειδών σε μια αναδυόμενη βιομηχανική ζώνη στην τρίτη συνοικία της Βιέννης. Λόγω της μοναδικής αρχιτεκτονικής του χώρου, με τα ίδιου μεγέθους ανοιχτά περίπτερα, οι εκθέσεις των καλλιτεχνών παρουσιάζονται όχι σύμφωνα με μια ιεραρχία, αλλά ακολουθώντας εννοιολογικές συγγένειες.

Το ραντεβού της τέχνης στη Βιέννη

Πάνω από 90 γκαλερί από 20 χώρες συμμετείχαν στη διεθνή εμπορική έκθεση Spark Art Fair Vienna

Της **ΤΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗ**

Η κοσμοπολίτικη Βιέννη είναι γνωστή για την υψηλή ποιότητα ζωής της και θεωρείται η πιο βιώσιμη πόλη του κόσμου. Η καλλιτεχνική σκηνή της χαρακτηρίζεται επίσης από έναν ιδιαίτερα διεθνή χαρακτήρα. Έχει προσελκύσει αρκετούς καλλιτέχνες και επαγγελματίες της τέχνης από διαφορετικές εθνικότητες, οι οποίοι ολοένα και εγκαθίστανται στην αυστριακή πρωτεύουσα τις τελευταίες δεκαετίες.

Σε αυτό τον καλλιτεχνικό πλούτο και στην έννοια της πόλης σε διάλογο επικεντρώθηκε η φετινή διεθνής εμπορική έκθεση Spark Art Fair Vienna (14-17 Μαρτίου), καλώντας σε έναν ενεργό διάλογο εγχώριες και διεθνείς γκαλερί. Συμμετείχαν περισσότερες από 90 γκαλερί –34 από την Αυστρία– από 20 χώρες και τέσσερις ηπείρους, Ευρώπη, Αφρική, Βόρεια και Νότια Αμερική – συγκαταλέγονταν και 4 γκαλερί από την Ελλάδα. Η Spark Art Fair Vienna άνοιξε τις θύρες της στην τρίτη έκδοσή της, στον εκθεσιακό χώρο του ιστορικού κτιρίου Marx-Halle, πρώην αγοράς βοοειδών σε μια αναδυόμενη βιομηχανική ζώνη στην τρίτη συνοικία της Βιέννης.

Την έκθεση επιμελήθηκε συμβούλιο διεθνών επιμελητών και συμβούλων. Ανάμεσά τους η Μαρίνα Φωκίδη (Kunsthalle Athena, μέλος της βασικής ομάδας της documenta 14 και ιδρύτρια του περιοδικού South is a state of mind) και οι ομόλογοί της Walter Seidl, Christoph Doswald και Jan Gustav Fiedler, οι οποίοι προσκάλεσαν τις γκαλερί και τους καλλιτέχνες και ανέπτυξαν τις κατευθύνσεις της έκθεσης, το πλούσιο πρόγραμμα δημόσιων συζητήσεων, και για πρώτη φορά φέτος, ένα πρόγραμμα ταινιών και περφόρμανς.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η Spark Art Fair Vienna είναι η μοναδική φουάρ που επικεντρώνεται αποκλειστικά σε ατομικές παρουσιάσεις, επιτρέποντας στους επισκέπτες να εμβαθύνουν στο έργο των καλλιτεχνών. Λόγω της μοναδικής αρχιτεκτονικής του εκθεσιακού χώρου, με τα ίδιου μεγέθους, ανοιχτά περίπτερα, και μια κάτοψη που ακολουθεί τις δομές μιας δημοκρατικής πόλης, οι εκθέσεις των καλλιτεχνών παρουσιάζονται όχι σύμφωνα με μια ιεραρχία, αλλά ακολουθώντας εννοιολογικές συγγένειες. Επίσης όλες οι γκαλερί πληρώνουν το ίδιο ποσό συμμετοχής, συνεπώς δεν υπάρχουν διακρίσεις μεταξύ μεγάλων και μικρών γκαλερί. Πρόκειται για ένα πρόταγμα για συμπερίληψη και ισότητα.

Πηγή έμπνευσης και αναφορά για την έκθεση αποτέλεσαν η έννοια της πόλης χωρίς γεωγραφικά όρια και η αναγκαιότητα ετερογενών και υβριδικών μορφών συμβίωσης. Φιλοδοξώντας να πιάσει τον παλμό του καλλιτεχνικού κόσμου, η Spark Art Fair Vienna προσκάλεσε καλλιτέχνες διαφορετικών διεθνικοτήτων να συνομιλήσουν: από την Καμπάλα και το Βελιγράδι μέχρι το Σάο Πάολο και την Αθήνα, καλλιτέχνες με τις ίδιες ανησυχίες αλλά διαφορετικούς τρόπους έκφρασης. «Το Spark 2024 εστίασε σε αυτό το αμάλγαμα καλλιτεχνικής εκπροσώπησης και στη Βιέννη ως καλλιτεχνικός κόμβος για άλλες πόλεις από όλο τον κόσμο», δηλώνει η Μαρίνα Φωκίδη.

Πηγή έμπνευσης για την έκθεση αποτέλεσαν η έννοια της πόλης χωρίς γεωγραφικά όρια και η αναγκαιότητα ετερογενών και υβριδικών μορφών συμβίωσης.

Οι επιμελημένες ατομικές παρουσιάσεις και η ανοιχτή δομή των περιπτέρων ενεργοποιούν νέους συσχετισμούς μεταξύ των έργων των καλλιτεχνών και προσωπικές συναντήσεις, όσο αυτό μπορεί να είναι εφικτό μέσα στο πλαίσιο μιας εμπορικής έκθεσης. Ένα ιδιαίτερο οδοιπορικό για τον flaneur επισκέπτη.

Αναπάντεχες συναντήσεις

Ένα αυτοκίνητο τυλιγμένο σαν δέμα στο Βόρνεο, εγκαταλελειμμένες σειρές από καρέκλες στη Λετονία, μια σχεδία στην Καμπότζη: αναπάντεχες συναντήσεις στο φωτογραφικό έργο της Anna Jermolaewa –η ίδια ρωσικής καταγωγής που διέφυγε στην Αυστρία το 1989– (γκαλερί Johann Widauer) που θα εκπροσωπήσει φέτος την Αυστρία στην Μπιενάλε της Βενετίας. Απέναντι, βρίσκονταν τα κόκκινα σκαλοπάτια του Christopher Cozier (γκαλερί Francoise Heitsch) που μας ταξίδεψαν στην ιστορία της Καραϊβικής και την αναγκαστική μετατόπιση του ιθαγενούς πληθυσμού μεταξύ ηπείρων – των ανθρώπων που έπρεπε να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους χωρίς βεβαιότητα επιστροφής.

Το έργο «Strange Fruit», μια φωσφορίζουσα ποπ-φολκ ταπισερί των Callas (Λάκης και Αρης Ιωνάς) στην έκθεση Spark (γκαλερί Δύο Χωριά / Αθήνα).

«Fishermen» του Πάνου Χαραλάμπους (γκαλερί Citronne / Αθήνα, Πόρος).

Παραπέρα είδαμε τα ανάγλυφα ψηφιδωτά του Theo Michael (γκαλερί Allouche Benias / Αθήνα) που μας ταξίδεψαν στους κλασικούς και ελληνιστικούς χρόνους, αλλά και στις σεισμογενείς περιοχές του Μεξικού, της χώρας όπου τα τελευταία χρόνια κατοικεί ο καλλιτέχνης, ενώ οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες της αυστριακής Renate Graf (γκαλερί Crux / Αθήνα) μας μετέφεραν στον Νότο της Σικελίας και αποτύπωναν την αίσθηση των πυροτεχνημάτων και του χαρτοπόλεμου κατά τις εορταστικές εκδηλώσεις προς τιμήν του Αγίου Σεβαστιανού.

Ιδιαίτερα ενθαρρυντική ήταν η υψηλή (γύρω στο 70%) εκπροσώπηση γυναικών καλλιτεχνών, που έμεναν συχνά έξω από τις καλλιτεχνικές αφηγήσεις της εποχής. Οι ασπρόμαυρες φωτογραφίες από τη δεκαετία του 1930 της γνωστής αρχιτέκτονος και σχεδιάστριας Charlotte Perriand (γκαλερί M77), που απεικονίζουν τον Λε Κορμπιζιέ στο πλοίο καθ' οδόν για το μεγάλο συνέδριο αρχιτεκτονικής στην Αθήνα και από το περιστύλιο του Παρθενώνα, συνδιαλέγονταν με μια σειρά από επιτελεστικά έργα της Esther Ferrer (γκαλερί Gandy) – βότσαλα που δραπετεύουν από χρυσές κορνίζες, φύλλα και προσκλήσεις που ξεχύνονται από χρυσές κορνίζες σε μεγάλες πλαστικές σακούλες.

Απέναντι, το περίπτερο της γκαλερί Ewa Opalka –που κέρδισε το βραβείο Spark– παρουσίαζε φωτογραφίες-τεκμήρια από το πρώτο φεμινιστικό έργο της Ewa Partum, όπου η 29χρονη καλλιτέχνις με τη βοήθεια ενός make-up artist χώρισε το πρόσωπό της στα δύο: άφησε το ένα μέρος μόνο με ελαφρύ μακιγιάζ, ενώ το άλλο ήταν εμφανώς γερασμένο. Παραδίπλα, η Giulia Piscitelli (γκαλερί Fonti) χρησιμοποίησε χλωρίνη –μια διαδικασία κατά την οποία η δημιουργία και η καταστροφή είναι άρρηκτα συνυφασμένες– για να σχεδιάσει σύμβολα με ιστορική και πολιτισμική σημασία, όπως μια κρεμάλα, μια νάρκη, ένα αμόνι, το «1» ενός δολαρίου, στα πλούσια σε υφή βελούδινα ταπισερί της.

Εκτός από τις ατομικές παρουσιάσεις στα περίπτερα, η έκθεση επεκτεινόταν και σε εγκαταστάσεις και γλυπτά μεγάλης κλίμακας.

Το περιβάλλον

Μια σειρά από έργα αντανακλούσε την ευρύτερη περιβαλλοντική κρίση και τη νέα οικολογική εποχή στην οποία έχει εισέλθει ο πλανήτης. Ανάμεσά τους, τα έργα από φύλλα καπνού του Πάνου Χαραλάμπους (γκαλερί Citronne / Αθήνα, Πόρος) απηχούσαν το τοπίο και την ατμόσφαιρα της περιοχής του Ξηρόμερου της Ακαρνανίας, του τόπου καταγωγής του καλλιτέχνη, και αναδείκνυαν την παρελθούσα ακμάζουσα γεωργική κοινότητα, καθώς και τις οικολογικές προκλήσεις της εποχής μας, ενώ οι φωτογραφίες του Julius von Bismarck (γκαλερί Alexander Levy) στη Μαδαγασκάρη, όπου τυλίγει ζωντανά φυτά σε πλαστικό και τα συσκευάζει σε κενό, έδιναν την εντύπωση ότι πρόκειται για εξωγήινους κόσμους από παράθυρο διαστημόπλοιου.

Και φυσικά, δεν νοείται πόλη χωρίς πολιτικό γίγνεσθαι. Σε αυτό το πλαίσιο, ξεχώριζαν τα ποιητικά πολιτικά έργα του Βραζιλιάνου Carlos Nunes (γκαλερί Raquel Arnaud). Η παλινδρομική εγκατάστασή του, OCO (κενό), και οι πολύχρωμοι χαρταετοί του φέρνουν κάτι χαρούμενο και ανάλαφρο ως αντίδοτο στις δύσκολες στιγμές υπό τον Μπολσονάρο. Επίσης ποιητικά πολιτική, ανασύροντας την ιστορική μνήμη και την παράδοση, ήταν η φωσφορίζουσα ποπ-φολκ ταπισερί των The Callas (τα αδέλφια Λάκης και Αρης Ιωνάς) (γκαλερί Δύο Χωριά / Αθήνα), σχεδιασμένη από τους ίδιους και κεντημένη από τα χέρια της μητέρας και της θείας τους, με την DIY αισθητική τους και τη φιλοσοφία σύμπραξης και αλληλεγγύης.

Εκτός από τις ατομικές παρουσιάσεις στα περίπτερα, η έκθεση επεκτεινόταν και σε εγκαταστάσεις και γλυπτά μεγάλης κλίμακας που ήταν εγκατεστημένα στον ενδιάμεσο χώρο. Τρεις μαρμάρινες πλάκες με ενσωματωμένες ρόδες από skateboard του Ανέστη Ιωάννου (γκαλερί Crux) παρέπεμπαν στην κουλτούρα του δρόμου σε αντιπαράθεση με το μάρμαρο ως διαχρονικό υλικό που χρησιμοποιείται στους δημόσιους χώρους και στην αρχιτεκτονική της Αθήνας. Επίσης ενδιαφέρον παρουσίαζαν τα πολύχρωμα χάλκινα λοφάκια της Ayse Erkmen (γκαλερί Dirimart) και το μεγάλης κλίμακας ψηφιακό έργο τεχνητής νοημοσύνης του Refik Anadol (γκαλερί Pilevneli).

20.000 επισκέπτες

Η φετινή διοργάνωση κατάφερε να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της αγοράς τέχνης και πρόσφερε νέες ανακαλύψεις. Συγκέντρωσε πάνω από 20.000 επισκέπτες και ένα αισθητό κλίμα αισιοδοξίας μεταφράστηκε σε αγορές από συλλέκτες (κυρίως έργων νεότερων καλλιτεχνών) και από ιδρύματα στην Ευρώπη που ενσωμάτωσαν νέα έργα σε συλλογές. Περιμένουμε με ανυπομονησία το Spark 2025!

Η κ. Τίνα Σωτηριάδη είναι επιμελήτρια εκθέσεων και κριτικός τέχνης που ζει και εργάζεται στο Λονδίνο.

ΠΡΟΣΩΠΟ

Πλούτος πολιτισμού και φυσική ομορφιά

«Να αναδειχτούν πολιτιστικά οι κοινότητες» λέει στην «Κ» η πρόεδρος του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η πρόεδρος του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους (ΙΠΟΚΤ) κα Σούλα Ζαβού λέει στη συνέντευξή της στην «Κ» πως το ιδανικό θα ήταν να μπορέσει το Ίδρυμα να εκπληρώσει τους στόχους που συνθέτουν την ίδρυσή του μέσα από τις κατάλληλες συνεργασίες και τη δέουσα στελέχωση, «έτσι ώστε οι κοινότητές μας να αναδειχτούν πολιτιστικά και πολιτισμικά και να αποτελέσουν πόλο έλξης για όλο τον κόσμο της Κύπρου και γιατί όχι και για τους τουρίστες ολόχρονα». Η κα Ζαβού αναφέρει πως οι εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν εκτιμήθηκαν από τους κοινοτάρχες και από τον κόσμο και για την πρωτοτυπία τους και για το περιεχόμενό τους και λέει πως οι ανάγκες είναι μεγάλες, ενώ το κονδύλι μικρό γι' αυτό και στην παρούσα φάση δεν μπορούν να υλοποιηθούν πολλοί από τους ιδρυτικούς στόχους του ΙΠΟΚΤ.

–Το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 2022, ποιο κενό ήλθε να καλύψει στα πολιτιστικά πράγματα της υπαίθρου;

–Το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους επικεντρώνεται στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην προώθηση προγραμμάτων και δράσεων ώστε οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών και οι επισκέπτες τους να έρχονται σε επαφή με την παράδοση, τα ήθη και έθιμα και την ιστορία του κάθε τόπου, πολιτισμική και πολιτιστική. Η σύσταση του ΙΠΟΚΤ έγινε τον Απρίλιο του 2022 πριν, δηλαδή, από τη δημιουργία του υφυπουργείου Πολιτισμού, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης των Ορεινών Κοινοτήτων (ΕΣΑΟΚ), που αποτελούσε ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες συνθήκες των ορεινών περιοχών.

–Πόσο έτοιμες και αφοσιωμένες είναι οι διάφορες κοινότητες να συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Ιδρύματος;

–Οι κοινότητες χαρακτηρίζονται από μια ευρύτερη πολυμορφία σε πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Βάσει των δεδομένων της κάθε κοινότητας υπάρχει και η αντίστοιχη ανταπόκριση. Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει ενδιαφέρον αλλά όχι οι κατάλληλες υποδομές ή και το αντίθετο. Οι κοινότητες είναι ενήμερες για τη λειτουργία του ΙΠΟΚΤ. Είμαστε ανοικτοί σε κάθε συνεργασία και στήριξη.

Στα δύο χρόνια έχουν διοργανωθεί διάφορες εκδηλώσεις, που εκτιμήθηκαν από τους κοινοτάρχες και από τον κόσμο και για την πρωτοτυπία τους και για το περιεχόμενό τους.

«Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει ενδιαφέρον αλλά όχι οι κατάλληλες υποδομές ή και το αντίθετο. Οι κοινότητες είναι ενήμερες για τη λειτουργία του ΙΠΟΚΤ. Είμαστε ανοικτοί σε κάθε συνεργασία και στήριξη» λέει στην «Κ» η πρόεδρος του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους κα Σούλα Ζαβού.

–Πώς υποδέχθηκε ο κόσμος της υπαίθρου το ίδρυμα και τις διάφορες δραστηριότητές του;

–Υπήρξε ζεστή ανταπόκριση. Οι εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν εκτιμήθηκαν από τους κοινοτάρχες και από τον κόσμο και για την πρωτοτυπία τους και για το περιεχόμενό τους. Κάποια από τα καλλιτεχνικά δρώμενα, όπως π.χ. οι παραστάσεις θεάτρου, προσέλκυσαν το ευρύτερο κοινό όχι μόνο των κατοίκων αλλά και επισκεπτών. Με αυτό τον τρόπο οι εκδηλώσεις συνέβαλαν και στον πολιτιστικό τουρισμό. Στις ημερίδες που πραγματοποιήσαμε, με θέματα όπως «Στη νέα εποχή των κοινοτήτων, μεταρρύθμιση, τουρισμός, πολιτισμός» και «Πολιτιστικός Τουρισμός στις ορεινές κοινότητες», υπήρξε πιο εξειδικευμένο ενδιαφέρον, γιατί αφορούσαν σε ενημέρωση προς τις κοινοτικές αρχές.

–Είναι πολλές οι προκλήσεις του Ιδρύματος... με ποιον τρόπο τις αντιμετωπίζετε; Αντιλαμβάνομαι πως τα χρήματα είναι περιορισμένα...

–Οι ανάγκες είναι μεγάλες, ενώ το κονδύλι μικρό γι' αυτό και στην παρούσα φάση δεν μπορούν να υλοποιηθούν πολλοί από τους ιδρυτικούς στόχους του ΙΠΟΚΤ, όπως π.χ. οι μελέτες, οι κατασκευές, η συντήρηση, κ.ά. Έχουμε παραθέσει στο υφυπουργείο Πολιτισμού ζητήματα που αφορούν σε μακροπρόθεσμα και πολυδάπανα προγράμματα όπως είναι π.χ. η δημιουργία και συντήρηση υποδομών και η αδυναμία υλοποίησης αυτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αποφάσεις για την ΕΣΑΟΚ είχαν ληφθεί πριν από την Ίδρυση του ΙΠΟΚΤ, το οποίο συστάθηκε χωρίς τη δομή αλλά και το προσωπικό που θα έπρεπε για να ήταν επαρκώς στελεχωμένο, ώστε να ανταποκριθεί στους στόχους της ΕΣΑΟΚ.

–Ποιες είναι οι άμεσες ανάγκες του Ιδρύματος, για να μπορέσει να συμβάλλει στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής ευθύνης του;

–Για να λειτουργήσει εποικοδομητικά το ΙΠΟΚΤ χρειάζεται κατ' αρχάς στέγαση στη Λευκωσία με το ανάλογο εκπαιδευμένο προσωπικό. Οι συναντήσεις στο οίκημα του Αμιάντου δεν είναι πρακτικά εφικτές. Θέσαμε το θέμα για αξιοποίηση του κτηρίου στον Αμίαντο στο υφυπουργείο Πολιτισμού. Επιπλέον, είναι επιβεβλημένη η συνεργασία με επιστημονικούς συνεργάτες για τη δυνατότητα αξιοποίησης και των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και για τον συμβουλευτικό χαρακτήρα του ΙΠΟΚΤ, αλλά και για την πραγματοποίηση σειράς εκδηλώσεων που θα καλύψουν ευρύτερα τις πολιτιστικές ανάγκες των κοινοτήτων. Όπως καταλαβαίνετε όλα αυτά αντανακλούν στον προϋπολογισμό και σε στελέχωση.

–Υπάρχουν συνεργασίες που μπορούν να ενδυναμώσουν το έργο του Ιδρύματος ή και να συμβάλλουν ποιοτικά στις δραστηριότητές του;

–Οι συνεργασίες με φορείς όπως είναι τα πανεπιστήμια, τα κέντρα έρευνας και φυσικά τα αρμόδια Υπουργεία θα οδηγούσαν στο επιθυμητό αποτέλεσμα που δεν είναι άλλο από τη διάσωση, την ανάπτυξη και την ανάδειξη της ιστορίας και της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Σημαντικός, επίσης, στόχος είναι η καλλιέργεια της πολιτιστικής παιδείας και η αναβάθμιση της παραγόμενης πολιτιστικής δημιουργίας, μέσα από συνεχείς δράσεις. Σε προηγούμενες εκδηλώσεις του Ιδρύματος συνεργαστήκαμε με τα υφυπουργεία Πολιτισμού και Τουρισμού, το Πολιτιστικό Ίδρυμα Νέαρχος Κ. Κληρίδης και φυσικά με κάποιες από τις κοινότητες. Επίσης, το ΙΠΟΚΤ υποστήριξε την υποβολή της πρότασης για ανάδειξη της Κληρονομιάς και Εμπλουτισμό της Πολιτιστικής Εμπειρίας σε Κρήτη και Κύπρο για την οπτικοποίηση Καινοτόμων Ψηφιακών Εργαλείων, HERITAGEVIEW στο πλαίσιο της Α΄ Φάσης του καλέσματος Interreg VI-A Ελλάδα – Κύπρος, με εταιρικό σχήμα που αποτελείται από το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, τον Δήμο Σητείας, το Ινστιτούτο MountMed, την Αναπτυξιακή Εταιρεία Τροόδους και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Λασιθίου. Άλλη μία σημαντική συνεργασία μας στο άμεσο μέλλον είναι αυτή με το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, όπου το Σάββατο, 25 Μαΐου θα πραγματοποιηθεί στην Κυπερούντα ημερίδα με θέμα «Η Ορεινή Κύπρος στα χρόνια της Αγγλοκρατίας, τις δεκαετίες 1940 και 1950». Τα πρακτικά της ημερίδας θα εκδοθούν από το ΙΠΟΚΤ.

Μπήκε το νερό στ' αυλάκι

–Ποιοι είναι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι του Ιδρύματος και τους οποίους εσείς ως πρόεδρος του Δ.Σ. θέλετε να δείτε να δρομολογούνται;

–Για μένα το ιδανικό θα ήταν να μπορέσει το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους να εκπληρώσει τους στόχους που συνθέτουν την ίδρυσή του μέσα από τις κατάλληλες συνεργασίες και τη δέουσα στελέχωση, έτσι ώστε οι κοινότητές μας να αναδειχτούν πολιτιστικά και πολιτισμικά και να αποτελέσουν πόλο έλξης για όλο τον κόσμο της Κύπρου και γιατί όχι και για τους τουρίστες ολόχρονα. Προσωπικά, στα δύο αυτά χρόνια που τελώ πρόεδρος του ΙΠΟΚΤ μέσα από την επαφή με τους ανθρώπους των ορεινών κοινοτήτων ανακάλυψα πλούτο πολιτισμού, σπάνια φιλοξενία και φυσική ομορφιά. Αισθάνομαι ότι η αφιλοκερδής προσφορά των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΠΟΚΤ ανταμείβεται με την αγάπη και την εκτίμηση του κόσμου των ορεινών κοινοτήτων.

–Αν μπορούσατε να κάνετε έναν απολογισμό για τα δύο χρόνια που υπάρχει το Ίδρυμα, πού θα λέγατε ότι βρισκόμαστε σήμερα;

–Θα έλεγα ότι μπήκε το νερό στ' αυλάκι. Αρχικά θέσαμε το πλαίσιο λειτουργίας των διοικητικών μηχανισμών του Ιδρύματος, την εξασφάλιση των οικονομικών πόρων και την ανακαίνιση και τον εξοπλισμό του οικήματος στον Αμίαντο. Στη συνέχεια πραγματοποιήσαμε δράσεις και εκδηλώσεις μέσα στο πλαίσιο που μας επέτρεπε η οικονομική μας δυνατότητα. Παρείχαμε χορηγίες για την παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων στον Πύργο Τηλλυρίας, στη Δένεια και στον Δωρό. Ενισχύσαμε οικονομικά διάφορα παραδοσιακά φεστιβάλ όπως, η «Γιορτή του Βοσκού» στην Πάχνα και η «Γιορτή του Παλουζέ» στον Άγιο Αμβρόσιο και στηρίξαμε εικαστικές δραστηριότητες στη Λάνεια. Όπως σας ανάφερα και πιο πάνω, διοργανώσαμε ημερίδες αλλά και τιμητικές εκδηλώσεις, όπως αυτή για τον σημαντικό, δάσκαλο, λαογράφο και ευεργέτη Νέαρχο Κ. Κληρίδη. Επίσης, σημαντική θεωρώ την έκδοση της ποιητικής ανθολογίας «Ποιητικό ταξίδι στην Ορεινή Κύπρο» με τη συμμετοχή 48 ποιητών με ποιήματα εμπνευσμένα από την ορεινή Κύπρο. Η ανθολογία παρουσιάστηκε και στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα. Για τη συνέχεια, έχω μεγάλη χαρά για την έκθεση χαρακτικής του Χαμπή Τσαγγάρη με τίτλο «Η Κύπρος του Χαμπή» που θα γίνει στις 29 Ιουνίου, στις Πλάτρες και θα την εγκαινιάσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Στο μεταξύ έχει ήδη προκηρυχθεί διαγωνισμός για τη συγγραφή παραμυθιών εμπνευσμένων από την ορεινή Κύπρο. Βρισκόμαστε στο στάδιο της αξιολόγησης. Ευελπιστούμε να παρουσιάσουμε την έκδοση με τίτλο «Παραμύθια από την Ορεινή Κύπρο» τον ερχόμενο Σεπτέμβριο.

Το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους έχει την έδρα του στον Αμίαντο, ωστόσο, όπως λέει η κα Ζαβού οι συναντήσεις στο οίκημα του Αμιάντου δεν είναι πρακτικά εφικτές και γι' αυτό ζητούν σε στέγαση στη Λευκωσία.

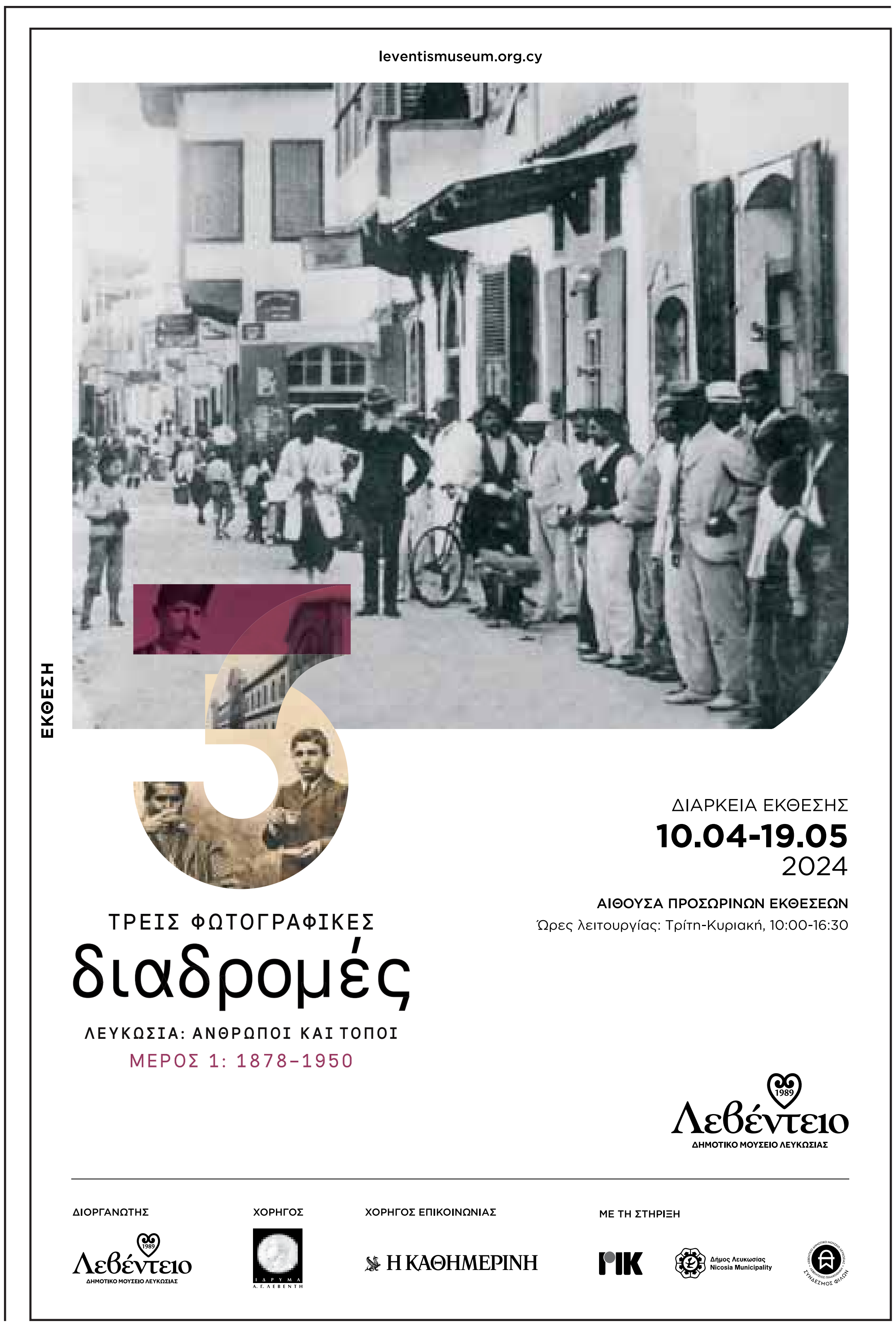

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

PRAZ DELAVALLADE

ΠΑΡΙΣΙ

Πολίν Μπαζινιάν

Η νέα έκθεση της 50χρονης Γαλλίδας εικαστικού Πολίν Μπαζινιάν είναι μια θέαση στον θαυμαστό κόσμο της, με σπάνια ικανότητα οργάνωσης του κενού και με εξέχουσα χρωματική παλέτα. Η έκθεση παρουσιάζεται στο Παρίσι, στην γκαλερί Praz Delavallade, και αποκαλύπτει έργα πυκνού συμβολισμού με ευθείες αναφορές σε αναγεννησιακούς Μυστικούς Δείπνους και με ισχυρό συμβολισμό για την κρίση της ανθρωπότητας. Η Μπαζινιάν μάς οδηγεί σε έναν μυστικό κήπο άρτιας τεχνικής.

MENDES WOOD DM

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Από το Αμστερνταμ

Η Ολλανδή ζωγράφος Μαάικε Σούρελ, γεννημένη το 1973, είναι εικαστικός με μεγάλο έργο και ισχυρό αποτύπωμα στη διεθνή σκηνή. Τα έργα της διυλίζονται σε διαθλάσεις της μνήμης και του ονείρου, με εξαιρετη χρήση χρωματικών συνδυασμών σαν τοπία φαντασίας και θολού ρεαλισμού. Αυτήν την περίοδο (έως 25/5) παρουσιάζει έργα της σε ατομική έκθεση στην γκαλερί Mendes Wood DM, στη Νέα Υόρκη, με μια σειρά ανεικονικών τοπιογραφιών ή ονειρικών ιχνογραφιών.

VG BILD-KUNST

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Χθες και σήμερα

Ο Μίκαελ Βέσελι είναι ένας φωτογράφος που με ιδιαίτερη τεχνική ενθέτει παλιές λήψεις του Βερολίνου στις σύγχρονες φωτογραφίες του, γεννώντας ένα αμάλγαμα που συνθέτει την εμπειρία του αστικού χώρου. Παρουσιάζει αυτήν την περίοδο τα έργα του σε έκθεση για το Βερολίνο της περιόδου 1860-2023 στο Μουσείο Φωτογραφίας. Λίγες πόλεις της Ευρώπης έχουν αλλάξει τόσο πολύ από το 1918, και κυρίως από το 1945, όσο το Βερολίνο (όπως και οι περισσότερες γερμανικές πόλεις).

METRO PICTURES

ΡΩΜΗ

Αμερικανικός ρεαλισμός

Στο Παλάτσο Μπαρμπερίνι της Ρώμης, σε τρεις ορόφους, δίνεται η σπάνια ευκαιρία να δει κανείς έργα από την περίφημη συλλογή του ιδρύματος Aïshti, που ίδρυσε πριν από 25 χρόνια ο Ιταλολιβανέζος επιχειρηματίας Τόνι Σαλαμέ στη Βηρυτό. Η έκθεση φέρνει στη Ρώμη μια επιλογή από έργα σύγχρονης τέχνης στην κατηγορία του αμερικανικού ρεαλισμού, όλα έργα πρώτης γραμμής, με εκπροσώπηση της παλαιότερης και της νέας γενιάς. Στη φωτογραφία, έργο της Σίντι Σέρμαν.

MUSEO DEL PRADO

ΜΑΔΡΙΤΗ

Πλοήγηση στο Πράδο

Το μουσείο Πράδο προσφέρει πλέον ψηφιακή πλοήγηση στις αίθουσές του, με υψηλή ευκρίνεια. Είναι μια εμπειρία που ικανοποιεί χιλιάδες φίλους της τέχνης, οι οποίοι μπορούν να έχουν την εμπειρία του Πράδο χωρίς να βρίσκονται στη Μαδρίτη. Η δυνατότητα αυτή προσφέρεται δωρεάν σε όλους και αφορά το σύνολο των συλλογών. Εχουν επίσης οργανωθεί και δέκα θεματικές διαδρομές. Περί τα 90 έργα έχουν ψηφιοποιηθεί με giga pixels, δίνοντας την ευκαιρία για λεπτομερέστατη παρατήρηση.

Το Μπόρσεν, το παλιό χρηματιστήριο του 17ου αιώνα, θεωρείται εξέχον δείγμα της Αναγέννησης στη Δανία.

Το έμβλημα της Κοπεγχάγης

Στην Κοπεγχάγη, η πρόσφατη πυρκαγιά που προκάλεσε σοβαρές ζημιές στο Μπόρσεν, το πρώτο χρηματιστήριο της Δανίας, ένα αριστούργημα του 17ου αιώνα, μας υπενθύμισε πόσο ευάλωτα μπορεί να είναι τα μνημεία ακόμη και στα μεγάλα αστικά κέντρα της Ευρώπης. Για τους Δανούς, η πυρκαγιά αυτή ήταν ένα σοκ. Το Μπόρσεν, χτισμένο δίπλα στο παλάτι Κρίστιανσμποργκ, που είναι έδρα του Κοινοβουλίου και ιστορικό κτίριο με πολλαπλές χρήσεις, σχηματίζει έναν πυρήνα ύψιστου συμβολισμού για την εδραίωση του δανικού έθνους ανάμεσα στα πολιτισμένα της Ευρώπης. Οπως και η Παναγία των Παρισίων, έτσι και το κτίριο-έμβλημα της Κοπεγχάγης ορίζει την κορυφογραμμή, την αστική σιλουέτα, τον τρόπο που τα κτίρια διαγράφονται στον ουρανό και αποτυπώνονται έτσι στη μνήμη η εικόνα και η ατμόσφαιρα μιας πόλης.

Για τη Δανία, η πυρκαγιά αυτή σε ένα τέτοιο οικοδόμημα που βρισκόταν σε στάδιο αποκατάστασης, ήταν ένα ψυχικό τραύμα. Αλλά το πλήγμα δεν αφορά μόνο την Κοπεγχάγη αλλά και το σύνολο του πολιτισμένου κόσμου. Το Μπόρσεν θεωρείται εξέχον δείγμα της Αναγέννησης στη Δανία, κομμάτι του ρεύματος που έμεινε ως Αναγέννηση του Βορρά, κυρίως τον 16ο αιώνα, αλλά έφτανε και ώς τις αρχές του 17ου. Ο τρούλος του, μια σπείρα που ορθώνεται στον ουρανό, είναι ένα επίτευγμα τεχνικής και τέχνης, επίτευγμα μηχανικής και καλλιτεχνίας. Αυτός ο συνδυασμός είναι η επιτομή της δυτικής παιδείας. Ο ουρανός της Κοπεγχάγης είναι αδιανόητος δίχως το λοφίο του Μπόρσεν, που έχει το σχήμα των απολήξεων τεσσάρων δρακόντων, έτσι όπως συστρέφονται γύρω από τον εαυτό τους. Το ύψος φθάνει τα 56 μέτρα. Ολα θα επισκευαστούν, αλλά θα είναι το ίδιο; Ισως για τους μελλοντικούς ανθρώπους, σε 100, 200 χρόνια, να είναι ένα και το αυτό αλλά για όσους έζησαν το πριν, το μετά είναι απλώς ένα νέο κατασκεύασμα χωρίς τη χωνεμένη πατίνα του χρόνου. Βεβαίως, κάθε καταστροφή, δίνει την ευκαιρία για νέα σκέψη, νέες λύσεις, η έρευνα προχωράει. Το ίδιο ισχύει και για την Παναγία των Παρισίων.

Η ανέγερση αυτού του κτιρίου-κοσμήματος συνδέεται με την ανάδυση της Δανίας ως κέντρου εμπορίου και επιρροής στη Βόρεια Ευρώπη στη διάρκεια της βασιλείας του Χριστιανού Δ΄ (1619-1640). Το κτίριο άρχισε να χτίζεται το 1620 με σχέδια του αρχιτέκτονα Χανς φαν Στινβίνκελ, ο οποίος μαζί με τον αδελφό του Λόρεντς (ο οποίος πέθανε πρόωρα) είχε αναλάβει να φέρει εις πέρας τα φιλόδοξα σχέδια του Δανού μονάρχη.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Εκατό χρόνια «Ζωή εν τάφω»...

Ο κύριος Γκρι κρατάει στα χέρια του τη φρέσκια έκδοση της Εστίας με τις πρώτες γραφές της «Ζωής εν τάφω» του Στράτη Μυριβήλη. Την πρώτη που εκδόθηκε το 1924 στη Μυτιλήνη και τη δεύτερη, και ξαναδουλεμένη, που κυκλοφόρησε στην Αθήνα το 1930.

Αυτή είναι η πρώτη φορά που κυκλοφορούν σε έναν τόμο οι δύο πρώτες, δυσεύρετες, εκδοχές του βιβλίου. Την όλη φροντίδα φέρει η ερευνήτρια Νίκη Λυκούργου, η οποία υπογράφει και δύο επίμετρα.

«Κοιτάζω την ωραία φωτογραφία του νεότατου Μυριβήλη κάπου στα μετόπισθεν με τους συμπολεμιστές του το 1917-18», λέει ο κύριος Γκρι, ο οποίος είχε πρωτοδιαβάσει στα δεκαπέντε του το μυθιστόρημα στην κλασική, και οριστική του, εκδοχή, αυτή του 1955. «Ισως ήταν η εφηβεία με τη ροπή προς τον λυρισμό και το δράμα», λέει τώρα, «αλλά είναι

> *«Τώρα που τα χέρια μου είναι τόσο μακριά από τα δικά σου και η ψυχή μου τόσο κοντά στο θάνατο...».*

μια φράση του ήρωά του, λοχία Αντώνη Κωστούλα, που με είχε σημαδέψει. Απευθυνόμενος στην αγαπημένη του, μέσα από τα χαρακώματα, της γράφει: "Τώρα που τα χέρια μου είναι τόσο μακριά από τα δικά σου και η ψυχή μου τόσο κοντά στο θάνατο"».

Είναι κι εκείνη η διήγηση ενός Μικρασιάτη που ήρθε στην Ελλάδα «με τον πρώτο διωγμό», το 1914. Οι Τούρκοι βρίσκουν μια ελληνική σημαία στο μπαούλο του και βιάζουν την έφηβη κόρη του ομαδικά, πάνω στην πλάτη του. Στο τέλος, με το που τελειώνουν σκουπίζονται με τη σημαία...

Ο Στράτης Μυριβήλης, καθιστός, δεύτερος από αριστερά, με συμπολεμιστές του 1917-1918 στο Μακεδονικό Μέτωπο. Φωτογραφία από την τελευταία έκδοση της Εστίας.

Ο Μυριβήλης βρέθηκε σε τρεις πολέμους: Βαλκανικούς, Α΄ Παγκόσμιο, Μικρά Ασία. Εγραφε από την αρχή με διάθεση έντονα αντιμιλιταριστική. Το 1915, το «Κόκκινο βιβλίο» είναι γεμάτο με σκηνές από τους Βαλκανικούς, ειδεχθούς ωμότητας και αδυσώπητου ρεαλισμού.

Αυτή η ωμότητα στοιχειώνει τις μνήμες ενός άλλου ήρωά του, βετεράνου της Μικρασίας αυτή τη φορά, στη «Δασκάλα με τα χρυσά μάτια». Μονάχα που εκεί την κτηνωδία ισοσταθμίζει ένας αισθησιακός λυρισμός.

Στις 5 Ιουνίου του 1924 στη Λέσβο, ελάχιστους μήνες μετά την παρθενική έκδοση της «Ζωής εν τάφω», ο Μυριβήλης συμμετέχει στο Δεύτερο Πανλεσβιακό Συνέδριο Εφέδρων. Πρακτικογράφος είναι ο Ηλίας Βενέζης. Εκεί, ο Μυριβήλης θα πρωτοστατήσει μιλώντας για τις εκτελέσεις αμάχων ηλικιωμένων στις οποίες πήρε και ο ίδιος μέρος κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών (στην τρομακτική μάχη του Κιλκίς-Λαχανά, ο Μυριβήλης θα τραυματιστεί σοβαρά στο πόδι).

Στο ίδιο συνέδριο, ο Μυριβήλης θα αιτηθεί την ανέγερση κοινού μνημείου για Ελληνες και για Τούρκους, πρόταση που βέβαια θα γίνει δεκτή με σφοδρές αντιδράσεις. Αυτός ο Μυριβήλης απέχει πολύ από τον μετέπειτα οπαδό του Μεταξά και υμνητή της Μακρονήσου...

Ο κύριος Γκρι ξαναδιαβάζει τη «Ζωή εν τάφω» και στέκεται στο κεφάλαιο «Ο Μπάρμπα-Στυλιανός ο Αβτζής», που κυνηγούσε πουλιά – αλλά είχε σαν αρχή να μην τα σκοτώνει την ώρα που έπιναν νερό. Ο αφηγητής του Μυριβήλη θα δει στα χαρακώματα μια ομάδα Ελλήνων και Γάλλων στρατιωτών να γίνονται κομμάτια από εχθρική οβίδα. Πότε; Μα την ώρα που πίνουν νερό...

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ**

Η λυτρωτική μουσική του Τζορτζ Ιβάνοβιτς Γκουρτζίεφ

Με πιθανότερη ημερομηνία γέννησης 14/1/1866 (σημείο διαφωνίας των μελετητών) του μυστικιστή φιλοσόφου, πνευματικού δασκάλου, συνθέτη Τζορτζ Ιβάνοβιτς Γκουρτζίεφ (1866-1949), θεμελιωτή του «Τέταρτου Δρόμου», επιδραστικού παγκοσμίως, δίνοντας τον τρόπο που ο άνθρωπος μπορεί να ξυπνήσει από τον λήθαργο σε μια ανώτερη κατάσταση συνείδησης πετυχαίνοντας την πλήρη ανθρώπινη δυναμική, συμπληρώθηκαν 158 χρόνια από τη γέννησή του, ενώ στις 29/10 συμπληρώνονται 75 χρόνια από τον θάνατό του.

Ο Αρμένιος, ελληνικής καταγωγής, Γκουρτζίεφ (Γεωργιάδης), γεννημένος στο Γκιουμρί από Έλληνα πατέρα και Αρμένια (κατά άλλους Ελληνίδα) μητέρα, υπήρξε συνθέτης που η μουσική του, άρρηκτα συνδεδεμένη με τη φιλοσοφία του, προτρέπει τον ακροατή να στρέψει τον εαυτό του από μέσα προς τα έξω. Παρακαταθήκη του: πλήθος συνθέσεις, ορχηστρικές παρτιτούρες, σενάριο για μπαλέτο, 250 κομμάτια σόλο πιάνου, 100 αυτοσχεδιασμοί σε αρμόνιο σε δίσκους ηχογραφημένους προς το τέλος της ζωής του.

Συνθέσεις του προσεγγίστηκαν μοναδικά από Κιθ Τζάρετ στο «Sacred Hymns of G. I. Gurdjieff» (ECM 1980) και Βασίλη Τσαμπρόπουλο στους δίσκους «Chants, Hymns and Dances» (ECM 2004, με Ανια Λέχνερ) και «Melos» (ECM 2008, με Ανια Λέχνερ και Ου. Τι Γκάντι). Μια αριστουργηματική εκδοχή έργων του διασκευασμένων για ηλεκτρική κιθάρα είναι το σόλο cd του Βραζιλιάνου, δραστηριοποιούμενου στη Νέα Ζηλανδία, κιθαρίστα Γκάντερ Χέρμπιγκ «Ex Oriente» (BIS 1019) που δημιουργεί μια διαλογική, έντονα συναισθηματική μουσική γεφυρώνοντας Ανατολή και Δύση, κλασικό και μοντέρνο, θρησκευτικό και κοσμικό. Μαγευτικό αποτέλεσμα που δεν αφαιρεί, αλλά αφήνει το έντονο προσωπικό ίχνος μιας νέας ανάγνωσης.

Μυσταγωγία

Πρόσφατα κυκλοφόρησε σε cd και δίσκο βινυλίου το άλμπουμ του 12μελούς Gurdjieff Ensemble του Αρμένιου Λέβον Εσκενιάν, «Zantir» (ECM). Το σύνολο με

Η μουσική Τζορτζ Ιβάνοβιτς Γκουρτζίεφ (1866-1949), άρρηκτα συνδεδεμένη με τη φιλοσοφία του, προτρέπει τον ακροατή να στρέψει τον εαυτό του από μέσα προς τα έξω.

Στο άλμπουμ «Zantir» του 12μελούς Gurdjieff Ensemble, δέκα υπέροχες συνθέσεις-κυκλικοί ιεροί χοροί, επηρεασμένοι από τους Σούφι, εκτελούνται υποδειγματικά με ενορχηστρωτική καθοδήγηση του Αρμένιου Λέβον Εσκενιάν.

Ο νέος δίσκος του Gurdjieff Ensemble, «Zantir», εστιάζεται σε έργα του Αρμένιου, ελληνικής καταγωγής, φιλοσόφου, πνευματικού δασκάλου και συνθέτη, παιγμένα με ανατολικά παραδοσιακά όργανα.

το ενδεικτικό όνομα, μετά τον πρώτο του συναρπαστικό δίσκο «Music of Georges I. Gurdjieff» (ECM 2011) με τη μουσική να εξετάζει μουσικές παραδόσεις Ελλήνων, Αρμενίων, Αράβων, Κούρδων, Ασσυρίων, Περσών και του Καυκάσου μέσα από τα ταξίδια του, χωρίς φίλτρα της δυτικής κλασικής ερμηνείας, και μετά το «Komitas» (ECM 2015) με συνθέσεις του εθνομουσικολόγου, ιερέα Κομιτάς, θέτει τις θαυμάσιες συνθέσεις του Γκουρτζίεφ δίπλα σε αυτές των Αρμένιων βάρδων, τροβαδούρων και ποιητών Σαγιάτ-Νοβά, Τζιβάνι, Μπαγκτασάρ Τμπιρ. Μουσική εσωτερική, μυσταγωγική, υποβλητική, τελετουργική, ελεγειακή, με τρομερό συναίσθημα και ενέργεια που διοχετεύονται σε κυκλικά, ατμοσφαιρικά, σχεδόν άμπιεντ τέμπο και λυρικές, μυστηριακές μελωδίες του Γκουρτζίεφ. Δέκα υπέροχες συνθέσεις-κυκλικοί ιεροί χοροί, επηρεασμένοι από τους Σούφι, εκτελούνται υποδειγματικά με ενορχηστρωτική καθοδήγηση (αποκλειστικά με λαϊκά ανατολικά όργανα) του Εσκενιάν. Κορυφαίες στιγμές: «Pythia» (έντονες ελληνικές ρίζες), «Sayyid Chant and Dance» (σε δύο εκδοχές), «Introduction and Funeral Ceremony» (θρηνητικός χαρακτήρας), «Trembling Dervish» (με τον παλμικό ήχο του tombak να σηματοδοτεί την αέναν, κυκλική, ιερή χορευτική κίνηση) και βέβαια το συγκλονιστικό «The Great Prayer» (σύγκλιση μουσικού συνόλου και της πολυμελούς Εθνικής Χορωδίας Δωματίου της Αρμενίας - διεύθυνση: Ρόμπερτ Μικεγιάν) που σε απογειώνει με τον βαθιά εσωτερικό, υπερβατικό, μεταμορφωτικό του χαρακτήρα. Ανάμεσα στους μουσικούς σε δύο κομμάτια στο tombak (ιρανικό κρουστό) ο Ορέστης Μουστίδης, μέλος των Nor Dar και συνεργάτης σε δίσκους των Μιχάλη Νικολούδη, Pos Ντέιλι, Βασίλη Σκουλά κ.α. Η μουσική αναδεικνύει σχολαστικά και πιστά τη σιωπή, την ησυχία και πυκνότητα που βρίσκονται στο επίκεντρο της αυθεντικής άποψης του Γκουρτζίεφ χωρίς περιττά στολίδια και πρόσθετη σύνθεση. Η προσέγγιση του Εσκενιάν βασίστηκε στις μεταγραφές για πιάνο του βοηθού του Γκουρτζίεφ, Ουκρανού συνθέτη Τόμας ντε Χάρτμαν, που εμπεριέχονται μαζί με ομιλία του για την άποψη του Γκουρτζίεφ για τη μουσική στο box set 4 δίσκων βινυλίου «The Music of Gurdjieff/de Hartmann» (Triangle 1985). Στη μουσική, Γκουρτζίεφ και Ντε Χάρτμαν συνεργάστηκαν ιδανικά και πρόκειται για τη δυτικής προέλευσης ματιά στο έργο του Γκουρτζίεφ.

Ηχογραφήσεις

Οι αυθεντικές ηχογραφήσεις του Γκουρτζίεφ, δυσεύρετες πλέον στην αγορά, εντοπίζονται κυρίως στο αριστουργηματικό άλμπουμ «Improvisations» (4th Way 1971) με τους υπέροχους, συγκινητικούς αυτοσχεδιασμούς στο αρμόνιο, ηχογραφημένους το 1949, και στο διπλό cd «Harmonic Development: The Complete Harmonium Recordings 1948-1949» (Basta 2004) με ηχογραφήσεις στο σπίτι του στο Παρίσι, τις πρώτες ηχογραφήσεις της μουσικής αρμονίου στο Wellington Hotel της Νέας Υόρκης (1948-49) και ομιλίες-ιστορίες του Γκουρτζίεφ στους μαθητές του, που συνοδεύεται από 144σέλιδο εικονογραφημένο βιβλίο του Γκερτ-Γιαν Μπλομ με αδημοσίευτο φωτογραφικό υλικό, αναμνήσεις παρόντων στις ηχογραφήσεις, τη μικρού μήκους ταινία της Εβελιν Σούτα «Some moments with Mr. Gurdjieff and others» (1949) και κείμενα όπως του Ρόμπερτ Φριπ. Αναζητήστε επίσης τη θαυμάσια ταινία του Πίτερ Μπρουκ «Meetings with Remarkable Men».

Οι ιδέες του Γκουρτζίεφ σόκαραν και τορπίλισαν τη φιλοσοφική, θρησκευτική τάξη των ημερών του, η μουσική του μάς γοητεύει έως σήμερα και εμπνέει μεταγενέστερους μουσικούς.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Οταν οι λέξεις γίνονται λόγια

JUAN GABRIEL VASQUEZ
Ο ήχος των πραγμάτων όταν πέφτουν
μτφρ. Αχιλλέας Κυριακίδης
αφηγ. Βαλάντης Γιαούτσης
εκδ. Ικαρος, 8 ώρες ακρόασης (πλατφόρμα JukeBooks)

BONNIE GARMUS
Μαθήματα Χημείας
μτφρ. Ιλάειρα Διονυσοπούλου
αφηγ. Ειρήνη Μπαλτά
εκδ. Μεταίχμιο, 14,30 ώρες ακρόασης (JukeBooks)

Η ελληνική αγορά ηχητικού βιβλίου έχει κάνει τα τελευταία τρία χρόνια τα πρώτα βήματά της, την ίδια ώρα που στις ΗΠΑ το audiobook συνιστά τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο εκδοτικό κλάδο, ενώ στη Σουηδία και στη Νορβηγία το 40% δηλώνει πως ακούει ένα τουλάχιστον ηχητικό βιβλίο τον χρόνο. Ποια είναι η εμπειρία από την ακρόαση σύγχρονων μυθιστορημάτων; Προσφέρει εξίσου εύκολη παρακολούθηση με την ανάγνωση; Εξασφαλίζει αντίστοιχη απόλαυση; Υποκαθιστά την ανάγνωση;

Καθιερωμένος Κολομβιανός πεζογράφος (γενν. 1973), ο Χουάν Γκαμπριέλ Βάσκες γράφει για τον πόλεμο της κολομβιανής κυβέρνησης με το καρτέλ κοκαΐνης του διαβόητου Πάμπλο Εσκομπάρ. Καθημερινή εμπειρία ζωής στην Μπογκοτά της δεκαετίας του 1990, μερικοί πυροβολισμοί ξεκαθαρίσματος λογαριασμών θα ανατρέψουν τη ζωή του νεαρού καθηγητή Νομικής Αντόνιο Γιαμάρα και αφηγητή της ιστορίας. Το μυθιστόρημα έχει μεταφραστεί σε 28 γλώσσες. Αμερικανίδα πεζογράφος που πρωτοεμφανίστηκε στα 64 χρόνια της και γνώρισε τεράστια επιτυχία, η Bonnie Garmus (γ. 1957) σάρωσε τα αγγλοσαξονικά βραβεία με τις περιπέτειες της αποφασιστικής Ελίζαμπεθ Ζοτ στον ανδροκρατούμενο χώρο της επιστημονικής έρευνας στη διάρκεια της δεκαετίας του ’60. Το μυθιστόρημα μεταφράστηκε σε 42 χώρες και μεταφέρθηκε αμέσως στη μικρή οθόνη.

Γίνεται φανερό ότι μία από τις προτεραιότητες της νέας πλατφόρμας διαμοιρασμού JukeBooks (πληρώνεις μηνιαία συνδρομή και έχεις πρόσβαση στους 800 σημερινούς τίτλους της) είναι η παραγωγή ευπώλητων βιβλίων. Μαρτυρίες, με τον τρόπο της μυθοπλασίας, από καυτές πολιτικές πραγματικότητες των περασμένων δεκαετιών, «Ο ήχος των πραγμάτων όταν πέφτουν» και τα «Μαθήματα Χημείας» αποτελούν δύο από τις καλύτερες του είδους. Είναι κείμενα επινοητικά δημιουργώντας συγχρόνως εντυπωσιακές ποιητικές αναλογίες ανάμεσα στην εμπειρία της καθημερινότητας και στην ιδέα της πτώσης «Ο ήχος των πραγμάτων», στις χημικές αντιδράσεις, τα «Μαθήματα χημείας». Το δεύτερο μυθιστόρημα είναι επιπλέον γραμμένο με πολύ χιούμορ. Ως σύνολο, ωστόσο, και τα δύο έργα δεν κατορθώνουν τις προσδοκώμενες καταβυθίσεις στις υπαρξιακές πτυχές μας.

Ερωτήματα

Υπάρχει δυσκολία στην παρακολούθηση της ιστορίας δεδομένου πως δεν είναι πρακτικό να γυρίζεις πίσω (ή, τουλάχιστον, δεν διαθέτουμε ακόμη την ευχέρεια για τις κατάλληλες κινήσεις); Καθόλου· αν το έργο είναι σωστά στημένο, το παρακολουθείς πολύ καλά και στην ηχητική του εκδοχή.

Απολαμβάνεις την επαφή με το ηχητικό μυθιστόρημα; Ασφαλώς· οι ηχογραφήσεις είναι προσεγμένες και οι αφηγηματικές φωνές σωστές – όσο πρέπει εκφραστικές ώστε να μην καλύπτουν τη φωνή του κειμένου.

Είσαι σε θέση να κάνεις αποτιμήσεις για την καλλιτεχνική επάρκεια ενός ηχητικού μυθιστορήματος; Ναι, καθώς αποδεικνύουν οι προηγούμενες παρατηρήσεις μου.

Απειλείται, τέλος, η ανάγνωση από το ηχητικό βιβλίο; Δεν το πιστεύω. Η σιωπηλή ανάγνωση υπήρξε κατάκτηση της ανθρωπότητας ανάμεσα στην ύστερη αρχαιότητα και στην Αναγέννηση, επιτρέποντας την ταχύτερη πρόσληψη και καλύτερη κατανόηση των κειμένων. Δεν μπορώ να φανταστώ σπουδαστή, φιλόλογο και απαιτητικό αναγνώστη να εργάζεται χωρίς μολύβι πάνω σε χάρτινο ή έστω χωρίς κέρσορα πάνω σε ηλεκτρονικό βιβλίο.

Πλατφόρμες

Εκτός από την JukeBooks, στη χώρα μας λειτουργούν πλήρως δύο ακόμη πλατφόρμες ηχητικού βιβλίου: η Bookvoice για αγορά και κατοχή κάθε ενός από τους 1.500 τίτλους του καταλόγου της και η Kids Radio με μηνιαία συνδρομή και πρόσβαση στα παιδικά βιβλία της όσο διαρκεί η συνδρομή. Και ακόμη δοκιμάζονται τρεις startups.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ **ΤΙΝΑ ΚΑΤΣΟΥΛΗ**

Η Τίνα Κατσούλη γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Σήμερα εργάζεται ως εκπαιδευτικός. Εχει εκδώσει τα μυθιστορήματα: «Στην αχλή των αιώνων» (εκδόσεις Λιβάνη, 2018) και «Αξόδευτη ζωή» (εκδόσεις Λιβάνη, 2020). Από τις εκδόσεις Βακχικόν κυκλοφόρησε πρόσφατα η νουβέλα: «Η σκιά του κηπουρού».

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα βιβλία που με συντροφεύουν τελευταία είναι τα «Πετροχελίδονα» του Φερνάντο Αραμπούρου, η νουβέλα του Χένρι Τζέιμς: «Η εικόνα στο χαλί» και του Τζόζεφ Κόνραντ: «Η καρδιά του σκότους».

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Στο βιβλίο του Τζόναθαν Κόου «Μέση Αγγλία» -αν και δεν είναι πρόσφατο ανάγνωσμα- η εσωτερικά διχασμένη μεγάλη Βρετανία του Brexit που αποχωρεί, γιατί νιώθει ότι θυσιάζει τη «βρετανικότητά» της στον βωμό ενός παγκοσμιοποιημένου τρόπου ζωής, είναι ένα ενδιαφέρον στοιχείο προβληματισμού.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Πρόσφατα διάβασα το «Αβεσσαλώμ» του Γουίλιαμ Φόκνερ.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Σε κατάσταση ανάπαυλας και ξεκούρασης σε περίοδο διακοπών.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Τα βιβλία αυτοβελτίωσης, γιατί η αυτοβελτίωση είναι μια πολύ σύνθετη διαδικασία και προσωπική.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Με συγκινεί η γλώσσα, οι λέξεις, αυτές φταίνε για όλα, «αυτές ενθάρρυναν τα πράγματα να αρχίσουν να συμβαίνουν», με τη δύναμή τους υποστασιοποιούνται οι ήρωες, αρθρώνονται οι σιωπές, ενσαρκώνονται οι ιδέες.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Περιμένω να κυκλοφορήσει το νέο βιβλίο του Μιχάλη Μακρόπουλου: «Μαργαρίτα Ιορδανίδη».

Ποιος είναι ο ρόλος του μετανάστη στην ιστορία και ποιους συμβολισμούς κρύβει;
Οι ήρωές μου στην ιστορία ζουν σε περιορισμό εξαιτίας ενός μολυσματικού ιού. Ο κεντρικός ήρωας είναι ένας θυρωρός πολυκατοικίας, κηπουρός και μετανάστης, ο Εντζο. Κάτω από τη σκιά του ανθεί η χαμένη ανθρωπιά, καθώς εκείνος φροντίζει και στέργει τους γύρω του, που δοκιμάζουν τα ψυχικά και κοινωνικά όριά τους μέσα στην κοινωνική δυστοπία που ζουν. Επέλεξα να είναι μετανάστης γιατί μέσα στη νουβέλα θίγω μια σειρά από κοινωνικά θέματα που με απασχολούν, ανάμεσά τους και ζητήματα που αφορούν τη συμπεριληπτικότητα, τον ρατσισμό. Ο ήρωάς μου βρήκε τον τρόπο να «ανήκει» και δείχνει τον δρόμο και στους άλλους να «συνανήκουν». Η αλληλεγγύη, πιστεύει ο Εντζο, μπορεί να δημιουργήσει μια νέα συνοχή μέσα σε έναν κόσμο εχθρικό.

Πώς θα ξαναβρούμε τη χαμένη ανθρωπιά;
Τον τρόπο τον δείχνει ο κηπουρός μου: να νοιάζεσαι, να μοιράζεσαι, να συγχωρείς...

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

«Ιστορίες Φαντασίας», τόμος Α΄
Ιστορίες που γεννήθηκαν μέσα από τις δράσεις της Read Library
Συλλογικό

Η Read Library για δεύτερη συνεχή χρονιά πραγματοποιεί επισκέψεις σε βιβλιοθήκες και σχολεία, προσφέροντας δωρεάν δράσεις δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης. Βασικός σκοπός των δράσεων αυτών είναι η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και του λογοτεχνικού γραμματισμού σε μαθητές κάθε ηλικίας, σε φοιτητές, σε γονείς, γενικότερα σε ενήλικες και άτομα τρίτης ηλικίας αλλά και σε εμποδιζόμενες ομάδες. Μέσω αυτών των δράσεων, παράλληλα προσφέρεται η γνώση ή η ενημέρωση για το ψηφιακό βιβλίο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο της βιβλιοθήκης όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και έρευνας. Η υλοποίηση προγραμμάτων που αναπτύσσουν τη δημιουργική έκφραση και την εξωστρέφεια σε μια βιβλιοθήκη η οποία είναι πάντα ανοιχτή και φιλόξενη με άμεση και εύκολη πρόσβαση, αφενός προάγει την καλή ψυχική υγεία και αφετέρου, ενδυναμώνει αναγνώστες για να μπορούν να επιλέγουν, να εκφράζουν άποψη, να έχουν φωνή, να είναι ικανοί ώστε να διαμορφώνουν οι ίδιοι τη γνώμη και την κρίση τους. Οι δράσεις της Read Library έχουν παιγνιώδη και διασκεδαστική μορφή. Είναι ευέλικτες και ευπροσάρμοστες σε κάθε επίπεδο ή ιδιαιτερότητα μπορεί να έχει η ομάδα που απευθύνεται κάθε φορά.

Βρείτε τον πρώτο τόμο δωρεάν στην εφαρμογή Read Library.
Επισκεφθείτε τον ιστότοπο http://www.read-library.com/ για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

«Ηταν ένας διανοούμενος δικτάτορας»

Ο καθηγητής και συγγραφέας Τζέφρι Ρόμπερτς μιλάει στην «Κ» για τα βιβλία που διαμόρφωσαν τον Ιωσήφ Στάλιν

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«Αρλούμπες», «χαζομάρες», «κάθαρμα». «Ναι ναι», «συμφωνώ», «ακριβώς», αλλά και «NB», που στα λατινικά σημαίνει nota bene, δηλαδή «λάβε υπόψη». Με αυτές τις λέξεις και φράσεις σημείωνε ο Στάλιν τα βιβλία του. Κύκλωνε τους τίτλους, υπογράμμιζε φράσεις και παραγράφους που τον αφορούσαν, κύκλωνε το κείμενο, τραβούσε κάθετες γραμμές στα περιθώρια με χρωματιστά μολύβια – μπλε, πράσινα, κόκκινα. Ήταν τα λεγόμενα «πομέτκι» του Ρώσου δικτάτορα, οι σημειώσεις, που έκανε ανάμεσα στις σειρές, στο εξώφυλλο, στο οπισθόφυλλο και στα περιθώρια των σελίδων των βιβλίων του. Τη στιγμή του θανάτου του, το 1953, η βιβλιοθήκη του αριθμούσε περίπου 25.000 βιβλία, περιοδικά και φυλλάδια, όλων των ειδών και κατηγοριών. Ο δικτάτορας ήταν βιβλιοφάγος. «Για τους μπολσεβίκους, μια επανάσταση του μυαλού ήταν το ίδιο σημαντική όσο η ανατροπή του πολιτικού και οικονομικού καπιταλισμού», λέει στην «Κ» ο ομότιμος καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Κορκ της Ιρλανδίας Τζέφρι Ρόμπερτς, συγγραφέας του βιβλίου «Η βιβλιοθήκη του Στάλιν», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Gutenberg. «Η αλλαγή στο μυαλό των ανθρώπων, η δημιουργία της επαναστατικής τους συνείδησης, ήταν το πρώτο βήμα σε μια αλλαγή της ανθρώπινης φύσης, που θα μετέτρεπε τους πάντες σε καλούς σοσιαλιστές πολίτες. Το διάβασμα για την επανάσταση ήταν υποχρεωτικό, τόσο για τους ηγέτες όσο και για τις μάζες».

Ο Ρόμπερτς μελέτησε το προσωπικό αρχείο του Στάλιν, μεγάλο μέρος του οποίου έχει ψηφιοποιηθεί, ωστόσο, πολλά από τα βιβλία του Ρώσου ηγέτη χάθηκαν μετά τον θάνατό του και διασκορπίστηκαν σε διάφορες βιβλιοθήκες. Ο Στάλιν συνέλεγε βιβλία μανιωδώς· διάβαζε κυρίως ιστορία, μαρξιστική θεωρία και φιλοσοφία. Διάβασε επίσης χιλιάδες μυθιστορήματα και έργα λογοτεχνίας, ελάχιστα όμως από αυτά διασώθηκαν μετά τον θάνατό του. Προτιμούσε, λέει ο ιστορικός, τους «γκρίζους ανθρώπους» του Τσέχοφ, τους οποίους θεωρούσε πιο κοντά στην πραγματική ζωή, παρά τους ήρωες και τους κακούς των έργων του Σαίξπηρ και του Γκόγκολ.

Δανειζόταν επίσης από βιβλιοθήκες, αλλά είναι δεκάδες αυτά που δεν επέστρεψε ποτέ – και κανείς μάλλον δεν βρήκε το θάρρος να του τα ζητήσει πίσω. Διάβαζε μόνο στα γεωργιανά και στα ρωσικά και γι' αυτό ζητούσε να μεταφραστούν τα βιβλία δυτικών συγγραφέων. Η προσωπική του βιβλιοθήκη, μάλιστα, απέκτησε ταυτότητα με τη σφραγίδα Biblioteka I.V. (Βιβλιοθήκη Ι. Β. Στάλιν), είχε το δικό της σύστημα ταξινόμησης και μια αφοσιωμένη βιβλιοθηκονόμο που εργαζόταν για το ινδαλμά του, τον Λένιν. Εκεί άλλωστε άφησε ο αιμοδιψής δικτάτορας την τελευταία του πνοή, στον καναπέ της βιβλιοθήκης του.

Οι «μηχανικοί της ψυχής»

Στη μελέτη του, ο Ιρλανδός ιστορικός παρουσιάζει τις απόψεις του ίδιου του Στάλιν για το διάβασμα και τα βιβλία, την ένταξή του στον πολιτικό ακτιβισμό της εποχής, τη δημιουργία της βιβλιοθήκης του, τη σχέση του με τον Λένιν και τον Τρότσκι, και τις απόψεις του για τους συγγραφείς, τους «μηχανικούς της ανθρώπινης ψυχής» όπως τους αποκαλούσε – αρκετοί από τους οποίους χάθηκαν τα χρόνια του Μεγάλου Τρόμου. Παράλληλα, ο ιστορικός παραθέτει σημαντικούς σταθμούς της ζωής του. «Ο Στάλιν δεν ήταν ψυχοπαθής», γράφει ο Ρόμπερτς στην εισαγωγή του, «ήταν ένας συναισθηματικά ευφυής και ευαίσθητος διανοούμενος». Αυτή η συναισθηματική πρόσδεση, σημειώνει ο συγγραφέας, τον έκανε ικανό να ασκήσει για δεκαετίες μια βάναυση διακυβέρνηση.

Τη στιγμή του θανάτου του Στάλιν, το 1953, η βιβλιοθήκη του αριθμούσε περίπου 25.000 βιβλία, περιοδικά και φυλλάδια, όλων των ειδών και κατηγοριών.

Μπορεί να διάβαζε Ισαάκ Μπάμπελ, αλλά δεν είχε πρόβλημα να διατάξει την εκτέλεσή του. «Σχεδόν το ένα τέταρτο των μελών της ένωσης Σοβιετικών συγγραφέων χάθηκε κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Τρόμου του 1930», προσθέτει ο συγγραφέας.

Ο Τζέφρι Ρόμπερτς μελέτησε τις αναγνωστικές συνήθειες του Στάλιν.

Νοσταλγοί του Στάλιν ποζάρουν κρατώντας πορτρέτα του Σοβιετικού δικτάτορα μπροστά στον ανδριάντα του, στη γενέτειρά του, στο Γκόρι. «Δεν ήταν ψυχοπαθής. Ηταν ένας συναισθηματικά ευφυής και ευαίσθητος διανοούμενος», σημειώνει ο Τζέφρι Ρόμπερτς στην εισαγωγή του βιβλίου και εξηγεί ότι αυτή η συναισθηματική πρόσδεση τον έκανε ικανό να ασκήσει για δεκαετίες μια βάναυση διακυβέρνηση.

Ο Σόσο και η Βίβλος

Οσο κι αν φαντάζει παράδοξο, το βιβλίο που ο Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουγκασβίλι γνώριζε απ' έξω και ανακατωτά ήταν η Βίβλος. Ο νεαρός Σόσο, όπως τον φώναζαν χαϊδευτικά, εισήχθη το 1888 στο εκκλησιαστικό σχολείο του Γκόρι στη Γεωργία και αργότερα σπούδασε στη Θεολογική Σχολή της Τιφλίδας με την προοπτική να γίνει ιερέας ή δάσκαλος. Εκεί έμαθε και τις λίγες γνώσεις που είχε από αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και αρχαία ελληνικά. Ολα αυτά, φυσικά, πριν παρατήσει τον χριστιανισμό και αφοσιωθεί στη νέα πίστη της εποχής του, τον μαρξισμό και τον σοσιαλισμό.

Αγαπημένη θεματική του Στάλιν ήταν η Ιστορία, σύμφωνα με τη μελέτη του Ρόμπερτς, και αγαπημένος του συγγραφέας και πρότυπό του ο Λένιν. Τα κείμενα του Λένιν διαμόρφωσαν την πολιτική κοσμοθεωρία του Στάλιν. Το βιβλίο του Σοβιετικού ιστορικού Ρόμπερτ Γιουρίεβιτς Βίπερ για τον Ιβάν τον Τρομερό επηρέασε την οπτική του για τη ρωσική ιστορία. Αυτό που προκάλεσε εντύπωση στον Ιρλανδό μελετητή ήταν η εκτίμηση που έτρεφε στο έργο του άσπονδου εχθρού του, Τρότσκι. «Ενα από τα κείμενα που ο Στάλιν είχε σημειώσει κατά κόρον ήταν η υπεράσπιση του Τρότσκι απέναντι στον βάναυσο τρόπο με τον οποίο οι μπολσεβίκοι προέναν βίαιο πολιτικό αγώνα εναντίον της καταπιεστικής τσαρικής απολυταρχίας. Συνελήφθη, μπήκε φυλακή, εξορίστηκε και έχασε πολλούς συντρόφους του. Αυτή η εμπειρία είχε μια βάναυση επίδραση επάνω του, όπως και η στρατιωτική εμπειρία του στο μέτωπο του ρωσικού εμφυλίου πολέμου».

Ο Τζένγκις Χαν

Ενα από τα πομέτκι του Στάλιν που ακόμη συζητούνται είναι η έντονη υπογράμμιση μιας φράσης που αποδίδεται στον Τζένγκις Χαν: «Ο θάνατος των ηττημένων είναι απαραίτητος για τη γαλήνη των νικητών». Ρώσοι ιστορικοί υποστηρίζουν ότι έτσι ο Στάλιν δικαιολογούσε τον θάνατο των παλαιών μπολσεβίκων. Ο Ρόμπερτς πιστεύει ότι ο Στάλιν δεν χρειαζόταν τις συμβουλές του Μογγόλου ηγέτη. «Υπογράμμισε το χωρίο γι' αυτό που έλεγε για τον ίδιο τον Χαν, όχι για τον εαυτό του», εκτιμά. Οι σημειώσεις του Στάλιν δεν φέρνουν στην επιφάνεια κρυμμένα μυστικά, αναφέρει ο Ρόμπερτς, αλλά δείχνουν τις εμμονές του Σοβιετικού δικτάτορα. Υπήρχε άραγε κάποιο ίχνος τύψεων ή δεύτερων σκέψεων ανάμεσα στις πυκνές σημειώσεις του; «Καμία απολύτως», απαντά κατηγορηματικά ο Ρόμπερτς. «Δεν υπάρχει καμία νύξη ότι τα κομμουνιστικά του πιστεύω ήταν κάτι άλλο παρά αυθεντικά. Η βιβλιοθήκη του είναι η πηγή των πιο εσωτερικών του σκέψεων. Δείχνει ότι ο Στάλιν πίστευε πραγματικά την ιδεολογία που κήρυττε – ένας φανατικός χωρίς κρυφές αμφιβολίες».

Δεν είναι λίγοι όσοι παρομοιάζουν τον σημερινό πρόεδρο της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν, με τον Ιωσήφ Στάλιν. Τι γνώμη έχει ο ερευνητής της βιβλιοθήκης του; «Ο Πούτιν είναι ένας πολιτικός που έχει κάνει το διάβασμά του. Οπως και στον Στάλιν, του αρέσουν η Ιστορία και η μυθοπλασία. Οι ομιλίες του είναι εμποτισμένες με αναφορές στην ιστορία και στην κλασική λογοτεχνία. Θεωρεί ότι όποιος δεν έχει διαβάσει τα ποιήματα του Μιχαήλ Λέρμοντοφ δεν μπορεί να καταλάβει τη Ρωσία», λέει ο Ρόμπερτς. Ωστόσο, οι πνευματικές ομοιότητες με τον Στάλιν μάλλον σταματούν κάπου εκεί. «Ο Πούτιν ενδιαφέρεται για τις ιδέες ορισμένων συντηρητικών Ρώσων φιλοσόφων, που έχουν μια εναλλακτική κοσμοθεωρία απέναντι στον μαρξισμό και στον φιλελευθερισμό. Δεν νομίζω πάντως πως η σχέση του με αυτές τις ιδέες είναι ιδιαιτέρως βαθιά ή ότι είναι συστηματικός στοχαστής όπως ο Στάλιν, θεωρητικός ή ιδεολόγος. Η πολιτική του Στάλιν διαμορφωνόταν από την ουτοπική ιδεολογία του και την πίστη του στη μεταμορφωτική δύναμη των ιδεών. Ηταν ένας διανοούμενος στην εξουσία. Ο Πούτιν είναι πιο συμβατικός πολιτικός, αν και αγαπάει το διάβασμα».

Μιλιταρισμός και Ντίκενς

Από τα πιο περίεργα βιβλία που βρέθηκαν στη βιβλιοθήκη του ήταν το «Η απειλή της Ιαπωνίας» (1933-34) του Ιρλανδού Τιμ Κόνροϊ, ενός μποέμ τυχοδιώκτη, ο οποίος στα 15 του χρόνια εντάχθηκε στο βασιλικό ναυτικό, εργάστηκε ως δάσκαλος αγγλικών στην Κοπεγχάγη, βρέθηκε στη Ρωσία το 1909 και παντρεύτηκε μια σερβιτόρα στην Ιαπωνία προτού γράψει για τον ιαπωνικό μιλιταρισμό ενόψει της εισβολής στη Μαντζουρία (1931).

Ενδιαφέρον έχει επίσης το γεγονός ότι τα βιβλία του Τσαρλς Ντίκενς ήταν πολύ δημοφιλή μεταξύ των μπολσεβίκων. Μια εξήγηση του Ρόμπερτς είναι η απουσία οποιασδήποτε σαρκικής επαφής στις ιστορίες του Βρετανού συγγραφέα. «Η σοβιετική κουλτούρα από το 1930 και μετά ήταν γενικά συντηρητική πάνω σε σεξουαλικά θέματα. Απ' όσο γνωρίζουμε, ο Στάλιν δεν είχε ερωτικές σχέσεις μετά την αυτοκτονία της δεύτερης συζύγου του, το 1923, και δεν ενέκρινε την προτίμηση της κόρης του Σβετλάνα στους άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας. Από την άλλη, μία από τις μακροβιότερες διπλωμάτες του ήταν η Αλεξάντρα Κολαντάι, γνωστή για την προτίμησή της στον ελεύθερο έρωτα», μας επισημαίνει ο Ρόμπερτς.

Ο Στάλιν διάβαζε, λοιπόν, όλων των ειδών τα βιβλία και τους συγγραφείς, είτε από την Ευρώπη ή την Αμερική είτε ήταν ή όχι φιλικοί προς το σοβιετικό καθεστώς. Την ίδια πρόσβαση είχαν και τα ανώτερα ηγετικά στελέχη των μπολσεβίκων. Οχι όμως οι μεγάλες μάζες, όπως σημειώνει ο Ρόμπερτς. «Η λογοκρισία ήταν πολύ ισχυρή στη σταλινική Ρωσία. Οι μπολσεβίκοι προωθούσαν μια επανάσταση του εγγραμματισμού και της ανάγνωσης, αλλά την ίδια στιγμή ήταν σίγουροι ότι οι άνθρωποι διάβαζαν τα σωστά βιβλία. Οσα θεωρούνταν υπονομευτικά για το σοβιετικό σύστημα ήταν ουσιαστικά απαγορευμένα και προσβάσιμα μόνο σε έμπιστα μέλη του κόμματος. Η κυκλοφορία πολλών μεταφρασμένων βιβλίων γινόταν μόνο μεταξύ των ανώτατων αξιωματούχων», τονίζει ο καθηγητής.

Στη «Βιβλιοθήκη του Στάλιν» αποκαλύπτεται η μανία του Σοβιετικού ηγέτη για τα βιβλία· διάβαζε κυρίως ιστορία, μαρξιστική θεωρία και φιλοσοφία.

«Δεν έχουμε την επιλογή του ιδανικού»

Ο Χάρης Βλαβιανός συνομιλεί με τη Μάργκαρετ Ατγουντ για λογοτεχνία, πολιτική και για όσα απειλούν τη δημοκρατία

Στις 6 Απριλίου 2023 στο θέατρο του Pierce, του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος, στην εναρκτήρια εκδήλωση της σειράς συζητήσεων και διαλέξεων «S. Sue Horner: Gender Studies and Religion», ο ποιητής Χάρης Βλαβιανός συνομίλησε δημοσίως με την Καναδή συγγραφέα Μάργκαρετ Ατγουντ. Η συνομιλία αυτή μεταφέρθηκε στο βιβλίο «Βουτιά σε παγωμένα νερά». Το βιβλίο κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Πατάκη. Προδημοσιεύουμε σήμερα ένα απόσπασμα.

Η.Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Μ.Α.: Μπορείς να κάνεις τα πάντα με τις λέξεις. Συμπεριλαμβανομένου του κακού. Το ερώτημα δεν είναι τι δουλειά κάνεις, αλλά πώς την κάνεις. Μπορώ να ισχυριστώ ότι είμαι ζωγράφος. Παρεμπιπτόντως, ζωγραφίζω απαίσια. Εσύ μπορεί να είσαι «διανοούμενος», αλλά να έτυχε να είσαι κακός. Για να το πω αλλιώς, θα ήταν πιο εύκολο αν μιλούσαμε για υδραυλικούς. Αν ένας υδραυλικός δεν κάνει σωστά τη δουλειά του το καταλαβαίνεις, επειδή έχεις διαρροή, δεν δουλεύει η τουαλέτα. Τόσο απλά.

Χ.Β.: Μια και μιλήσαμε κυρίως για τη δημοκρατία νωρίτερα, θεωρείς ότι ένα από τα προβλήματα της εποχής μας είναι ότι δίνουμε μεγαλύτερη σημασία στους πολιτικούς αντί για τους θεσμούς; Μήπως αντί να σκεφτόμαστε πώς θα ισχυροποιήσουμε τους πολιτικούς θεσμούς, ώστε να μην επιτρέψουμε σε αδίστακτους ηγέτες να βλάψουν το κράτος, εστιάζουμε περισσότερο στα προσόντα – υπαρκτά ή ανύπαρκτα– του προσώπου που ζητάει την ψήφο μας; Το πρόβλημα με τη δημοκρατία δεν αφορά μόνο κράτη όπου ο έλεγχος βρίσκεται στα χέρια ενός μόνο κόμματος ή μιας θρησκευτικής ομάδας. Αφορά και δυτικά ή

«Τα πάντα έχουν να κάνουν με το "μη χείρον βέλτιστον" στην πολιτική. Εχουμε την επιλογή του καλύτερου έναντι του χειρότερου».

άλλα κράτη στα οποία ακροδεξιά κόμματα προσπαθούν εν ονόματι της σταθερότητας ή της «καθαρότητας» να πλήξουν βασικές ελευθερίες.

Μ.Α.: Νομίζω ότι αυτό το μοτίβο χάνει έδαφος σήμερα.

Χ.Β.: Πού;

Μ.Α.: Στη Βραζιλία, ας πούμε.

Χ.Β.: Στη Βραζιλία οι επιλογές ήταν ο Λούλα και ο Μπολσονάρο. Δεν υπήρχε μεγάλο περιθώριο στην περίπτωση αυτή.

Μ.Α.: Μα αυτό σημαίνει οπισθοδρόμηση. Δεδομένου του δικαιώματος της επιλογής, τι θα επέλεγες;

Χ.Β.: Λούλα.

Μ.Α.: Ορίστε λοιπόν.

Χ.Β.: Το μη χείρον βέλτιστον.

Μ.Α.: Τα πάντα έχουν να κάνουν με το «μη χείρον βέλτιστον» στην πολιτική. Δεν έχουμε την επιλογή του ιδανικού. Εχουμε την επιλογή του καλύτερου έναντι του χειρότερου.

Χ.Β.: Ξέρεις γιατί ανέφερα τους θεσμούς; Επειδή μιλήσαμε και πριν για τον Τραμπ, αλλά η αποτυχία της 6ης Ιανουαρίου οφείλεται στο γεγονός ότι το αμερικανικό σύστημα έχει κάποιες συνταγματικές δικλίδες ασφαλείας. Και με κάποιον τρόπο οι θεσμοί λειτούργησαν επιτυχώς σ' εκείνη την περίπτωση και το σχέδιο του Τραμπ να ακυρώσει τις εκλογές ναυάγησε.

Μάργκαρετ Ατγουντ, Χάρης Βλαβιανός. «Μπορείς να κάνεις τα πάντα με τις λέξεις. Συμπεριλαμβανομένου του κακού», λέει η Καναδή συγγραφέας.

Η συνάντηση του Χάρη Βλαβιανού με τη Μάργκαρετ Ατγουντ στο θέατρο του Pierce, του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Μ.Α.: Ο λόγος για τον οποίο η εισβολή της 6ης Ιανουαρίου απέτυχε είναι ότι δεν δολοφονήθηκε κανένας γερουσιαστής. Αν είχε δολοφονηθεί κάποιος, θα είχαν κηρύξει στρατιωτικό νόμο και αυτό θα ήταν το τέλος. Πίστεψέ με, δεν είμαι η μόνη που το λέει! Δεν οφείλεται τόσο στην αντοχή των θεσμών. Οφείλεται στο γεγονός ότι οι λίγοι αστυνομικοί που βρίσκονταν εκεί κατάφεραν να απομακρύνουν τους γερουσιαστές εγκαίρως, προτού βρεθεί κάποιος και τους πυροβολήσει. Αυτό πέτυχαν. Στη συνέχεια ανέλαβαν οι θεσμοί. Ωστόσο, ο Τραμπ επιχείρησε επισταμένως, μεταξύ άλλων, να γεμίσει με δικούς του ανθρώπους το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο είναι θεσμός και, θεωρητικά, ασκεί έλεγχο. Οι Αμερικανοί διαμόρφωσαν έτσι το σύστημά τους διότι είχαν δει τα αποτελέσματα της απόλυτης μοναρχίας στην Ευρώπη και δεν ήθελαν να έχουν κάποιον με τόση εξουσία. Το σφάλμα τους, κατά την ταπεινή άποψή μου, είναι ότι η κεφαλή της κυβέρνησης είναι ταυτόχρονα και αρχηγός του κράτους, συνδυάζοντας με αυτόν τον τρόπο δύο θεσμούς, αντί να έχουν συνταγματική μοναρχία, όπου ο βασιλιάς είναι η κεφαλή του κράτους και ο πρωθυπουργός η κεφαλή της κυβέρνησης. Γι' αυτό οι πρωθυπουργοί δεν είναι απαραίτητο να είναι καλοί, ούτε σύμβολα ηθικής. Απλώς ηγούνται της κυβέρνησης. Ο βασιλιάς υποτίθεται ότι συμβολίζει ολόκληρη την κοινωνία, εκπροσωπεί αξίες κ.λπ. Συνεπώς, οι Αμερικανοί πρόεδροι αναλαμβάνουν ένα αδιανόητο έργο, διότι, για να φτάσουν να γίνουν πρόεδροι, ποιος ξέρει τι παρασκηνιακές συμφωνίες πρέπει να κάνουν. Και ύστερα, κάποιοι εξ αυτών υποτίθεται ότι είναι σύμβολα ηθικής και η Πρώτη Κυρία θεωρείται κάτι ανάλογο με την Παρθένο Μαρία. Είναι αδύνατον. Οσο φανταχτερό κι αν είναι το φόρεμά σου, δεν μπορείς να ανταποκριθείς σ' αυτή την προσδοκία.

Αντίπαλοι στα κορτ και στη ζωή

Ενα ερωτικό τρίγωνο με παρελθόν που στοιχειώνει τους πρωταγωνιστές

Η Ζεντάγια (Τάσι) ανάμεσα στους Μάικ Φάιστ (Αρτ) και Τζος Ο' Κόνορ (Πάτρικ) στο φιλμ του Λούκα Γκουανταντίνο «Οι αντίπαλοι».

METRO GOLDWYN MAYER PICTURES

Οι αντίπαλοι ★★★
ΔΡΑΜΑ (2024)
Σκηνοθεσία: Λούκα Γκουανταντίνο
Ερμηνείες: Ζεντάγια, Τζος Ο'Κόνορ, Μάικ Φάιστ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο Λούκα Γκουανταντίνο είναι από εκείνους τους κινηματογραφιστές που δεν φοβούνται τους πειραματισμούς και τις καινούργιες προκλήσεις. Από το γεμάτο ρομαντισμό «Να με φωνάζεις με το όνομά σου», που τον έκανε παγκοσμίως γνωστό, πήγε στην αναβίωση του σκοτεινού «Suspiria» και από εκεί στον απολαυστικό... κανιβαλισμό του «Bones and All». Τώρα επιστρέφει με ένα εξίσου διαφορετικό φιλμ, εμπνευσμένο από τον τρομερά ανταγωνιστικό κόσμο του τένις. Η Τάσι (Ζεντάγια), άλλοτε παιδί - θαύμα του αθλήματος και νυν σύζυγος και προπονήτρια του Αρτ (Μάικ Φάιστ), ενός πρωταθλητή του οποίου η καριέρα έχει πάρει την κάτω βόλτα, ψάχνει τρόπους να τον επαναφέρει στην κορυφή. Στην πορεία οι δυο τους θα πέσουν πάνω στον Πάτρικ (Τζος Ο'Κόνορ), παλιό κολλητό του Αρτ αλλά και εραστή της Τάσι, με το παρελθόν να επιστρέφει για να τους στοιχειώσει.

Ο Γκουανταντίνο κινηματογραφεί ένα μάλλον άνισο σενάριο του Τζάστιν Κούριτσκες, το οποίο στις καλύτερες στιγμές του διαβάζεται σαν ιστορία ερωτικού ανταγωνισμού, η οποία μεταφέρεται στα κορτ και τούμπαλιν. Σε εκτεταμένα φλας μπακ παρακολουθούμε την ιστορία γνωριμίας των ηρώων, όταν ακόμη όλοι τους ήταν νεαροί, ανερχόμενοι τενίστες με όνειρα για μια λαμπρή καριέρα. Στην κορυφή του ερωτικού τριγώνου βρίσκεται η Τάσι, τεράστιο ταλέντο, που θα δει τη σταδιοδρομία της να καταρρέει έπειτα από έναν σοβαρό τραυματισμό.

Κάπως έτσι θα προτιμήσει τον σταθερό και στοργικό Αρτ από τον συναρπαστικό, αλλά άστατο Πάτρικ. Η επιλογή της θα αποδειχθεί καθοριστική για τη μοίρα και των τριών τους.

Οι ρυθμοί της ταινίας, υπαγορευμένοι και από το «ανεβαστικό» ηλεκτρονικό σάουντρακ των Τρεντ Ρέζνορ και Ατικους Ρος, είναι γρήγοροι, καθώς ο Γκουανταντίνο προσπαθεί να αισθητοποιήσει την ανταλλαγή (συναισθηματικών) χτυπημάτων μεταξύ των πρωταγωνιστών, τοποθετώντας την κάμερα ακόμη και πάνω στο... μπαλάκι του τένις που πηγαινοέρχεται. Ούτως ή άλλως το κομμάτι του ίδιου του σπορ εδώ είναι μάλλον δευτερεύουσας σημασίας –και όχι τόσο ρεαλιστικό σαν απεικόνιση–, αφού εκείνο που μετράει είναι περισσότερο οι δυναμικές μεταξύ των ηρώων.

Η Τάσι προτιμάει τον σταθερό και στοργικό Αρτ από τον συναρπαστικό, αλλά άστατο Πάτρικ. Η επιλογή της θα αποδειχθεί καθοριστική για τη μοίρα και των τριών.

Οπως είπαμε, η ταινία έχει και τα ψεγάδια της· κυρίως την ατολμία να μετατραπεί σε πραγματικό ερωτικό θρίλερ και το κάπως αδύναμο - αμήχανο φινάλε. Από την άλλη διαθέτει μερικές πραγματικά απολαυστικές σκηνές, όπως αυτή της πρώτης νύχτας που περνούν οι τρεις τους μαζί, ενώ τα νιάτα και η φρεσκάδα που αποπνέουν μαγνητίζουν το βλέμμα του θεατή.

HOME CINEMA

Απονομή δικαιοσύνης με... όλους τους τρόπους

PARAMOUNT PICTURES/PARAMOUNT+

Ο Κίφερ Σάδερλαντ στο δικαστικό δράμα «The Caine Mutiny Court-Martial».

Ο –σούπερ γυμνασμένος– Τζέικ Τζίλενχαλ τα βάζει με όλους στο «Road House».

The Caine Mutiny Court-Martial ★★★
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2023)
Σκηνοθεσία: Γουίλιαμ Φρίντκιν
Ερμηνείες: Κίφερ Σάδερλαντ, Τζέισον Κλαρκ

Από το περασμένο Φεστιβάλ Βενετίας κατευθείαν στην πλατφόρμα της Cosmote TV έρχεται η τελευταία ταινία που σκηνοθέτησε πριν από τον θάνατό του ο σπουδαίος Γουίλιαμ Φρίντκιν. Εδώ μιλάμε για καθαρό δικαστικό δράμα, το οποίο αν και λαμβάνει χώρα σχεδόν εξ ολοκλήρου μέσα στην αίθουσα του ναυτοδικείου, καταφέρνει να καθηλώσει τον θεατή. Ναυτοδικείο, διότι έχουμε... ανταρσία, για την οποία κατηγορείται ένας αξιωματικός ναρκαλιευτικού του αμερικανικού ναυτικού.

Απέναντί του θα βρεθεί ο πολύπειρος καπετάνιος του πλοίου (Κίφερ Σάδερλαντ), ενώ στο πλευρό του έχει έναν πολυμήχανο δικηγόρο (Τζέισον Κλαρκ), που θα κάνει τα πάντα προκειμένου να σώσει την καριέρα και την υπόληψή του. Ο Φρίντκιν στήνει τη δράση με όρους σχεδόν θεατρικούς, χρησιμοποιώντας δημιουργικά την κάμερα μόνο για να επιστήσει την προσοχή σε συγκεκριμένες λεπτομέρειες: μια αντίδραση του προσώπου, ένα νευρικό παίξιμο των δαχτύλων.

Road House ★★★
ΔΡΑΣΗΣ (2024)
Σκηνοθεσία: Νταγκ Λάιμαν
Ερμηνείες: Τζέικ Τζίλενχαλ, Ντανιέλα Μέλχιορ

Το πολυσυζητημένο φιλμ του Νταγκ Λάιμαν έμεινε τελικά μόνο στην πλατφόρμα του Amazon Prime, παρά την επιθυμία του δημιουργού του να κυκλοφορήσει και στις αίθουσες. Ο Αμερικανός σκηνοθέτης διασκευάζει εδώ την ομώνυμη ταινία του 1989 με πρωταγωνιστή τον Πάτρικ Σουέζι. Αυτή τη φορά, ο Τζέικ Τζίλενχαλ, πιο γυμνασμένος από ποτέ, αναλαμβάνει τον ρόλο του Ντάλτον, ενός πρώην πρωταθλητή των μεικτών πολεμικών τεχνών, ο οποίος φτάνει σε κάποιο παραλιακό οικισμό της Φλόριντα, προκειμένου να πιάσει δουλειά ως σεκιούριτι σε ένα μπαρ της περιοχής. Το τελευταίο βρίσκεται, ωστόσο, στο στόχαστρο της ντόπιας μαφίας, οπότε σύντομα θα βρεθεί κι εκείνος μπλεγμένος σε έναν κύκλο βίας.

Ο Λάιμαν υιοθετεί ένα κομιστικο στυλ, τόσο για τους χαρακτήρες όσο και για τη δράση του, φροντίζοντας να μην πάρει υπερβολικά στα σοβαρά τίποτε από τα δύο. Ελαφρώς σκοτεινιασμένος από κάποια έγνοια, ο Ντάλτον καταφτάνει στην μικρή πόλη σαν ήρωας γουέστερν. Το φαινομενικά ειδυλλιακό τοπίο κρύβει μέσα του πολλούς κινδύνους –και κροκόδειλους–, οπότε εκείνος θα αναγκαστεί να επιστρατεύσει τις ατσάλινες γροθιές του. Τα πράγματα θα δυσκολέψουν ακόμη περισσότερο όταν εκεί φτάνει και ένας παράφρονας τραμπούκος (τον υποδύεται ταιριαστά ο επαγγελματίας του UFC, Κόνορ ΜακΓκρέγκορ), ο οποίος θα αρχίσει να δέρνει όποιον βρίσκει μπροστά του. Συνολικά εδώ έχουμε ένα διασκεδαστικό φιλμ, δίχως πολλές απαιτήσεις, αλλά και μερικές εντυπωσιακές σκηνές δράσης, που είναι και το ζητούμενο.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Μπρίτεν, Σιμπέλιους και Ελγκαρ από τη Συμφωνική του Δήμου

Ενδιαφέρον πρόγραμμα και επιτυχημένες ερμηνείες: αυτά ήταν τα δύο βασικά στοιχεία της συναυλίας που πραγματοποίησε η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων στο θέατρο Ολύμπια στις 16 Μαρτίου. Ο Ανδρέας Τσελίκας διηύθυνε τα «Τέσσερα θαλασσινά ιντερλούδια» από την όπερα «Πίτερ Γκράιμς» του Μπέντζαμιν Μπρίτεν, την Τρίτη Συμφωνία του Ζαν Σιμπέλιους και το Κοντσέρτο για βιολοντσέλο του Εντουαρντ Ελγκαρ. Σολίστ στο έργο αυτό ήταν η Εμανουέλ Μπερτράν.

Η προβληματική ακουστική του θεάτρου Ολύμπια είναι κοινό μυστικό. Η απουσία ανακλάσεων ευνοεί την ευκρίνεια της ανθρώπινης φωνής αλλά όχι τον συμφωνικό ήχο. Η μουσική έχει ανάγκη από ανακλάσεις προκειμένου να αναπτυχθούν οι αρμονικές συχνότητες αλλά και προκειμένου να αναμειχθούν τα ηχοχρώματα των διαφορετικών οργάνων. Είναι προφανές ότι το πρόβλημα εντείνεται στην περίπτωση μεγάλης συμφωνικής ορχήστρας, η οποία, μάλιστα, τοποθετείται επάνω στη σκηνή του θεάτρου. Ο παραγόμενος ήχος έχει σημαντική ένταση και φτάνει στο ακροατήριο άμεσα, χωρίς ανακλάσεις. Μία από τις συνέπειες αυτού είναι ότι και η παραμικρή ατέλεια προβάλλεται. Μάλιστα, σε περίπτωση σολιστικού οργάνου, αναδεικνύεται...

Η συνθήκη αυτή υπήρξε καθοριστική και κατά τη συναυλία της 16ης Μαρτίου. Ο ήχος των εγχόρδων στα θαυμάσια «Τέσσερα θαλασσινά ιντερλούδια» του Μπρίτεν ήταν τραχύς, αφήνοντας περιορισμένο περιθώριο στον Τσελίκα να τον διαμορφώσει με εκφραστικό τρόπο. Παρ' όλα αυτά, ο αρχιμουσικός απέδωσε με επιτυχία την ατμόσφαιρα καθενός, όπως αυτή προσδιορίζεται από τον τίτλο του, «Αυγή», «Κυριακάτικο πρωινό», «Φεγγαρόφωτο» και «Θύελλα».

Η Εμανουέλ Μπερτράν απέδωσε το συναισθηματικά φορτισμένο Κοντσέρτο για τσέλο του Ελγκαρ.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΟΜΙΝΗΣ

Ο ήχος της Μπερτράν συνέβαλε στην απόδοση της βαθιάς ομορφιάς που κρύβεται στην απλότητα της μουσικής.

Στη συνέχεια η Εμανουέλ Μπερτράν ερμήνευσε με επιτυχία το μελωδικό όσο και συναισθηματικά φορτισμένο Κοντσέρτο για τσέλο του Ελγκαρ, που ο συνθέτης έγραψε στον απόηχο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ο ωραίος ήχος της συνέβαλε καθοριστικά στην απόδοση της βαθιάς ομορφιάς η οποία κρύβεται πίσω από την απλότητα της μουσικής. Ωστόσο εκείνο το οποίο έκανε την ερμηνεία της να ξεχωρίσει ήταν η ποιητική και ιδιαίτερα εκφραστική διαμόρφωση των φράσεων τόσο στο αργό δεύτερο μέρος, όσο και στα πιο ζωηρά. Η ορχήστρα παρακολούθησε την τσελίστρια και στήριξε τις επιλογές της.

Στο δεύτερο μέρος της βραδιάς ακούστηκε η ενδιαφέρουσα τρίτη Συμφωνία του Ζαν Σιμπέλιους. Στο έργο αυτό ο Φινλανδός συνθέτης απομακρύνεται από τον ρομαντισμό και το «εθνικό» στίγμα των δύο πρώτων Συμφωνιών του και προτείνει μία σύνθεση με διαυγή δομή, εκφραστικά πιο λιτή και φωτεινή.

Ο Τσελίκας εστίασε στην απόδοση ακριβώς αυτών των χαρακτηριστικών, με αποτέλεσμα το ζήτημα της ποιότητας του ήχου να μη μονοπωλεί την προσοχή. Η ερμηνεία του πρώτου μέρους διέθετε τη μεταδοτική ενέργεια όπως και τον αισιόδοξο τόνο της μουσικής, ενώ ιδιαίτερα θετική υπήρξε η συμβολή των κόρνων εδώ όπως και στο εντυπωσιακό φινάλε του έργου. Στο δεύτερο μέρος αναδείχτηκαν η γαλήνια, θετική διάθεση και η ευγένεια της μουσικής. Στο τελικό μέρος ο Τσελίκας στηρίχτηκε στο έντονο ρυθμικό στοιχείο και απέδωσε με επιτυχία τα διαδοχικά βήματα της κλιμακούμενης έντασης μέχρι την τελική επιβλητική κατάληξη.

«Profil de Jacqueline», 1956. Κεραμικό πιάτο από λευκό πηλό, γκραβούρα τονισμένη με σμάλτο, μαύρη πατιναρισμένη βάση.

ADAGP, ADDITION PICASSO MADOURA

«Côte d'Azur - Cannes», 1962. Λιθογραφία του Πικάσο, φόρος τιμής στον ζωγράφο Ανρί Ματίς για την Κυανή Ακτή και τις Κάννες.

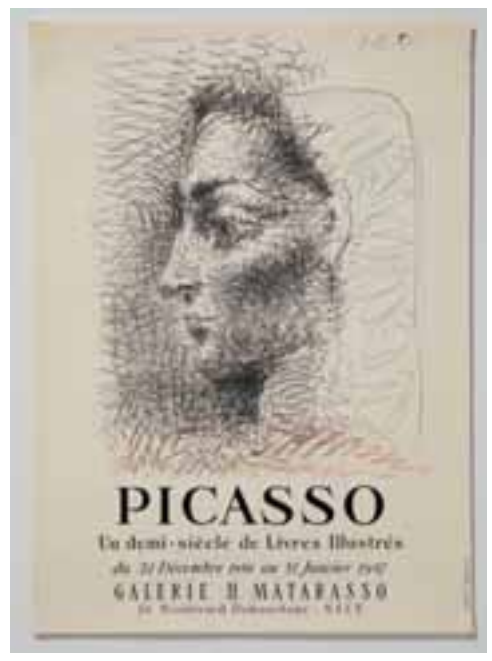

Η αφίσα «Un demi-siegle de livres illustrés» του 1956, λιθογραφία σε 700 αντίτυπα, εκ των οποίων 100 υπογεγραμμένα (1956).

«Yan Barbu», κεραμικό κανάτι. Σχεδιάστηκε στις 30 Αυγούστου 1963 και εκτελέστηκε σε αριθμημένη έκδοση 300. Από ιδιωτική συλλογή.

ADAGP, ADDITION PICASSO MADOURA

Η ελληνική έμπνευση του Πικάσο

Έκθεση με σπάνιες αφίσες και κεραμικά του κορυφαίου εικαστικού του 20ού αιώνα, στους Δελφούς

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Αν σημειώναμε πάνω σ' ένα χάρτη όλους τους δρόμους απ' όπου έχω περάσει, κι αν τους συνδέαμε με μια γραμμή, ίσως αυτό να απεικόνιζε έναν Μινώταυρο», είχε πει ο Πάμπλο Πικάσο.

Ο θρυλικός Ισπανός από τη Μάλαγα, καλλιτέχνης ιδιοφυής και πολύπλευρος, αν και ταξίδεψε στην Ευρώπη, δεν επισκέφθηκε ποτέ την Ελλάδα. Ωστόσο, όπως φαίνεται από το έργο του, ήταν βαθιά μυημένος στην ιστορία και στον πολιτισμό της, στη ζωγραφική του Απολλόδωρου και του Ζεύξη, στην πλαστικότητα των αρχαϊκών γλυπτών και του Πραξιτέλη. Η ελληνική μυθολογία άσκησε επίσης βαθύτατη επίδραση στο έργο του και τα ταυροκαθάψια είναι από τα πιο δημοφιλή θέματα ενός ζωγράφου που τοποθετείται ανάμεσα στους μεγάλους καινοτόμους του μοντερνισμού.

«Ο Μινώταυρος, οι Κένταυροι και οι Φαύνοι στοιχειώνουν το έργο του Πικάσο. Πρόκειται για μορφές που, μέσα από την οπτική των μεταμορφώσεων, αποπνέουν τη χαρά της ζωής και το μεσογειακό φως», λέει στην «Κ» ο θεωρητικός και κριτικός τέχνης Τάκης Μαυρωτάς, επιμελητής της έκθεσης «Pablo Picasso. Ο ιδιοφυής αγωνιστής της τέχνης και της δημοκρατίας μέσα από σπάνιες αφίσες και κεραμικά του», που εγκαινιάζεται στις 11 Μαΐου στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών (ΕΠΚεΔ).

Εδώ θα παρουσιαστούν πενήντα πέντε σπάνιες, αυθεντικές αφίσες που φιλοτέχνησε ο Πικάσο, με τις τεχνικές της λιθογραφίας, της χαλκογραφίας, του λινόλεουμ και αρκετές από τις οποίες έχει υπογράψει. Ολες ανήκουν στον παθιασμένο συλλέκτη Βέρνερ Ρετλισμπέργκερ, ο οποίος κατέχει μια παγκοσμίου φήμης συλλογή με πρωτότυπες αφίσες του Πικάσο, μέρος της οποίας εκτίθεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στους Δελφούς.

«Αυτές οι αφίσες αποκαλύπτουν ότι μια απλή του κίνηση αρκεί για να μετουσιωθεί η έμπνευση σε μορφή και συγκίνηση», σχολιάζει ο κ. Μαυρωτάς. «Χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είναι η αμεσότητα της συνύπαρξης εικόνας - μηνύματος, ενώ η πληθωρική προσωπικότητα του Πικάσο τον οδήγησε να παράγει συνεχώς νέα έργα, χωρίς να αντιγράφει τον εαυτό του».

ROBERT DOISNEAU/GAMMA-RAPHO/GETTY IMAGES

Ο Πάμπλο Πικάσο στο εργαστήριό του στο Βαλορί, τον Σεπτέμβριο του 1952.

Ο φούρνος του Μουζέν

Οι αφίσες εκδόθηκαν με τη βοήθεια του έμπειρου τυπογράφου Φερνάν Μουρλό και των Χιντάλγο Αρνέρα, Αλντο και Πιέρο Κρομελίνκ. Ολοι τους, για χάρη του Πικάσο, μετακόμισαν στο Μουζέν όπου ζούσε εκείνος –χωριουδάκι τότε, κοντά στις Κάννες–, μετέτρεψαν σε εργαστήριο έναν παλιό φούρνο κι εκεί εκτύπωσαν χαλκογραφίες και αυθεντικές αφίσες, όπως πολλές της συγκεκριμένης έκθεσης.

Ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας διέθετε ένα αγαπημένο ανάγλυφο κεραμικό πιάτο του Πικάσο, το οποίο παρουσιάζεται στην έκθεση του ΕΠΚεΔ.

Από τη διάσημη συλλογή του Ρετλισμπέργκερ ενδεικτικά θα παρουσιαστούν στους Δελφούς οι σπάνιες αφίσες «Un demi-siegle de livres illustres» του 1956, λιθογραφία σε 700 αντίτυπα, εκ των οποίων 100 υπογεγραμμένες, και «Dans l'argile de Picasso» του 1957, λιθογραφία σε 52 αντίτυπα, εκ των οποίων οι 10 φέρουν την υπογραφή του.

Υπάρχουν άραγε αφίσες του Ισπανού ζωγράφου που αντανακλούν την καλλιτεχνική επιρροή που δέχτηκε από την αρχαία Ελλάδα, ρωτάμε τον κ. Μαυρωτά. «Για την Exposition Vallauris 1952, ο Πικάσο σχεδίασε μια αφίσα με το προφίλ μιας κατσίκας σε έντονο κόκκινο χρώμα. Για την Exposition Vallauris 1960, έφτιαξε μια κουκουβάγια, το νυκτόβιο αρπακτικό με το έντονο βλέμμα, σύμβολο της σοφίας της θεάς Αθηνάς, που αντιπροσωπεύει το μυστήριο της νύχτας και τον ενέπνευσε σε αρκετά έργα του. Η απέριττη γνώριμη γραμμή της τέχνης του νομίζω ότι συμπορεύεται με την αυθεντική απλότητα της γραμμής της αρχαίας ελληνικής τέχνης», απαντά.

Πέραν των αφισών, στους Δελφούς θα εκτεθούν είκοσι αντιπροσωπευτικά κεραμικά του Πικάσο, όπως το εκπληκτικό βάζο με τον αποφασισμένο ταυρομάχο να σκοτώνει τον μανιασμένο ταύρο και τους θεατές της αρένας να παρακολουθούν τις στιγμές ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο.

Στο Βαλορί, την πόλη της αγγειοπλαστικής, απομονωμένος από τους πολυπληθείς θαυμαστές του, ο Πικάσο παρέμενε παθιασμένα αφιερωμένος στην εικαστική δημιουργία. Στο εργαστήριο Madoura των Σουζάν και Ζορζ Ραμιέ, δούλεψε επίμονα με τον πηλό δημιουργώντας πιάτα, ποτήρια, κανάτες και άλλα αντικείμενα, συμμετέχοντας στις τοπικές καλοκαιρινές εκθέσεις. Παράλληλα έπλασε, από το 1947 έως το 1971, περισσότερα από 3.500 κεραμικά, από αυτά περισσότερα από 600 αναπαράχθηκαν σε σειρές από 25 έως 500 αντικείμενα το καθένα. «Κεραμικά που μαρτυρούν το πάθος του για τη γήινη και ταπεινή ύλη του πηλού και της τέχνη του. Μια πολυσήμαντη τέχνη, η οποία γεννιέται από τον άπλαστο πηλό και την τιθάσευση της φωτιάς, που επιβάλλει τους δικούς της νόμους διαστολής και συστολής, μεταμορφώνοντάς τον σε συμπαγή ύλη», αναφέρει ο κ. Μαυρωτάς.

Μέσα στη διεθνή αναγνώριση, μεγάλος ήταν βεβαίως και ο θαυμασμός πολλών Ελλήνων καλλιτεχνών για το έργο του Πικάσο. Ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας διέθετε ένα αγαπημένο ανάγλυφο κεραμικό πιάτο του Πικάσο με την κυρίαρχη φιγούρα ενός ιππέα (δώρο στον Διονύση Φωτόπουλο), το οποίο παρουσιάζεται στην έκθεση του ΕΠΚεΔ ανάμεσα σε άλλα σπουδαία δάνεια, καθώς και τα τέσσερα εντυπωσιακά πιάτα που ο Αλέκος Φασιανός είχε αποκτήσει στο Παρίσι.

Με το έργο του φώτισε την πραγματικότητα του ονειρικού κόσμου, εκείνου που κρατάει στέρεα ολόκληρη τη ζωή και ακτινοβολεί μια συνεχή ζωντανή δύναμη.

«Υπάρχει μια άμεση σχέση ανάμεσα στις αυθεντικές αφίσες και στα κεραμικά του Πικάσο;» ρωτάμε τον επιμελητή.

«Και τα δύο είναι εξίσου πολύτιμα ως προς την εκφραστική τους δύναμη», απαντά. «Κύριο γνώρισμά τους, η ανθρώπινη μορφή, αφού η ενστικτώδης ανάγκη του ήταν να την αποδίδει, χωρίς ακαδημαϊκό ύφος, με μια ανατρεπτική διάθεση, άλλοτε με παιγνιώδη και άλλοτε με κριτική άποψη. Τα κεραμικά και οι αφίσες του, με τις εύκολα αναγνωρίσιμες απεικονίσεις τους, αποκαλύπτουν έναν ευφάνταστο κόσμο, που έχει άμεση σχέση με το ζωγραφικό του όραμα, μια δυνατή οπτική επαλήθευση της ποίησής του για την τέχνη και τη ζωή, μια μνημείωση του έρωτα και του θανάτου. Εκείνο που άμεσα τον ενδιέφερε ήταν τα αυθόρμητα αισθήματα. Τα κεραμικά και η χαρακτική, εξάλλου, συνέβαλαν αποφασιστικά στη διάδοση της δουλειάς του προσδίδοντας οικουμενικότητα στην τέχνη του».

Πολέμιος του σκοταδισμού

«Ποιο μήνυμα πιστεύετε ότι αναδύεται από αυτή την έκθεση;».

«Ο Πικάσο, άλλοτε ως αρλεκίνος και άλλοτε ως ταυρομάχος, πολέμησε τη βία και τον σκοταδισμό, υπηρετώντας με την τέχνη του την ελευθερία και τα ανθρώπινα ιδεώδη. Πρωτοπόρος των μεγάλων αισθητικών ανατροπών του 20ού αιώνα, προσέγγισε με διεισδυτικότητα τους μύθους και την Ιστορία, τα όρια του ανθρώπου και του κόσμου. Εκείνο που βασανιστικά τον απασχολούσε, ήταν η δημιουργία μιας αισθητικής πραγματικότητας, με νέα πλαστικά στοιχεία και εννοιολογική συστοιχία. Με το έργο του φώτισε την πραγματικότητα του ονειρικού κόσμου, εκείνου που κρατάει στέρεα ολόκληρη τη ζωή και ακτινοβολεί μια συνεχή ζωντανή δύναμη. Με το έργο του υπερασπίζεται την ελευθερία του έρωτα, την αντισυμβατική ζωή και την απελευθέρωση της σκέψης.

Η έκθεση έχει ιδιαίτερη καλλιτεχνική αξία και επίσης εκπαιδευτική σημασία. Αποτελεί, δε, συνέχεια του εικαστικού προγράμματος του ΕΠΚεΔ, όπου ενδεικτικά αναφέρουμε τις σημαντικές εκθέσεις των Takis, Chryssa, Φασιανού, Τσόκλη καθώς και τις θεματικές «Κίονες και πεσσοί», «Η κληρονομιά του Απόλλωνα», «Πηλός και πλαστική δημιουργία».

Συνοδεύεται από πολυσέλιδο κατάλογο με όλα τα εκτιθέμενα έργα και θεωρητικά κείμενα του προέδρου του ΕΠΚεΔ, καθηγητή του Χάρβαρντ Παναγιώτη Ροϊλού, και του Τάκη Μαυρωτά, που προσεγγίζουν την τεράστια προσφορά του στη χαρακτική και στην κεραμική.

Παράλληλα, θα πραγματοποιηθούν προγραμματισμένες ξεναγήσεις καθ' όλη τη διάρκεια της έκθεσης, η οποία υποστηρίζεται με QR CODE σήμανση, γι' αυτό τον λόγο θα είναι απαραίτητη η χρήση ακουστικών smartphones.

Την Κυριακή 12 Μαΐου, στις 10.30 θα πραγματοποιηθεί στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Πάμπλο Πικάσο, ο μεγάλος ανανεωτής της τέχνης του 20ού αιώνα». Διάρκεια έκθεσης έως τις 10/6.

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ – ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

«Μακάριος ὅποιος τ᾽ ἀναγνώσει
καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀκούουν τὰ λόγια
τῆς προφητείας καὶ τηροῦν τὰ γραμμένα
σ᾽ αὐτήν· γιατὶ ὁ καιρὸς εἶναι κοντά».

ΜΑΖΙ, ΤΟ ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΠΑΣΧΑΛΙΝΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Κυκλοφορεί εκτάκτως το

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 4/5